

TOPONYMIE

VAN

HAALERT

DOOR

J. DE BROUWER

De Heemkundige Vereniging « Het Land van Aalst ».

« De Aankondiger », Aalst

1955.

TER VERANTWOORDING

Het materiaal van dit werk werd grotendeels reeds een tiental jaren geleden verzameld en bewerkt, waarbij ik dankbaar gebruik mocht maken, niet slechts van de belangstelling, maar tevens van de jarenlange ondervinding — zoals voldoende blijkt uit de verklaring van menig toponiem — van Dr Jan Lindemans.

Een herwerking bleek evenwel achteraf noodzakelijk, ten einde nieuwe waardevolle bronnen mij door de heer J. van Cleemput aangewezen, te benutten en tekortkomingen goed te maken. Hierbij had ik het grote voordeel te mogen rekenen op de uitgebreide kennis van Dr M. Gysseling, die de goedheid had het handschrift door te lezen en menige dwaling recht te zetten. Hierom verdient hij mijn bijzondere dank!

Dank ook aan allen die deze uitgave, sinds 1952 persklaar, hebben mogelijk gemaakt. Naast Prof. H.J. van de Wijer en Prof. H. Draye, die het werk een plaats verleenden in de reeks TOPONYMICA, van het Instituut voor Naamkunde te Leuven, aan de beheerraad van het Land van Aalst, die deze toponymie als een speciaal nummer in het tijdschrift Het Land van Aalst liet verschijnen.

Impe, 19 Maart 1955.

J. de Brouwer.

INHOUD

INLEIDING

I. *Geografische schets.*

De gemeente	101
De bodem	101
De wateren	101
Bossen en moerassen	101
Weiden en meersen	102
Zaaigronden	102
De wijken	102
Bevolking	102
Verkeerswegen	102
Woningen	102
Economische toestand	103
Landbouw	103

II. *Geschiedkundige schets.*

Oorsprong van de gemeente	103
Leenroerige inrichting	104
Kasteel, burcht en hoven	104
Kerkelijk leven	105
Kerkgebouw	106

III. *Naam van de gemeente.*

Etymologie	107
----------------------	-----

IV. *Bronnen.*

Onuitgegeven bronnen	108
Geraadpleegde werken	114

V. <i>Wijze van bewerking</i>	116
---	-----

LIJST DER PLAATSNAMEN	117
---------------------------------	-----

OVERZICHT VAN HET MATERIAAL

I. *Natuurnamen.*

Uitzicht van de bodem	223
Samenstelling van de bodem	223
Bewatering	223
Oorspronkelijke toestand van de bodem	224
Economische betekenis	224

II. *Kultuurnamen*

Grensscheidingen	225
Ontgonnen land	225
Persoonsnamen	225
Eigendomsverhouding	225
Eigendoms- en gebruiksrecht	225
Vorm en uitgestrektheid	225
Voor bebouwing geschikte bodem	226
Afsluitingen en omheiningen	227
Speciale benamingen	227
Wijken en gehuchten	228
Woningen en gebouwen	228
Verkeerswegen	228

III. *Taalkundige aantekeningen.*

Personificeringen	228
Afleidingen met suffix -uth, -t	228
Adjectieven op -er	228

BIJLAGE

Toponymische kaart van Haaltert.

INLEIDING

I. GEOGRAFISCHE SCHETS

De gemeente. — Haaltert behoort tot de provincie Oost-Vlaanderen, bestuurlijk arrondissement Aalst, rechterlijk arrondissement Oudenaarde, kanton Herzele. Kerkelijk behoort de gemeente tot het bisdom Gent, dekenij Herzele.

Haaltert ligt op 5 1/2 km van Aalst en Ninove, op 30 km van Brussel. De aangrenzende gemeenten zijn: ten N. Mere en Nieuwerkerken, ten O. Erembodegem, ten Z. Denderhoutem, Kerksken en Heldergem, ten W. Aaigem en Mere.

Vóór de Franse Revolutie maakte Haaltert-Kerksken deel uit van het Land van Aalst, Land van Rotselaar (samen met Aaigem, Vlekem, Denderhoutem en Heldergem), graafschap Vlaanderen.

De oppervlakte van het grondgebied der gemeente bedraagt 914 ha. De parochie is kleiner, daar de wijk *Boekent* kerkelijk tot Kerksken behoort (1848).

De bodem. — De bodem is oneffen. De bewerkte grond is samengesteld uit bruine klei, min of meer zandachtig. Langs de Molenbeek, Holbeek, Vorsinkbeek en Klokputbeek is de grond moerassig en beplant met struikgewas.

De wateren. — De *Molenbeek* is de voornaamste waterloop, die de scheiding vormt tussen Aaigem en Haaltert.

De *Vorsinkbeek* ontvangt de waters van Gotegem en Brantegem. De *Holbeek* vormt over een deel van haar loop de scheiding tussen Haaltert en Kerksken. Beide, evenals het *Appelsveldbeekje*, monden uit in de Molenbeek.

De *Klokputbeek* wordt gevormd door de samenvloeiing van de *Molenmeersgracht* en de *Plaatswaterloop*.

De *Haetsgracht* vloeit in de *Larenbroekbeek*, die de scheiding vormt met Nieuwerkerken.

De *Eilandbeek*, die op heel haar loop de scheidingslijn vormt tussen Haaltert en Denderhoutem, neemt de *Katjes-* en *Ziekhuisgracht* op, evenals de *Hondegracht*.

Bossen en moerassen. — Haaltert heeft om zo te zeggen geen bossen meer, daar deze reeds vroeg werden ontgonnen. Vele namen spreken van bebossing in vroegere eeuwen; deze bossen werden in de loop der tijden herschapen in vruchtbaar land en weiden, ja zelfs in volkrijke gehuchten als *Boekent*, *Ekent* en *Ten Bos* (deel van Ten Ede).

Enkele namen wijzen op heidegrond als het *Heiken* en *Ede*.

Langs de beken, vooral langs de Molenbeek, is de grond moerassig en slechts ten dele tot weiden herschapen. De vele *broek*-namen illustreren dit.

Weiden en meersen. — Vinden wij vooral langs de beken, waar voorheen moerassen waren.

Zaaigronden. — Vele namen uit de plaatsnaamkunde van Haaltert wijzen op de ontwikkeling en uitbouw van de gronden geschikt voor de landbouw.

De kouters, de oudste benaming voor gronden in bebouwing, zijn goed vertegenwoordigd : *Kruiskouter, Middelkouter, Droeskouter, Grootkouter, Brulkouter, Molenkouter* en *Grootkouter bij 's-Gravenkerselaar*.

De velden werden eerst later ontgonnen, wanneer de in gebruik zijnde kouters niet meer volstonden : *Brantegemveld, Boekentveld, Gotegemveld, Kakuitveld, Curegemveld, Mussenzeleveld, Hoelbosveld, Schelfveld, Laarveld, Ossenbroekveld, Papeveld, Ermengarendenveld, Stevensveld, Wijveld, Wilgenveld, Deeskensveld* enz.

Uit de laatste periode dagtekenen de land-namen, die eerder zeldzaam zijn, wat tevens wijst op een vroege bebouwing : *Hofland, Keienland, Keizersland, Quotidianistenland, Casensbelsland*, enz.

De lochting, nog in gebruik om de moestuin aan te geven, was eertijds een omheinde partij land, gelegen naast de hofstede. Een rijke serie van deze namen is ons bewaard gebleven.

De wijken. — De *hem*-namen getuigen voorzeker, evenals de *zele*-naam, voor de oudheid van sommige plaatsen, waarvan sommigen uitgroeiden tot wijken : *Gotegem, Brantegem, Kuregem, Kattem* (nu *Katje*), *Meudegem* en *Mussenzele*. Op eeuwen geleden wijzen eveneens (Ten) *Ede*, (Den) *Brul*, *'s-Gravenkerselaar*, (Ten) *Ekent*, *Keiberg* en *Boekent*. Het *Dorp*, evenals de *Hoogstraat*, zijn zeer oud. Later komen (De) *Hoek*, *Zwarthaar* en (Veld)*Muis*. Nog later : *Houtmarkt*. Nieuwe wijken zijn : *Station* en *Vaderland* (naar herbergbenaming).

Bevolking. — In 1574 waren er 730 Communicantes (= Paashouders), wat overeenstemt met een bevolking van ongeveer 1050 zielen; in 1613 vermelden de dekanale bezoeken slechts 400 Communicantes; in 1627 : 452 Communicantes; in 1634 : 452 Communicantes of 867 zielen; in 1690 : 780 Communicantes; in 1724 : 845 Communicantes; in 1773 : 1450 Communicantes, hetzij ongeveer 2000 inwoners; in 1812 : 2300 inwoners; in 1834 : 3252 inw.; in 1845 : 3482 inw.; in 1910 : 4660 inw.; in 1926 : 4881 inw.; in 1939 : 5492 inwoners; op 1 Januari 1948 : 5.732 inwoners (2836 mannen en 2896 vrouwen).

Verkeerswegen. — Haaltert wordt doorkruist door de provinciale baan Aalst-Geraardsbergen. De wijk *Ekent* is door de *Molenstraat* (en *Holstraat*) met de provinciale baan, en de wijk *Ede*, door *Dorp* en *Brul* met dezelfde baan verbonden.

In 1868 kwam de spoorbaan Brussel-Kortrijk, over Haaltert, tot stand.

Woningen. — Enkele schone woningen werden de laatste jaren gebouwd, zowel als nieuwbouw als ter vervanging van oudere woningen.

De overblijfselen van oude woningen laten ons twee wijzen van bouwen onderscheiden: het hof, gebouwd in vierkant, voor grotere landbouwbedrijven; en éénbouwige hofsteden: woning, stalling en schuur onder één dak, voor kleinere boerderijen, waarvan de smalle gevel — één kamer breed — van de woning meestal naar de straat was gekeerd. De latere bijbouw, bij uitbreiding van bedrijf, streefde naar een zekere vierkantbouw.

Bij de grotere hofsteden werd steen, bij de kleinere klei als bouw-materiaal gebruikt. Stro is de oudste dakbedekking, die langzamerhand door dakpannen werd vervangen.

Enkele hoeven hebben in het verleden een rol gespeeld: *het hof te Culsbroek, het hof ter Wilgen, het hof Stoys, het hof te Rode, vooral het hof ter Heiden*. De burchten waren reeds vóór 1700 verdwenen.

In 1732 telde de dorpskom met de Hoogstraat 48 huizen, de Brul 41, Ede 36, Ekent 43, Hoek 6, Keiberg 11, Boekent 16, Brantegem 3, Mussenzele 3, Gotegem 4, Zwarthaar 2 en 't Heiken (Eiland) 6. In 1834 telde men 557 woningen; in 1877: 668 en in 1927: 984.

Economische toestand. — Haaltert had eertijds uitsluitend een landbouwbevolking. Het vlasspinnen en linnenweven werd als huisnijverheid beoefend, later (midden 19^e eeuw) zal vooral de kantnijverheid een grote rol spelen. — De mechanische weverijen, die een tijdlang arbeid verschafften aan een honderdtal werklieden, zijn verdwenen. De gemeente heeft geen enkele belangrijke fabriek meer. Enkele honderden arbeiders rijden dagelijks op naar Brussel.

Naast haar oude jaarmarkt, (op de vierde Donderdag van Oktober) heeft Haaltert, sinds begin 1946 's Vrijdags zijn wekelijkse markt.

Landbouw. — De bodem van Haaltert is zeer vruchtbaar. In 1769 was de beteelde oppervlakte verdeeld als volgt: 1/2 bezaaid met tarwe en rogge; 1/8 met koolzaad; slechts 20 ha. met vlas; het overige haver en aardappelen.

De vlasteelt nam bestendig toe, evenals de koolzaadteelt.

Doch de laatste 50 à 60 jaren kwam in de landbouwkultuur een grondige verandering: de hopteelt, evenals de vlas- en koolzaadteelt zijn totaal verdwenen. De «Vlasmis», ter ere van S. Laurentius, in de maand Mei, is nog het enige overblijfsel — trouwens ook in verval —, dat herinnert aan deze teelt.

In 1880 werd de bebouwde oppervlakte, geschat op 841 ha. 67 a., waarvan 113 ha. 92 a. meers en weide en 2 ha. 36 a. bos.

Voorals tarwe en aardappelen worden geteeld.

II. GESCHIEDKUNDIGE SCHETS

Oorsprong van de gemeente. — Wanneer de bossen van Haaltert hun eerste bewoners kregen, valt onmogelijk te bepalen. Reeds ten tijde van de Romeinse bezetting was deze streek bewoond.

Gotegem, Brantegem, Kuregem, Kattem, Meu(de)gem en *Mussenzele* wijzen op Merovingische nederzettingen. Het reeds ontgonnen land — de kouters — werd door de nieuw aangekomenen in bezit genomen en uitgebreid.

Tot bij de Franse overheersing vormden Haaltert en Kerksken een administratieve en rechterlijke eenheid. Eenzelfde schepenbank had rechtspraak over de beide gemeenten, sinds de 16^e eeuw genoemd: de schepenbank van Haaltert-Kerksken, terwijl voordien slechts werd gesproken over Schepenbank van Haaltert (nochtans eveneens rechtsprekend over Kerksken). Aan het hoofd van de schepenbank stond de meier, bijgestaan door 7 schepenen, waarvan twee voor Kerksken. De Heer benoemde en stelde af.

Leenroerige inrichting. — Haaltert vormde vóór de 13^e eeuw een eigen heerlijkheid. Graaf Fernand van Vlaanderen gaf in 1227 een gedeelte in leen aan *Michel van Boelare* (die reeds het ander gedeelte in bezit had) tegen 200 pond 's jaars. In 1334 werd het door Jan van Boelare of van Rotselaar, aldus de POTTER en BROECKAERT (1), verkocht voor 450 pond aan *Hendrik van Vlaanderen*, zoon van Gwijde van Dampierre, die tevens Heer was van Ninove-Herlinkhove en baanderheer van Rotselaar. In 1366 werd de heerlijkheid van Rotselaar, samen met de stad en het kasteel van Ninove en Herlinkhove, door Robrecht van Fiennes, constabel van Frankrijk, geruild met Lodewijk, graaf van Vlaanderen, voor de heerlijkheid van Bambeke (2).

Gedurende een eeuw bleef de heerlijkheid in het bezit van de graaf van Vlaanderen.

Filip de Goede, hertog van Boergondië, verhuurde ze in 1453, samen met Ninove en Herlinkhove, aan *Jan Cabilliau* voor een termijn van 12 jaar, tegen 2000 pond parisis 's jaars.

Filips II, Koning van Spanje, schonk Haaltert, samen met Ninove en Herlinkhove, op 9 Aug. 1558 als leenpand aan de hertog van Brunswijk, voor 39.943 pond 18 schellingen. Deze laatste speelde het leenpand in het bezit van de hertog van Egmont. Philip du Bosch bezat het in 1626.

Hierop kwam het leen, tot bij de Franse Revolutie, aan de heren van het huis van Rotselaar. Aldus behoorde deze heerlijkheid tot het land van Rotselaar.

Verder bestond er binnen Haaltert een heerlijkheid geheten: *het princelijck leenhof van den Schyvinck*, waarin begrepen was een achterleen met heerlijk vermogen, omstreeks 1600 aangekocht door *Jaak Roelants* van de Heer van Erpe. Tot bij de Franse overheersing werd het door deze familie in bezit gehouden.

Het kapittel van de Kanunniken van S. Martens te Aalst bezat al de tienden van de parochie, samen met uitgestrekte eigendommen (in 1732: 348 dagwanden).

Kasteel, burcht en hoven. — Omstreeks 1700 trof men nog de Burcht aan. Deze stond in de nabijheid van het Dorp en was met een wal omgeven. Alhier zetelde de schepenbank van de Schuivink. De volksoverlevering wil — en wordt hierin gesteund door verschillende plaatsnamen — dat *het kasteel* (ook Burcht geheten) van de Heer

(1) Geschiedenis van de Gemeenten der Prov. Oost-Vaanderen. Arrondissement Aalst-Haaltert.

(2) DESHAINES-FINOT: Invent. des Archives du Nord, II, 351.

Engelbert zou gestaan hebben in het Herrenthout. DE POTTER en BROECKAERT schrijven dat er nog grondvesten van deze burcht werden ontdekt in 1839.

Naast voorgaande, en later, bestonden enkele hoven, o.m. het *Hof te Culbroek*, het *Hof te Rode*, het *Hof ter Wilgen* (allen reeds vóór 1600 verdwenen) en het *Hof ter Heiden*. Nog slechts een enkel oud hof bestaat, nl. het *Hof Stoys* (Hof ten Haas).

DE POTTER en BROECKAERT vermelden nog: het *goed ter Beken*, met een brouwerij, evenals met wallen en vijvers... en het *goed ten Hauwe* (in 1419), eveneens met wallen. De ligging van beide is ons onbekend.

Het *Kapittelhuis* — woning van de heren kanunniken, vooraleer het kapittel van Haaltert naar S. Martens te Aalst werd overgebracht — was reeds verdwenen in 1600. Het stond ongeveer op de plaats waar nu de onderpastorijen staan.

Kerkelijk leven. — **Ontstaan en organisatie.** Men blijft in het onzekere omtrent de tijd waarop het kristendom te Haaltert werd gepredikt. Het moet alleszins tamelijk vroeg geweest zijn. Ten tijde van Sint Amand?

De titel van de parochiekerk behoort tot de oudste, nl. *S. Gorik*. Mogelijk heeft nog wel een oudere bestaan, nl. *O.L. Vrouw*. Waarschijnlijk moet men het centrum van Haaltert, en ook de eerste apostolaatswerking, veeleer gaan zoeken te Gotegem en Brantegem, alwaar nog een toponiem herinnert aan het bestaan van een klooster, evenals een kapel toegewijd aan O.L. Vrouw, waar, tot de jaren 1600, nog elke Zaterdag de H. Mis werd opgedragen. Ten andere, de oorkonde, waarbij de heer Engelbert een kapittel oprichtte in de parochiale kerk van Haaltert, in 1046, herinnert er aan, dat hier eertijds een *monnikenklooster* — ongetwijfeld Benedictijnen — had bestaan, door zijn voorouders opgericht. Deze monniken waren « ter oorzaak van de noodtoestand » verplicht geweest de plaats te verlaten. Die nood was het gevolg van de verwoestende vloed « van de kwaden », zegt de oorkonde. Die « kwaden » zijn vermoedelijk de Noormannen, tenzij het zou gaan om de laïciserende voorouders van de dorpsheer?

Zoals hierboven gezegd, werd op 14 Januari 1046 te Haaltert een *kapittel* gesticht (3). Het bestond uit 12 kanunniken, waaronder een proost, later een deken. De stichting werd met de nodige goederen begiftigd, ten einde door de opbrengst van deze goederen in het levensonderhoud van de kanunniken te voorzien. Deze goederen werden geschonken aan de bisschop van Kamerijk, die ook het recht verwierf de benoemingen te doen, na de dood van de schenker. Een derde van de opbrengst van de geschonken goederen ging naar de bisschop.

Omwille van de goederen en tienden ontstonden wel eens betwistingen en zelfs gebeurde het dat het kapittel hiervan werd beroofd. Zo doet, in 1226, Michel van Boelare, constabel van Vlaanderen, restitutie. De aan de kanunniken onrechtvaardig ontnomen tienden werden hun terug geschonken en nieuwe voorrechten verleend.

(3) J. DE BROUWER, *Het Kollegiaal Kapittel te Haaltert*, in L.v.A., 1952 en 1953.

In Augustus 1258 schonk de graaf van Vlaanderen, Ferrand van Portugal, aan de collegiale kerk verscheidene landerijen.

De plaag van het niet-resideren, die vrij algemeen was, had ook het kapittel niet ontzien. De aartsdiaken van Brabant zag zich verplicht enkele misbruiken aan te klagen. Aanwezigheidspenningen werden verleend en de aangestelde kanunniken verplicht minstens 30 weken 's jaars aanwezig te zijn bij de goddelijke diensten (Oct. 1250).

Jaarlijks, op het Geboortefeest van S. Jan Baptist, werd in de collegiale kerk een algemeen kapittel gehouden.

In 1446 werd een verbond gesloten met de kapittels van O.L.Vr. te Dendermonde, van S. Goedele te Brussel, van S. Rombout te Mechelen, S. Pieter te Anderlecht, S. Gomar te Lier en S. Pieter te Turnhout, om de rechten van deze kapittels te verdedigen. Pauselijke goedkeuring werd verleend.

Het kapittel van Haaltert wist ook de gunst van de hertog van Boergondië te winnen. In 1471 nam Karel de Stoute het onder bescherming en verleende zijn «*sauve-garde*» (29 October) aan de kanunniken en dienstlieden van Haaltert.

S. Gorikskerk te Haaltert was tot 1495 een collegiale kerk. In dat jaar werd het kapittel naar de S. Maartenskerk te Aalst overgebracht, «*gezien de onzekere toestand op den buiten*».

De vreugde hierom te Aalst werd overtroffen door de mistevredenheid te Haaltert. Een verzoekschrift tot de Paus gericht om de terugroeping van het kapittel te vragen, had tot gevolg dat de deken van het kapittel van S. Jacobs te Leuven met een onderzoek werd belast. Toen de positie van Aalst bedreigd scheen, kwam aartshertog Filips tussenbeide en verbood de deken van S. Jacobs zich met de zaak nog verder te bemoeien (1498). De deken dreef de zaak toch door en sprak zich uit tegen de verplaatsing. Op 18 Mei 1509 kregen de inwoners, vanwege Maximiliaan van Oostenrijk, verbod nog te roeren, onder de bedreiging met strenge straffen.

In 1664 vroeg het kapittel zelf aan de koning om naar Haaltert te mogen terugkeren, gezien de vele moeilijkheden te Aalst, alsmede met de pastoor van de kerk van S. Maarten en tevens omwille van de geringe inkomsten van de prebenden. Dit verzoek bleef evenwel zonder gevolg.

De parochie van Haaltert stond eertijds onder de jurisdictie van de bisschop van Kamerijk; sinds de XIIIe eeuw behoorde zij tot het aartsdiakonaat Brussel.

Bij de nieuwe indeling van de bisdommen, in 1559, kwam de parochie onder het aartsbisdom Mechelen, dekenij Aalst.

Door het konkordaat van 1802 werd het bisdom Gent opgericht en Haaltert maakte er deel van uit, behorende eerst tot de dekenij Aalst, later (1912) tot de dekenij Herzele.

De parochie en de kerk van Kerksken waren lange tijd een afhankelijkheid van Haaltert.

Er bestonden alhier verscheidene kapellaniën, nl. van O.L. Vrouw,

van S. Niklaas, S. Laurentius, de H. Drievuldigheid en van Allerzielen. In 1619 werden deze tot een enkele verenigd.

Kerkgebouw. — De oude kerk behoorde tot de vroeg-Gothische bouwstijl, maar onderging talrijke verbouwingen, die evenwel niet altijd verfraaiingen waren. Onder meer werd in 1469 een kapel ter ere van O.L.Vrouw naast het koor aangebouwd. In 1841 werd de kerk merkkelijk vergroot. Op 9 Februari 1869 werd de kerktoeren door de bliksem getroffen en brandde de kerk af. Gans de kunstschat, o.m. de schone eikenhouten muurbeschotten uit de abdijkerk van S. Martens-ten-Bos, ging verloren. De kerk werd spijtig genoeg ten gronde afgebroken.

Een nieuwe kerk in neo-gothische stijl werd opgebouwd, naar de plannen van F. De Noyette, bouwkundige te Gent. Het mobilier is van de hand van beeldhouwer Lippens, van Gent.

III. NAAM VAN DE GEMEENTE

Daar de oudste oorkonden in het Latijn zijn opgesteld, kwam ook de dorpsnaam in de oudste vorm in deze taal tot ons. In de Nederlandse vorm onderging de naam omzeggens geen wijziging, slechts werd soms de aanvangs *-H* weggelaten, meestal door vreemdelingen, bij wie dusdanige verwarring met Aalter (bij Gent) goed te verklaren valt. Hetzelfde lot onderging ook de uitgang *-t*.

- 1046, *Haletrut*, Bisdome oork.
- 1142/86 (z.d.), *Haltra*, N. (nr 1201).
- 1194, *Haltera*, N.; dekenij Aalst, oork.
- 1226, *Haltret*, dekenij Aalst, oork.
- 1258, *Haltre*, id.
- 1247, Wilhelmus van *Haltert*, N. oork.
- 1249, Willelmi de *Haltrett*, N. oork.
- 1295, *Halterd*, S.B., 41 r.
- 1357, *Altera*, A.V.-B.
- 1373, v.j., *Haltert*, Rek.
- 1378, *Haltren*, A.V.-B.
- 1380, *Haltert*, R.H.G.A.
- 1385, *Halteert*, Rek. (nr 48648, 4 r.).
- 1388, *Haltert*, dekenij Aalst, oork.
- 1390, 1488, 1504, 1507, 1515, 1516, 1527, 1528, 1531, *Haltert*, A.L.
- 1398, *Haltert*, W.K.
- 1407, 1414, 1416, 1420, 1444, *Haltre*, A.L.
- 1415, *Hatre* (lees : *Haltre*), A.L.
- 1418, *Haaltert*, dekenij Aalst, oork.
- 1421, 1431, 1483, 1486, 1487, 1489, 1492, 1494, 1495, 1496, 1497, 1499, 1501, 1503, 1509, 1512, *Haltre*, A.L.
- 1422, *Halterd*, A.L.
- 1437, 1487, *Aeltre*, A.L.; 1513, 1514, *Daeltre*, A.L.
- 1460, *Halteert*, Erf. Renten van het Begijnhof te Aalst.
- 1466, *Haltert*, Rek. (nr 45337).
- 1489, 1527, 1541, *Haltert*, A.L.

1502, 1520, *Haeltere*, A.L.; 1518, *Haltere*, A.L.

1503, *Haeltert*, R.H.G.

Na 1500 is de meest voorkomende schrijfwijze *Haeltert*, soms komt ook *Aeltert* voor.

Welke is nu de betekenis van deze benaming?

DE POTTER en BROECKAERT stellen in hun *Geschiedenis van Haaltert* voor: *Halo-tre*, « Halo's boom », ofwel eenvoudig een persoonsnaam *Haletrudis*, bij Förstemann *Alitrud*.

Er dient evenwel in een andere richting gezocht, daar het suffix *ûth* (-t in het Nederlands) over het hoofd wordt gezien. Het suffix *ûth* of *ôth* wijst op een Germaanse oorsprong van de benaming en vormt collectieven van plantnamen.

De zienswijze loopt meer uiteen wanneer het er op aankomt een verklaring te geven voor het stamwoord zelf.

Prof. J. MANSION vindt in deze pln. het Onl. woord *halfter* (= nl. *halster*) terug, d.w.z. « bindsel, snoer, touw, reep ». Vandaar (gevolgd van een vraagteken) « plaats der lange smalle snoeren » of « plaats der twijgen ». Dus te denken aan « teenbos » of « wijmenier », waaruit touwen met buigzame stengels werden vervaardigd.

Prof. A. CARNOY (D.E., I, 232) gaat eveneens terug tot het woord *halfter*, waarbij hij, steunend op de woordafleiding (stam: (s)*kelp* = « kappen, hakken ») en op de betekenis van Middelnederduits *helve*, « twijg », besluit dat het moet geweest zijn « gehakt hout ». Aldus wordt het verwant met *Hastière* = « bos met laagstammig hout ». Hierbij vraagt Carnoy zich af of het gaat om een « touwslagerij » of om een « teenbos »?

Dr J. LINDEMANS vindt in deze pln. een overeenstemming met de naam *Hautrage* (Bergen), die als oudst-gekende vorm heeft *Altreth* (1) (1110) naast *Haltrigiis* (1095). Hij meent dat het Germaans verzamelwoord *halfrithja* er aan de basis van ligt. Het betekent « plaats waar wijmen groeien ». Hij komt dus tot dezelfde betekenis als MANSION, waarvan zelfs CARNOY niet totaal afwijkt.

Als besluit: *ûth* is een collectief suffix voor plantennamen. Om welke plant het gaat is tot nog toe niet met zekerheid te bepalen; ... niet onmogelijk « plaats waar wijmen groeien ».

IV. BRONNEN

A. Onuitgegeven bronnen.

1. — Gemeentearchief van Haaltert.

L. 1732

Loper en Meetboek van Haaltert en Kerksken van 1732.

B. 1843

Atlas des Communications vicinales de la commune de Haaltert, 1843.

---

(1) Volgens Dr M. GYSSELING zijn de oudste vormen nochtans: *Haltrigiis* (1095 copie 15^e e.), *Altreche* (1110 copie 15^e e.), *Haltrege* (1119); de uitgang wijst op lat. suffix *-aticum*.

Dr GYSSELING oppert de onderstelling, dat naast het collectief ook het simplex voorkwam als naam van onze gemeente. Hij verwijst verder, behalve naar Aalter, ook naar Helchteren in Limburg (*Haletra* 1107, *Halehtra* 1178).

Wl. 1877	Beschrijvende tafel van de niet-bevaarbare waterlopen van Haaltert, 1877.
A.	Verpachting van de Armengoederen van Haaltert, 1884.
Kad. 1926	Kaarten van het kadaster, 1926.
Kl. 1937	Kiezerslijst van 1937.

2. — Parochiaal archief (pastorij, Haaltert).

Schp.	Schepenboeken van Haaltert en Kerksken van 1442-93, 1493-1532, 1533-1544, 1550-1555, 1556-1566, 1567-1585, 1593-1598, 1598-1608, 1609.
Kr.	Kerkrekeningen van 1737, 1766, 1772-91.
Tw.	Thiende-wijcken voor 1765.
W. o. 1800	Gezinslijst met wijken van omstreeks 1800.
L. Sch.	Rentbrieven voor de mannen van de leenhove van de Schuivink te Haaltert 1619-40; 1615-62.
	Krijgspapieren van 1620, v.j.
Geh. 1793	Gehuchten in 1793.
V. P. 1591	Vreemde pachters te Haaltert, 1591.
Proc.	Processtukken voor de wet van Haaltert, uit de 17 ^e eeuw.
	Ontfanck vande inwoenders der prochie van haaltert die contribueren in de betaelinghe van d'orgel... ten jare 1774.
K. A.	Register der beraadslagingen van de kerkraad, vanaf 1828 tot 1872.
R. H. G. 1503	Rentenboek van de H. Geest van 1503. « Dit es den rentbouck vanden helegghen gheest van haaltert... — Dit sijn de erfelijcke Tsheysen die de provisueres van den helegghen gheest van haaltert vutghegheven hebben int profijt van den voorseijden helegghen gheest... — Dit sijn de goedinghen ende den gront erven toebehoorende den helegghen gheest van haaltert ».
R. 1503	Rentenboek van de kerk van 1503. « Dit sijn deghene die der kerken van haaltert sculdich sijn jaericxe rente. Vernieut Int jaer vijftien hondert ende drie. Den derden dach van decembre ».
Wb.	Wezenboek. « Dit is den wezenbouc van haaltert ghemaect bij guute van audeghem als clerc int jaer 14 hondert ende 72 up sinter claus dach » (tot 1510 in gebruik).
Br. 1774	Handboek van de broederschap (van de H. Rozenkrans), van 1774.
	Briefwisseling uit het begin van de 19 ^e eeuw.
	Extracta ex visitationibus decanalibus concer-

	nentia pastorum de Haeltert, door past. J. van Keerbergen. Vanaf 1600.
	Hantboeck der curegoederen van Haeltert onder pastoor C.R. Cnudde, vanaf 1747 tot 1771.
	Fundatiën en giften (1709-1808).
	Begrotingen 1832-1847.
	Processtukken betreffende de herstellingswerken aan de kerk (1743, v.j.).
Akt	Zettingsboek van 1612, 1613, 1624.
	Testamenten uit de 17 ^e en 18 ^e eeuw.
	Cijns-pachten en schuldbekentenissen.
A.	Rekeningen van de H. Geest, begin 1600.
	Verschillende stukken, o.m. de brouwerijen.

3. — Archief van de dekenij-Aalst.

Ca. e. 17 ^e E.	Dit zijn de goederen competeerende de cure van Haeltert, armen ende kercke (z.d.; waarschijnlijk 1680/95).
Tr. 1681	Rekeninghe van de collegiale kercke van Ste Martens van de graenen van de Thiende te Haeltert en te Kercxken, in 1681.
Cl. R. 1571	Cleyn Pennick Rente van de Heeren Canno-nieken van Aelst tot Haeltert... Dit naervolghende zijn de cleene rente comepeteerende da Canonighen van Aelst... vuyt den bouck van den jaere 1571 ende de volghende.
D. B.	Dekanaale bezoeken en varia.
G. M.	Extract vuyt den grooten metingsboeck van Haeltert en Kercxken dewelcke gedaen is bij Mr Jan van Ghyseghem (o. 1650/70).
	Specificatie der cappelrije goederen, 1742.
T. V.	Register inhoudende de akten van verpachting der thienden van Haeltert en Kerxken, 1669-72.
Cb. 1632	Chynsboecxken van t Cappitel van Aelst, 1623 (Te verkiezen : 1632).
Pg.	Handtboeck... concerneerende den ontfangh der prebendaele goederen competeerende aen de eerw. heeren van het Capittel der collegiale kercke van Sinte Marten binnen de stede van Aelst... begonst ten jaere 1776.
R. C.	Rekeninghe, bewijs en reliqua... van den Capittelle van de C. kercke over de jaeren 1667-70, 1671-78, 1679-83, 1684-88, 1689-93.
Rb. 1547	Rentebouck van het Capittel te Aelst, 1547.
Rb. 1637	Rentenboek toebehoorende Mr Heyndrick canonick van Ste Mertenskercke taelst,... in het jaer 1637. — Bona prebendae hebdomadariae.

C. R.	Capoenrenten competeerende aen... Cap. van de collegiale kercke van Ste Martens binnen Aelst... Vernieuwt ten jare 1651.
Oork.	Enkele oorkonden, o.m. 1194, 1226, 1388, 1418 enz.

4. — Rijksarchief te Gent.

N.	Oorkonden van de abdij van Sint Cornelius te Ninove.
N.	Rentenboeken van dezelfde abdij (nr 17).
N. 1648	Pachtboek van S. Cornelius abdij, van 1648 (nr 62).
N.	Pachtboek van deze abdij van 1762-94 (nr 65).
Kr.	Kerkrekeningen van Haaltert van 1592 tot 1659 (Haaltert, nr 26).
Kr.	Kerkrekeningen van 1729 tot 1739 (id., nr 31). Rekeninghe van den jaere 1748 in proffijte van d'edele heeren van den Lande van Rotselaere (id., nr 2).
L. Sch. 1761	Leenboek competerende Sr Livinus Roelants fs Judoci, 1761 (Leen van de Schuivink) (id., nr 55).
Mere	Condiitiën van verpachtingen van tienden 1760-75 : « de Uytthiende » (Mere, nr 169).
Mere 1665	Staten en verkavelingen, 1665 (Mere, nr 66). Ventes des biens nationaux. Table alphabétique (Fr. Bew., nr 1474). Geassermenteerde priesters (Fr. Bew., nr 363).
R. Kl.	Oorkonden van de Rijke Klaren te Gent, 1333, 1411 (Rijke Klaren).
R. Kl. 1508	Rentenboek van de Rijke Klaren te Gent, 1508 (id., nr 3).
S. B. 1295	Census Si Bavonis in decanatu... de alosto, f° 41 r., 1295 (Fonds Bisdom, nr 31).
H. A.	Oorkonden en renten (nr 65) van het hospitaal te Aalst.
H.	... De herbergen (1779) en andere bescheiden uit de 17° en 18° eeuw (Kastelanij Aalst, nr 402).
L. A.	Opsoeckingen van Leene gehouden van S. Maj. Grav. Leenhove t' Aelst in jaere 1783.
B. A. 1460	Erfelijke renten van het begijnhof te Aalst, 1460 (Fonds : Begijnhof-Aalst).
B. A. 1465	Rentenboek van 1465 (id.).

5. -- Algemeen rijksarchief te Brussel.

Rek. 1409	Rekenkamer : nr 1064 : Livre des fiefs tenus dans la conté, territoire et seigneurie d'Alost en l'an 1409.
-----------	--

Rek. 1473	nr 1068 : id., 1473.
Rek. 1443	nr 1093 : Registre des fiefs tenus de monseigneur de sa maison d'haeltert, 1443.
Rek. 1583	nr 1166 : Register van de verbeurd verklaarde goederen, 1583.
Rek.	nr 4630.
Rek.	nr 7478 : Domaniale rekeningen over Ninove, Herlinkhove en Haaltert (13 rek.), 1386-1399.
Rek.	nr 7479 : id. (21 rek.), 1399-1420.
Rek.	nr 7480-85 : id., 1420-1453.
Rek.	nr 14288 : Baljuwsrekeningen (39 rek.), 1385-1400.
Rek.	nr 14289 : id. (63 rek.), 1400-1421.
Rek.	nr 14290 : id. (71 rek.), 1421-1454.
Rek. 1610	nr 45231 : Spijkerrenten van Aalst... te Haeltert, 1610 (vanaf blz. 30 v.).
Rek. 1635	nr 45234 : Registre et terrier nouveau de l'Espier d'Alost dans le district de Haeltert et Cruyscauter. Renouvelé en l'an 1635. nr 45235 is een copie van voorgaande, van 1680.
Rek. 1466	nr 45337 : Rentbouc (van de hertogen van Burgondië) binnen sine lande van haeltert, datter toebehoort, vernieuwt bij Janne Cabbeliau, baljuw en ontvangher, 1466. nr 45338 is een copie van voorgaande, van 1506.
Rek. 1390	nr 45938 : De register vanden leenen vanden huuse van Haeltert... ghegadert in Nov. 1390.
Rek.	nr 47660-47665 : Domaniale inkomsten van het land van Ninove (6 rek.), 1373-1379.
Rek. 1603	nr 50949 : Liquidatie van den Spijkere van Aelst, Erembodegem en Haaltert, 1603.
Affl.	Cijnsboek van de abdij van Affligem, 1438 (Kerkelijk fonds, nr 4679).
W. K.	Wetachtige Kamer van Vlaanderen : nr 9588 (3 Juni 1398), nr 9589 (1398), nr 9590 (21 Juni 1398), nr 9591 (id.), nr 9592-9599 (id.), nr 9600 (26 Juni 1398), nr 9601 (id.), nr 9602 (27 Juni 1398), nr 9603 (28 Juni 1398), nr 9604 (29 Juni 1398), nr 9605-9607 (1 Juli 1398), nr 9608 (1398), nr 9609-9613 (id.), nr 9614 (21 Mei 1615), nr 9616 (13 Nov. 1617), nr 9617 (2 Maart 1618), nr 9618 (9 April 1618), nr 9619 (9 Sept. 1618), nr 9620 (26 Juni 1620), nr 9621 (24 Aug. 1620), nr 9622 (15 Febr. 1622), nr 9623 (1622), nr 9625 (20 Mei 1623), nr 9626 (8 Juni 1623), nr 9627 (27 Juni 1623), nr 9628 (20 Dec. 1624), nr 9629 (id.), (nr 9630 ontbreekt), nr 9631

	(Okt. 1443) : klein register van lenen van de graaf van Vlaanderen te Haaltert.
Tres. 1474	Tresor des chartes de Flandre, I ^e Serie, nr 2824 : Touchant l'église collegiale de Aeltre..., 1474 (Verslag van de schenkingen gedaan sinds 60 jaar).
Tres.	nr 1051-1063 : oorkonden van 16 Maart 1353, 4 Maart 1348, 7 April 1349, 1353, 1358, 1359.
A. L.	Acquis de Lille, nr 229 : reeks oorkonden van verhuring van Haaltert door de prins, van 1390 tot 1530.

6. — Stadsarchief te Aalst.

R. H. G. A.	Renten en pachtboecken vanden H. Gheest van Aelst, van 1380, 1446, 1477, 1496.
-------------	--

7. — Archief van het bisdom Gent.

Ca.	Bundel van Haaltert, waaronder een lijst van curegoederen van 1626, van kerkgoederen van 1753, enz.
Bo.	Oorkonden van Haaltert, op het bisdom bewaard.

8. — Stadsarchief te Gent.

P. 1571/2	Penningboek van Haaltert en Kerksken voor 1571/2 (nr 129). Ook de penningboeken van Aalst (nr 7), van Appelsterre (nr 6), van Aspelare (nr 2), van Aaigem (nr 18), van Rooborst (nr 25), van Burst, Bambrugge en Zonnegem (nr 40), van Denderhoutem (nr 64), van Denderwindeke (nr 71), van Erembodegem (nr 91), van Erpe (nr 87), van Grotenberge (nr 104), van Gijzegem (nr 109), van Woubrechtgem (nr 111), van Godveerdegem (nr 112), van Grimminge (nr 113), van Herdersem (nr 119), van Herzele (nr 135), van Hermelgem (nr 140), van Impe (nr 144), van Iddergem (nr 145), van Idegem (nr 145 ¹), van Letterhoutem (nr 160), van Moorsel (nrs 186 en 192), van Moerbeke-Geraardsbergen (nr 184 A) en Moerbeke-Waas (nr 184 B), van Mespelare (nr 190), van Mere (nr 197), van Ninove (nr 206), van Onkerzele en Nederboelare (nr 208), van Op-hasselt (nr 212 en 229), van Okegem (nr 226), van Parike (nr 238), van Outer (nr 213), van Borsbeke en Ressegem (nr 247), van Striipen (nr 258), van St.-Goriks-Oudenhove
-----------	---

(nr 267), van Pollare (nr 235), van Sint-Antelinks (nr 268), van Smeerebbe (nr 273), van Sint-Lievens-Houtem (nr 278), van Zandbergen (nr 298), van Viane (nr 312), van Vloerzegem (nr 312¹), van Velzeke (nr 314), van Waarbeke en Nieuwenhove (nr 329), van Welle (nr 334), van Wieze (nr 339).

9. — Archief van de abdij van Affligem.

- A. I. Haffligemum Illustratum, I, pars 1a, gemaakt onder Beda Regaus.
Dni Bedae Regaus monachi Affligeniensis: Bonae Abbatiae Hafflighemensis juxta MS hic asservatam.

10. — De Volksmond (Vm.).

B. Geraadpleegde werken.

- D.E. CARNOY A.: Dictionnaire étymologique du nom des communes de Belgique, I-II. *Leuven*, 1939, 1940.
DE POTTER F. & BROECKAERT J.: Haaltert, in « Geschiedenis van de gemeenten van de Prov. Oost-Vlaanderen », *Brussel*, z.d.
- Förstemann FORSTEMANN E.-JELLINGHAUS H.: Alt-deutsches Namenbuch.
1. Personennamen. *Bonn*, 1901².
2. Ortsnamen I-II. *Bonn*, 1913/16³.
- Franck FRANCK J.-VAN WIJK-VAN HAERINGEN: Etymologisch woordenboek der Nederlandsche taal. 's-Gravenhage, 1949³.
- Verdam VERDAM J.: Middelnederlandsch handwoordenboek. 's-Gravenhage, 1932².
- Vercoullie VERCOULLIE J.: Beknopt etymologisch woordenboek der Nederlandsche taal. *Gent*, 1925.
- Vincent VINCENT A.: Que signifient nos noms de Lieux (Collection nationale, 7me Serie, n° 82). *Bruxelles*, 1947.
- Guyot GUYOT E.: Nouveau dictionnaire des communes... du royaume de Belgique. *Bruxelles*, 1927.
- A. K. HELSEN J.: Plaatsnamen der Antwerpsche Kempen (Toponymica VI). *Leuven-Brussel*, 1938.
- Noorderwijk Toponymie van Noorderwijk (Nom. Geo. Fla., Monographieën III). *Brussel*, 1944.
- Asse LINDEMANS J.: Toponymie van Asse (Kon. Comm. Top. en Dial.). *Tongeren*, 1952.

Opwijk	Toponymie van Opwijk (Nom. Geo. Fla., Monographieën I). <i>Brussel</i> , 1930.
Baardegem	Baardegem (Toponymica II, 4). <i>Leuven-Brussel</i> , 1933.
Beersel	Beersel (Top. II, 5). <i>Leuven-Brussel</i> , 1935.
Beigem	Beigem (Top. II, 7). <i>Leuven-Brussel</i> , 1937.
Bekkerzeel	Bekkerzeel (Top. II, 8). <i>Leuven-Brussel</i> , 1940.
Beert	Beert (Top. II, 6). <i>Leuven-Brussel</i> , 1936.
	Plaats- en persoonsnamen in oude cijnsboeken (Top. VIII). <i>Leuven-Brussel</i> , 1941.
	Plaatsnamen. <i>Brussel</i> , 1925 ² .
	Toponymische verschijnselen geografisch bewerkt (De <i>-heem</i> namen en <i>ingef</i> ormaties. De <i>Kouter</i> namen) (Nom. Geo. Fla., Studiën V, 1). <i>Brussel</i> , 1940.
	Toponymische verschijnselen geografisch bewerkt (De namen van het bouwland en van het grasland) (Nom. Geo. Fla., Studiën V, 2). <i>Brussel</i> , 1946.
Hombeek	LINDEMANS J. & DE RIDDER Fr. : Antwerpse plaatsnamen II. Hombeek (Top. XI, 2). <i>Leuven-Brussel</i> , 1947.
Drogenbosch	LINDEMANS J. & THEYS C. : Drogenbosch (Top. II, 9). <i>Leuven-Brussel</i> , 1942.
	LINDEMANS J. & VAN DER LINDEN : Het Cijnsboek van Duyst (Top. III). <i>Leuven-Brussel</i> , 1931.
Oudenburg	GYSELING M. : Toponymie van Oudenburg (Kon. Comm. Top. en Dial.). <i>Tongeren</i> , 1950.
Mansion	MANSION J. : De voornaamste bestanddeelen der Vlaamsche plaatsnamen (Nom. Geo. Fla., Studiën III). <i>Brussel</i> , 1935.
	Oud-Gentsche Naamkunde. 's-Gravenhage, 1935.
S.-Gillis	BOVYN Marcel : Toponymie van Sint-Gillis-bij-Dendermonde. <i>Dendermonde</i> , 1949.
Londerzeel	SACRE M. : Plaatsnamen in Londerzeel (Med.-Bijlage IX). <i>Leuven</i> , 1933/34.
	VAN DYCK A.H. : Lommelsche plaatsnamen (Med.-Bijlage IX). <i>Leuven</i> , 1936.
	Bijdrage tot een toponymisch Glossarium (overdruk uit de «Verzamelde Opstellen», Hasselt : XVI, 1941; XVII, 1942).
v. d. Maelen	VAN DER MAELEN Ph. : Dictionnaire géographique de la Flandre orientale, 1843.
Tarlier	TARLIER H. : Nouveau dict. des communes... de R. de Belgique, 1877.
A.V.-B.	BERLIERE Ursmer : <i>Analecta Vaticano-Belgica</i> .

Inl.	M. GYSSELING : Een inleiding tot de toponymie in Oost-Vlaanderen, in « Cultureel Jaarboek voor de Prov. Oostvlaanderen 1948 », blz. 294-301. <i>Gent</i> , 1949.
W. T.	Wetenschappelijke Tijdingen, jg. 13, Juni 1953, blz. 183, 184.
Hofstade	DE BROUWER J. : Toponymie van Hofstade (Vl.). <i>Merchtem</i> , 1950.
Popp	Kaart van POPP (in drie delen).
Ferraris	Carte chorographique des Pays-Bas autrichiens par le comte Ferraris, gravée par L.A. Dupuis, 1777.
Med.	Mededeelingen, uitgegeven door de Vlaamsche Toponymische Vereeniging te Leuven. <i>Leuven</i> , 1925-1948.
Hand.	Handelingen van de koninklijke Comm. voor Top. en Dialectologie. I (1927)-XVIII (1944). <i>Brussel</i> .

Gebruikte afkortingen :

b. = bunder.	oork. = oorkonde.
d = dagwand.	e. = eeuw.
r. = roede.	o. (vóór jaartal) = omstreeks.
v = voet.	v.j. = volgende jaren.
l. = land.	fn. = familienaam.
p.l. = partij land.	psn. = persoonsnaam.
w. = weide.	z.d. = zonder datum.

( ) wijst er op dat deze letter of dit woord als variante voorkomt.
 [ ] duidt op een afkorting, voorkomend in de tekst.

V. — WIJZE VAN BEWERKING

Bij de bewerking wordt eerst een *alfabetische lijst* aangelegd van de verschillende toponiemen. De citaten, in cursiefletters aangegeven, zijn geput uit oudere en nieuwere bronnen.

Het lemma woord van de verschillende toponiemen staat in de nieuwe spelling. De letter en het cijfer tussen haakjes ( ), na het lemma, verwijzen naar de vakken op een bijgevoegde kaart.

Alle toponiemen zijn voorzien van een volgnummer. De *herbergbenamingen* werden, evenals in de Toponymie van Hofstade, samen geplaatst.

Een proeve van verklaring en aantekeningen volgen op de geciteerde tekst. Vooral de penningboeken leverden een rijk vergelijkingsmateriaal.

Tot slot volgt een *overzicht van het materiaal*.

Op een *toponymische kaart*, ingedeeld in vakken, worden de namen aangegeven. De vakken worden onderscheiden, van links naar rechts, door letters, en van boven naar onder, door cijfers.

LIJST DER PLAATSNAMEN

1. **Aalsterse weg**: 1/ (F-K 6-4): Inden groeten meersch te cuereghem de ziide *naest den aelstersweghe*, Wb. 1488, 50 r.; *m an den aelsterwech*, R.H.G. 1503, 34 v.; op de cruyscoutere aen doreken... *over den aelsterschen wech*, R. 1503.

2/ (H-J 4): op den Crayenwinckele, *den weech daer men tAelst weert loopt*, B.A. 1460; in den brent *jeghen den aelsterschen wech*, Schp. 1513; op den brulcauter gheseyt den reghelerre, *noort den Haelsterschen wech*, Cl. R. 1571; op de bruelcautere, *noort den aelsterschen wech*, Rek. 1635, 13 v.; op den brulcauter, *noort den vaerwech van Aelst*, Schp. 1638; op den bruelcauter, *noort den Aelsterschen voetwech*, Bo. 1673.

Naast de Provinciale Baan Geraardsbergen-Aalst, had Haaltert ook zijn voet- of wagenweg (= Brulkouterstraat) naar deze laatste stad.

2. **Aardbeziën barm**: 1/ (C 4): *Aardbeziën barme*, Popp C; *Aerdbeziënberm*, B. 1843; *Heerbezenbarm*, B. 1843; *Heirbeisenbarm*, *Aardbeziënborch*, Kad. 1926, C, 211, 286, 217, 218. — Van Schapenweg naar Topmolen.

2/ (L 8): *Herbeziebarm*, Kad. 1926, A, 728.

3/ (I 8): *Neerbeziën barm*, Kad. 1926, C, 574.

4/ (G 8): *Neerbeziën barm*, Kad. 1926, C 484.

Barm, berm, « walrand tussen twee velden en langs een weg » (VERDAM), hier begroeid met wilde aardbeien (zo niet met braambessen).

3. **Aardbeziënstraat**: *Aardbeziënstraat*, Kad. 1926, C, 364, 365.

4. **Abeelkenc (ten)**: lants *ten abeelkene* op den woelputte, R.H.G.A. 1380, 59 r.; l. *ten abbeelkene* op Wolfsputte, R.H.G.A. 1446, 97 r., 117 v.; *ten habeelkene* op den Wolfsputte, R.H.G.A. 1477.

Abeel, « witte populier », dienst doende als grenspaal. — Zeer verspreide pln., o.m. te Moorsel (P. 1571, 7 v.) en te Ophasselt (P. 1571, 24 v.): *ten Abbeele*; te Denderhoutem komt *een heerlijkheid ten Abbeele* voor (Rek. 1405, 41 r.).

5. **Abelenhoeck**: 1 d. 92 r. lants opden meelcouter geh. *den habeelen houck* aen den drouscoutere, Schp. 1577.

Plaats genoemd naar de beplanting. — Te Viane was er een *Abbeelmeersch* (P. 1571, 3 r.); te Aalst (P. 1572, 100 r.) en te Welle (P. 1571, 5 v.) een *Abeelveld*.

6. **Achter skeizers**: binnen der prochie van haaltert daerment noempt *achter skeysers*, Schp. 1624, 118 v., 1627, 189 v., passim.

7. **Achterste Middelkouter** (H,I 6,7): op den achtersten melkcauter, Akt 1717; *achtersten Melcauter*, L. 1732; *achtersten Middelcauter*, B. 1843; *Achtersten Middelkouter*, Kad. 1926, B, 518-520.

Een van de drie stukken waarin de Middelkouter — zelf gelegen midden Kruis- en Droeskouter — was verdeeld. De Achterste Middelkouter had in 1732 een oppervlakte van 100 dagwand. — Voor de klankevolutie zie Middelkouter.

8. **Achterste kouter**: *Achterste kouter*, Kad. 1926, B, 513, 530. — Zelfde plaats als Achterste Middelkouter.

9. **Achterstraat** (G,H 4,5) : *Achterstraat*, Popp A, B. 1843, Kad. 1926, Kl. 1937. — Weg vanaf het Dorp naar het Mesprot-Molenweg.

Zeer verspreide straatbenaming, o.m. te Aalst en te Hofstade.

10. **Achterstraatje** (H 3,4) : *Agterstraetjen*, Popp A, B. 1843. — Weg vanaf de Provinciale Baan naar Ossenbroekveld.

×. *Agelkruis*, zie *Hagelkruis*.

11. **Alisrot** (H 4) : *inden alisrot*, W.K. 1398 (nr 9597); *int Alysrot* in *haeltert*, W.K. 1443, 8 v.; *int alijc rot*, Rek. 1443, 14 v.; op de droescautere *an dalleslot*, Schp. 1458, 25 v.; in *Dallesloet*, Schp. 1459, 27 v.; op den drouscoute[re] *an Dalenslot*, Wb. 1477, 16 v.; up middelcoutere *neven Dalislodt*, Wb. 1492, 80 v.; *Int Areslot*, Wb. 1493, 85 v.; *Int Alieslodt*, Schp. 1493, 108 r., 109 v.; *neven Dareslodt*, R.H.G. 1503, 23 r.; meersch *int areslot*, R.H.G. 1503, 56 v., 72 r., passim; *acht[er] Dareslot*, Wb. 1506, 164 r.; *Int areslodt*, Wb. 1509, 249 r.; op den droescautere teghen den hondelgracht bij den *Alislote*, Schp. 1538; *aen d'aselslot*, Schp. 1554; *Int aeleslot*, P. 1571/2, 55 r.; op het *Arenslot*, Schp. 1604; m. *Int arenslot*, Schp. 1621, 65 r.; 1 d. meersch binnen H. gen. *het doellesloet*, Schp. 1625; m. ghen. *het Daelleslot*, Schp. 1626, 170 r.; op den meelcauter *d'aveslot*, Schp. 1628; op den droescauter oost het *haueslot*, Schp. 1630; Droescautere... *suyt het aveslot*, Rek. 1635, 22 r.; *achter het arenslot*, T.V. 1669; *thaverslot*, Kr. 1670; partije land daerment noempt *het averslot*, paelende oost het cautergatstraetken ofte coydreve, *suyt de meengracht*, Schp. 1717; *haverslot*, Kr. 1743; *Haude slot*, noort den Kleynen droescauter, oost de nieuwstraet, s. den melcauter en achtersten melcauter, west den droescauter... 7 d. 9½ r., L. 1732, nr 14; *het aversloote*, Kr. 1791; op het *Haverslot*, z. en w. den hondengracht, A. 1884, Kad. B, 899-906.

De ontwikkeling van deze pln. gaf aanleiding tot de meest fantastische veronderstellingen. Bij voorkeur hield men het met een « oud slot ». De oudst gekende vormen sluiten die veronderstelling uit en geven ons een verklaarbaar toponiem. Het eerste lid, *Alis*, is een psn. (zo *Aelys dou Mirroir* te Erembodegem, W.K. 1338, nr 11149); het tweede lid is *rot*, *rode*, « gerooide plaats ». Vandaar « een gerooid bos, eigendom van *Alis*, *Aleidis* ». — Te Denderwindeke komt een *Alisbroek* (P. 1571, 30 r.) voor.

×. *Americxvelt*, zie *Hammerijksveld*.

12. **Anderenbroek** (H 7) : ten Anderen broeke ghelegghen... Denre-houtem, Trés. 1349; inde stede [op Haaltert] *ten Andere[n] broeke*, Wb. 1485, 46 r., 1488, 50 r.; stede *ten anderen broecke*, Wb. 1488, 51 v.; *ten anderen broucke*, Wb. 1494, 99 r.; *Anderenbroek*, Popp, B. 1843.

Plaats genoemd naar de in de buurt liggende wijk *Anderenbroek* (Denre-houtem). — *Broek*, « moerassige, meestal laag gelegen drassige plaatsen langs beken ».

13. **Andere oodsebroek** (H 7) : *inden anderen oertsbrouc*, Schp. 1516.

14. **Appe(i)kensacker** (E 2) : *up de[n] appekins akke[re]*, Schp. 1448, 10 v., 1451, 14 v.; *up den appelkens ackere*, W.B. 1485, 45r., 1491, 76 r., 1507, 171 r., R.H.G. 1503, 69 v., 94 r., passim; *up den appelsackere*, W.B. 1508, 224 r., v., 225 r.; *aenden appels ackere*, Schp. 1538, 1541; *up den Appersackere*, oost de heckestraete, Rb. 1547, 1637; *upden appelsacke[re]*, P. 1571/2, 59 r., 69 r., passim; *up den upperackere*, den *upperackre*, Schp. 1584; *opden appelsacker* opden grootcauter, V.P. 1591; *west den appesacker*, Schp. 1634; op *eppekens ackere*, Rek. 1635, 5 v.,

12 r., passim; op den Appersacker, G.M. 1650/70; opt dhappart ackere commende metten eynde aenden driessche ten heede aenden heeckeputte, R.C. 1678, v.j.; Appesacker, L. 1732, Pg. 1776; op den Appensacker, Ca. 1753.

Het tweede lid is klaar: akker, « bouwland »; het eerste lid kan een familienaam zijn ofwel appel, vandaar « een veld waar een of meer appelbomen stonden » ?

15. **Appelsveld** (A 6) : *Appelsveld*, B. 1843.

16. **Appelsveldbeekje** (A 6,7) : *Appelsveldbeekjen*, Wl. 1877.

17. **Appelsveldrede** (A 6) : *Appelsveldrede*, Popp C, B. 1843. — Weg van de Haalteringse meersen naar het Appelsveld.

18. **Appelsveldweg** (A-C 6) : *Appelsveldweg*, Popp C, B. 1843. — Van Heldergergem naar de Droge Weide.

19. **Arentsveld** (F 4) : *an dare[n]ts velt...* up de langhe haghe, R.H.G. 1503, 23 r. — Kad. A, 1037b, 1038b.

Arent, psn. « Arend » (Wb. 1479, 64 r.), « Arnout »; eveneens zeer verspreide fn. — Wij treffen deze pln. ook aan te Moorsel (P. 1571, 40 v.) en te Erembodegem (P. 1571, 7 v.), in 1380 als *Arnoutsveld* (R.H.G.A., 57 v.). Te Aspelare komt een *Arentshof* voor (P. 1572, 13 v.).

20. **Armgardenveld** (C,D 4) : *champ d aimgarden empres le veken a goteghem*, Rek. 1389 (nr 14288); *up Dermgaerden velt* te gooteghem, Wb. 1493, 90 v., 91 r., v., passim; *up Darmga(e)rd[en] velt*, Wb. 1502, 116 r., 1503, 121 r., passim; l. *op darmgaerden velt*, R.H.G. 1503, 54 v., 107 r.; *op dermgaerden velt*, R.H.G. 1503, 14 v., 15 r.; *op daermgaerden velt*, R. 1503; *up Daermgaerden velt*, Schp. 1511; up den grootcoutere an sgraeven kersselare zuyt *an daermgaerden velt*, Schp. 1533; *tdermaerdevelt*, Schp. 1567; *up dermaedevelt*, P. 1571/2, 109 v.; *up dermadevelt*, P. 1571/2, 107 v., 108 r., passim; *op damaerde[n]velt*, Schp. 1621, 39 r.; inden vessinck, noordt *het Demmaerdenvelt*, Schp. 1629, 292 v.; *Op Ermardevelt*, Schp. 1629; *op darmgadervelt*, Rek. 1635; *opt Darmaedegemvelt*, Schp. 1639; *op het amardeghem velt*, Kr. 1670; *op het Damardegemvelt*, suyt de vierlinck van de H. Gheest van Aelst, Ca. o. 1690; *Armardeghemvelt*, L. 1732; *op armadegem velt*, Kr. 1791.

— Veld genoemd naar psn. *Ermengarde*.

×. *Aselslot*, zie *Alisrot*.

21. **Asput** (F 2) : 33 r. ten hee metter oost ende jeghen den asch putte ende metter noort ziden jeghen de heerstrate, Schp. 1508.

As te verklaren als « esboom ». Vandaar « put nabij een es ». Vgl. *Asput* (P. 1571, 14 v.) en *Ashaag* (P. 1571, 4 v.) te Denderwindeke, *Asmeers* (P. 1571/2, 3 v.) te Wieze en *Asserendries* te Aalst.

22. **Asselensveld** : Pieter Goetgheluc *uyten Asselens velde*, Rek. 1466, 11 r.; l. *in dasselensvelt*, Rek. 1466, 12 r.

Psn. *Asselin* (ouder *Hazelin*) ?

×. *Asselput*, zie *Hasselput*.

×. *Averslot*, zie *Alisrot*.

23. **Baantjes** (F,G 3,4) : *de Baantjes*, in de Vm. voor een vijftal zich kruisende baantjes op de Groot Kouter.

24. **Backersmeers** (A 6) : *meersch ghen. den backersmeersch*, Schp.

1600; m. in den haelteringhe[n] merssch diemen noempt *den backers meersch*, noort de muelebeeke, suyt de straete, Schp. 1621, 63 r.

— Fn. *de Backer*, ofwel benaming naar het beroep van de eigenaar.

25. **Bakkersstraat** (F 5) : *Bakkerstraet*, Popp A, B. 1843. — Van Ekenveldstraat naar Molenstraat.

26. **Bakkerstraatje** (F 5) : *Bakkerstraetje*, B. 1843. — Van Mouscoustraat tot Ekenveldstraat.

27. **Bakkersveldeken** (F 2) : op het velt *van het backersveldeken*, Schp. 1637; *Backersveldeken*, L. 1732; *Bakkersveld*, Popp A; *Bakkersveldeken*, B. 1843; *Bakkersveld*, *Bakkersveldeken*, Kad. 1926.

28. **Baljuwsweg** (I 5) : *Baelusweg*, Popp B; *Baillusweg*, B. 1843. — Weg van het Dorp naar de Kapellestraat.

Deze benaming wijst op een vroegere eigendomsverhouding : *baljuw*, « ambtenaar door de heer van de heerlijkheid met rechtsmacht bekleed ». — In 1610 komt ook de fn. voor : *Josijne sbaillius* (Rek. nr 45231, 30 r.).

29. **Bank** (I 6) : *up de banck*, P. 1571/2, 55 r., v., passim; *up de bunck*, Schp. 1598; binnen haeltert *op de banck*, Schp. 1600, 1625, 1615, 51 v.; *ter banck*, T.V. 1669; wijk gen. *de banck*, T. 1794; Achtersten Melcauter gen. *de banck*, L. 1732; *Bank*, *de Bunk*, B. 1843; land *op de Bank*, A. 1884; *de Bank*, Kad. 1926.

Bank is waarschijnlijk in verband te brengen met « schepenbank ». — Komt als pln. voor te Hombeek (nr 8); te Linkebeek was er een *Bankveld* en te Moerbeke-Geraardsbergen een *Bankveldeken* (P. 1571/2, 47 r.).

30. **Barm** (D 4) : *Barm*, Kad. 1926 (C, 393).

31. **Beekmeers** : lants binnen H. op de holbeke, noort 'tgoet van Ste Claren van Gent, ghen. *den beeckmeersch*, oost de holbeke, Schp. 1629, 1634.

Meers genaamd naar de ligging, in de nabijheid van de Holbeek. — Zeer verspreide pln., o.m. te Erembodegem (P. 1571, 25 v.), te Nieuwerkerken (Mb. 1633, 134 v.), te Ophasselt (P. 1571, 18 v.), te Sint-Lievens-Houtem (P. 1571, 81 r.) en te Welle (P. 1571, 9 v.).

32. **Beekveld** : *up Dbeecvelt*, Schp. 1454, 16 v., 1456, 20 v.; *op Dbeekenvelt*, Schp. 1458, 21 v.

Zeer verspreide pln., o.m. te Aalst (P. 1572, 80 r.), te Appelsterre (P. 1571, 13 v.), te Aspelare (P. 1572, 12 r.), te Kerksken (P. 1571/72, 95 v.), te Moerbeke-Geraardsbergen (P. 1571/72, 46 v.), te Pollare (P. 1571, 7 r.) en te Zandbergen (P. 1571, 5 r.).

33. **Beemd** : bij haeltert *inden beemt*, Rek. 1390, 11 v., 12 v.; *Inde beempt* bij haeltert, W.K. 1398 (nr 9613); *inden bempt*, W.K. 1443, 6 r.; *inden beemt*, W.K. 1443, 6r., 7 r., Wb. 1485, 47 r., 1488, 56 v., 57 r., passim, Schp. 1489, 61 v.; *inde[n] bemt*, Wb. 1472, 2v.; l. *Inden beemt*, Schp. 1489, 61 v.; *upde[n] bempt*, P. 1571/2, 77 r., 80 v.; *in den Beempt*, Rek. 1603, 54 r., 66 v., Rek. 1610, 7 r.; *den Beempt*; meersch diemen heet *den beempt*, Rek. 1635, 31 r., v.

Beemd, Mndl. *beemt*, « weiland » (J. MANSION), « alluviaal land aan een waterloop » (M. GYSSELING).

34. **Beemveldeken** : *up tbeemveldeken*, P. 1571/2, 57 r.

35. **Beenhouder** : *den beenhoudere*, P. 1571/2, 99 v.; 1 d. broucx ghen. *den beenhouwere*, aen de menstrate, zuyt het bouchoutvelt, Rek. 1635.

Partij genoemd naar het beroep van de eigenaar. — Te Moerbeke-Waas was er een *Beenhouwers huevel* (P. 1571, 157 r.).

36. **Begijnenmeers** (D 6) : 5 d. 12 r. broeck beneden den hoelboschvelde gheh. den Willekensbroeck, metter west sijde *anden beghijnen meersch* van Aelst, Schp. 1573.

Goed van het Begijnhof van Aalst.

37. **Belkaardmeers** : meersch *inden belckaertmeersch*, oost de beke, Schp. 1574.

Bilk = « beluik, afgesloten veld » + personificerend suffix *-aard* ? Vandaar « de afgesloten plaats » ?

38. **Belleput** (C 6) : mersche *up de[n] belleputte*, Rek. 1466, 6 r.; *up den bellen putte*, Wb. 1485, 41 v.; lants te bouckhaute, *opden belleputten*, noort den langhe meersch, west den H. Gheestmeersch van Kercken; 1. *op de belleputte* in Smetsveldeken, Cl. R. 1571; *upde[n] belleputte*, P. 1571/2, 58 r.; *op den belleputte*, Cb. 1632, Rek. 1635, 39 r.

Belle, « omheining ». Vgl. Denderbelle (868 copie 18^e e. *Baliolis* : *baliolum* « omheining ») (M. GYSSELING, Inl.). — Te Lippelo en te Sint-Gillis-bij-Dendermonde (nr 52) was er een *Belleveld*, te Moorsel een *Bellestag* (P. 1571, 48 r.).

39. **Bellestraatje** : 1. *op den belleputte, west het bellestraetkin*, Rek. 1635, 39 r.

40. **Benedenste hoeve** (C 4) : *Benedenste hoeve*, Kad. 1926. — Zelfde pln. als Nederhoeve. Popp heeft een foutieve schrijfwijze : *Benedenste Rave*.

Veeleer dan met drie hoeven hebben wij hier te doen met een drieledige indeling van het bouwland, verbonden aan het hof Stoys. — Dit gebied vormde, tot bij het Frans Bewind, een Meerse enclave binnen het grondgebied van Haaltert.

41. **Berchmansbroeckskan** : *up thofstat velt achter berchmansbroucken*, Schp. 1486, 66 r., Wb. 1493, 91 r.

42. **Berg (den)** : 1/ (D 5) : *up den berch ghelegghen neven thecken*, Schp. 1448, 10 r.; één opstalle... *ten berghe* neven sijn veldekin, Rek. 1466; *ten eechoute ten berghe*, Schp. 1540; *ten berghe*, suydtsheeren strate, west aen de Keystrate, Schp. 1550; *ten berghe*, P. 1571/2, 59 v.; *Den Bergh*, Ferraris 1777; *Den Berg*, B. 1843. — Zelfde pln. als Keiberg.

2/ (F 2) : *up den berch [ten heede]*, Wb. 1491, 75 v.; *Den berg* (ten Eede), B. 1843, Kad. 1926 (A, nr 59).

43. **Bergstraat** : 1/ (D,E 5) : 1. *ten eechoute in een besloten veldeken gheh. biden doelen, metten noort ende jeghen de berchstrate* aldaer men van den eechoute te branteghem waert gaet, Schp. 1541. — Zelfde als Keibergstraat.

2/ (L 3) : *Bergstraat*, Popp A, B. 1843. — Straat van de Vijverput (Ede) naar Nieuwerkerken-Dries.

44. **Bernaard** (I 11) : meersch gheh. *ter birnant*, Schp. 1500; *tusschen den bernaert*, Wb. 1506, 168 v.; *in den bernaert*, Schp. 1553, P. 1571/2, 61 v.; *Inden beernaert*, P. 1571/2, 56 v.; binnen haaltert *In [den] Beer-naerdt*, Schp. 1625, 150 r.; *den bernaerdt*, T.V. 1669; *vuyt den beer-naert*, Kr. 1670; m. gen. *den bernaert*, west Deuskensvelt, Ca. e. 17^e E., Kr. 1730; meersschen gen. *den beirnaert*, L. 1732; *den bernaerd*, Kr. 1791.

« Misschien een *bernt*, « gebernd weiland », « uitgebrand stuk » (een woest

stuk vruchtbaar maken door uitbranding van heesters en zoden, Mnl. *bernen* = « branden ». — Het suffix *-aard* vormde een personificering: « het gebrande perceel » (J. LINDEMANS). Of genoemd naar een bezitter *Bernaert*?

×. *Biehaag*, zie *Die(de)lhaag*.

45. **Bielochting** (F 2): een weide gen. *den bielochting*, L. 1732.

Lochting, van *locht*, *loken*, « omheinen, afsluiten ». Vandaar « ingesloten erf, waar bijen werden geteeld ».

46. **Biest** (G 6): Rente (van de lazarije van Backerghem en Denderleeuwe) op 1 bunder lants op den Wijngaert metter eender zijde *aen den biest*; item op 3 d. weede geh. *de biest*; item 1 d. maymeersch ende 40 voeten liggende Inden noertsbroeck *nevens de biest*; item op 3 d. landts ende $\frac{1}{2}$ op den wijngaert *nevens cornelise van musschensele* ende dit voors. landt houdt men van heere Jan Philips sone van den Beken, Copie van Schp. akt van 1366; *de biest*, Schp. 1481, 69 v.; *Inden biest*, Wb. 1489, 62 r., 1509, 236 r., 237 v.; *in de biest* op de wijngaert, Schp. 1596, 1609, 1686. — Kad. B, 1090 (?).

Pln. algemeen verspreid over het Vlaamse land en betekent « een plaats waar biezen groeien » of « plein met biezenpoel ». — Etymon *beusūth*, collectief van *beuso*, « bies » (M. GYSSELING).

47. **Biestmeers**: *te weten den biest meersch*, Wb. 1491, 69 r., 70 r.

« Meers, nabij de Biest ». — Komt o.m. voor te Aalst (P. 1573, 260 r.) en te Erembodegem (P. 1571, 4 r.).

48. **Bijlken**: l. *ten bülkene*, Rek. 1466, 10 v., 12 v.; lant up Dboechout velt *ten bijlken*, Schp. 1494.

Benaming wijzende op de speciale vorm, nl. van een bijlstuk. — Komt o.m. voor als pln. te Sint-Gillis-bij-Dendermonde (nr 67), te Ninove.

49. **Blok (den)** (H 5), Vm. voor huizenrij, achter de Jongensschool.

50. **Blokt**: *in de Bloct*, W.K. 1398 (nr 9597); Inde stede ten hee gheh. *Inde bloct*, Wb. 1508, 232 r.

Plaats waar een beluik, « beloken, omheind stuk » is.

51. **Bodelbuur**: *te botelbuir*, Rek. 1466, 11 r.; *te bodebuir*, Rek. 1466, 6 r.; *te bodelbuier*, Rek. 1466, 6 r.; lants achter heinderic pluymys lochten gheh. *boelbuier*, R. 1503.

Het eerste lid is misschien Mnl. *bodel*, *boedel*, *boel* = « huis en hof, grondbezit »; meestal duidt dit een vermogen aan, vooral een huwelijksvermogen of een nalatenschap (VERDAM). Zo niet, afleiding van Onl. *bōde*, « huisje ». Het tweede lid, *buur*, *buer* = « huis, schuur, klein gebouwtje ». Vgl. met ovenbuur.

52. **Bocstraatje**: stede ten eekhaute, *noort 't bocstraetken ofte kerckweg*, Cl. R. 1571.

Vermoedelijk fn. *de Boc*: *Claus de boc* (Rek. nr 45938, 1390, 6 r.).

53. **Boecht**: 1/ (H 7): *mersch in de Boect*, Wb. 1398; stede *ten bouch*, Rek. 1466, 5 v.; *meersch binnen Aeltert ghen. het peennyck, oost ghe-lant den boucht*, Schp. 1622, 53 r.; l. *ten bouchte*, Rek. 1635; 37 r. *bocht* gheh. den qualster, Schp. 1637; *eenen bosch gen. den bought*, L. 1732.

2/ op *tvissenrot neve[n] den bocht* te branteghem, R.H.G. 1503, 16 r.; *Dbouchoutveld lants ten bouchte*, Rek. 1635, 16 v.

3/ *in Dbochtken* deen zide aen Dwijveld, Wb. 1485, 46 r.

Boecht of *bocht* is afgeleid van « buigen », « ergens omheenbuigen is omheinen » (J. HELSEN, A.K., 1937, blz. 2). Vandaar een omheinde ruimte, waarin men 's nachts het weidende vee bijeendreef. Ook gemeenschappelijk hok voor de dieren. — Zeer verspreide pln., o.m. te Denderleeuw, te Hofstade (nr 67),

te Hombeek (nr 39), te Nieuwerkerken (H.A., 14^e e., 8 v.), te Opwijk (nr 110), te Sint-Gillis-bij-Dendermonde (nr 80) en te Sint-Lievens-Houtem (P. 1571, 51 v.).

54. **Boekent** (C 6) : *Bouchout* in Vlaenderen bij Kerxkene, Affl. 1434, 32 r.; *ten Bouchoute*, W.K. 1443, 9 v., Rek. 1443, 15 v., 1466, 1 v., 2 v., passim, Wb. 1478, 25 v., 1485, 41 v., Schp. 1481, 71 r.; *ten boehouette*, Schp. 1466, 44 r., Wb. 1488, 56 r., 1508, 213 v., R.H.G. 1503, 17 r., v., passim; lants *ten boeckene* bij tsravens, R. 1503; *ten bouckhout*, Schp. 1550; *ten bouckhaut*, Cl. R. 1571; *ten bouchoute*, P. 1571/2, 56 v., 62 v., passim, Rek. 1610, 32 v., 1635, 18 r.; *op d'bouchout*, Rek. 1603, 47 v.; *ten bouchoutte*, Rek. 1635, 16 r.; *ten Boeckent*, Cb. 1623, N. 1762, W. o. 1800; int ghehuchte *ten bouckent* binnen Haeltert, Schp. 1634, L. 1762, A. 1884, Kl. 1937; *Boukent*, Popp C; *Boekent*, B. 1843.

De oudste vorm is duidelijk: *boek*, «beuk» + *hout*, «bos». Vandaar «beukenbos». De overgang van *hout* naar *ent* is een gevolg van de verzwakking van de klemtoon: *boeket* (dialectische uitspraak), al dan niet met ingevoegde *n*. Dezelfde ontwikkeling komt eveneens voor in Ekent. — Zeer verspreide pln.: o.m. *Boechnout* (Antwerpen) (*Buocholt*, 974), *Boekhout* (Hasselt), *Boechnoute* (Eeklo), te Erembodegem: *Bouchout* (P. 1571, 57 r.) en te Herzele: *Boechnaut* (P. 1571, 14 r.).

55. **Boekentstraat** (C-E 7,6) : *Boekentstraet*, Popp C, B. 1843. — Van de Clitsestraat tot Molenstraat, de grensscheiding vormend met Kerksken.

56. **Boekentveld** (C,D 5,6) : *up Bouchoutveld*, R. Kl. 1411; *upt bouchnoutvelt*, Rek. 1443, 15 v., 1466, 10 r. v.; *Dboechnoutvelt*, Schp. 1450, 12 r., 1468, 46 r., passim; *op tboechnoutvelt*, Schp. 1459, 29 v.; *up Dbouckentveld*, Schp. 1478, 61 r.; *up Dbouchnoutvelt*, Schp. 1481, 70 v.; *up Dboe(u)chnoutvelt*, Wb. 1485, 41 v., Schp. 1486, 79 r., 1492, 111 v.; *up tboechnoutvelt*, Wb. 1482, 36 r., 1488, 55 v., passim; *op dboechnoutvelt...* metter eender side neven dwoelbosch velt, R. 1503, R.H.G. 1503, 19 v., 20 r., passim; *upt bouckhoutvelt*, Schp. 1553; *upt bouckentveld*, P. 1571/2, 62 r., 66 r., passim; *upt boeckentveld*, P. 1571/2, 58 v., 59 r., passim; *up bouchoutvelt*, P. 1571/2, 61 v., 68 r.; *upt boechnoutvelt*, P. 1571/2, 56 r., 58 r.; *het bouckentveld*, Cl. R. 1571, T.V. 1669, Rek. 1635, A. 1884, Popp C, B. 1843, Kad. 1926; *Bouchoutvelt*, Rek. 1603, 47 v., 65 v., 67 v., Rek. 1635, 15 r., v., 16 r., passim; *op Dbouchnoutvelt*, Rek. 1610, 5 r., 32 r., v.; *het bouckentveld*, Schp. 1615, 71 r.; *op het bouckentveld*, Schp. 1629, 294 r.; *Bouchnoutvelt*, Rek. 1635, 35 v., 36 v.; *het boeckentveld*, Tr. 1681, Tw. 1765, A. 1743, Ca. e. 17^e E.; *op het bouckentveldt*, Ca. 1753; *op het Boeckent veldt*, Pg. 1776; *Boekentveld*, Popp C, B. 1843; *Bouckentveld*, B. 1843, Kad. 1926.

57. **Boensgat** lant *up boensgat*, Rek. 1390, 12 r., v., 1443, 11 v., 12 r., W.K. 1443, 6 v.

Boen, *Boide*, psn. in de genitief (J. MANSION, V.B.); veeleer met A. CARNOY (D.E., I, blz. 103) *Boens* van psn. *Bono*.

58. **Boeshaag** (I 3) : *up den bruelcoute[re] and[e] boeshaghe*, Wb. 1502, 110 v., 111 v., 1504, 159 r., passim; *up den bruelcoutere aen den borshaghe*, Schp. 1528; *op de bruelcauter, suyt de boeshaghe*, Rek. 1635, 50 r.; *op de crayenwinckel, supt de boushaeghe*, Schp. 1636; *op den crayvinkel, noort den voetwech, zuyt de bootshaghe*, Schp. 1639;

op den cruyswinckel, noort aende penne, *suyt de bosch(h)aege*, R.C. 1670 v.j.; *de boeshage*, Bo. 1673.

Boes gen. psn. *Bono* (A. CARNOY, D.E., I, blz. 73); *Boes*, *Bōsing*, patroniem van *Bōso*, mansnaam (J. MANSION, V.B.). — Vgl. te Denderhoutem *Boesdal* (H.A. 14' e., 10 v.) en te Ophasselt *Boesberg* (P. 1571, 6 r.). — Nog andere persoonsnamen komen in aanmerking: *Boesdal* te Denderhoutem was in 1165 *Bordale*, *Boesdal* te Sint-Genesius-Rode in 1223 *Bovesdale* (M. GYSSELING).

59. **Bollekensweg** (E 2) : *Bollekensweg*, Popp A, B. 1843. — Weg van het Zaagsken (Edestraat) tot Jerusalemstraat.

Fn. *de Bolle* : *Adriana de Bolle* (Overl. Reg. 1656, 760 v.), *Petrus de Bolle* (Geb. Reg. 1788, 96).

60. **Boomgaard** : *Inden bogaert*, Wb. 1491, 74 v.; Roelants een stede aen het kerkhof t'haeltert alsnu geseyt *Inden bogaert*, hofstede van deselven roelant, zuyt de straete, oost, noord ende west van denselven roelant, Cl. R. 1571.

Gaard wijst, evenals lochting, op een omheining. Zeer verspreide pln., o.m. te Aaigem (P. 1571/2, 5 v.), te Erembodegem (P. 1571, 46 v.), te Hofstade (nr 75), te Mespelare (P. 1571/2, 13 v.), te Ophasselt (P. 1571, 14 v.), te Strijpen (P. 1571, 6 r.) en te Vloerzegem (P. 1572, 6 r.).

61. **Boomken(s)** (G 5) : terre... *en boemkene*, Rek. 1387 (nr 14288); lants liggende *ten Boemkene*, B.A. 1465; *ten boemkene* sgravens, Schp. 1491, 94 r.; up 55 r. mersch gheleghen *neven de boemekens*, metten zuyt ende jeghen tSerresijvelt, Schp. 1513; *inde boomerkens*; *inde buemerkens*, P. 1571/2, 102 v., 85 r.; lants *ten boomkene*, Rek. 1635.

62. **Boonlochtenstraatje** : op 't veldeken gheh. den bosch stuyckende metten eynde *aent bonlochtenstraetkin*, Schp. 1540.

Boonlochting, evenals *boonhof*, wijst op de speciale culture. — *Boonhof* komt o.m. voor te Nieuwerkerken (P. Aalst, 1572, 125 v.), te Erembodegem (P. 1571, 15 r.), te Rozebeke (P. 1571, 2 v.); *boonlochting* te Mere (P. 1571, 14 v.).

63. **Boonmeers** : *Inden boonmeersch*, Wb. 1491, 65 r.; *in de[n] boenmeersch*, Wb. 1508, 210 r., 211 r.

Pln. eveneens gekend te Ophasselt (P. 1571, 48 r.).

64. **Borneweg** (H 4) : op een veldeken geh. het hoflant, *daer den bornewegh* innen licght, Schp. 1626, 171 v. — Zelfde als Hutsepotweg.

Borne, oudere vorm van *borre*, « bron ».

×. *Borch*, *Borgh*, zie Burcht.

×. *Borchmeers*, zie Burchtmeers.

×. *Borchveldeken*, zie Burchtveldeken.

65. **Borre** : I. *ten borrekinne*, Rek. 1466; *neven borrekens*, Wb. 1489, 62 r.; Branteghemmer velt... *achter den Burre*, Rek. 1603, 47 v.; Branteghem velt *achter den burre*... te brantegem, Rek. 1635, 35 r.

Borre, « bron ».

66. **Borrekensveldekens** : *int borrekens veldeken*, Schp. 1533; 21^e wijk gen. het Wijveldeken, liggende tusschen de holbeeckveldekens ende *boreckensveldekens* met het groot en clyn branteghemvelt, Tr. 1681; *Borrekensveld*, *Borrenkensveld*, Kad. 1926 (C, 1367).

67. **Borremeers** (G 6) : meersch gelegen *inden borremeersch*, Schp. 1553; Sieckhuys meersschen gen. *den borremeersch*, L. 1732. — Kad. B. 1085b, 1086.

68. **Bos**: 1/ **Bos (den)** (E 2,3) : terre *an den bosch*, Rek. 1387 (nr 14288); *up (an) den bosch*, Schp. 1448, 10 v., B.A. 1460, Rek. 1466, 7 r., 8 v., 12 r., Wb. 1482, 1491, 75 v., 1493, 89 v., passim, P. 1571/2, 59 r., 64 r., passim; *op den bosch ten hee*, R.H.G. 1503, 34 v., 63 v., 83 v., passim, Schp. 1550; *lant inden bosch*, R. 1503; *opden bossche ten heede*, Schp. 1540; *ten heede op den bosch*, Rek. 1610 38 v., 1635, 10 r., 27 r., passim, Schp. 1621, 14 v.; *op den bos*, Cb. 1623; *velt gen. den bosch*, L. 1732; *Den Bosch*, B. 1843; *ten Bosch*, Popp A. A. 1884, Kad. 1926 (A, 272); *De bosch*, Kad. 1926 (A, 239-241, 258).

2/ *te Haeltert te gooteghem opt veldeken gheheeten opten bosch*, Schp. 1538.

3/ (C 4) : *Bosschen aen d'armardeyghenvelt*, L. 1732. — Kad. C, 128-135.

4/ (D 5) : *opt Vissenrot inden hoeck neven den bosch te brantegem*, A. 1661. — Kad. C, 654-657.

5/ *ten eechoute up den bosch*, Schp. 1492, 97 r.; *ten eechaute opden bosch*, Schp. 1596; *landts gheleghen op den bosch ten eeckhaute*, Schp. 1629, 266 v.

6/ (F,G 5) : *Bosch tusschen het Meulevelt en Mespelrot*, L. 1732. — Kad. A, 1444, 1445.

7/ *opden bosch ten roye*, zuyt de straete, Rek. 1635.

8/ (D 4) : l. *opt Rostadtvelt geh. den bosch*, noort Rostadtmeersch, zuyt spavenvelt, Schp. 1556; *Bosch inden Rotstadt; de bosschen van Rotstadt*, L. 1732.

9/ (C 4) : *bosch aen Stevensveld, Bosschen opt Stevensveld*, L. 1732.

69. **Bosbaan** (E 2) : *Boschbaen*, Popp A. — Zelfde als Bosrede.

70. **Boshout** : *Indt boshout*, P. 1571/2, 75 v.

71. **Boskouter** (I 3,4) : *opden boschcoutere* inden steener putte, Schp. 1541; *op den boscauter*, A. 1743; *opden boschcauter*, A. 1782. — Kad. B, 12.

Als pln. o.m. bekend te Aaigem (P. 1571/2, 40 v.), te Erpe (P. 1571, 1 v.), te Moerbeke-Geraardsbergen (P. 1571/2, 14 r.), te Velzeke (P. 1571, 20 r.) en te Vloerzegem (P. 1572, 11 r.).

72. **Boskweddestraat** (K 4) : *Boschkweddestraat*, Popp B; *Boschkweddedreef*, B. 1843. — Van de Prov. Baan naar de Kwedde.

73. **Boslochting** (E 6) : *inden bosch lochten*, W.K. 1482, 36 r.; *op eenen lochten ten Eechoute die men heet de[n] boschlochten*, groot sijnde 18 r. gheleghen achter thecken daer men gaet ten boechoutweert, R.H.G. 1503, 102 r., 104 r.; *De[n] boschlochtinck*, P. 1571/2, 59 v., Schp. 1608. — Kad. C, 1034b.

74. **Bosmeers** (F 2,3) : *meersch ten heede ghen. den boschmeersch*, Schp. 1597; 30 r. *meersch geh. den boschmeersch*, Schp. 1609.

Deze benaming komt o.m. ook voor te Erembodegem (P. 1571, 6 v.), te Grotenberge (P. 1571, 20 r.), te Ninove (P. 1572, 13 v.) en te Parike (P. 1571, 6 r.).

75. **Bosrede** (E 2) : *Boschrede*, B. 1843. — Zelfde als Bosbaan.

76. **Bosshaertsstede** : *Willem bosshaerts... an 'tgat vanden meelcouter*, Wb. 1494; *D'hoirs Jan rijdant ten eekent ghen. Boschaertsstede*, west de straet, noort 't cleen straetken, Cl. R. 1571.

Fn.: *Jan Bosschaert* bezit een leen met onderlenen (W.K. 1398); *Joos de ruwe over herjan bosscaert* (W.K. 1443).

77. **Bosstichel**: *ande boschstichele*, Rek. 1390, 16 v., 1443, 6 r.; W.K. 1443, 3 v.

Stichel, «slagboom» van het Bosveld.

78. **Bosstraat** (E,F 4-2): 1. *an de boschstrate*, Schp. 1448, 10 r.; *ter bosstrate*, Schp. 1458, 23 v.; ten heede... *an de boschstrate*, Rek. 1466, 5 r., R.H.G. 1503, 68 r., v., Schp. 1504, 1543, 1584; *aen de boschstraete*, P. 1571/2, 113 r., Rek. 1635, 30 r.; ten heede... *noordt de bosschstrate*, Schp. 1621, 48 r.; *de boesstrate*, oost het laerevelt, Schp. 1627; *Boschstraet*, Popp A, B. 1843; *Boschstraat*, Kad. 1926, Kl. 1937.

De Bosstraten hebben de bossen overleefd, o.m. te Lede, te Erpe (P. 1571, 16 r.), te Aalst (P. 1572, 63 r.), te Grotenberge (P. 1572, 11 v.), te Hermelgem (P. 1571/2, 15 v.) en te Velzeke (P. 1577, 55 r.).

79. **Bosstraatje** 1/ (E,F 5): *Boschstraetje*, Popp A, B. 1843. — Van Bakkerstraat naar Ekentpontweg.

2/ (H 5): *Boschstraetjen*, Popp A, B. 1843. — Van Hoogstraat naar Kosterbos.

80. **Bosveld**: 1/ *opt bosschelvelt*, Schp. 1554; *In bosch veldeken*, P. 1571/2, 71 r.; *het Boschvelt* en visselrot, Tw. 1765; *Boschveld*, Kad. 1926 (C, 908, 909). — Zelfde als Holbosveld.

2/ *Boskensveld*, Kad. 1926 (C, 835, 836, 804, 806, 807). — Zelfde als Boekentveld.

81. **Bosweg** (E 2,3): *Boschweg*, Popp A, B. 1843. — Wegel van Topmolen naar Mere.

82. **Boterborre** (B 5): meersch gelegen ter Clissen gen. *de Boterborre*, noort de straete ende suyt het schelfvelt, Kr. 1730, 1776 v.j. — Kad. C, 1251-1253.

«Te vergelijken met namen als *butsenborre* elders: «bron waar het water opborrelt». Boterborre is natuurlijk volksetymologie» (J. LINDEMANS).

×. *Bouchout*, *Bouckent*, zie Boekent.

×. *Bouchoutveld*, *Bouckentveld*, zie Boekentveld.

83. **Bovenste hoeve** (C 5): *De bovenste*, de middelste ende *nederhove*, Mere, 1760-1775. — Zelfde als Opperste hoeve.

84. **Braemsveldeken**: *aen braemsveldeken*, Wb. 1489.

Fn.: *Joos Braem*, Oorlogslening, 1586; *Joos Brame*, Rek. nr 45234, 1635, 21 v.

85. **Brantegem** (D 5): up dwüdevelt *te branteghem*, R.H.G.A. 1380, 59 r., 1446, 97 r., v., 1496, Schp. 1454, 17 r., Wb. 1473, 9 r., 1488, 55 v., passim, Schp. 1508, R.H.G. 1503, 16 r., 63 v., passim, P. 1571/2, 56 v., 59 r., passim, R. Contr. 1550, Cl. R. 1571, Schp. 1593, Cb. 1623, Rek. 1603, 47 r., L. 1732; *te Branteghem*, B.A. 1460; *Brantegem*, R. 1503, Rek. 1635, 34 v., 35 r., Ferraris 1777, Geh. 1793, W. o. 1800, B. 1843, Kad. 1926; int ghehuchte daerment nompt *te Branteghem*, Schp. 1576; *te branteghem*, Schp. 1593.

Toponiem samengesteld met de psn. *Branda* (E. FORSTEMANN, *Altdeutsches Namenbuch*, I, *Personennamen*). Vandaar de betekenis: *Branda* + *inga* + *hem*, «woont van de familie van Branda». — «Deze naam is mogelijk in verband te brengen met *Brantignies* (gehucht van Aat), in 1018 *Brantineias*» (M. GYSSELING).

86. **Brantegemmeers**: *Inden branteghem meersch*, P. 1571/2, 67 r.

87. **Brantegemstraat** (C,B 6,5) : lants upt vissenrot... *jeghens tbranteghemsstraete*, Schp. 1564, 1575; *inde brandeghemstrate*, Schp. 1597; *inde branteghemstraete*, akt 1617; *Brantegemstraet*, Popp C, B. 1843. — Van de Boekentstraat naar de Keibergstraat.

88. **Brantegemveld** (C,D 4,5) : *op brantegh[em] velt*, Schp. 1460, 31 r., 1485, 78 r., Wb. 1488, 58 r., v., *passim*, Cl. R. 1571, Rek. 1635, 35 r., R.C. 1670 v.j.; *up Dbranteghemvelt*, Schp. 1489, 86 v.; *op dbranteghem velt*, R.H.G. 1503, 21 r., 30 r., *passim*, Rek. 1610, 33 v.; *upt brandeghem velt*, Wb. 1509, 262 r., 264 r.; *up branteghem velt*, P. 1571/2, 57 r., 58 r., *passim*; *Int branteghem veldeken*, P. 1571/2, 59 v.; *Brantegemveld*, R. Contr. 1552, Popp C, B. 1843, A. 1884, Kad. 1926; *Branteghemmervelt*, Rek. 1603, 47r., 68 v., 1635, 20 v., 21 r., v., *passim*; *ophet Brantegemveldt*, Pg. 1776, Ca. 1753.

89. **Brantegemweg** (D 5) : *Brantegemweg*, Popp C, B. 1843. — Van het Hoelbos naar Brantegem.

90. **Bredeweg** : 1/ (E,G 5,6) : *Breeden weg*, Popp B, B. 1843; *Breeweg*, Vm. — Weg van de Prov. Baan naar de Molenstraat.

2/ (C-E 7,6) : 50 r. op t'boeckensvelt, oost de cappelrije van de H. Drievuldigheyt deser prochie, *suyt den breeden wegh*, noort 't holboschvelt, A. 1743. — Zelfde als Boekentstraat.

91. **Breemveld** : *upt breemvelt*, P. 1571/2, 57 v.

92. **Bremen hul** (D 5) : *den Bremen hul*, Vm. voor groepje huizen beneden de Keiberg. — Kad. C, 682-684.

Hul = dialectisch voor een kleine groepering. Het eerste lid, *brem* voor *braam*. Vandaar « groepje nabij de bramen ».

93. **Bremt** (I 4) : *inden bremt* bi haeltert, Rek. 1443, 11 r.; *up den bruelcoutere up den bremt*, Wb. 1486; *ten bremt*, R.H.G.A. 1496; l. op den bruelcoutere gheh. *in den bremt*, metten zuyt ende jeghen den aelsterschen wech, Schp. 1513; *op den bruelcoutere gheh. den moutenare bij den bremt*, Schp. 1538, 1572, 1621; binnen haeltert op de breulcautere daerment noempt *Inden bremt*, Schp. 1621, 3 v., 1622, 51 r., 1629.

Brem + *t* = « plaats waar bramen groeien ». — Wijknaam te Nieuwerkerken.

×. *Brilsbroek*, zie *Culsbroek*.

94. **Broek** : 1/ (C 5) : stede te wuwerbosch ende *inden brouc*, Rek. 1390, 7 r., 8 v., 1443, 6 v., 8 r., W.K. 1443, 3 v., 4 v.; *ten broecke*, Schp. 1448, 10 r., 1451, 14 v.; *aen den broeck*, Wb. 1491, 68 v.; *Inden brouck*, Wb. 1493, 91 v.; *op Dbranteghem velt... metten west ende jeghen den brouck*, R.H.G. 1503; (te branteghem) *Int broucxken*, P. 1571/2, 63 v. — Waarschijnlijk zelfde pln. als *Pluimenbroek*.

2/ *op den brouck inden vossinc*, R.H.G. 1503, 30 v., 31 r.

Broek « moerassige plaats ». — Zeer verpreide pln.

95. **Broekmeers** : *aen den broecmersch* te[n] eecoute, Schp. 1458, 23 v.

Pln. o.m. te Aalst (P. 1572, 95 v.), te Mere (P. 1571, 3 v.), te Roborst (P. 1571, 14 v.), te Strijpen (P. 1571, 24 r.) en te Welle (P. 1571, 8 r.).

96. **Broekstraat** : *up dwijvelt aen de broecstrate*, Wb. 1485, 45 v.; *west der broecstraten*, Wb. 1485, 46 r.; stede ten eechoute daer de camme op staet, *metter zuyt side teghen tbroecxstrate*, R.H.G. 1503.

97. **Broekveld** (B 6) : op 't *brouckveldeken*, Schp. 1584; l. gen. *het brouckveldt*, oost het Culsbroeckvelt, Schp. 1629, 299 v.; opt *brückensvelt te haeltert*, L. Sch. 1630; l. ghen. *het broeckvelt*, oost 't goet van thof ter coelsbrouck, west dolbeke; l. ghen. *het brouckvelt*, oost het culsbroeckvelt, west de olbeke, Schp. 1634. — Kad. C, 1195-2204.

Zeer verspreide pln., o.m. te Herzøle (P. 1571, 49 r.), te Letterhoutem (P. 1571, 7 r.), te Mere (P. 1571, 8 r.), te Sint-Goriks-Oudenhove (P. 1571, 8 v.), te Sint-Lievens-Houtem (P. 1571, 5 v.), te Strijpen (P. 1571, 32 r.), te Welle (P. 1571, 76) en te Woubrechtgem (P. 1571, 76).

98. **Brouwerij** : 1/ (H 5) : J.B. Duwez herberg op de Plaetse aen de kerke, welks uithangbert verbeeld een Swaen... synde ter zelve huuse ook een *brauwerije*, H. 1779.

2/ (H 5), brouwerij van de familie de Sadeleer, op het Dorp, sinds o. 1850 tot 1914.

3/ (F 5), brouwerij van de familie van Cromphout, langs de Molenstraat, van vóór 1900 tot 1914.

4/ (K 4), brouwerij van de familie Penninck, nabij het Station, tot o. 1900.

5/ (E 5) : Rase de scriv[er]e van dat hij een recht ghescheed maecte *an de brouwerie* up den plasch ten eechoute bij consente vanden heere, Rek. 1466, 13 r.

6/ « de *brauwerije*, daer jacques nu jegenwoordich is woenende, is opgebaut inden jaere 1616 ende alsoo continuwert gebrauwen ende dit in plaetse van twee soo drij brauwerijen dewelche omtrent de zelve plaetse ofte daer neffens gestaen hebben. Inden troebele tijden bijden brant vergaen zijnde en laeter den gront », aldus de verklaring afgelegd vóór de schepenen van Haaltert-Kerksken, door een achttal personen, op 11 April 1628. In deze verklaring leest men nog dat « Jacques Roelants de brouwerij in 1616 heeft opgebouwd « ende alsoo bij sijn voorsaeten... continueelijck gebrauwen ».

In het parochiaal archief berust een stuk van 1628, waarin men leest dat « voor de troubelen van desen tijden binnen dezelve prochie (Haaltert en Kerksken) sijn gheweest tot *neghentien soo twintich brauwerijen* ». Hierna volgen de namen van volgende brouwers : « Anthonis de Hont inden brulle, Daniel Baeyens inden selven brulle aende kercke van Haeltert, Adrs de Zadeleer inden zelve brulle, Pr Vermaeren aende plaetse binnen haeltert, Pr van den berge aen de selve plaetse, Willem de Conninck op de borch, Jan Varman, Jan de Pau ten eekent, Jan Vernaelen ten Eeckent, Jacop Varman ten eekent, Joos de Zadeleer opde hoochstraete, Adrs Scherlinck ten eede, Pr Coppens int thaet te Culsbroeck te Haeltert ». Daarbij nog zes namen voor Kerksken.

99. **Brug** : 1/ (I 7) : opstalle ter heyden *an de brugghe*, Rek. 1466, 5 r., 11 v.; eenen meersch *aende brugghe*, L. 1732. — Kad. B, 503. Zelfde als het Koebrugje (Vm.).

2/ (A 5) : *aende brugghe* ter Clissen naest de beke, Ca. e. 17^e E.; meersch *aende brugghe* ter Clitsen, noort de beeke, A. 1743. — Kad. C, 1042.

3/ Ten heede... *opd'brucken* opden bosch, Rek. 1635, 9 v.

100. **Brul** : 1/ (G,H 3,4) : *inden bruel*, S.B. 1295; een paer zaghers *ute den bruele* te haeltert, Rek. 1375; *biden bruel*, W.K. 1398 (nr 9613); *bi(j) den bruele*, Rek. 1390, 10 v., 11 r., W.K. 1443, 5 v., Rek. 1443, 10 r., v.; *in den bruel*, Schp. 1451, 14 v., 1458, 26 r., passim, Rek. 1466, 2 r., v.,

passim, Wb. 1472, 5 r., 1485, 45 r., 1488, 54 r., passim, R. 1503, R.H.G. 1503, 16 r., 36 v., R. Contr. 1550, P. 1571/2, 64 v., passim, C.B. 1623; *inden Bruele*, R.C. 1670 v.j., Ca. e. 17^e E.; *op den bruel*, Oork. 1411, W.K. 1618, 1624, Rek. 1635, 2 v., 3 r., v., passim; *Inden brul*, Rek. 1635, 46 v.; *Int ghehuchte ten bruel*, L. Sch. 1631; *Brul; ten Bruelle*, L. 1732; *in den Bril*, Kr. 1743, Ferraris 1777, Popp A; *ten Bruel*, Kr. 1774; *op het gehucht ten bruelle*, H. 1779; *in den bruelle; briel*, Geh. 1793; *Brulle*, Popp A; *Bril*, B. 1843; *wijk Brille*, akt 1859; *den Bril*, Kad. 1926; *Bril*, wijk, Kl. 1937. — Foutieve schrijfwijze in het Kad.: *de Bil* (Kad. 1926, A, 1699, 1700).

2/ 25 r. Hofstede gen. *den briel*, suyt sheerenstraete, noort het straetken, Schp. 1632.

Brul stamt af van het Keltisch *brogilo* (A. CARNOY: D.E., I, blz. 99) en betekent « een afgesloten ruimte, poel ». Soms ook « gemeenteweide » en « akkerland » (Oudenburg, blz. 77 en v.). Te Haaltert een plein met lindebomen beplant (tot onder de oorlog 1940/45). Voorheen, tot 1918, was midden het plein een waterpoel, gen. Wijput. — Zeer verspreide pln., o.m. te Hofstade (nr 101), te Denderleeuw, te Herdersem (H.A. 1405, 21 r.), te Mere (P. 1571, 14 v.), te Ninove (P. 1572, 12 v.), te Letterhoutem (P. 1571, 30 r.), te Ophasselt (P. 1571, 66 v.), te Wieze: de *voorste* en de *opperste Brul* (P. 1571/2, 2 r., 2^e r.) en te Erondegem: *dries geh. den bruel* (Mb. 1644, 1 r.).

101. **Bruldries** (H 4): item *anden bruldries*, Schp. 1450. — Kad. B, 90.

Waarschijnlijk staan wij hier voor een tautologie, daar *dries*, zowel als *brul*, een onbebouwde plaats aanduidde.

102. **Brulken** (G 4): up Dyskensveld inde prochie van haaltert metten eener zide *an broulken* van meere lande ende an dander zide *ande groote coutere*; up tyskensveld neven *ant broulken van nu*, W.K. 1398; *uyt eenen broukelkinne*, Rek. 1466; plaetse gheh. *den bruel*, Schp. 1473; up de grootcoute[re] met der eender ziden aen *Dbruelken*, Schp. 1480, 66 r., 1486; up de grootcoute[re] *Int bruelken* jeghen de kakeyt, Wb. 1504, 159 v.; Abr. Dooremael lant *op 't brulken* in Cathem nu ghe-naempt de grootcauter ghelant alsnu zuyt den kackhuyt, Cl. R. 1571; De Bruelcoutere... 1 d. *achter t'bruelken*, Rek. 1603, 52 v., 53 r.; *achter dbruelken*, suyt de kakeij, Rek. 1635, 47 r., v.

103. **Brulkouter** (H-J 3,4): *op de Bruelcoute* te Haaltert, H.A. 1316; *de bruelcoutere*, R.H.G.A. 1380, 59 r., 1446, 97 r., v., 1496, Rek. 1390, 7 r., 9 v., 11 v., W.K. 1398 (nr 9613), 1443, 3 v., 4 v., passim, Rek. 1443, 6 v., 9 r., passim, 1466, 12 r., Wb. 1472, 2 v., 1477, 17 v., 18 r., 1485, 43 v., passim, Schp. 1458, 21 v., 23 v., 1474, 56 v., R.H.G. 1503, 28 v., 29 r., passim, R. 1503, P. 1571/2, 65 r., 67 v., passim, Cb. 1623; *up den bruelcautere*, Schp. 1444, 6 r., 1459, 26 v.; *op den brulcauter*, Cl. R. 1571, Tr. 1681, Ca. e. 17^e E., L. 1732, Akt 1794, 1815; *De Bruelcoutere*, Rek. 1603, 52 r., v., passim; *op den bruelcouter*, Rek. 1610, 6 r., 30 r., v.; *opde bruelcautere*, Rek. 1635, 13 v., 46 r., passim; *Brulcautere*, Rek. 1635, 46 v., 47 r., passim; T.V. 1669; *op den bruelcauter*, Ca. 1753; *op den Brilcauter*, Akt 1859, Popp B, B. 1843; *op den Brulkouter*, A. 1884; *Brilkouter*, Kad. 1926.

Kouter — vanouds bebouwde gronden — genoemd naar de nabijgelegen Brul. — Deze kouter strekt zich ook ten dele uit over Nieuwerkerken.

104. **Brulkouterstraat** (H-J 4): *Brilcauterstraet*, Popp B, B. 1843. — Van de Brulstraat naar de Brulkouter.

105. **Brulmeers** (H 4) : meersch gen. *den bruelmeersch* aen de steenen brugghe, oost pieter de hondt, west 'sheerenstrate, Schp. 1575; meersch bij der kercken aende Steenenbrugge, oost pieter de hondt, Schp. 1575. — Kad. B, 128.

Ook te Erondegem was een *Brulmeers* (Mb. 1644, 25 v.).

106. **Brulochtstraatje** : Int overste veldeken te ghueteghem neven *tbrulocht straetken*, Wb. 1502, 117 r.

Brulocht. « bruiloft » (VERDAM).

107. **Brulstraat** (H 4) : *de bruelstrate*, Schp. 1483, 74 r., Wb. 1485, 47 r., R.H.G. 1503, 110 r., 111 r., C.R. 1571, P. 1571/2, 86 r., Rek. 1635, 11 v., Pg. 1776; *brulstraete*, T.V. 1669, R.C. 1670 v.j., L. 1732; *aen de Brielstraete*, Schp. 1639; *Brilstraet*, B. 1843; *Brilstraat*, Kad. 1926, Kl. 1937. — Van de Brul naar de Prov. Baan.

108. **Bruytensbosje** (D 4) : opt trosters velt *onder bruytens bosselken* aen stichelken, west teghen de veussinck, Schp. 1584.

Fn.

109. **Buichveldeken** : *int buichveldeken*, Schp. 1607.

Veldeken gelegen in een bocht (buiging) van een weg. — Deze pln. komt eveneens voor te Ressegem (P. 1571, 26 r.); te Moerbeke-Geraardsbergen (P. 1571/2, 39 r.) en te Velzeke (P. 1571, 50 r.) komt een *buikmeers* voor.

110. **Bultweg** (F 1,2) : *Bultweg*, Popp A. B. 1843. — Wegeltje van Nieuwerkerken-Bremt naar de Ede.

111. **Bunder** (E 6) : stede ten Eechoute metten eender ziden *an den bundele* ende metten andere an den vivere, Schp. 1480, 64 v.; $\frac{1}{2}$ d. 23 r. landts ghel. op Dueskensvelt *int bundere* ten outgate, commende aenden heerwech loopende naer kerckene, Schp. 1543; *den bundere* opt bouchout, Rek. 1635.

Partij genoemd naar de grootte, nl. een bunder of 4 dagwanden.

112. **Burcht** : 1/ (H 5) : Goesmé van den Velde *van den b[or]ghe* ende de gracht *om den borch* gaende daer men dingt, Rek. 1374 v.j.; stede *voer de borch*, Rek. 1466, 1 r., v., passim; *int veldekin bi der borch*, Wb. 1477, 21 r., 1491, 74 v., 1508, 199 v.; een straetken daer men gaet van up de hoochstraete *ter borch waert* en ten kerckenwaert, Schp. 1493; *bij den borch*, Schp. 1570; *de burght*, Cl. R. 1571; *aende burcht*, P. 1571/2, 89 v.; huysstede binnen dese prochie daerment nompt *de burcht*, groot 6 d., oost en west sheerenstrate, Schp. 1573; Willem de coninck *op de borch* (lijst van brouwers), 1616; het straetken loopende *naer de burcht*, Rek. 1635, 19 r., 53 v., 54 v.; m. *aen de borght*, noordt de veltstraete com[men]de van Eeckent naer de kercke, *zuydt de burght*, Schp. 1624, 106 r.; *Den borch*, Rek. 1635, 50 v., 51 r., passim; maeymeersch ghen. *de borch*, Schp. 1636; Adr. muylaert fs Adriaens syne behuysde (stede) gen. *den beurght*, oost het straetken, noort en suyt Jan Simoens fs Joos; Jan Simoens fs Joos den Walle geseyt *de beurgt*, oost den kerkwegh, suyt Adr. Muylaert, L. 1732 (nrs 60, 61). — Kad. A, 1697, 1698, 1600, 1601.

2/ (I 4) : up den bruelcoutere *ande bouch*, Rek. 1390, 12 r.; upde bruelcouter *bijder bouch*, W.K. 1443, 5 v., 6 v.; op de bruelcoutere *bider bouch*, Rek. 1443, 10 v., 11 v.

Borch, *burcht* « versterkte plaats, door een wal omringd ». Te Haaltert waren er twee. De oudste is deze gelegen in de nabijheid van de Brulkouter,

naast het Herrenthout, alwaar de dorpsheer Ingelbert woonde. Deze (2) was reeds vroeg verdwenen. Waarschijnlijk kwam daarna de burcht nabij de Plaats (1). Deze wordt voor het laatst vernoemd in 1732. Naar blijkt uit een schepenakt van 6 Jan. 1539 was deze burcht de zetel van de vierschaar van de Schuivink: « tgoet bijnnen haeltert gheleghen, gheh. *de borch* met huisin-ghen, walle, wateringhen, boomgaerden, mersschen ende alle ande huere toebehoorten alzo die ghestaen ende gheleghen is, daer der mannenbanc van leene vander schuivinc tskeyzers onzen gheduchten heer op staet ». — De vierschaar van Haaltert en Kerksken vergaderde in 1779 in de herberg « In den Engel ».

113. **Burchtgracht** (H 5) : Coesmé van de Velde van den borghe ende *de gracht om den borch*, Rek. 1374; Joos van Audenhove op haer stede aen *den borchgracht*... opt Hannekensveldeken; Jac. Meganck, hofstee aenden *borchtgracht* oft *burrengracht*, Cl. R. 1571.

114. **Burchtmeers** : 1/ (G 5) : Goesine vanden velde *van den borchmerssche*, Rek. 1373 v.j.; *van de borch m[er]ssche*, Rek. 1377; *van den boorchmerssche*, Rek. 1378; *delle borchm[er]sch*, Rek. 1386, 5 r.; *du bouchmersch*, Rek. 1392, 11 r., 1393, 9 v., 1397, 9 v.; *du burchmersch*, Rek. 1394, 9 r., 1395, 9 r.; *le bourgmersch*, Rek. 1418; *aenden borchmerchs*, Schp. 1460, 31 r.; *Int veldekin aend[en] borstmersch*, Schp. 1458, 23 v.; *int veldekin aenden borchmerschs* aen 't haeltert straetken, Schp. 1574; *an den borch m[eer]sch*, Schp. 1486, 75 v.; Lieven Arrijs... aen de plaetse van synen wal ende borch daer neffens tot *aen den borchmeersch*, Cl. R. 1571, P. 1571/2, 88 v.; *de Burghtmeerschen*, L. 1732.

2/ (I 4) : up den bruelcoutere gheleghen *an bouchmersch*, Rek. 1390, 11 v.; *ande bouch meersch*, Rek. 1443, 11 r.; up de bruelcouter *ande bouch meersch*, W.K. 1443.

115. **Burchtveldeken** (G 5) : *up Dborchvelt*, W.K. 1398; *up dborchveldeken*, Wb. 1508, 210 v., 211 v., 212 r., passim; *opt borchveldeken* aen smespelrot, Schp. 1554; *upt borchveldeken*, P. 1571/2, 78 r., 86 v.; *het burchveldeken*, W.K. 1618; *het burchtveldeken*, Rek. 1635; *Beurchveldeken*, T.V. 1669; *het burgh veldeken*, Tr. 1681; *Burghtveldeken*, L. 1732, Tw. 1765. — Kad. A, 1617-1625.

×. *Burre*, zie *Borre*.

116. **Burrengracht** : Jac. Meganck, hofstee aen *den borchgracht* oft *burrengracht*, Cl. R. 1571. — Zelfde als *Burchtgracht*.

Burre voor *borre*, « bron » ?

117. **Buttenbosje** : 38 r. lants op trostervelt, commende met den suyt hende jehens butten bosselken, Schp. 1633.

Mogelijk een verschrijving voor *Bruytensbosje*.

118. **Calleboutsbroek** : opden craienwinkele *neve[n]* *Callebouts broec*, Schp. 1458, 23 v.

Fn. : *Claus Callebaut* (Rek. nr 45938, 1390, 9 v.), *Jan Callebaut* (Wb. 1493, 89 v.), *Claeys Callebout* over *Heinderic Callebout* ende over *Gillis Callebout* (R.H.G. 1503, 57 r.).

119. **Callebouts horik** : up de grootcoute[re] *in Callebouts hoeric*, Schp. 1459, 30 r., Wb. 1485, 48 r., 1491, 74 v.; *in callebouts hooric*, Wb. 1507, 170 r.; lants *in callebauts hooric*, R.H.G. 1503, 57 r., 79 v.

Fn. + *hooric*, *horik*, « hoek, kromming ».

120. **Canterij** : op de droescoutere, oost *de canterije van Ste Martens Kercke*, suyt den heerwegh, Rek. 1635, 17 v.

Partij verbonden aan het ambt van cantor van S. Martenskapittel te Aalst.

121. **Carlesmeers** (G 7) : $\frac{1}{2}$ d. meersch gelegen inden zuerenhoetsbroeck gen. *carles mersch*,... zuyt de beeke, Schp. 1634.

122. **Casensbelsland** : landts int heydeken neven der cappelrien lant metten eenen ende, metter ander syde *nevens casens bels lant*, R. 1503.

Casens, fn. (*Henderic ende Babelen Casens*, Schp. 1491) van psn. *Nicasius; Bels* gen. van *Bele*.

×. *Cathem*, zie *Kattem*.

123. **Cautaert** : huys te haeltert aent straetken aent kerckhof, oost 'sheeren straete, vuyt syne meersch geseyt *den Cautaert*, suyt t'aeltert straetken, R.C. 1670 v.j.

Fn. ?

124. **Glaas Deckersbrulken** : Meester Jacob Clincke landt op den kakey *neven claeys deckers bruelken* metten eenen ende, R. 1503. — Kad. A, 1097, 1099.

125. **Glaessenbos** : land op het holboschvelt paelende oost *den claessenbosch*, Kr. 1791.

126. **Clarenlochting** (G 4) : meersch gen. *claren lochtinck*, L. 1732 (nrs 1393, 1394). — Kad. A, 1661-1665.

Psn.

127. **Clattensdriesken** (D 5) : opt Boukensvelt... west het Walboschvelt en *clattens Driesken*, Kr. 1766 v.j.; lant up het boukensvelt recht over het cautergat van het walschbosch velt, suyt het voornoemde walboschvelt ende *Claessendriesch*, Kr. 1789.

Fn. *Clattens* of *Claessens*.

128. **Cleerhaag** : op den droescoutere, oost commende *bij cleerhaghen*, Schp. 1572.

Partij genoemd naar fn. : *Cornelis Cleerhaeghe* (Schp. 1564), *Charles vander Cleerhaghen* (Rek. 1603, 38 r.).

129. **Cleerhagensstede** : Maria Sconninckx We clays pauwe hofstede die men noempt *cleerhagens stede*, Schp. 1621, 3 v.

×. *Clitse*, zie *Klitse*.

130. **Clottens(meers)** (D,E 5) : op een meerschelken *te clottens*, Schp. 1634; partij lant op holboschvelt, *oost de cloten meerssche*, noort het begijnengoed van Aelst, Kr. 1730. — Kad. C, 946, 947.

Fn.

131. **Clottensveldeken** (D 5) : aen hoelboschborre *in clottensveldeken*, Schp. 1635; *in Clottensveldeken*, suyt het Dueskensvelt, Schp. 1639, L. 1732 (nr 2186). — Kad. C, 905.

132. **Cockmeers** (B 4) : 1 d. 18 r. in den gheuteghem meesch, *zuyt den Cockmeesch*, oost de straete, west de meulebeeck, Schp. 1634.

Fn. : *Anna de Cock* (R. Overl. 1629).

133. **Gocxlochten** : eenen lochtene gheh. *tcocxlochten*, Schp. 1491, 94 v.

134. **Coensborre** : Rachel scosters... *de coensborre*, W.K. 1398 (nr 9597), Schp. 1458, 23 v.

Fn. *Coen* (ouder *Cono*).

135. **Coenselaar**: 44 r. l. ghelegghen up den grootcouteren *neven den coenseleere*, Schp. 1509; op de grootcouter, oost tlaervelt commende metten eenen eynde *aende coenseleer*, Schp. 1628, 220 v.; van de groot cauter vanaen het wechsken van den eede met synen keer van het kerraeven kesselaer tot op den voetwech van den eede tot aen den kerckwegh gen. *den kusselaer*, T.V. 1669. — Zelfde als Edekerkweg.

« *Coenseleer, kusseleer* dialectische vorm van kwanselaar (DE BO: *Kunse-laar*). Personificering: « iemand of iets dat heen en weer beweegt ». Hier: kronkelende baan » (J. LINDEMANS). — Vgl. *de Cueselere* te Lede (P. 1571).

136. **Coeren Moemans**: ten eechoute *te coeren moemans*, Wb. 1509, 260 r., 263 r.

137. **Colenerenhof** (F 2): een veldeken ghelegghen ten heede voor 't *coleneeren hof* met eenen ende *neven de cappelle*, Schp. 1493; *achter tcoleneerenstede* die pietere callebout beset ende ghegheven heeft voer sinen broeder, R.H.G. 1503, 70 r.

Fn.: *Pieter de Coelneere* (Rek. nr 45938, 1390, 3 v.), *Cornelis de Coleneere* (Wb. 1473, 8 v.), *Jan de Coleneere* (Wb. 1508, 224 v.).

×. *Cooijen*, zie *Kooien*.

138. **Coppensbeek**: *Coppensbeek*, Wl. 1877.

139. **Coppensveld** (B,C 5): lant int Scelfvelt ghelegghen aen thecken *aen tcoppensvelt*, R. 1503; *Int coppensvelt* aen de suyt syde de scelfstraete, aen dost syde het hof stoys, Schp. 1517; meersch ter clissien metten eenen zijde *aende reymersstrate* ende metter ende *an scoppensvelt*, Schp. 1528; l. *Int Coppensvelt* alsnu gen. op tenensborre, west de strate, Cl. R. 1571; *opt coppensvelt*, west schelfveltstraete, oost den rijmersbrouck, Schp. 1598, 1635. — Kad. C, 65-71, 727-740.

Fn.: *Willem scoppin* (Rek. nr 45938, 1390, 10 v.), *Niclays Coppens fs Willems* (Rek. nr 45231, 1610, 34 v.).

140. **Cornelis van de Snicktstede**: hofstede diemen noempt *Cornelis van de Snicktstede*, Schp. 1607.

141. (s)**Corten veldeken**: 4 ½ d. gheh. *het scorthen veldeken* jegghen dmusschezele velt, Schp. 1519.

Fn.: *Dh[er]ian de Corte* (Rek. nr 45938, 1390, 4 r.), *Neesen scorten van Janne de Corte* (Rek. nr 45938, 1443, 15 r.).

142. **Cosinensweg** (G 3): *Cosinensweg*, Popp A, B. 1843; *Casinoweg*, Vm. — Van de Edestraat naar de Grootkouter.

Fn.

143. **Culsbroek** (A,B 5,6): *De Culsbrouck*, Cl. R. 1632; Jonkvr. Vr. de Vremde... op haer ghoet *te culbroecke*, Cb. 1632; tgoet van thof *te coelsbrouck*, Schp. 1633; goet *te culsbrouck*, Rek. 1635; *Culsborucken*, L. 1732; partije bosch ende brouck... gemeylyck gen. *den cultsbroeck* ofte drooge weyde gelegen in 't gehuchte te boeckent, N. 1762; *Culsbrouck*, B. 1843; *Culsbroeck*, Kad. 1926. — Verder als foutieve lezingen: *Kalsbrouck*, Popp; *Brilsbroeck*, Kad. C, 1196 en *Lusbroeck*, Kad. C, 1182. — Zelfde als Goed van Bieselinghe of Markiezegoed.

Mnl. *cul* verwant met *kuil*, « diepte » (J. VERCOULLIE). Vandaar « laag gelegen broek »? — Deze partij ontleent haar naam aan het Hof te Culsbroek, waarvan Geert van Culsbrouck in 1450 eigenaar was. Later kwam het in het bezit van de familie de Vremde en kreeg de naam van goed van Bieselinghe. Bij de Franse Revolutie kwam het aan de markies de Rodes; vandaar in Vm. genoemd Markiezegoed. Naar het kad. (1926) is de Culsbroek 16 ha. 48 a. groot, eigendom van graaf Alfred de Marchant et d'Alsembourg.

144. **Culsbroekbroek** (B 6) : eenen bosch gen. *Culsbrouck brouck* en *Culsbrouck Loghtinck*, L. 1732 (nr 2483). — Kad. C, 1189.

145. **Culsbroeklochting** (B 6) : eenen bosch gen. *Culsbrouck brouck* en *culsbrouck loghtinck*, L. 1732.

146. **Culsbroekveld** (B 6) : 1. gen. het brouckveldt, oost *het Culsbroeckvelt*, Schp. 1629, 299 v.; *het culsbroeckvelt*; 'tgoet van thof ter coelsbrouck, Schp. 1633; *Culsbrouckvelt*, L. 1732 (nr 2407-2409). — Kad. C, 1205.

×. *Curegem*, zie *Kuregem*.

147. **Curenbroek** : *Inden Curenbrouck*, R. Contr. 1550.

Cure, « pastoorschap ».

148. **Curenhofstede** (H 4) : De prochiaen van Haeltert... *opde Curenhofstede t' Haeltert*, west de straete, noort de straetken, Cl. R. 1571; *de curenhofstede*, Ca. einde 17^e E. — Zelfde als pastorij.

149. **Curenveld** (F 6) : *het curevelt*, Ca. einde 17^e E. — Gelegen op de Drinkelink waar de cure in 1732 nog 35 d. 54 $\frac{3}{4}$ r. in eigendom bezat.

×. *Cusen*, zie *Klitse*.

150. **Dabbensveld** (C, D 10) : 3 d. te Haeltert op de holbeke, *west het dabbensveld*, suyt den kerckengoed van Heldergem, Schp. 1638.

×. *Dal(l)e(n)slot*, *Daueslot*, zie *Alisrot*.

151. **Deeskensveld** (E 5,6) : *up oeske[n]svelt*, Rek. 1390, 9 v., 10 v.; 1. *in doeskinsvelt*, Rek. 1390, 7 r.; 1. *in doeskensvelt*, Rek. 1443, 6 v.; *op oeskensvelt*, Rek. 1443, 9 r., 10 r.; *in decskensvelt*, W.K. 1443, 3 v.; *op oeskensvelt*, W.K. 1443, 5 r., v.; *op Dueskinsvelt*, Schp. 1458, 26 r.; *an doosekensvelt*; *int doskensvelt*, Rek. 1466, 11 r.; *aen Deecxkensvelt*, Wb. 1478, 25 v.; *up Dooskensvelt*, Wb. 1482, 36 r.; 1. *up Duskensvelt*, Schp. 1483, 73 r.; *up dueskensvelt*, Wb. 1489, 61 v., 62 r., passim, Schp. 1491, 95 r., 1492, 103 v., R. 1503, R.H.G. 1503, 80 v.; *Duskensvelt*, Wb. 1509, 262 v.; *up Deyskensvelt*, R. Contr. 1552; *ophet Dueskensvelt*, Schp. 1552, Cl. R. 1571, Cb. 1623; *upt dueskensvelt*, P. 1571/2, 61 r., v., passim; *up dueeskensvelt*, P. 1571/2, 66 r., 77 v.; *op thoeskensvelt*, Rek. 1610, 35 v.; *opt Deuskensvelt*, Schp. 1615, 71 r.; *west het Dheeskensvelt*, Schp. 1623, 9 r.; *op duyskensvelt*, Schp. 1629, 310 r.; *opt dooskensvelt*, Schp. 1599; *op thoeskensvelt*, Rek. 1635, 37 r.; *opt Dhooskensvelt*, Bo. 1631; *Deeskensvelt*, Schp. 1638, T.V. 1669, L. 1732; *het Dieskensvelt*, Tw. 1765; 1. *op Deeskensveld*... geland oost dhemelryckmeerschen, west het bouckensveld; *op het Eeskens velt*, akt 1789; *het Deeskensveld*, A. 1884, Kad. 1926.

Zeer onvaste schrijfwijze. Oorspronkelijk vermoedelijk fn. *Hoese* : *Jan van hoese* (Rek. nr 45938, 1390, 8 r.), *Pieter hoesen* (id., 2 r.), *Jan hoese* (Rek. nr 1093, 1443, 7 v.).

152. **Deken** (D 6) : $\frac{1}{2}$ d. lants gelegen op boeckensvelt gen. *den deken*, west doelboschvelt, Schp. 1634. — Kad. C, 937.

Deken en *dekenij* wijzen op een eigendomsverhouding. Deze benaming herinnert aan het vroegere kapittel van kanunniken (te Haaltert, na 1494 te Aalst), met als hoofd een deken.

153. **Dekenij** (E 5) : ten eechoute *neven de Dekenije*, Schp. 1473, 53 r., 1479, 66 r., 1485, 78 r., passim; ten eecoute *Inde Deke[n]nie*, Schp.

1492, 100 r.; op dbranteghem velt *neven de dekennie*, R.H.G. 1503, 30 r.; *de Dekenije*, Schp. 1551, Rek. 1635, 18 r., T.V. 1669, Ca. e. 17° E.; veldeken gen. *de Dekenije*... 18 d., L. 1732; *op de Dekenije* een deel van een veldeken gen. *de dekenije*, Pg. 1776; *Dekenij*, B. 1843, Kad. 1926. — Kad. C, 592-599, 607, 608.

154. **Dekenijbaan** (E 5) : *Dekenijbaan*, B. 1843. — Van de Ekent naar de Dekenij.

155. **Dekensveldeken** (H 5) : Willem bosschaert stede te H. gheleghen an tgat vander meelcoutere metter eender ziden, ende metter ander ziden *an sdekens van haeltertveldeken*, Wb. 1494, 97 r.; Den eerw. heer Coordeken van Aelst van zijn stede de Dekenij toebehoorende, zuyt de middelcauter, noort de herstraete, Cl. R. 1571. — Kad. B, 704, 705.

×. *De(a)rmgaerdenveld*, *De(a)rmae(r)develd*, zie Armgardenveld.

156. **Die(de)lhaag** (F.G 3) : *Inde diedelhaghe*, Rek. 1390, 3 v., 7 r., 1443, 3 r., 5 v., 6 v., W.K. 1443, 2 r., 3 r., v.; *aen de dielhaghe* up den grootcoutere, Wb. 1472, 4 r., 1485, 47 r., passim, Rek. 1610, 35 r., v., 1635, 36 v., 37 r., v.; l. up de grootcoute[re] *acht[er] de Dielaghe*, Wb. 1491, 75 v.; *de Dielhaeghe*, Schp. 1629, 274 r.; l. op de grootcautere geh. *de dielaghe*, west de laeren meersch, Schp. 1636; partycken van lande... ghen. *de dielhaghe*, L. Sch. 1638; op de groot Cauter *aende biehaeghe*, R.C. 1670, 1678; *dielhaeghe*, R.C. 1683 v.j.

Het tweede lid is ongetwijfeld *haag*, « bos van laagstammig hout »; het eerste is vermoedelijk hetzelfde als dat van *Dilbeek* (1075 *Dedelbeccha*), waarvan de betekenis duister is (M. GYSSELING).

157. **Dierenborre** : voer Jans van goethegem hof en *dander syde aen de dierenborre*, R. 1503. — Vermoedelijk dezelfde pln. als *Dierborg* (Kad. 1926, A, 82).

Drinkpoel voor de dieren.

×. *Dijskensveld*, *Diskensveld*, zie Tiskensveld.

158. **Dobbeleren stuk** (C 3) : 1 d. lants op gheuteghem velt gheh. *t dobbeleren stuck*, noort 't goet van Ste Claren binnen Ghent, Schp. 1632. — Kad. C, 232a ?

Fn.

×. *Doelbosveld*, zie Hoelbosveld.

159. **Doelen** (E 5) : ½ d. lants gheleghem ten eechoute in een besloten veldeken gheh. *biden doelen*, metten noort ende jeghen de berchstrate, aldaer men van den eechoute te branteghem waert gaet, metter west en zuyt ende jeghen de dekenije, Schp. 1514; Maeyken megancx fs Jans over Corns Wellekens vuyt *de drij doelen* van haer stede ten heckene, Rek. 1610, 37 r.

Doelen, « oefenplein voor boogschutters ». Deze pln. komt ook voor te Okegem (P. 1571, 22 v.); te Noorderwijk (nr 217) *de doeltjens*.

160. **Doelveldeken** (E 5) : *vanden Doelen veldekene*, Wb. 1493, 93 v.; behuysde hofstede gheh. *het doele veldeken*, zuyt de deckenij, noort sheerenstrate, Schp. 1597. — Kad. C, 610.

Te Erembodegem is er een *doelkouter* (P. 1571, 3 r.) en te Sint-Lievens-Houtem een *doelmeers* (P. 1571, 52 v.).

161. **Dolagestraat** : *aende doolaechstrate*, P. 1571/2, 84 v.

Vermoedelijk fn. : *Cateline vander Dolaghen* (Rek. nr 45938, 1390, 2 v.), *Joes*

Doelaghen (Wb. 1491, 75 v.), *Franciscus Doolaege* (R. Geb. 1788). — Komt als pln. voor te Linkebeek, te Aaigem (P. 1571/2, 47 r.), *het goed ter doolaghe* te Gentbrugge (Rek. 1405, 38 v.). — *Doolage, dootlage*, «moeras, slijkpoel» (VERDAM).

162. **Donkere put**: 1. ghelegghen in d[en] *Doncker putte*, Wb. 1485, 47 r., 57 v., passim; *up de[n] Donckere[n] putte*, Wb. 1488, 58 r.; *inden donckerenputte*, Rek. 1610, 36 v.; *Inden donckeren putte*, zuyt de bruelcoutere; *de doncker putte*, Rek. 1635, 41 v., 42 r.

«Mnl. *doncker* in de zin van «verborgen, niet duidelijk zichtbaar» (J. LINDEMANS).

163. **Donkstraatje**: *neven tDoncstraetkin*, Schp. 1575.

Donk, «heuvel in moerassig gebied» (M. GYSSELING: *Int.*).

164. **Donkerstraatje** (H 5): *Donckerstraetje*, Popp B; *Donkerstraetje*, B. 1843; *Donkerstraat*, Kad. 1926; *Donkerstraatje*, Kl. 1937.

De benaming Donkerstraatje komt vaak voor in West-Vlaanderen en Brabant en heeft de betekenis van «straat zonder vaste ligging (Mnl. *doncker* = «onduidelijk»), die in vroegere tijden verlegd kon worden over de braakliggende akkers van de driejarige wisselbouw» (J. LINDEMANS: *Beersel*). — Deze straatbenaming komt ook voor te Moorsel (P. 1571, 64 r.).

165. **Doornstraat** (H 3): in d'bruel... *de dorenstrate*, Rek. 1466, 5 r., Schp. 1596; in den bruelle *zuyt de doorestraete*, Schp. 1636, L. 1732; *Doornstraet*, Popp A, B. 1843; *Doornstraat*, Kad. 1926, Kl. 1937. — Van de Brul naar de Kraaienwinkelstraat.

Straat genoemd naar een doornstruik — hagedoorn —, die dienst deed als grenspaal. — Ook te Denderwindeke (P. 1571, 2 r.) en te Noorderwijk (nr 223) was er een Doornstraat.

×. *Dooskensveld*, zie *Deeskensveld*.

166. **Doreken**: 1/ op de Grootkouter: lants op de grootcoutere *bij den doorekene*, R.H.G. 1503, 26 r., 30 v.; *up den Grootcautere aen tdooreken*, W.K. 1624, A. 1661.

2/ op de Kraaienwinkel: lants op den Craeyen winkel *aen 't dooreken*, west Laerevelt, Cl. R. 1571.

3/ op de Kruiskouter: *up de cruyscoute[re] an Doerekin*, W.K. 1398 (nr 9594); lants op de cruyscoutere *aen doreken...* over den aelsterschen wech, R. 1503.

Zeer verspreide pln.: o.m. te Grotenberge (P. 1572, 7 v.), te Iddergem (Affl. 1434, 33 r.) en te Vollezele (S. Adr. Geraardsbergen, 1366, 19 r.).

167. **Dorekensveld**: *op Doorekensvelt* op de moese, Rek. 1610, 38 v.; *op doorekins* op de moese, Rek. 1635.

Komt o.m. voor te Aalst (P. 1572, 66 v.), te Beert en te Ninove (P. 1572, 2 r.).

168. **Doren**: 1/ op de Droeskouter: *up de Droescoute[re] [ge]lent Dorrekun*, Schp. 1459, 30 v.; *up de Droescoute[re] ande[n] Dooren*, Wb. 1506, 163 v.; *up den droescoutere aen Doreken*, Schp. 1544.

2/ aan de Holbeek: *Inden Hoelbeke neven den dooren*, Wb. 1495.

3/ aan de Wijpenstal: *op de grootcoutere boven den dooren an dwibelsdal...* metten west ende aen de provene, R.H.G. 1503, 79 v., 93 v.

Doren geldt als plaatsbepaling te Aaigem (Tres. 1353), te Hofstade (nr 146), te Kerksken (Wb.H. 1491, 124 v.), te Lede, te Moorsel (P. 1571, 61 v.), te Nieuwerkerken (P. Aalst, 1572, 103 v.), te Ophasselt (P. 1571, 33 r.) enz.

169. **Dorp** (H 4,5): *Dorp*, Popp A, B. 1843, Kad. 1926, Kl. 1937.

170. **Dotshaag** : aen de Dooshage, Schp. 1458, 22 v.; In de Dotshaghe, Wb. 1480, 31 r., 1503, 123 r., 138 r., passim; Inde doshaeghe, P. 1571/2, 58 r., 59 r., passim; bosch ghen. de Doshaeghe, Schp. 1629, 275 r.; op de hoelbeke, west doushaghe, Rek. 1635, 39 v.

Verschrijving voor Boeshaag.

171. **Dreef** : 1/ (H 7) : Den Dreve, B. 1843; Den Dreef, Popp B. — Van Mussenzele naar de meersen.

2/ (I 4) : het Amerix veldeken, noordt den papenmeersch, zuydt den herwech, oost de dreve, C.R. 1616; oost den dreve, L. 1732 (nr 103); « den dreef » Vm. — Zelfde als Engelsbergdreef.

3/ meersch inden Laerenbroeck, west de dreve, Schp. 1639. — Zelfde als Larenbaan.

Dreef = gewone los- of wagenweg, meestal met bomen omzoomd.

172. **Dries** : 1/ (F 2) ten Ede : Jan Meganck... zyn landt opt dhapartackere commende metten eynde aenden driessche ten heede aenden heeckeputten, R.C. 1670 v.j. — Kad. A, 127b.

2/ (E 5) ten Eekent : jeghen den Driesch, Schp. 1493, 106 r.; lants ten eechoute bi de smessen metten noort hende teghen den Driesch, Schp. 1492; ten eekhaute aen den driesch; Adr. van der Eecken op sijn stede ten eekhaute aenden driesch bij ende, noort en west de strate, Cl. R. 1571; int gehuchte ten Eekent op den Driesch, Schp. 1631; ten eekent aenden dries, Cb. 1632; aen den driesch op den Steenberch, Rek. 1635.

3/ (F 5) : ten Driessche, Schp. 1460; J. Lievens op den dries op sijn stede ten Driessche, west het vijverstraetjen, oost en noord abr. Doremale, zuyt de straete, Cb. 1632. — Kad. A, 1470.

4/ op den driesch te branteghem, Rek. 1635.

5/ het driesken loopende naerde[n] larenbrouck, W.K. 1623.

Dries (thriwiski) : dorps- of gehuchtplein, vandaar ook gemene weide of schrale weide (eigenl. driesprong van wegen) (M. GYSSELING). Soms ook (5/ toegepast op een weg die breder uitviel. Hiervoor gebruikte men te Hofstade bij voorkeur Brul.

×. **Drieskouter**, zie Droeskouter.

173. **Driesveldeken** : leen immedial. ghehouden van den leenhove der Schuyvinck binnen de prochie van Haeltert wesende ½ d. meersch, zuyt Hoelboschvelt, metter oostzijde aent drieschveldeken, thende boven wolfputkenne, Schp. 1600.

174. **Drinkelink** (F 6) : ten eechoute an den Drinckelinc, Schp. 1485, 76 r.; Drinkelinck, Schp. 1599, Rek. 1635, 34 r.; op 't cauterken gen. den Drinckelinck, Rek. 1603, 55 r., 66 v., Kr. 1695, Ca. e. 17^e E., L. 1732, Ca. 1753, Pg. 1776, Kr. 1783 v.j.; op het drinckelinck veldt, Ca. 1735; Drinkelink, Popp B; Drinkelinck, B. 1843, Kad. 1926; Drinkeling, Kad. 1926. — Verkeerde lezing : Princkelinck, Kad. 1926 (B, 582). Zie eveneens Rinkelink.

Drinkelink = « verdronken land ». Komt o.m. voor te Denderwindeke (P. 1571, 40 v.) en te Hofstade (nr 162).

175. **Droeskouter** (F-H 5-7) : up de droescoutere, Rek. 1390, 5 r., W.K. 1398 (nrs 9590, 9592); up de droescautere, Rek. 1443, Schp. 1454, 19 v., Wb. 1485, 45 v.; op de droescouter, W.K. 1443, 2 v.; an (up) den droes-

coutere, Schp. 1458, 21 v., 23 v., passim, Rek. 1466, 5 r., Wb. 1472, 2 r., 4 r., 1473, 12 r., 1485, 44 r., passim, R. 1503, R.H.G. 1503; *Drouscoutere*, Tres. 1474, Schp. 1475, 58 v., 59 r., Wb. 1477, 16 v., 17 r., passim, P. 1571/2, 54 r., v., passim; *op de Droescoutere*, R.H.G. 1503, 23 v., 24 r., passim; *up den droescoutre*, Schp. 1550; *upde droescoutere*, P. 1571/2, 55 r., v., passim; *de droescoutere*, Rek. 1603, 40 r., v., passim; *opden droescouter*, Rek. 1610, 4 v., 36 r.; *de droescautere*, Cb. 1623, Rek. 1635, 8 v., 16 v., passim; *oost Driescauter*, Schp. 1629, 285 v.; *den Droeskouter*, Rb. 1637, A. 1884, Kad. 1926; *Droescauter*, Tr. 1681, R.C. 1670 v.j., L. 1732, Pg. 1776, Tw. 1765; *op den Driescauter*, Ca. e. 17° E.; *Drieskouter*, Kad. 1926 (B, 612, 984). — *Drieskouter* komt een drietal keren voor als verkeerde lezing.

Het eerste lid is Mnl. *droese*, *droesem*, « bezinksel ». Vandaar wellicht « modder ». « Kouter nabij een modderige plaats » ?

176. **Droes'kouterstraat** (G,H 6,7) : *Droescauterstraet*, Popp B, B. 1843. — Van Mussenzele naar de Prov. Baan.

177. **Droeskouterweg** (H 6) : *Droescauterweg*, Popp B, B. 1843. — Weg van Mussenzele naar de Prov. Baan.

178. **Droge Jansveld** (B 6) : Jan de Nil fs Joos in pachte van Lieven Coppens eenen bosch gen. *drooge Jansvelt*, oost het culsbrouckvelt, suyd den H. Gheestmeersch van Kerckken, west dholbeke, L. 1732 (nr 2475). — Kad. C, 1204.

Wordt naast de psn. ook de spotnaam aangegeven ?

179. **Droge weide** (B 6) : *de droeghen weyden* ten bouchaute, C.R. 1559; *de drooghe weede*, Rek. 1635; Bosch gen. *den Drooghe weede* groot 8 d. 6 r., L. 1732; partije bosch en brouck als nu tot culture gebracht gemeynelyck gen. den Cultsbroek ofte *drooge weyde* gelegen in 't gehuchte te boeckent, gr. 9 d., N. 1762; *Drooge weyde*, Popp C, Kad. 1926 (C, 1216). — Soms vervormd tot *Drooge weg*, B. 1843, Kad. 1926 (C, 1211, 1212).

Plaats genoemd naar de hoedanigheid van de grond, nl. schrale, magere grond. — Zeer verspreide pln., o.m. te Borsbeke (P. 1571, 20 r.), te Lieferinge (P. 1577, 4 v.), te Hofstade (nr 165), te Ophasselt (P. 1571, 34 r.) en te Zonnegem (P. 1571, 54 v.).

180. **Droge weideweg** (A-C 5,6) : *Drooge weyde weg*, Popp C; *Droogeweede*, B. 1843. — Weg van de Boekent naar Aaigem.

×. *Dueskensveld*, *Duyskensveld*, zie Deeskensveld.

181. **Duurveldeken** (G 4) : l. op den kakeyt gheh. *het duurveldeken*, Schp. 1541. — Kad. A, 1120.

Veldeken voor een te hoge prijs aangekocht. — Deze pln. komt ook voor te Herzele (P. 1571, 33 r.); te Hofstade de *Durekoop* (nr 172).

182. **Ebenslochting** : Jan tsonke *up ewinslochten*, Rek. 1466, 7 v.; *up de kakeyt neve[ns] ebens lochten*, Wb. 1504, 158 v., 159 r.; lants gheh. den *ebenslochtinck*, Schp. 1544; *inden Eebenslochten inden Catthem*, Rb. 1547, 44 r.; *Inden Eebenslochtinck* in den bruel, Rek. 1635, 4 r.

Fn. : *Magriete Eebins* (Rek. nr 45938, 1390, 4 r.), *Bate Eebins*, *Margriete eebuns* (W.K. 1443).

183. **Ede** (F 2) : *ten Eede*, Rent. H.A. e. 14° E., 8 r., Rek. 1466, 8 r., Cl. R. 1571, Rek. 1635, Tr. 1681, L. 1732, Kr. 1774, Ferraris 1777, H. 1779, W. o. 1800, Popp A, B. 1843, Kad. 1926, Kl. 1939; *ten heede*, Tres. 1359

(nr 1062). Schp. 1451, 15 r., 1460, 33 r., passim, Rek. 1466, 3 v., 4 r., passim, Wb. 1473, 9 r., 1477, 17 v., 1480, 32 v., passim, R.H.G. 1503, 59 v., R. Contr. 1550, P. 1571/2, 59 r., 61 r., passim, Rek. 1610, 31 r., 1635, 5 r., v., passim, R.C. 1670; *heede*, W.K. 1443, 2 r., Cb. 1623; *ten hee*, Schp. 1458, 22 v., 24 r., passim, R.H.G. 1503, 22 v., 54 r., passim, Wb. 1508, 216 r., v., passim; *up Eede*, R. Contr. 1550; *int gehuchte ten heede*, Schp. 1584, 1619, 1626; *naer den eede*, W.K. 1624; *gr(o)te coutere tuschen der heide ende den eechoute*, Rek. 1390, 3 v., 1443, 3 r.

« *Eede* van *aida*, dat oorspronkelijk brandstapel, brand moet betekenen hebben, maar dat men spoedig gebruikt voor woeste gronden, waar heidekruid en kreupelhout weggebrand werden, om goede grond te maken. De wijk te Haaltert Ede werd eertijds Heede (uit verwarring met heide) gespeld » (*Toer.*, 1941, blz. 185). Veeleer met J. LINDEMANS, *Med.*, XV, 1939, blz. 37: « Het West-Vlaams kent een onzijdig *heed* (DE BO, *Idioticon*), met de betekenis « heideplant », *erica*. Wij mogen aannemen dat het, evenals heide, waarvan het ten slotte een bijvorm is, naast de betekenis « heideplant », ook deze van « onvruchtbare, dorre vlakte » zal gehad hebben. — *Ede* betekent dus « onvruchtbare streek ». Deze pln. komt ook voor te Erondegem (Mb. 1644, 70 r.), te Scheldewindeke (Rek. 1405, 44 r.) en te Wieze (P. 1571/2, 14^r v.).

184. **Edenveld** (F 5) : *Edenveld*, Kad. 1926 (A, 1421).

185. **Edestraat** (F,G 2,3) : *de heestraete*, Wb. 1507, 180 r.; *de heestrade*, Schp. 1508, *de heestraete*, Schp. 1557, 1577; *Edestraat*, Popp A, B. 1843; *Edestraat*, Kad. 1926. — Straat van Mere naar de Brul.

186. **Edeweg** (E 3,4) : *Eedeweg*, Popp A, B. 1843. — Van Ede naar 's Gravenkerselaar.

187. **Eedsekerkweg** (F-G 3-5) : *Eedschen kerkweg*, Popp A, B. 1843. — Van Dorp naar Ede.

188. **Eegdeken** (D,E 5) : « meersschelken gheh. *Deeghdeken*, Schp. 1507; op doelboschvelt *d'eeghdeken*; te Woelbosch opt boeckensvelt *Int eechdeken*, west Woelboschvelt, Cl. R. 1571; opt boeckensvelt gheh. *d'eechdeken*, Schp. 1572; binnen H. op bouckensvelt ghen. *deechdeken*, Schp. 1595; l. op Deeskensvelt, *zuyt west het ediken*, Schp. 1615. — Kad. C, 945.

Naar de driehoekvorm van het land, *egge*, *eegde*, « eg » genoemd. Deze pln. komt o.m. voor te Denderleeuw, te Erembodegem (P. 1571, 1 v.), te Erondegem (Mb. 1681, 65 r.), te Hofstade (nr 174), te Mespelare (P. 1577, 14 r.).

189. **Eek (ten)** (F 5) : *Ten eecke*, Popp A; *ten Eek*, Kad. 1926 (A, 1393, 1394). — In 1930 vervangen door *Katje*.

O.m. ook pln. te Herzele (P. 1571, 34 v.) en te Mere (P. 1571, 9 r.).

190. **Eekbaan** (H,I 3) : *d'Eekbaan*, Vm. voor de Vlierenpaalweg.

191. **Eekborre** (G 4) : *lants ande eekborre*, Wb. 1485, 45 v., 48 r., 1504, 150 v., passim; *lants in de kakeyt commende aenden eekborre ende met de andere ende com[m]ende aen de grootcoutere*, Schp. 1486, 81 v.; *aen [de] Eecken Borre*, Rek. 1603, 50 v.; *In den caken, west het eecken borreken, aen den Eekenborre, suyt den wijngaert*, Rek. 1635, 43 v.

×. *Eekhout*, zie *Ekent*.

192. **Eekhoutveld** (E, F 1, 2) : 1 d. 43 r. op den cauter hage, oost, suyt en west *het eekhoutveld*, A. 1743. — Zelfde als *Hekkenveld*.

193. **Eeklaarveldeken**: op den grootcouter daerment nompt *deecklaerveldeken*, Schp. 1572.

Eeklaar, dial. voor eik.

194. **Eekstraat** (E,F 2): *deeckstraete*, G.M. 1650/70; *d'eeckstraete*, L. 1732 (nr 1906) — Gedeelte van de Edestraat.

195. **Eekveld**: *upt eecvelt*, Wb. 1488, 55 r.; *up Deecvelt*, Wb. 1491, 67 r., v., passim; *up deeckvelt*, P. 1571/2, 57 v., 63 r., passim; l. *up d'hove ten bouchoute an diekevelt*, Rek. 1466, 10 r.

Ook te Kerksken (P. 1571/2, 92 v.) en te Velzeke (P. 1571, 20 v.) wordt een Eekveld vermeld.

196. **Eerbaarveldeken** (F 4): *up deerbaerveldeken*, P. 1571/2, 79 v.; op het diskensvelt, *oost het eerbaer veldeken*, suyt den cakuyt, Schp. 1629, 306 r. — Kad. A, 1170.

Zo niet in humoristische zin, zou *eer* kunnen staan voor *or*, als gevolg van een dialectische ontronding. Vandaar: nuttig, vruchtbaar-makend, bouwland (J. VAN CLEEMPUT).

197. **Eerste meers ten rode**: *inde neeste merssch ten rode*, Wb. 1485.

198. **Eerste strekte** (I 5): lants... *noort de eerste streckte*, west het goet ter heyden, Kr. 1743; *noort de eerste strecke*, Kr. 1729.

De *Strekte* was in drie delen verdeeld: de eerste, de *Strekte* en de laatste *Strekte*. Mogelijk houdt deze indeling verband met de wisselbouw.

×. *Eeskensveld*, zie *Deeskensveld*.

199. **Eikelveldeken** (H 3): lants op den crayenwinckele, *west het ekelveldt*, Kr. 1733; *het eekelveldeken*, Kr. 1743.

200. **Eikelwegeltje** (D 4): *Eekel wegelken*, Popp C, B. 1843. — Wegje van de Vossink naar de Topmolen.

×. *Eiken*, zie *Heiken*.

201. **Eiland** (I 7): *Eiland*, Popp B; *t Eyland*, B. 1843; *Eiland*, Wl. 1877, Kad. 1926, Kl. 1937.

Eiland is een zeer recente vervorming (?) van *Heiken*. Was deze naam reeds in gebruik bij het volk vóór het opmaken van de kadastrale kaart of werd door de opmakers, uit misverstand, die naam in het leven geroepen? In elk geval de benaming verkreeg burgerrecht en de oude benaming ging verloren.

202. **Eilandbeek** (G-J 7): *Eylandbeek*, Wl. 1877.

203. **Eilandweg** (I 6,7): *Eilandweg*, Popp B, B. 1843. — Weg van Mussezele naar het Eiland.

204. **Eindmeersen** (G 4): meerschselken gen. *het eyntmeerschselken*, L. 1732 (nr 1448). — Kad. A, 1129.

205. **Ekent** (E,F 5): *ten eechoute*, Rek. 1390, 3 v., 10 r., 1443, 3 r., 10 v., 1466, 1 v., 2 r., passim, Schp. 1471, 48 v., 1473, 56 r., passim, Wb. 1472, 2 v., 1478, 26 r., 1485, 48 v., passim, R.H.G. 1503, 16 v., 25 r., passim, R. 1503, R. Contr. 1551, Rek. 1610, 31 v.; P. 1571/2, 58 v., 61 r., passim; *ten eecoute*, Oork. 1440, Schp. 1454, 19 v., 1458, 23 v., passim; *ten eekaute*, Schp. 1464, 38 r., v.; *ten Heechoute*, H.A. 1465, Rek. 1466, 2 r., 4 r., 8 v.; *ten eekent*, Schp. 1456; *ten eekene*, Schp. 1458, 21 v.; ter plaatsken geh. *den eekhoutte*, R. Contr. 1550, *ten Eyckhoutte*, R. Contr. 1551; *ten eekhaute*, Cl. R. 1571; *ten Eeckene*, P. 1571/2, 60 v., 61 v., passim; *ten Eeckent*, P. 1571/2, 61 r., Cl. R. 1571, Cb. 1623, Ca. e. 17° e., L. 1732, Pg. 1776, Ferraris 1777, W. o. 1800, B. 1843; *bij den Eechoutte*, Rek. 1603, 45 v., 1635, 31 v., 32 r.; *ten Heechoutte*, Rek. 1603, 45 v., 1635, 12 v., 13 r.,

v., passim; *Gehuchte ten Eeckent*, Schp. 1593, 1627, H. 1779; *eekhaute*, W.K. 1622; het weghelken van [den] *Eecken* naer den heede, W.K. 1624; daerment noempt *ten Eekhaute*, Schp. 1623, 12 v.; daerment noempt *ter Eeckent*, Schp. 1623, 11 r.; *ten heechaute*, Cb. 1623; *ten eecken*, Schp. 1629, 299 r.; *te eekhout*, R.C. 1670 v.j.; *wijk ten Eekent*, Kr. 1774; *Eekent*, Popp A, Kl. 1937.

Eek, « eik » + *hout*, « bos ». Vandaar « Eikenbos ». Voor de ontwikkeling van *Eekhout* tot *Ekent*, zie *Boekent*. — *Eekhout* is een zeer verspreid toponiem, o.m. te Aalst (P. 1572, 60 v.), te Aaigem (P. 1571/2, 32 r.), te Hofstade (nr 176), te Godveerdegem (P. 1572, 5 r.), te Impe (P. 1571, 9 r.), te Letterhoutem (P. 1571, 5 v.), te Parike (P. 1571, 1 v.), te Wieze (P. 1571/2, 143 v.) en te Zandbergen (P. 1571, 32 v.).

206. **Ekentpontweg** (E 5) : *Eekentpontweg*, Popp C, B. 1843. — Van S. Annakapel tot de Lindekens.

Pontweg is gewoonlijk een weg, die leidt naar een veer. Dit is hier zeker niet het geval. Vgl. *Pontweg* te Hofstade (nr 570).

207. **Ekent ten berg** (E 4,5) : stede *ten eechaute ten berghe*, oost de grootcoutere, zuyt het straetken, west sheeren strate, C.R. 1531; stede *ten eechoute ten berghe*, R. Contr. 1550; *ten Eyckhouten ten berghe*, suyt ende west de Dekenije ende oost 'sheerenstraete, R. Contr. 1551; *ten eechoute ten berghe*, Rb. 1637.

208. **Ekentveldweg** (E,F 5) : *Eekensveldstraet*, Popp A; *Eekensveldweg*, B. 1843. — Weg van St. Antoniusweg naar de Ekent.

209. **Ekentwegje** (C 5) : *Eekantwegje*, B. 1843. — Van Vossinkrede tot Boekentstraat.

210. **(h)Ekkensveldweg** (F 2) : *Ekkensveldweg*, Popp A, B. 1843. — Van Jerusalemstraat naar Bollekensweg.

211. **Eneren brul** (G 4) : Joos sterck up zijn stede daer hij woendt *in den eneren brul* metter west zyde jehens den kakyt, oost de strate, A. 1661.

Eneren brul in tegenstelling met *anderen brul*.

212. **Engelsbergdreef** (I 4) : *Engelsbergdreef*, Popp B, B. 1843. — Dreef van de Prov. Baan naar St. Goorikskapel.

Genoemd naar heer Ingelbert, heer van Haaltert en stichter van het kanunikenkapittel te Haaltert in 1046. Deze dreef leidde naar zijn burecht in het Herrenhout.

213. **Ereembodegemveld** : stuck lants *op eereembodegemvelt*, Kr. 1743. ×. *Ermadeveld*, zie *Armgardenveld*.

214. **Erpelsweg** : terre *sur le erpelswech*, Rek. 1387; *anden Erpelswech*, W.K. 1398 (nrs 9597, 9604); *anden herpelswech*, Rek. 1466, 9 v.; l. op *laervelt neven den erpelschen wech*, Wb. 1477, 21 v.; up den *craeyenwinckele aen den erpelswech*, Wb. 1493, 88 v.

Erpel, « mannetjeseend ».

×. *Ewinslochen*, zie *Ebenslochting*.

215. **Fierensveld** (A 6) : *opt fierensvelt*, west het wilghevelt, noort de straet aen de haelteringhemeersch, Schp. 1629, 329 r., 1636; *Fierensveld*, B. 1843, Kad. 1926. — In het kadaster komen verschillende foutieve lezingen voor : *Pierensveld* (C, 1173), *Vlierenveld* (C, 1171) en *Flierendriesch* (C, 1161, 1163). — Zelfde pln. als *Sierensveld*.

216. **Fonteinwaterweg** (D 5) : Fonteinwaterweg, B. 1843. — Van Kei-berg tot Brantegem.
217. **Fonteinweg** (H 6) : *Fonteynweg*; *Fontaineweg*, Popp B; *Fonteinweg*, B. 1843. — Weg van de Prov. Baan naar de Grote Kapel.
218. **Gavelweg** (G 5) : Gavelweg, B. 1843. — Van Molenstraat naar Prov. Baan.
Gavelweg, verschrijving voor een oorspronkelijke zadel- of zavelweg.
219. **Gemangeld bos** : lants gheleghen binnen H. daerment noempt *ghemanhelt bosch*, Schp. 1608.
Mangelen, dial. voor « ruilen ».
220. **Gemeentehuis** (H 5) : *Gemeentehuis*, Kad. 1907, 1926 (A, 1801). Gebouwd in 1902.
221. **Gendarmerie** (H 5) : *Gendarmerie*, Vm. voor Rijkswacht. — Nu : Kad. B, 146a.
222. **Gentstraat** : 1. *an de ghendstrate*, Rek. 1466, 8 v.
223. **Gersput** (I 3) : *opden ghersputte*, Schp. 1459, 28 v., R.H.G. 1503, 65 v.; up de bruelcoute[re] *Inden ghersputte*, Wb. 1504, 158 v.; op den bruelcautere geh. *de ghersputte*, R.C. 1670 v.j.; op den bruelcauter geh. *de gerreputte*, R.C. 1683; opden bruelcauter *aenden gherputte*, west ende noort 't goed van de paters Jesuiten binnen Aelst; *in den gersch putte*, Ca. e. 17^e e.; *garsput*, A. 1782.
Gers voor « gras » (b.v. weideput), ook voor « biezen ». Vandaar biezenpoel. — Te Hermelgem een *Gersmeer* (P. 1571/2, 10 v.).
- ×. *Getegem*, *Geutegem*, zie Gotegem.
224. **Gewonnenweg** (H,I 4) : *Gewonnenweg*, Popp B, B. 1843. — Weg van Veldmuis naar Brulkouter.
 Waarschijnlijk heeft *gewonnen* dezelfde betekenis als « profijt doen » (Vgl. *Profijterweg* te Denderleeuw). Vandaar « een dichtere weg ».
225. **Gijslochting** (E 8-10) : upt thofstatvelt *achter ghijslochten*, Wb. 1473, 9 r.
Gijs voor « Gijzelbrecht ».
226. **Gijsmeers** (F,G 2) : op eenen meersch zomen noempt *T'Hijsmeersch*, Schp. 1572; meersch gen. *t' gijsmeersch*, L. 1732 (nr 1782). — Kad. A, 367, 368.
227. **Gijsveldeken** (F,G 2) : veldeken gen. *t'Gijsveldeken*, L. 1732 (nr 1783); *Grijsveldeken*, Popp. A — Kad. A, 369.
228. **Gillis Pauwelslochting** : een meersch geleghen in Mr *Gillis pauwels lochtinck*, gr. 33 r., Schp. 1633.
229. **Goed van Bieselinghe** (A,B 5,6) : in pachte van 't goet van *Bieselinghe*, L. 1732. — Zelfde als Goed van Culsbroek of Marquisegoed.
 De heer van Bieselinghe wordt te Haaltert reeds als eigenaar vermeld in de 16^e eeuw : « als pachter van Jonker Alex. de gruter, nu jonker Willem de grutere, heer van biselinghe » R.C. 1559; « Sr Guillaume de grutere heere van Bieselinghe over Jonkvr. maegdeleine Loets over Jonkvr. ... (sic) Loets, over Jonkvr. de Vremde over Jonker Frans de Vremde en Adriaen de Paepe fs Adriaens, over Geertrui van Culsbroeck » Cl. R. 1571. — Het goed van de heer van Bieselinghe te Haaltert was 61 d. 32 ¼ r. groot.
- ×. *Goesenskamme*, zie Kamme.
230. **Goot** (volgens B. 1843) :

- B. *Brilstraetgoot* (H 4).
 C. *Brilgoot* (H 4).
 D. *Brilputgoot* (H 4).
 E. *Varenbergsgoot* (G 2). Fn.
 F. *Hollegoot* (F 6).
 G. *Clippelaersgoot* (E 6). Lapnaam.
 H. *'s Gravenkezelaergoot* (E 4).
 I. *Boschstraetgoot* (F 3).
 J. *Putgoot* (F 2).
 K. *Wasnofgoot* (F 2). Fn. van Wasenhove.
 L. *Meulestraetgoot* (G 5).
 M. *Provoostgoot* (G 5). Fn.
 N. *VanSteenensgoot* (F 5). Fn.
 O. *Londerseelgoot* (F 5). Fn.
 P. *Gootegemmerschgoot* (B 4).
 Q. *Cromphoutgoot* (B 5). Fn.
 R. *Leygoot* (B 5).
 S. *Haelteringschegoot* (A 5).
 T. *Kattestraetgoot* (G 4).
 U. *Kahuytgoot* (G 4).
 V. *Bakkersgoot* (F 5). Fn.
 W. *Varenberghsgoot* (H 4). Fn.
 X. *Loosengoot* (H 5). Fn. de Looze.
 Y. *Provoostensgoot* (H 4). Fn.

Goot, « overdekte gracht of beek bij de kruising van een straat ».

231. **Goriks**: op een stede inden bruel gheh. *tjoricx*, waar de hont op woonde, Wb. 1510.

232. **Goriksmeeers** (H 4): Meersch gen. *gooricx meersch*, L. 1732 (nr 80). — Kad. A, 1767.

Psn. *Gorik*, naar de patroonheilige van de parochie S. Gaugericus.

233. **Gotegem** (C 4): à *goteghem*, Rek. 1387; *te goteghem*, W.K. 1398 (nr 9604), Schp. 1459, 30 r.; *bij goeteghem*, *bij goteghem*, Rek. 1390, 12 r.; *bi goeteghem*, *bi goteghem*, Rek. 1443, 11 v.; *bij gotegem*, W.K. 1443, 6 v.; *bij goetegem*, W.K. 1443, 6 v.; *te goeteghem*, Schp. 1459, 30 v., 1465, 38 v., 1492, 102 v., Wb. 1493, 90 v., 91 v., passim, Rek. 1466, 9 v.; *te gueteghem*, Schp. 1492, 103 r.; *te ghueteghem*, Wb. 1502, 116 r., v., passim; *te goeteghem*, R.H.G. 1503, 23 v., 35 r., passim, R. 1503; *te gooteghem*, Schp. 1538, Sanderus 1735; *te gueteghem*, Rb. 1547, 41 v., P. 1571/2, 58 v., 59 v., passim, Schp. 1584; *te gheuteghem*, Cb. 1623; *geeteghem*, Rek. 1635, 36 r.; *Geutheghem*, L. 1732; *Geuteghem*, W.o. 1800; *Gootegem*, *Geetegem*, B. 1843; *wijk Geetegem*, Kr. 1774, Geh. 1793, Kad. 1926, Kl. 1937.

Getegem is een vorm bekomen door ontronding. In het dialect luidt het *Goeitegem*. Deze benaming slaat niet alleen op een gedeelte van Haaltert maar omvat tevens ten dele Aaigem en Mere. Oorspronkelijk zou deze pln., volgens J. LINDEMANS, toekomen aan Aaigem, « alwaar een hof te Gotegem stond. De benaming breidde zich uit tot het aangrenzend gedeelte van de gemeente Haaltert en Mere » (Top. Verschijnselen Geogr. bewerkt. I. De -heemnamen en ingaformaties, blz. 8, 9). Wij hebben hier dus te doen met een Frankische naam: *Gutdingahem* (J. LINDEMANS), « de woning van de familie van Guti of Guta ». Deze pln. komt voor in een oorkonde van Sint-

Baafs: *In gutdingahem* (5 Mei 966), nu de wijk *Huttegem* (Bever-bij-Ouden-aarde).

J. LINDEMANS verklaart deze pln. als «de woning van het geslacht van de Frank *Gaut*, eigenlijk een vreemdeling onder de Franken, vermits hij aangeduid werd met een volkerennaam, *Goot* (Oost- of Westgoot)». A. CARNOY verklaart deze naam als «de woonst van de familie van *Gothon*». M. GYSELING erkent in *Gutdingahem* de Oudnederlandse psn. *Gutha*.

234. **Gotegembos** (C 4) : *up den boschs te ghueteghe[m]*, Wb. 1502, 116 v.; *l. te goeteghem op den bosch*, R.H.G. 1503, 23 r., 35 r., passim, R. 1503; *op den bosch te gueteghem*, Schp. 1556; *op den gueteghem bosch*, Schp. 1638; *te Gheuteghem op den bosch*, A. 1661; *bosschen te geuteghem*, *Geutheghem bosschen*, L. 1732.

235. **Gotegemboskouter** (C 3,4) : *oost Geuteghem bosch cauter*, L. 1732 (nr 2595). — Zelfde als Bosveld.

236. **Gotegembosveld** (C 3,4) : *Geuteghem Bosvelt*; *suyt t'velt gen. geuteghembosch*, L. 1732 (nr 2582-84, 2603). — Kad. C, 32, 33b, 35-39.

237. **Gotegembrug** (B 3) : *Gootegembrug*, B. 1843.

238. **Gotegemmeers** (B 3,4) : *lants commende aenden gueteghemmeersch*, Schp. 1574; *meersch in den gueteghem merssche*, oost de vossinck, west de molebeke, Schp. 1629; *Geutheghem Meersch*, L. 1732; *Geetegemmeerschen*, B. 1843, Kad. 1926 (C, 60, 61 = Clitsemeerschen); *Geetegemmeersch*, Kad. 1926 (C, 229 = Gotegemveld).

239. **Gotegemstraat** (B-E 3,4) : *meersch noort de ghueteghem straete*, Schp. 1633. — Vervormd tot Grotegemstraat.

240. **Gotegemtiende** (C,D 3,4) : 23^e wijck gen. *het thiendeken van Geuteghem* liggende binnen de prochie van Haeltert, T.V. 1669, Tr. 1681; *Geutheghemvelt onder de thiende van Geutheghem*, L. 1732 (nr 2580).

De gemeente was verdeeld in verscheidene tiendewijken, welke tot het innen van de tienden regelmatig werden verpacht. Gotegem vormde een afzonderlijke wijk. Een gedeelte van de tienden van Gotegem viel onder Mere, een ander gedeelte onder Haaltert.

241. **Gotegemveld** (C,D 3,4) : *op tgooteghemvelt*, Schp. 1458, 21 v.; *gooteghemmervelt*, Rek. 1473; *up tgoeteghem velt*, W.B. 1493; *up ghueteghem velt*, W.B. 1502, 116 r.; *opt Gheeteghemvelt*, Schp. 1550; *up gueteghemvelt*, P. 1571/2, 66 v., 71 v., passim; *up gutthegemsvelt*, R. Kl. 1589 (nr 66); *Geuteghem velt*, Ca. e. 17^e e.; *Geutheghemvelt*, L. 1732; *Geetegemveldt*, Tw. 1765; *op Geetegemveld*, A. 1884.

242. **'s-Gravenkerselaar** (E 4) : *opde grootcoutre bi 's Raven Karseliere*, R.H.G.A. 1446; *Jac. van der hagen 1 d. ten boemkene sgravens*, Schp. 1491, 94 r.; *up de grootcoute[re] tgravens*, Wb. 1492, 79 r., 147 r., passim; *up de grootcoute[re] boven tscravens kersseleere an de provene*, Wb. 1509, 240 r., 241 r.; *voetwech aldaermen vanden bruel tscravens weert gaet*, Schp. 1517; *bij tscravens kerselere up de grootcoutere*, Schp. 1519; *an sgraeven kersselare*, Schp. 1533; *de straet naer 's graven kerselaer*, Cl. R. 1571; *op den groetcauter aen 's gravenstraete*, Kr. 1621; *den voetwech loopende naer 's graven kerselere*; *wech loopende van het Wijbendsdal naer Schraeven kesselere*, Schp. 1622; *sgravenkersselaere* W.K. 1624; *naer 's graven kesseleer*, Schp. 1629, 306 r.; *Schravenkersselaer*, Ferraris 1777; *'s graeve Kerseler*, Geh. 1793;

's *Grave kerselaer*, W. o. 1800; 's *grave keerselaere*, Popp A; 's *Gravenkerselaer*, B. 1843; *Sgravenkerseleer*, Kad. 1926; 's *Gravenkerselaer*, Kl. 1937. — Wijknaam.

Deze benaming wijst op een eigendomsverhouding. Dat de graaf van Vlaanderen goederen bezat te Haaltert, blijkt uit een schenking van graaf Ferrand aan het kapittel in 1258 (Oork., dekenij Aalst). Het tweede lid wijst wellicht op een boom, die dienst deed als grensmaal (of als gerechtsplaats cfr. DE FLOU, *keirselaar*). In de plaatsnaamkunde van Denderleeuw komt een *Zwarte Kerselaar* voor.

243. 's **Gravenkerselaarstraat** (E 4) : 's *Gravenkerselaarstraet*, B. 1843. — Straat van de Lindekens naar de Topmolen.

244. **Grawoezelingweg** (F 5) : *Grawoezelingweg*, Popp A; *Grawoezelingsweg*, B. 1843. — Weg van S. Antoniuskapel naar de Bakkerstraat.

Weg genoemd naar de lapnaam *Grawoezeling*.

245. **Grielmoeienveldeken** : een helf buendere *In grielmoeyen veldken*, Schp. 1491, 97 r.

« Griele moeie ».

246. **Grobbe** : 1/ (H 3) : 1 d. 10 r. up de crayenwinckele gheh. *de grobbe*, Schp. 1556.

2/ (G 3) : den grooten cautere, ende in oostzijde lanx de laerestraete tot aen het cautergat *van de grobbe*, Schp. 1517; *de Groebbe*, L. 1732 (nr 876-882); *Groebe*, Popp A; *Groebbe*, B. 1843. — Weg van Ede naar de Langehaag.

3/ up darmgar[den]velt *inde grobbe*, Wb. 1502, 116 r.

Groebe, *grobbe* = « grep, riool ». Vandaar gracht als akkerscheiding. Ook gebruikt, als hier, voor een bodeminzinking. Deze benaming komt ook voor te Iddergem en te Noorderwijk : *de Grebben* (nr 246).

247. **Groene weg** : 1/ (E 1) : ten hee *aen den groenen wech*, Schp. 1536; *Groenenweg*, B. 1843; *de Groenweg*, A. 1884. — Weg van de Jerusalemstraat naar de Heirbaan.

2/ opden Droescouter, *oost den groenen wegh*, Kr. 1737 v.j.

Wegeltje lopende over braakliggend (« groen ») land en « jaarlijks verlegd over het gedeelte van de drieledige akker dat onbebouwd ligt » (J. LINDEMANS : Beert).

248. **Groenwegeltje** : 1/ op den cruyscautere, palende aen een voetwegelken, dien men noempt *het groen wegghelken*, aldaermen gaet ter Joden waert aent stichelken, Schp. 1600.

2/ (C 6) : *suyt het groen voetwegghelken*, L. 1732 (nr 1684-1752).

249. **Grootbergen** : *Grootbergen*, Kad. 1926 (C, 1280). — Waarschijnlijk een verschrijving voor Groothaag.

250. **Groot boekentveld** (C,D 5,6) : *up tgrootbouckensvelt*, P. 1571/2, 57 r., 105 v., passim; binnen H. *opt groot Bouckensvelt*, Schp. 1636.

251. **Groot Brantegemveld** (C 4,5) : *opt groot branteghem velt*, oost het wijvelt, Schp. 1571, 1624, 93 v., T.V. 1669, Tr. 1669, L. 1732.

252. **Groot deeskensveld** (E 5,6) : *Groot deeskensveld*, Kad. 1926 (C, 102); *Groot duskensveld*, Kad. 1926 (C, 1031). — Foutieve lezingen : *Groot drieskensveld*, Popp C en *Grootendrieskensveld*, B. 1843, evenals *Grooten drieschcouter*, Kad. 1926 (C, 817); *Groote tuskensveld*, Kad. 1926 (C, 997).

253. **Groothaag** (B,C 6) : *up de groete haghe*, Oork. R. Kl. 1411; *l. op de groot haghe*, Schp. 1458, 20 v.; *up de grote haghe*, Rek. 1466, 6 r., 10 r.; *up de gr[oo]te hagen*, Wb. 1480, 31 r.; *up de groothaghe*, Wb. 1485, 42 r., 1488, 55 v., passim; *up de groethaghe*, Wb. 1503, 125 v.; *op de groote haeghe*, C.R. 1551; *opt groothaeghevelt*; *de groothaeghe*, Cl. R. 1571; *up de groothaeghe*, P. 1571/2, 57 r., v., passim; *veldeken ten Krekendries, west de groet haeghe*, Cb. 1623; *lants op de groote haeghe*, stuyckende teghen de groote haghe ende de droeghen weyden ten bouchoute op Meer, suydt den wech ende drooghe weede, Cb. 1632; *lant op de groethaeghe*, Cb. 1632; *de groote haghe*, Rek. 1635, 17 r.; *Groothaeghe*, L. 1732; *op de groote haeghe*, Pg. 1776; *Grooten haege*, Popp C; *Groot Haege*, B. 1843 (Kad. C, 1219-1230, 1280-1284, 1299-1309).

De Groothaag, ten Boekent, maakte tot bij de Franse Revolutie deel uit van het dorp Mere en vormde midden in het grondgebied van Haaltert een enclave. — *Haag*, « haag », ook « bos met laagstammig hout, met struikgewas ».

254. **Groot holbosveld** (D 5,6) : *Groot Holboschvelt*, L. 1732; *het groot holbosch veldt*, Pg. 1776. — Kad. C, 898-903, 906-923.

Hoel, hol wijst op een lagere ligging of op een bodeminzinking.

255. **Grootkouter** (E-G 3,4) : *inde grotcoutere* tusschen der heide ende den eechoute, Rek. 1390, 3 v., 5 r.; *up de grootcoutere*, Rek. 1390, 13 v.; *up tyskinsveld, nevens de groote coute[re]*, W.K. 1398 (nrs 9590, 9595, 9597, 9602, 9604, 9607); *Inde groote[n] coutre*, W.K. 1443, 2 r., v., passim; *inde groote coutere* tusschen der heide ende den eechoute, Rek. 1443, 3 r., 10 v.; *up (op) de grootcoutere*, Schp. 1452, 1458, 21 v., 23 v., passim, 1486, 81 v., Wb. 1472, 2 r., 1473, 9 r., v., 1477, 47 r., passim; R.H.G.A., 1446, 1477, 1496, R. 1503, R.H.G. 1503, P. 1571/2, 55 v., 60 v., passim, Rek. 1603, 43 v., 66 r., 1610, 6 r., v., 34 v.; *up de grootcaute[re]*, Schp. 1451, 14 v.; *up de grote coutere*, Rek. 1466, 4 v., 6 r.; *upden g[roo]ten coute[re]*, Schp. 1479, 61 v., 62 v.; *up de groetcoute[re]*, Wb. 1485, 47 r.; *up den groote[n] coute[re]*, Wb. 1479, 25 v., 1482, 36 r.; *de groot cauter*, R. Contr. 1550; *lant op brulken in Cathem nu ghen. de grootcauter*, Cl. R. 1571; *up den grooten cautere*, R. Kl. 1589; *noort den grooten cautere*, W.K. 1624; *op de grootcautere*, W.K. 1620, 1623, 1624, Rek. 1635, 38 r., 41 r., passim; *de groetcauter*, Tr. 1681, R.C. 1670 v.j., L. 1732, Pg. 1776, Tw. 1765; *Groote kauter*, B. 1843, akt 1844; *Groot cauter*, Popp A; *op de Grootkouter*, A. 1884; *Grootekauter*, Kad. 1926.

Mogelijk de oorspronkelijke dorpskouter, in 1732 187 d. 50 r. $\frac{3}{4}$ groot. — Deze pln. treft men aan te Godveerdegem-Grotenberge (P. 1572, 14 r., 6 r.), te Sint-Antelinks (P. 1577, 19 r.) en te Woubrechtgem (P. 1571, 1 v.).

256. **Grootkouter-bij-'s Gravenkerselaar** (D 3,4) : *op de grootcoutre bi 'sRaven Karseleire*, R.H.G.A. 1446; *up de grootcoute[re] achter wat[er]loes*, Wb. 1491, 74 v.; *opde groote cautere aen sgraven kersseleere*, suyt het straetken loopende naer geuteghem, Schp. 1634; *Grootcauter tende van Geuteghem*, L. 1732.

Deze Grootkouter strekt zich uit over Haaltert (Gotegem) en over Mere.

257. **Grootkouterbaan** : 1/ (F 3,4) : *Groot Kouterbaen*. Popp A, B. 1843. — Baan van Ede naar Wijpenstal.

2/ (E 4) : *Groot kouterbaen*, Popp A, B. 1843. — Baan van de Plasput naar de Topmolen.

258. **Groot kruisveld** (A,B 5) : Bosch gen. *het groot Cruysvelt*, L. 1732 (nr 2489, 2490). — Kad. C, 1207, 1208.

Groot (evenals klein) veld nabij een kruis.

259. **Grootste laarveld** : 1 d. 23 r. l. op 't *grootste laervelt*, Ca. e. 17° E. — Zelfde als Hoog Laarveld.

260. **Grote aardbezienbarm** (C 3) : *Grooten aerdbeziën barme*, Popp C.

261. **Grote akker** (F 4) : *Grootenakker*, Kad. 1926 (A, 1034). — Zelfde als Grootkouter ?

262. **Grote broekkouter** (G 6) : *Grootenbroeckkouter*, Kad. 1926 (B, 998).

263. **Grote droeskouter** (G,H 6,7) : op *den grooten droescouter*, Akt 1717; *Grooten Droescouter*, B. 1843; *Grootendroeskouter*, Kad. 1926 (B, 1031, 1033, 1045, 1049).

264. **Grotegemkerkweg** (G,D 3,4) : *Grooteghem kerk weg*, Popp C, B. 1843. — Van Gotegem naar de Lindekens.

Grotegem is telkens een foutieve lezing voor Gotegem.

265. **Grotegemmolen** *Grootegem molen*, B. 1843. — Zie Watermolen.

266. **Grotegemstraat** (B-E 3,4) : *Grootegemstraet*, Popp C; *Gootegemstraet*, B. 1843. — Van Gotegem naar de Topmolen.

267. **Grotegemweg** (D 3) : *Grootegem weg*, Popp C, B. 1843. — Van Vogelwee naar Topmolen.

268. **Grote meers** : 1/ (J 6) : *ind[en] grooten meersch* te cuereghem, Wb. 1485, 45 v.; *Inden groeten meersch* te cuereghem, Wb. 1488, 50 r. — Kad. B, 431-435.

2/ (A,B 5) : *meersch in den grooten meersch* ter clissiën, Schp. 1607. — Kad. C, 1048-1051.

269. **Grote middelkouter** (H,I 6,7) : *den grooten metten cleynen meelcautere*, T.V. 1669; 15° wijck ghen. *den grooten en cleynen meilcauter*, Tr. 1681; *den grooten en cleynen middelcauter*, Tw. 1765.

270. **Grote oordsbroek** (H 7) : *in den grooten ootsbrouc*, Wb. 1477, 16 v.

271. **Grote steenberg** : op *rostadt velt aen den grooten steenberghe* aen de zype een half bundere lants, Rb. 1637.

272. **Grote stede** (G 2) : *Item in de groote stede*, Wb. 1480, 31 r.; int ghehuchte ten eede in een stede ghen. *de groote stede*, oost het Laervelt, Schp. 1633.

273. **Gulden bunder** (J 5) : 1. op den cruyscautere... *west het ghuldebunder*, Schp. 1605; op den cruyscauter, *west het Gulden Bundere*, Schp. 1626, 164 v.; op den cruyscautere *het gulde bunder*, Rek. 1635, 1 r.; probende goed... gen. *het gulden tbunder* 4 d. 41 r., L. 1732 (nr 199). — Kad. A, 422.

Het tweede lid geeft de uitgestrektheid aan; het eerste lid is « waardevol stuk », als in *Gulden Bodem* te Aalst (P. 1572, 142 r.) en niet eigendom van een of ander gilde.

274. **Haag** : 1/ (H 6) : 2 d. 10 r. gelegen opden droescouter, oost *de haege*, zuyt 't quickenlochtinck, Schp. 1629; op de middelcautere stuy-

ckende *jeghens de haghe*; op de middelcoutere *noort de haeghe*; op de middelcoutere *oost de haeghe*, Rek. 1635.

2/ (F 4) : l. opt thoeskingsvelt, *oost de haghe*, Rek. 1635; partijken lants up het tisschenvelt, *noort de haeghe* jeghens de grootcauter, Schp. 1638. — Zelfde als Langehaag.

3/ (F 4) : lant op den grootcauter inden hoeck, *west de haghe* van het tiskensvelt, A. 1793. (Mogelijk zelfde als 2/).

4/ (D 6) : lant op het hoelboschvelt, *oost dhaeghe* van het boekensvelt, Schp. 1633.

5/ In de stede *naest d'haeghen*, Wb. 1498.

6/ Opt Bouchoutvelt, *noort de haghe* van twijvelt, Rek. 1635.

Haag met de betekenis van « afsluiting, omheining » ter bescherming van kouter en veld. Volgens de wet dienden de kouters « gevrijt » te zijn en slechts één weg, afgesloten met hek of draaiboorn, gaf er toegang toe.

275. **Haalteringe meers** (A 5,6) : mersch *inde haelt[er]t m[er]sch*, W.K. 1398 (nr 9590); *neven den haeltinghen meersch*, van den hove te wilghen, R.H.G. 1503, 26 v., 91 v., R. 1503, Schp. 1543; *Inden haeltingen meersch*, Schp. 1550; *meersch inden Haeltingsche meersch*, Cl. R. 1571; *Inde[n] haeltinghen meersch*, P. 1571/2, 58 r., 75 v., passim; *thaeltertmeersch*, P. 1571/2, 61 r.; *de haeltringhemeersch*, V.P. 1591, Schp. 1636; *Inden haeltinghe[n] meerssch*, Schp. 1621, 63 r.; *Haeltingsche Meersschen*, L. 1732, B. 1843; *Haeltersch meerschen*, B. 1843; *Haeltersche meerschen*, Kad. 1926.

Meers gelegen op het grensgebied Haaltert-Heldergem; vandaar door de naburen « meers van Haaltert » genoemd.

276. **Haalteringse straat** (A-C 6-3) : *Haeltingsche straet*, Popp C, B. 1843. — Straat van Gotegem naar Heldergem.

277. **Haaltertput** : op de[n] cruyscoute[re] *neve[n] den haaltert putte*, Schp. 1459, 30 r.; *thayken... opden Haalterputte*, Rek. 1603, 36 v.; *Cruyscoutere... opden Haalter putte*, Rek. 1635, 7 v.

Put, op het grensgebied Haaltert-Erembodegem.

278. **Haaltertse kouter** : *den Haeltersschen coutere* ofte Cruyscoutere, Rek. 1603, 55 r.; *den Haelterschen coutere*, Rek. 1610, 67 r.; *Dwijvelt... op den haelterschen cautere*; *op Haaltercauter*, Rek. 1635, 53 r.

279. **Haaltertstraatje** (G,H 5) : Int veldeken *neven thaeltert straetken*, Wb. 1477, 18 r.; *inden hoghen lochten aen dmespelrot aen 't haaltert straetken*, Schp. 1473, 56 r., 1474, 57 r., passim; *int veldeken aende borchmeerschen aen 't haaltertstraetken*, Schp. 1476; *aen thaelter straetken*, Wb. 1488, 54 r., 1491, 65 r.; *aen thaeltert straetken*, R. 1503, R.H.G. 1503, 31 r., 83 v.; *opt mespelrot... met den eenen eynde opt haaltertstraetken*, Oork. 1509; *aen thaelterstraeten*, P. 1571/2, 85 v.; *straetken ghen. t'haaltertstraetken*, Cl. R. 1571, A. 1661; *suyt thaeltertstraetken*, R.C. 1670 v.j.; *t'aeltersstraetje*, Ca. e. 17^e E.

×. *Haat*, zie Naad.

×. *Habelenhoek*, zie Abelenhoek.

×. *Hachelken*, zie Techel.

280. **Haatseveld** (B 5) : stede *t'haetsevelde*, nu meersch,... suyt

't Schelfvelt, west 't straetken, Cl. R. 1571; stede, nu meersch *te huetsvelde*, oost 't Straetken, noort de klitssestraete, Cl. R. 1571.

Het eerste lid is wellicht een psn. (*Hudo, Hatto?*).

281. **Haetsgracht** (E,F 1,2) : *Den haetsgracht*, Wl. 1877.

282. **Hagelkruis** (I 5) : up de cruyscouter *an thaghelcruse*, Schp. 1448, 27 r.; *an thagelcruse*, R.H.G. 1503, 15 r.; lants op den Cruyscouter *bij den Haghel Cruyse*, noort de herstraete, oost t'kerckengoet, Rb. 1547, 41 r., Cl. R. 1571; op den cruyscouter *bij het cruys*, Cb. 1623; opden cruyscouter *aen thaghelcruys*, noort de straete, A. 1661; *het Haghelcruys*, L. 1732 (nr 118, 165), G.M. 1742; *het hagel Cruijs*, Ca. 1753; *het haegelcruys*, Kr. 1737, W. o. 1800, Geh. 1793; aen het kerckenlant *nevens het Aagelcruys*, Kr. 1735; *Nagelkruis*, B. 1843, Vm. — Kad. B, 291.

Herinnering aan een kruis opgericht uit dankbaarheid, omwille van de vrijwaring van de nabijgelegen Kruiskouter bij een of ander hagelstorm. Het kruis is verdwenen. — De overgang van *hagel* tot *nagel* komt in het dialect voor. Zo spreekt men van *nagelen* in plaats van *hagelen*.

283. **Hagelkruisveld** : *Int haghelcruijsvelt*, Bo 1611.

284. **Halfbunder** : up den bruelcouter *Int halfbundere*, Schp. 1524.

Plaats genoemd naar de grootte. — Wijknaam te Erpe (P. 1571, 15 r.); pln. te Herdersem (P. 1571, 12 v.) en te Erondegem (Mb. 1644, 128 v.).

285. **Halt** (F 2) : Vm. voor het station op de wijk ten Ede.

286. **Hambroek** : lands *ande[n] hambrouc*, Rek. 1390, 6 v., W.K. 1443, 3 v., Rek. 1443, 6 r.

Broek nabij een *ham*, « kromming, bocht ».

287. **Hamme (ten)** (H 4) : Henric de Zadelere stede *ten hamme* in den bruel, Rek. 1466, 2 r.; P. de Sadeleer op zijn stede Inden brul gheh. *ten hame*, oost zuyt en west de straet, Cl. R. 1571. — Kad. A, 616-620.

Ham, « kromming of bocht in een rivier », hier « bocht in een straat ». — Pln. te Aalst (P. 1572, 58 v.), te Grimmingen (P. 1571, 2 r.), te Hermelgem (P. 1571/2, 19 v.), te Hofstade (nr 227), te Moorsel (P. 1571, 18 r.) enz.

288. **Hammerijksmeers** (E 5) : up dueskensvelt *aen den hammerijcxmeersch*, Wb. 1489; up Dueskensvelt *nevens den hemelrycx meersch*, Schp. 1492, 103 v.; *de he[m]merijcx meersch*, Wb. 1509, 264 v.; In duskensvelt eenen meersch gheh. *de[n] he[m]mericx meersch*, Wb. 1509, 262 v.; *Inde[n] hemeryckmeersch*, P. 1571/2, 61 v.; up tDeuskensvelt, metter oost *sijde den hemeryckmeersch*, suyt het bouchoutvelt ende anden meengracht, Schp. 1573; oost *den hemerycx meerssch*, Schp. 1615, 71 r.; meersch gen. *den hemeryckmeersch*, Schp. 1628; binnen haeltert te hoelbosch *in den hemeryck mersch*, L. Sch. 1635; *Hemelryckx Meersschen*, L. 1732 (nr 2147-2151), akt 1789; *Hemelrijkmeerschen*, B. 1843; *Hemelrijck, Hemelrijckmeerschen*, Kad. 1926 (C, 964-967).

Hemelrijk is een volksetymologische vervorming van *hammerik*, « weide in een beekkromming ». Vgl. J. LINDEMANS : Opwijk (nr 506).

289. **Hammerijksveld** (I 4) : up de puttene van *Amerixveldeken*, Rb. 1547, 47 r.; den Papenmensch, *zuydt het Huemelinghen velt*, Ca. 1626; *Hameryckxvelt*, L. 1732 (nr 101, 102); *het hamelsryck veldt*, Ca. 1753; op *het americxvelt*, Pg. 1776; *Hamelinckveld*, Kad. 1926 (B, 147, 149).

Partij gelegen in een hoek, gevormd door Heirweg en Dreef. — Ook de fn. *Hemeryckx* komt voor.

290. **Hannekensveldeken**: aen den borchgracht... lants opt *Hannekensveldeken*, Cl. R. 1571.

Psn. *Hannin*, diminutief van *Johannes*, Jan.

291. **Hasselt**: up den *Hasselt*, Wb. 1491, 67 r.; Inden Reymerstrate, zuyt de *hasselt*, oost dmolevelt, noort tclooster van sinte claren te Ghendt, Rek. 1635.

Hasselt = *haslod*, van *hasl*, « hazelaar » + *ōd*, *ûth* (collectief suffix) (J. MANSION: V.B., blz. 58). Vgl. *Hasselt* (a° 1165 *Hasluth*), verder eveneens pln. te Roborst (P. 1572, 31 r.), te Burst (P. 1571, 36 r.), te Munte (Rek. 1405, 31 r.), te Zandbergen (P. 1571, 28 v.) enz.

292. **Hasselput** (K 5): Ten heede up den *hasselputte*, Wb. 1508, 223 v.; ten eede aen den *hasselputte*, Oost ende Noort de straete, Cl. R. 1571; stede aen den *asselputte* ten heede, Cb. 1623; put gen. *den Asselput*, Schp. 1637; ten heede, noort sheerenstrate stuyckende *teghen den esselput*, Rek. 1635, 6 r. — Zelfde als *Asput*?

×. *Hau(d)eslot*, *Haverslot*, zie *Alisrot*.

293. **Heesveldeken**: Opden Steenbergh, *west theesveldeken*, Rek. 1635.

294. **Heet** (F 2): meersch Inden eede ghen. *het Heet*, oost-zuyt de straete, Cl. R. 1571, Cb. 1623. — Kad. A, 56, 57.

Voor de betekenis zie Ede. — Deze pln. komt voor te Balegem (Rek. 1405, 43 v.), te Grotenberge (P. 1572, 5 r.), te Moorsel (P. 1571, 32 v.), te Sint-Lievens-Houtem (P. 1571, 32 r.), te Zandbergen (P. 1571, 38 v.) enz.

×. *Heede*, zie *Eede*.

×. *Heechout*, zie *Ekent*.

295. **Heiden (ter)** (I 6,7): tgoet *ter heiden*, Schp. 1457, 24 r.; op de Middelkoutere gheleghen *ter Heyden*, H.A. 1460; *ter heyden*, Rek. 1466, 11 v., Schp. 1480, 65 r., 1483, 74 v., Wb. 1485, 44 r., 1494, 97 r.; Corn. van der heyden over peteren van der heyden op syn stede *ter heyden*, R.H.G. 1503, 25 v., 64 r., Schp. 1520, Cl. R. 1571, P. 1571/2, 54 r., R.C. 1670 v.j.; Hofsteden en Meersschen *ter Heyden*, L. 1732.

Voor de betekenis zie Ede. — Deze pln. wordt nu Eiland genoemd.

Hier mag de vraag gesteld: is de benaming *Terjoden*, wijknaam te Erembodegem, gelegen in de nabijheid van ter Heiden en het hof ter Heiden, ontleend aan dit hof? De volksnaam schijnt er van afgeleid: *T(e)r(h)ei(de)n*, *Treen*. De naam *Terjoden* komt evenwel reeds vroeg voor, o.m. in R.H.G.A.: *ter jode waert* (1380) en in het Rent. H.A. (begin der XVe E.): *ter Juede*.

De pln. *Ter Heiden* komt voor te Aaigem (Tres. 1348), te Bavegem (Rek. 1405, 34 r.), te Borsbeke (P. 1571, 17 r.), te Herzele (P. 1571, 18 v.), te Moorsel (P. 1571, 30 r.), te Munte (Rek. 1405, 30 r.), te Sint-Lievens-Houtem (P. 1571, 41 r.), te Vlierzele (H.A. 14^e E., 6 v.), te Zandbergen (P. 1571, 26 v.) enz.

296. **Heiken** (I 6,7): leen *int eyke[n]*, Rek. 1443, 15 r., W.K. 1443, 9 r.; *an theyken* up den cruyscoutere, Wb. 1477, 16 v.; *Int heyken*, Wb. 1491, 74 r., Schp. 1493, 108 r.; op de cruyscoutere *an theyken*, R.H.G. 1503, 14 r., 37 r., passim; lant *Int heydeken*, R.H.G. 1503, 58 r., v., R. 1503; up de cruyscoutere dat men heet *het heyken*, Schp. 1532; *up theyken*, P. 1571/2, 103 v., 104 v.; 't *Heyken*, Cl. R. 1571, Ca. e. 17^e E.; *int heyken*, Rek. 1603, 34 v., 1635, 7 v.; Cruyscoutere *thayken*, Rek. 1603, 36 v., 37 r., 1635, 7 r.; gelegghen *binnen den eijken*, Akt 1624; *Int Heycken*, A. 1661; 't *Heyken*, L. 1732 (nr 534); a puteo *versus heyken*, W. o. 1800.

« Kleine heide ». — Deze pln. komt eveneens voor o.m. te Godveerdegem (P. 1572, 1 v.), te Hermelgem (P. 1571/2, 11 v.), te Noorderwijk (nr 420) en te Velzeke (P. 1571, 20 v.).

297. **Heilige Geestland** : 1/ (I 5) : lants opde Cruyscouter *nevens den H. Gheest van Haeltertsland*, Cl. R. 1571.

2/ (H 6) : m. *Inden heleghe gheest meersch*, Wb. 1491, 76 r.; 't *Selichs gheestslant*, R.H.G. 1503; *de heleghe gheest van haeltert*, R. 1503.

Land of meers van de Huisarmen, onze huidige Openbare Onderstand.

298. **Heirbaan van Liedekerke** : den heylighen gheest van haeltert op de cruyscouter, *noort de heerbane van Liedekerke*, oost tgoet van thof ter heyden, Rek. 1635. — Zelfde als Welleweg.

×. *Hee(i)rbezenbarm*, zie Aardbeziën**arm**.

299. **Heirstraat** (F-K 6-4) : *aen de herstrate*, R. 1503, Cb. 1623; Den Eerw. Heer Coordeken van Aelst van zijn stede de Dekenije toebehoorende, *noort de herstraete*; stede inde Hoochstraete, nu meersch... noort de burght, *zuyt de herstraete*; op den Cruyscouter bij den Haghel Cruyse, *noort de herstraete*, Cl. R. 1571; *de herstrate loopende naer Ghesberghen*, Schp. 1625; *de heerwech van Aelst naer Gheersberghe*; *de herstrate*, Rek. 1635; *de Steenweg*; *de kalseide van Aelst op Geeraardsbergen*, A. 1884.

Provinciale baan Aalst-Geraardsbergen.

300. **Heirweg** (F 1) : *den Herwech*, Cl. R. 1571, Cb. 1632; *den heerwech*, Rek. 1603, 55 r., 57 r.; *de heirbane*, Pg. 1776, Kr. 1789; *De Heirbaan*, Popp A, B. 1843. — Baan de grensscheiding vormend tussen Haaltert en Mere.

Dit is voorzeker een zeer oude weg, gelegen op de hoogte tussen Haaltert en Mere. De oudere mensen noemen deze weg nu nog : de Oudenaardsebaan. Eertijds (en nog ?) was het een provinciale baan. Door onderwijzer Schollaert (uit Aalst) werden in 1946, langs deze baan, Romeinse oudheden (dakpannen en potscherven) gevonden.

301. **Heiveldeken** (I,J 6,7) : up dmusschezele velt up de meelcoutere *In heyveldeken* en inden Semp lochten, Wb. 1509, 261 r., 263 v.; *Theyvelt* groot 10 d. 57 r., L. 1732 (nr 261). — Kad. B, 457.

Deze pln. komt o.m. ook voor te Moorsel (P. 1571, 4 r.) en te Zandbergen (P. 1571, 33 r.).

302. **Hek** : 1/ (H 5) : up den Droescoute[re] *an theek[en]*, Schp. 1466, 42 r.; up den droescoute[re] *aen thecken* daer men gaet te Kerckene weert, Wb. 1492, 78 v.; up den droescoutere *an thecken* metter eender zide jeghen den herwech endemetten ende jeghen de molestrate, Schp. 1513; op de Droescoutere *aen thecken*, Rek. 1603, 42 r., 63 v., 1635.

2/ (G 4) : up dbouchoutvelt *an thecken*, Schp. 1511; up Dboechoutvelt *aen Dmoesenhecken*, Scp. 1544.

3/ up darmgaedsvelt *an thecken*, Schp. 1522.

4/ stede ten houtgate *an thecken*, Schp. 1481, 67 v., R.H.G. 1503, 27 v.; up Dueskensvelt gheh. ten houtgate *aen thecken*, Schp. 1531; up Deeskensvelt *an thecken*, Rek. 1635.

5/ in den kakeyt... zuyt jeghens Diskensvelt, ougst lancx den molenwech heenen *aent kakeythecken*, Schp. 1543; Inden bruel, neven *tcakeyt hecken*... commende metten ende ande strate *daer tcakeyt hecken hanct*, Wb. 1507, 189 v., 198 r., v., passim.

6/ up oeskensvelt *neven doverste hecken*, Rek. 1390, 9 v.

7/ a/ (C 5) : ten crekeldriessche *an dmose hecken*, Wb. 1508, 213 r., v.; up 't Schelfvelt *aen tecken* daerment heet den crekeldriessch, Schp. 1567.

b/ (B 5) : lants int Scelfvelt *aen thecken* aen tcoppensvelt, R.H.G. 1503.

8/ lochten ten eechoute die men heet de[n] boschlochten... ghelegghen achter tecken daer me[n] gaet ten boechout weert, R.H.G. 1503, 102 v., 104 r.; ten eechoute *an thecken*, Wb. 1483.

9/ up den berch ghelegghen *neven thecken*, Schp. 1450.

10/ *te merkens heckene*, Wb. 1492, 85 v.

11/ up tgoeteghemvelt ten Ruckene *aen thecken*, Wb. 1493, 91 v.

Hek wijst op de Middeleeuwse kouterafsluiting. Zie Veken.

303. **Hekdries** (F 2) : onbehuysde hofstede ten eede aenden heckput ofte *heckdriesch*, Schp. 1632.

304. **Hekkenlochting** (G 4) : op een hofstede Inden brul In Cathem *Inde Heckens lochtinck*, oost de Straet, Cl. R. 1571. — Kad. A, 1097, 1099.

Lochting nabij een hek of kouterafsluiting.

305. **Hekkenveld** (E,F 1,2) : lants *up thekevelt*, Schp. 1491, 94 r., Wb. 1496, 107 r., Schp. 1554, P. 1571/2, 69 r., v., passim, Schp. 1629; *op thekeveldeken*, P. 1571/2, 110 r., 112 v., Schp. 1591; ten heede... *noordt het hekeveldeken*, Schp. 1623, 11 v.; 't *heckenveld*, Rb. 1637, Schp. 1543; *Hekevelt*, Kr. 1670, R.C. 1693, L. 1732; *Hekkenveld*, B. 1843, Kad. 1926. — Kad. A, 28-41.

306. **Hekkeput** (F 2) : ten hee *biden hecputte*, R.H.G. 1503, 112 v.; *Inde[n] heckputte*, P. 1571/2, 111 v.; ten heede, *noort de hecputte*, Schp. 1584; *den heckputte*, Akt 1615; *aenden heckput* ofte *heckdriesch* ten eede, Schp. 1632; *aenden driesch* ten heede *aenden heekeputte*, R.C. 1670; *aenden heekeputte*, R.C. 1678 v.j., L. 1732 (nr 1826). — Kad. A, 127b.

Put of poel nabij het Hekkenveld.

307. **Hekmeers** : ten Heede stede gheh. *den Hecmeerssch*, Schp. 1541.

Komt o.m. als pln. voor te Aaigem (P. 1571/2, 35 v.), te Grotenberge (P. 1572, 18 r.) en te Moorsel (P. 1571, 61 r.).

308. **Hekstijl** : Stede Int roecx lochtinc ten eede *achter den hecstijl*, Rek. 1635, 4 v.

Paal, waaraan het hek vasthangt. Komt ook als pln. voor te Letterhoutem (P. 1571, 47 r.).

309. **Hekstraat** (E,F 2) : l. op den Appers ackere,... *oost de hekestraete*, Rb. 1637.

Komt eveneens voor te Hofstade (nr 241).

310. **Helic** : We Jan de Zadeleire up de droescoute[re] *Int hee[ ]lijc*, Wb. 1472, 4 r.

Heelijc, *heeluyck*, voor *heinluik* = «ingesloten akker» (J. LINDEMANS).

311. **Helle** : 1/ (K 5,6) : *Delle* gheheten op de droescouter an dalleslot, Schp. 1458, 25 v.; *an de helle* thende van den cruyscoutere, Schp. 1483, 73 r., 1504, 1567; *meersch* binnen H. te Curegem, *oost de helle*, Schp. 1573, 1634. — Ligt op Erembodegem.

2/ L. Int Stevensvelt, *zyjt de helle*; Int Stevensvelt achter Jan Schrijversstede *aen de helle*, Cl. R. 1571.

De oorspronkelijke betekenis van de veel voorkomende pln. *Helle*, reeds van meet af aan vertaalbaar door *de inferno*, is duister (M. GYSSELING). — Deze pln. komt o.m. voor te Aalst (R.H.G.A. 1380), te Iddergem en te Welle (P. 1571, 16 v.)

312. **Hellebos** (H 7) : *Hellebosch*, Kad. 1926 (B. 1070).

313. **Hellemaerveld** : *Int helmae[re]nvelt*, Schp. 1451, 15 v.; *up thellemaer velt*, Wb. 1491, 75 v.

Vermoedelijk fn.

314. **Hemelrijk** : stede ten heede gheh. *hemelrike*, Rek. 1466, 6 v.; stede ten hee gheh. *hemelryck*, Schp. 1563.

315. **Hemelrijkweg** (E 5,6) : *Hemelrijk weg*, Popp C, B. 1843. — Weg van de Dekenij naar de wijk Boekent.

×. *Hemelrijksmeers*, zie Hammerijksmeers.

316. **Hemelrijk** (I 4) : up den bosch dat men heet *het hemerycke*, noort den Aelsterschen voetwech, west den meengracht, Schp. 1584; bosch gheseyt *het hemeryck*, noort den Sadelwech, Schp. 1625; bosch gheseyt *het hemelryck*, Schp. 1626, 163 r.

Bos gelegen in de hoek van de Brulkouterbaan en Dreef. — Te Heldergerem was er een hofstedeken gen. *het hemeryck* (Schp. Haaltert 1629, 268 v.); Pln. te Aaigem (P. 1571/2, 42 v.), te Grimmingen (P. 1571, 5 v.), te Herzele (P. 1571, 61 r.), te Moerbeke-Geraardsbergen (P. 1571/2, 24 v.), te Noorderwijk (nr 433) en te Zonnegem (P. 1571, 53 v.).

317. **Hengeberchtsberg** : als naeste gebueren van heer *hengeberchts berch*, Schp. 1626.

Berg waar de burcht stond van de heer Ingelbert ?

318. **Hengeberchtsput** (H 4) : Steenen put die men van outs tijde genompt heeft heer *hengeberchts put* oft den clockput ende gemerckt desen voors[chreven] put nu is staende binnen de wallen [in gebruik van de pastoor], Schp. 1626.

×. *Heppekensakker*, zie Appelkensakker.

319. Herbergen

1/ **Amerikaan** (In den) (H 4), herberg langs de Brulstraat van vóór 1850. — Afgebrand in 1910. — Kad. A, 261a.

2/ **Bril** (Den) (H 5) : Jud. de Meyer, zn Corn., aen de kerk, op den weg van Aelst naer Geeraardsbergen, den Gouden Leeuw, van oudsher genaemt *den Bril*, H. 1779. — Kad. A, 1816.

3/ **Bureau** (Inden) (E 4), herberg te 's Gravenkerselaar, vanaf o. 1870. — Kad. C, 435.

4/ **Drij Lindekens** (E 4) : Petr. Vijverman, fs Jan, herberg op het gehucht ten Eekent, verbeeld *de drij lindekens* (bestaat 15 j. zonder permissie), H. 1779. — Herberg tot o. 1935. — Kad. 972.

5/ **Engel** (In den) (H 5) : J.B. Coppens zn Franc., herberg omtrent de kerk op den Steenweg : *in den engel*. Daar is de plaets van de vierschaer van Haaltert en Kerkxskén, H. 1779. — Herberg tot o. 1930. — Kad. A, 1805.

Engel is zeer verspreid als herbergbenaming. Komt o.m. voor te Denderleeuw, te Erpe (P. 1571, 5 v.), te Aspelare (P. 1572, 26 v.) en te Liedekerke. Gelijk de meeste *engel's* is deze herberg te Haaltert op de hoek van een straat

- (Steenweg en Kerkstr.). « Oudfr. *angle, engle, ingle* voor *coin* » (POLLET en HELSEN).
- 6/ **Ester** (In den) (H 4), herberg vanaf o. 1890 tot o. 1925, op de Brul. — Kad. A, 618.
- 7/ **Fort** (In het) (H 5), herberg in de Kerkstraat, van vóór 1870 (overgebracht in 1900) tot o. 1920. — Kad. A, 1803b.
- 8/ **Gerre** (In de) (E 5), herberg ten Ekent van vóór 1850 tot o. 1940. — Kad. C, 592.
- 9/ **Goude Beurs**: een steenen huys jegenwoordigh een herberge gen. *de gauw borse*, noort het meulenvelt, suyt de straete, Schp. Hofstade, 1770 (aen 's Graven kerselaer).
- 10/ **Goude Leeuw** (In de) (H 5): Jud. de Meyer, zn Cornelius, herberg aen de kerk op de weg van Aelst naer Geeraerdsbergen, *de gouden Leeuw*, van oudsher gen. den Bril, H. 1779; herberg gen. *den Gouden Leeuw*, Verslag. Gem. Raad, 1824.
Komt als herbergnaam o.m. voor te Hofstade (H. 1779) en te Lede (H. 1779).
- 11/ **Graaf van Vlaanderen** (In de) (J 4), herberg omtrent de Statie, van vóór 1910.
- 12/ **Groene Lantaarn** (In de) (O 9), herberg langs de Hoogstraat, van omstreeks 1860 tot 1940.
- 13/ **Haan** (In de) (F 2): « Adriaen Raes, zoon Jac., herberg, op het gehucht ten Eede, het uithangbord verbeeld *een haan* (36 jaar oud), H. 1779. — Kad. A, 154-156, 158.
- 14/ **Hert** (De) (H 5): stede gheleghen ant kerchhof thaeltert gheh. *den hert*, Schp. 1493, 107 v.; huysstede gen. *den herdt*, Schp. 1569; Jan van den bruelle op zijn huysstede aen 't kerchhof t'haeltert gheh. *den herdt*, zuyt en west de straete, Cl. R. 1571; ten huysse van Arent Wauwers *Inden hert*, Akt 1621; stede aen 't kerckhof gen. *den hert*, Ca. e. 17^e E.; Jos Peleman, zn Gillis, herberg *den Hert* aan de kerk, met uithangbord een Hert, H. 1779.
Als uithangbord voor een herberg veel in gebruik, o.m. te Denderleeuw, te Borsbeke (P. 1571, 18 v.), te Gijzegem (H. 1779) en te Opwijk; eveneens als huisnaam te Gent (POLLET en HELSEN) en te Lier (J. HELSEN, blz. 17).
- 15/ **Horlogeken** (In 't) (F 6), herberg op de wijk Hoek, van omstreeks 1850. — Kad. B, 570.
- 16/ **Kantientje** (In 't) (H 4), sinds o. 1910 afgeschafte herberg, langs de Brulstraat.
- 17/ **Kanton** (In 't) (H 5), herberg van vóór 1850 tot o. 1910, wanneer deze benaming werd overgenomen door het aanpalend huis. Langs de Hoogstraat. — Kad. B, 690.
- 18/ **Kloet** (In de) (H 4): J.B. Ruyssinck, zn Adriaen, herberg op het gehucht ten Bruelle. — zeer oud, H. 1779. — Nog door de familie Ruyssinck bewoond, maar sinds o. 1930 geen herberg meer.
- 19/ **Klok** (In de) (H 5): herberg *Inde klok*, langs de Hoogstraat, bijgenaamd *bij zwart Marieken*. Van vóór 1860. — Kad. B, 652.
- 20/ **Lelie** (De) (H 5): Gillis wijf *huter lelyen*, Rek. 1390, 6 v.; Gillys wijf *uter lelien*, Rek. 1443, 6 r.; stede te H. aent kerchhof gheh. *de lylie*, Schp. 1500; stede gheh. *de lelye*... metter zuyt zide jeghen den heerwech, metter west ende jeghen tsheeren strate, Schp. 1509; Inde stede

thaeltert ant kerchhof neven de priesterage gheleghen hier voertijts gheh. *de lelye*, Wb. 1509, 241 r., 242 r., v.; de herberghe gheh. *de lelye*, Schp. 1517. — Kad. B, 144.

Komt als huisbenaming voor te Herzele (P. 1577, 23 v.).

21/ **Merel** (De) : Corn. Meganck, zn Adriaen, herberg, op het geucht ten Eede op het uithangbord: pot, flesch, roomer en glas, genaemt den Meirlaen (geopend in 1768), H. 1779.

Komt als herbergbenaming o.m. voor te Lede en te Mere (H. 1779).

22/ **Muziekzaal** (In de) (H 5), herberg langs de Hoogstraat, bestaat sinds o. 1875, als lokaal van de koninklijke fanfare « de Jonge Kunstminnaars ». — Kad. B, 695.

23/ **Schaak** (Het) (H 5) : huys gheh. *tscaeck*, Wb. 1485, Schp. 1493, 106 r., 1504, 1528; behuysde stede commende metter noortzijde aen thuys ghen. de Zwane, zuyt aen thuys ghenoompt *t Schaek*, Schp. 1564; W^e Jan Wellekens op haer stede eertijds gen. *t' Schaek* aen de plaetse te haeltert, oost de straete, Cl. R. 1571; W^e Willem Wellekens nu de W^e Jan Wellekens op het huys en erve t'haltert geh. *'t Schaek* neffens de Swaene, R.C. 1670 v.j.

Schaakbord, gewoon uithangbord van een herberg. Komt als benaming voor te Aalst (P. 1572, 23 r.), te Kerksken (Wb. H. 1489, 60 r.) en te Lede (H. 1779).

24/ **S. Elooi** (In) (F 5), herberg op de Houtmarkt, van vóór 1875 tot o. 1939. Nu nog slechts een smidse. — Kad. B, 356.

25/ **S. Marten** (In) (F 2), 19^e eeuwse herberg ten Ede. — Kad. A, 354.

Zeer verspreide herbergbenaming, o.m. te Hofstade (nr 224, 35).

26/ **Sleutel** (De) : stede geh. *de slotete* ghestaen te haeltert ant kerch[of], Rek. 1466, 6 v.; te haeltert an therchhof... de h[er]bergh *van d[en] sluetete* over een zide, Schp. 1481, 67 r.

27/ **Tamboer** (Bij) (F 2), herberg aan de Halt ten Ede, sinds o. 1910. — Kad. A, 95.

De eigenaar was gedurende meer dan 35 jaar trommelaar (= tamboerslager) in de plaatselijke fanfare.

28/ **Vaderland** (In 't) (G 4), herberg langs de Achterstraat, sinds 1870. — Deze herbergbenaming werd een wijknaam voor de omgeving.

29/ **Vier Wegen** (In de) : 1/ (H 5), herberg op de Houtmarkt van vóór 1850. — Kad. B, 344.

2/ (E 6), nieuwe herberg, ten Ekent, langs de Hollestraat.

30/ **Zwaan** (De) (H 5) : opde herberghe gheh. *de zwane*, Schp. 1458, 24 v., passim, 1493, 108 v.; aen thuys ghen. *de Zwane*, Schp. 1564; achter *de Swane*, Cl. R. 1571; *'t Schaek* neffens *de Swaene*, R.C. 1670; Pieter van den Steene fs Gillis op een huys gen. *de Swaene*, noort t Sacramentstraetken, oost de Plaetse, R.C. 1678 v.j.; J.B. Duwez, zn Paschier, herberg op de Plaetse aen de kerke, welks uithangbert verbeeld *een Swaen*, en daer geerigeerd van oude en immemorale tijden, synde ter zelve huysse een brauwerije, H. 1779.

Herberg en tevens brouwerij. — *De Zwaan* is een zeer verspreide herbergbenaming, o.m. te Hofstade (nr 244, 50), te Grimminge (P. 1571, 10 v.), te Ninove (P. 1572, 39 r.) en te Velzeke (P. 1571, 18 r.).

31/ **Larenbroek** (In de) (H 3), herberg langs de Ossenbroekstraat van vóór 1900 tot o. 1925.

32/ **Windmolen** (In de) (F 6) : Livinus Meganck, zn Adriaen, herberg op den Steenweg met uithangbord « *In de Windmolen* » (geopend in 1770), H. 1779; Liv. Meganck in d'herberg 't *Moleken*, Geh. 1796; 't *Meuleken*, B. 1843. — Kad. B, 572.

33/ **Zaagsken** (E 2) : 't *Zaegsken*, B. 1843. — Kad. A, 181.

34/ **Os** : herberg gezegd *den Os* op de Plaats, Verslag. Gem. Raad, 1824.

320. **Herenbos** : op den droescoutere bij het *heerenbosch*, R. 1503.

321. **Herrenthout** (I,J 4) : op den bruelcoutere *aen therthout*, Schp. 1459, 29 r.; *Int therrethout*, Tres. 1474, Wb. 1477, 17 v.; *Int herrethout*, Wb. 1477, 18 r., 1491, 74 v.; *Int herrenthoutd*, Wb. 1494, 97 v.; *int therrenhout*, Schp. 1536; *int herentaut*, V.P. 1591; *int heirenthout*, G.M. 1650/70, 1742, Pg. 1776; *int therrenthaut*, R.C. 1670 v.j.; *Tervenhout* (sic), Popp B; *Terrenhout*, B. 1843; *Terrenthout*, Kad. 1926. — In het kadaster komen een paar varianten voor : *Terrent'Hart* (Kad. 1926, B, 226) en *Verrenthout* (id., B, 223).

Het *Herrenthout* strekte zich ook uit over Nieuwerkerken en Erembodegem. Het eerste lid is *hernt*, « haagbeuk », dat geen collectief is vermits het mannelijk is en de -t formaties steeds vrouwelijk zijn. — Die slot -t blijft intussen onverklaard... *Herrent* : collectievvum met -t suffix op *hern*; zoals al deze formaties is het vrouwelijk; *ter herrent*; de betekenis is « plaats waar haagbeuk groeit » (J. LINDEMANS, *Med.*, 1939, blz. 38). Vandaar « bos waar haagbeuk groeit ». — Komt eveneens als pln. voor te Sint-Lievens-Houtem (P. 1571, 36 v.) en te Wieze (P. 1571/2, 10 v.).

M. GYSSELING staat, op grond van de grafie *Hirnethold* van 877, sceptisch tegenover de algemeen gangbare verklaring.

322. **Herrenthoutmeersen** (I, J 4) : op den bruelcautre, oost het prebendegoed, *suvt de meersschen therrenthaut*, G.M. 1650/70; *Herenthautmeersschen*, L. 1732 (nr 93); *Heerentoutmeerschen*, *therentoutmeerschen*, Pg. 1776. — Kad. B, 180-182, 174, 176, 177, 190-192, 196-198, 217-225.

323. **Herrenthoutveldeken** (I-K 4,5) : *Herenthautveldeken*, het *Herenthautvelt*, L. 1732; op 't *heirentoutveldeken*, *therentoutveldeken*; Pg. 1776.

324. **Herzelaar** (D 5) : Meersch gen. *den herseleire*; Vissenrot... *west den herseleiren meersch*, L. 1732 (nr 1563, 2222). — Kad. C, 634, 635.

Meers genaamd naar een boom (grenspaal?) : *hesselter*, *hern* = « witte beuk, steenbeuk of haagbeuk ». — Komt eveneens voor te Noorderwijk (nr 442).

×. *Hijskensveld*, zie *Tiskensveld*.

325. **Hoefken** : *up oefkene*; op den cruyscoutere *an Doevekin gheleghen*, W.K. 1398; *stede ten hoefkene* ... *welc men hout van den grave Vlaenderens*, Oork. 1440; *meersch ten hoefkene*, W.K. 1488.

Mogelijk wordt door dit hof, het hof ter Heiden bedoeld... of gaat het om een nog oudere hoeve op de Kruiskouter, reeds vroeg verdwenen ?

326. **Hoefstraat** (B-D 5) : *Hoefstraet*, Popp C, B. 1843.

327. **Hoek** : 1/ (F 6,7) : 1. *in den hoec*, Schp. 1475; binnen dese prochie daerment heet *den houck*, Schp. 1569; op den wijgaert *in den hoeck*, Schp. 1609; *Den hoek*, Popp B, B. 1843; *Hoek*, Kad. 1926 (vervangt *Wijngaard*), Kl. 1937.

2/ (F 4) : l. op den grootcauter *in den hoek*, west de hage van tuskensvelt, A. 1743. — Kad. A, 1062-1067.

3/ opt boukentsvelt... ost ande haghe aen tDmerschkent velt, noort op 't Diskensvelt *den hoek*, naest den eekent commende west aende waeterloze, Schp. 1567. — Op Kerksken ?

Zeer verspreide pln. en wijknaam (1/, o.m. te Aaigem (P. 1572, 8 r.), te Hofstade (nr 250) en te Lede. Plaats gelegen in een «hoek» (op de uitkant) van de gemeente; — (2/ gelegen op de uitkant van de Grootkouter.

328. **Hoekmeers** (B 4) : meersch gen. *den houckmeersch*, L. 1732 (nr 2587). — Kad. C, 4.

Zelfde als Horiksmeeers, gelegen in een hoek gevormd door Molenbeek en Haalteringsestraat.

329. **Hoekweg** (F 6,7) : *Hoekweg*, B. 1843. — Weg van Wijngaardstraat naar het Moleken.

330. **Hoelbeek** (A,B 5-7) : *up de hoelbeke*, Oork. R. Kl. 1411, Wb 1491, 68 v., 70 r., R.H.G. 1503, 82 v.; *up de hoolbeke*, Schp. 1451, 14 r.; *up de Holebeke*, H.A. 1460; *up de hoolbeke*, Schp. 1451, 14 r.; *brouc inde hoolbeke*, Rek. 1466, 10 v.; *op de hoolbeke*, R.H.G. 1503, 18 v., 19 r.; *up de holbeke*, Schp. 1550, P. 1571/2, 105 r., v., *passim*; *op d'holbeecke*, V.P. 1591, A. 1743; *op de hoelbeke*, Rek. 1612, 35 v., 1635, 39 v., 40 r.; *op de Holbeke*, oost de Beeke, Schp. 1623, 29 r.; *Dollebeke*, Schp. 1633; *de olbeke*, Schp. 1634; De thiende ten Bouckent of van *D'holbeeck*, Tw. 1765, Pg. 1776; *Holbeke*, L. 1732; *Dolbeek*, *Holbeek*, B. 1843; *Holbeek*, Wl. 1877.

Hoelbeek, «beek in een ravijn» (D.E., blz. 269). Mnl. *hoel* = «inzinking». Vandaar : uitgegraven beek met diepe wanden, zoals het in werkelijkheid ook is. — Zeer verspreide pln.: *Hoelbeek* te Denderwindeke (P. 1571, 9 r.), te Erembodegem (P. 1571, 46 v.) en te Moorsel (P. 1571, 30 v.); *Holbeek* te Sint-Goriks-Oudenhove (P. 1571, 14 v.), te Sint-Lievens-Houtem (P. 1571, 19 v.) en te Woubrechtgem.

×. *Hoelbos*, zie Wouwerbos.

331. **Hoelbosbarm** (E 6) : tot aen den *hoelbosch berme* metten ber-naerdt, T.V. 1669.

Barm of wand van het Hoelbos.

332. **Hoelbosborre** (E 5) : l. geleghen aen *hoelboschborre* in clottens veldeken, Schp. 1635. — Kad. C, 949.

Borre, «bron» in het Hoelbos.

×. *Hoelbosbroek*, zie Woelbosbroek.

×. *Hoelbosmeers*, zie Woelbosmeers.

333. **Hoelbosrede** (D,E 5,6) : *Hoelboschrede*, Popp C, B. 1843. — Rijweg van Boekent naar Hoelbosch.

×. *Hoelbosveld*, zie Wouwerbosveld.

334. **Hoelboswegje** (D,E 5) : *Hoelboschwegelken*, Popp C; *Hoelboschwegje*, B. 1843. — Wegje van de Dekenij naar het Hoelbos.

335. **Hoendernestweg** (H 6) : *Hoendernestweg*, Popp B, B. 1843. — Weg van de Droeskouter naar Mussezele.

336. **Hoelput** : *te hoelputte*, Schp. 1465, 40 v.

×. *Hoertgat*, zie Outgat.

337. **Hoesmans** : *achter hoesmans*, Schp. 1459, 29 r.

Vermoedelijk fn.

×. *Hoestraat*, zie *Hoogstraat*.

338. **Hof ten boekent** : l. *būd[en] hove ten bouchoute* an diekevelt, Rek. 1466, 10 r.

339. **Hof ten culsbroek** : *van den hove van culsbroec*, Wb. 1491, 73 r.; Pieter Coppens alias Culsbrouck houdt in pachte van Joncheer franchois de Vremde ende Adriaen de Pape, Greffier vander stede van Aelst *thof te culsbrouck* met XXI buenderen ende LX Roeden. Danof de II Dachwant van dien geleghen sijn binnen aeyghem, tjrs voor 26 P. gr., P. 1571/2, 29 v.; Graenrenten van den armen van kersckene... opt *thof te ceulsbrouc* sjaers in cooren 5 vaten, D.B. Kerksken, o. 1650. — Zie *Culsbroek*.

340. **Hof ter hoeven** (B-C 4-5) : l. *op de hoeve*, R.H.G.A. 1380, 61 v., 1446, 100 v.; Gūlys de keghele hout in leen *thof ter hoeven* metten grachten ende ommeloopen buten de grachten ende een merschelken 5 bunder gr., Rek. 1390; Gielys de keghele hout in leene *thof ter hoeven*, Rek. 1443, 14 r.; *thof ter hoeve*, W.K. 1443, 8 r.; *mersch ten hoefkene*, Wb. 1488, 51 r.; *bide[n] hove*, R.H.G. 1503, 24 r.; op het cleen scelpvelt, *oost de hoeve*, west sheerenstraete, Schp. 1630; lants opt coppensvelt, *oost ghelant de hoef*, west de schelfveltstraete, Schp. 1635; *op d'hoeve*; partije lant *op de hoeve* inden hauhof, Mere, 1678; *west d'hoeve* wesende Meire, L. 1732 (nr 2268); *Hoef*, B. 1843.

Hof voorheen op het grondgebied van Mere (enclave binnen Haaltert). Mogelijk een oudere hoeve, later door het hof Stoys vervangen. — Men treft een *hof ter hoeven* aan te Moorsel (P. 1572, 6 r.) en te Strijpen (P. 1571, 2 r.).

341. **Hof ten haas of hof stoys** (B 4,5) : Int coppensvelt aen de suyt syde de scelfstraete, aen dost syde *het hof stoys*, Schp. 1517; meersch ter clissien, oost den dreve van *het hoff Taeyts*, Schp. 1629, 313 v.; *Hof ten haes*, B. 1843; *Hof te Haes*, Kad. 1926 (C, 77-87).

De oudere vorm bleef bewaard in de dialectische uitspraak. Hof genoemd naar de *fn. de Toye*. Deze naam komt reeds voor in de 15^e eeuw: Mer Steven van Liedekerke over *janne den toys* ende over *Janne toys*, Rek. 1466. — Zo niet een verschrijving voor Hofstad.

342. **Hof ten haasbroeksken** (B 5) : een bosselken gen. *thofthaes broucxken* gr. 78 r., L. 1732 (nr 2498). — Kad. C, 73, 74.

343. **Hof ten rode** (I 4) : op eenen meersch neven *thof ten Rode* aen den brulcoutere ghelegghen, Schp. 1476, 58 r.; *Int hof ten Roede*, Rek. 1635, 26 v.

Verdwenen hof, in de nabijheid van het Herrenthout.

344. **Hof ter heiden** (I 6,7) : *tgoet ter heiden*, Schp. 1457, 24 r.; *thof ter heyden*, Schp. 1483, 74 v., Wb. 1483; *ter heyden* op den berch metter walle en een camere daerop staende, Schp. 1561; De W^e Augustijn de Schepper over Jenne ter heyden, gillis de Schepper over hendrik vander heyden ende margrita van der heyden van op zijn *stede ter heyden* daer hij woent, oost 't goet van *hof ter heyden*, Cl. R. 1571; *Thof ter heyden*, P. 1571/2, 2 r.; *thof ter heyden*, Rek. 1635, 1 v., 4 r., 5 r.; huysstede gen. *hof ter Heyden*, L. 1732 (nr 528); *Hoff ter Heyden*, Sanderus, 1735; *'t Hofterheyden*, B. 1843. — Kad. B, 459, 460.

In 1474 strekte het hof zich uit over 33 bunder, gelegen te Haaltert, Erembodem en Denderhoutem; in 1505 over 30 bunder. In 1559 was het hof ter

Heiden in pacht gehouden door Adriaan tSoncke voor 44 Ponden Vl. groten 'sjaars. — Het geslacht *ter heiden* komt reeds voor in de 13^e eeuw: *Ph. de Heiden* (S.B., f° 41 r.).

345. **Hof ter heidendreef** (I 6,7) : *Int keycken, oost den dreve*, A. 1661; *ter heyden dreve*, T.V. 1669; *Hof ter heydendreef*, Popp B, B. 1843. — Dreef vanaf het Hof ter Heiden naar Erembodegem.

346. **Hof ter wilgen** (A 6) : *thof ter willeghen*, Rek. 1466, 18 r., 19 v., Schp. 1472, 48 v.; *Inden haelteringhen meersch van de hove ter wilghen*, R. 1503; *thof ter Wilghen*, Schp. 1525; *gen. hoeve ter wilghen*, Schp. 1539; *thof ter Wilghen*, Schp. 1550; *ghoet van den hove ghesey ter Wilghen*, Schp. 1573; *up de holbeke, oost de Doshaeghe, zuyt thoff ter Wilghen*, Schp. 1603.

Reeds vroeg verdwenen hof in de nabijheid van de Hoelbeek. — Dit hof schonk naam aan het geslacht *ter Wilgen*: *Claus van den Wilghen* (Oork. H.A., 1316), *Janne van ter Wilghen*, R.H.G. 1503.

347. **Hofgat** : 3 d. 62 r. l. *ten hofsgate* in de prochie van haeltert, R. Kl. 1333; *liggende ten hofgate* inde prochie van aeltert, R. Kl. 1508.

348. **Hofland** : 1/ (G,H 4) : *up thoflant*, Wb 1485, 44 v., 1492, 65 r., *passim*, Schp. 1490, 92 r.; *up dhoflant*, Schp. 1474, 54 v., 56 r.; *up thoflandt*, Wb. 1508, 210 v., 211 v.; *ten velde ant hoflant*, Rek. 1466, 6 v.; *op thoflandt*, R.H.G. 1503, 55 r., 56 r.; *op thoflant*, R.H.G. 1503, 15 r., 51 v., *passim*; *thoflandt*, P. 1571/2, 46 v., 76 r.; *up thoflant*, P. 1571/2, 79 r., 84 v.; *Int hoflant* binnen haeltert, Cl. R. 1571; *op thoflandt*, Schp. 1574; *Int hoflandt*, Rek. 1610, 33 r.; *het hoflant*, Cb. 1623 op een veldeken geh. *het hoflant*, daer den bornewegh innen licght, Schp. 1626, 171 v.; *In den bruel, zuyt thoflan(d)t*, Rek. 1635, 19 v., 20 r.; *'t Hoflandt*, R.C. 1670 v.j., Ca. e. 17^e E.; *lochtinghen aen thoflant*, L. 1732 (nr 1403-1414); *'t Hofland*, B. 1843, Kad. 1926 (A, 1738-40, 1746-49, 1677-83).

Land nabij het (verdwenen) hof te Kattem?

2/ (F 5) : *hofstede omtrent 1/2 b. zuyt het helegheest goet van haeltert ghen. het hoflant*, Schp. 1605. — Kad. A, 1277, 1278.

349. **Hoflandweg** (G,H 4) : *Hofland weg*, Popp A, B. 1843. — Weg van de Brulstraat naar de Kattestraat.

350. **Hofmeersen** (A 5) : *voor den hofmeersch*, P. 1571/2, 55 v.; *Hofmeersschen*, L. 1732 (nr 2520-2524). — Kad. C, 1052-58.

Meersen nabij het hof te Culsbroek?

351. **Hofstad** (B 4) : van Philippe de Scriverie *van den hove* daer men dingt... groot 1 b. 66 r... 9 Pond 2 Schell., Rek. 1373 v.j.; *du hofstad* là on plaide, Rek. 1386 v.j.; *du hofstat*, Rek. 1392, 11 r. (nr 7478); *landt op thofstat*, Schp. 1458; *ten hove*, Schp. 1460, 31 r.; *Inde hofstad*, Wb. 1482, 36 r.; *landt aen den Hofstat*, R. 1503; *ter plaetsche gheh. den hofstadt*, Schp. 1537; *op de teunensborre ost het hoofstaeyt*, Cb. 1621; *op reymersbrouck, noort de hoeve, oost het bouchoutvelt*, Rek. 1635; *thofstaet*, B. 1843.

Mnl. *hofstat* = «hofstede» of «de plaats waar een hoeve staat met hare aanhankelijkheden». — Deze hoeve schonk haar naam aan een familie: *Jan van der hofstat* (R.H.G. 1503).

352. **Hofstadveld** (B 4) : *lants op Ofstatvelt*, H.A. 14^e E., 8 r.; *lants op thofstad velt* in den vossputte, R.H.G.A. 1446, 1477, 1496; *up thofstad-*

velt, Rek. 1466, 9 v., 12 r.; *up thofstatvelt* achter pluymsvelt, Wb. 1473, 9 r., 1485, 43 v., 48 v., *passim*; *up thofstatvelt*, Schp. 1458, 26 r., v., 1466, 43 r.; *up thofstadt velt*, Schp. 1491, 97 r.; *op thofstatvelt* int reysendal, R.H.G. 1503, 68 r.; *op de grootcoutere ieghen thofstat velt*, R.H.G. 1503, 70 v., 79 v., *passim*; *up hoffstadt velt*, R. Contr. 1553; *up thofstadtvelt*, P. 1571/2, 60 r.; *up thofstatvelt*, P. 1571/2, 63 v., 65 r., *passim*; *up thostatvelt*, P. 1571/2, 62 v., *up thostatveldeken*, P. 1571/2, 59 v., 60 v.; *op de hofstadt velt*, Rek. 1635.

Bouwland nabij het hof Stoys.

353. **Hofstadweg** (D 4,5) : *Hofstaetweg*, Popp C, B. 1843. — Weg van Brantegem naar de Hofstad.

354. **Hofstraat** (C,D 4,5) : *up de nederhouve, noort de hofstrate*, R. Kl. 1583; *Hofstraet*, B. 1843. — Van Keiberg naar de Hofstad.

355. **Hofveld** (E 5) : *up thofvelt*, P. 1571/2, 102 r., v., *passim*; *int Hofvelt*, Schp. 1603; *Hofveld*, Kad. 1926 (A, 1266).

356. **Hoge Grootkouter** (E,F 4) : *de hoogere grootcauter*, T. 1794; *Hooger Grootcauter*, B. 1843; *Hoogen Grootenkouter*, Kad. 1926. — Het Kad. kent een verschrijving : *Hooregem kauter*, Kad. 1926 (A, 1012).

357. **Hoge Kraaienwinkel** (H,I 3) : *up den hooghen craeyenwinckele*, Schp. 1491, 94 v.; *de 2^e wijck gen. den hooghe crayenwinkel*, Tr. 1681; *wyck den hoegen craywinkel*, T.V. 1669; *Hooghen Crayenwinckel*, L. 1732; *Hooghen Craywinckel*, Tw. 1765, Pg. 1776; *Hoog Crawinkel*, Popp A; *Hoogen Crawinkel*, B. 1843. — Oppervlakte, volgens Meetboek van 1732 : 82 d. 71 r.

358. **Hoge lochting** (G,H 4) : *inden hoghen lochten aen dmespelrot aen thaeltert straetken*, Schp. 1473, 56 r.; *Inde[n] hoeghen lochten aen thaelterstraetken*, Wb. 1488, 54 r.; l. dat men heet *den hooghen lochtinck*, Cl. R. 1571; *stede gheh. den hooghen lochtinck gr. 3 d., oost het straetken, zuyt de beke, noort het hoflant*, Cb. 1623; *behuysde stede gheh. den hooghen lochtinck, zuyt 'sheeren straete*, Schp. 1609. — Kad. A, 1659-1665.

Zie Klarenlochting.

359. **Hoge polder** (F 4) : *Hoogenpolder*, Kad. 1926 (A, 1047).

×. *Holbeek*, zie *Hoelbeek*.

360. **Holbeekbrugje** (A 5) : *brug (op d'Holbeek) gen. Holbeek brugje*, Wl. 1877.

361. **Holbeekrede** (A 7) : *Holbeekrede*, B. 1843; *Holbeekweg*, Popp C. — Weg van Kerksken naar de Holbeek.

362. **Holbeekveld** (A 7) : *op tholbeeckvelt*, west tgoet ter Wilghen, Schp. 1572; *Holbeeckveldekens*, Tr. 1681; *opt Holbekevelt*, Ca. e. 17^e E.; *'t velt gen. d'holbeke*; *D'Holbekevelt*, L. 1732 (nr 2412); *Hollebeekveld*, Popp C; *Holbeekveld*, B. 1843, Kad. 1926. — Een paar foutieve lezingen komen voor in het kadaster : *Holboschveld* (C, 1087) en *Holbrouckveld* (C, 1142).

×. *Holbosbroek, -veld*, zie *Woelbosbroek, -veld*.

×. *Hollebos*, zie *Wouwerbos*.

363. **Hollestraat** (E,F 6) : *op het veldt gen. den drinckelinck*, west

d'holle straete, Ca. 1753; ...*de hollestraet*, Kr. 1785; *Dollestraet*, Popp C, B. 1843; *Hollestraat*, Kad. 1926, Kl. 1937.

Hol, holle (evenals *hool*) wijst op een inzinking. Hier diepgelegen en hellende weg, door het water uitgestroomd.

364. **Holleweg**: op de grootcoutere *op den hollen wech* 81 r. ende suyt syde janne Meganck ende denwech daer doorgaende ten hee waert, R.H.G. 1503, 79 r.; op den grootcauter, oost de holstraete, L. Sch. 1615.

365. **Hondsbocht**: $\frac{1}{2}$ d. *up den hondsbocht* metten ende up de hoelbeke, Schp. 1514.

«Bocht = «kleine afgeperkte ruimte»; hier om honden in te sluiten. Vgl. Kiekenbocht» (J. LINDEMANS).

366. **Hongerbeek (-gracht)**: 1/ (H,I 6,7): lant *up de hongherbeke*, W.K. 1398 (nr 9590); leen *op dongherbeke*, Rek. 1443, 9 r.; aen den Droescoutere *aen den honghergracht*, Wb. 1477, 21 r.; *up de hongherbeke*, Schp. 1483, 74 v.; *up de hongherbeke*, Wb. 1488, 50 v., 51 v.; up de middelcoute[re] *up de honghergracht*, Wb. 1488, 58 v.; *up de[n] honghelgracht*, Wb. 1492, 79 v., 1507, 181 r.; *up den hondgracht*, Schp. 1501; *up de hondelgracht*, Wb. 1504, 147 r.; up de middelcoutere *aen den honghelgracht*, Schp. 1538; *aen den onghelgracht*, Cl. R. 1571; *up de vondelgracht*, P. 1571/2, 54 v.; *hondeelgracht*, Schp. 1584; up de banck, *noort de vondelgracht*, Schp. 1598, 1625, Cb. 1623; op den droescoutere, *noordt den vondelgracht*, Schp. 1621, 61 v.; *ondelgracht*, Cb. 1623; *opden honghergracht*, Rek. 1603, 40 v., 1610, 36 r., 1635, 18 v.; *noort den hondelgracht*, Akt 1717, L. 1732; *Hondegracht*, Wl. 1877; *Hondengracht*, A. 1884.

2/ op de hoelbeke, west den heiligheest van aelst, west betken sconincx stuyckende *opden honghergracht*, Rek. 1635.

De oorspronkelijke naam zal geen *Vondelbeek* of *-gracht* geweest zijn. Het eerste lid is moeilijk te verklaren. VERDAM kent slechts *onger*, *honger* voor «hongerig zijn» en voor «Hongaar»; VERCOULLIE verklaart *honger* als «plant, die groeit in dorren grond», ... wat moeilijk te verzoenen valt in de samenstelling met *gracht*; *onger* is een bijvorm van *eunjer*, «spook»; EDELMAN (Nomina Geographica Neerlandica, XIII, 79-) heeft uitgemaakt dat in veel gevallen het element *honger* optreedt in namen van plaatsen gelegen op de grens van rechtsgebieden, geliefkoosd kampeerterrein voor de Hongeren, de zigeuners van eertijds. Zie M. GYSSELING, Gents vroegste Geschiedenis.

367. **Honnegracht** (E,F 1,2): *Honnegracht*, Popp A, B. 1843. — Wegje van de Groenweg naar Ede.

«Hondengracht»?

368. **Hontbos**: 1 d. 25 r. up den droescoutere *jeghens den hontbosch*, Schp. 1500.

Hont voor *hondert*, «landmaat, als onderdeel van *het morgen*. De grootte is in verschillende plaatsen niet dezelfde. In het Mnd. is *het hont* gelijk aan $\frac{1}{6}$ morgen. In het Mnl., nu eens $\frac{1}{4}$, dan $\frac{1}{5}$ en elders $\frac{1}{6}$ morgen (VERDAM). Misschien ook *hond*, de diernaam. — Een galgebos?

369. **Hont** (H 5): achter de kercke *thaeltert opden honte*, Schp. 1542.

370. **sHontsveld**: lants *jeghen shomsvelt* (sic), Rek. 1466, 11 v.; *achter shontsvelt*, Rek. 1466, 12 r.

Fn.: *Joh. canis* (S.B. 1295); *Jan de Hont*, schepen in 1454; *Willem de Hont* schepen in 1465.

371. **Hoog barmveld** (G 2) : *Hoogbarmveld*, Kad. 1926 (A, 363, 370). — Zelfde als Hooglareveld.

372. **Hoog cureveld** : *Hoog cureveld*, B. 1843. — Voor Hoog Lareveld.

373. **Hoog larebroek** : *Hooglaerebroeck*, Kad. 1926. — Zelfde als Hoog Lareveld.

374. **Hoog lareveld** (F 2,3) : *op de hooghede vanden laervelde*, Schp. 1458, 23 v.; *up thoeghe laervelt*, Wb. 1488, 57 v., 58 v.; *up thoochste laervelt*, Wb. 1508, 215 r., v., passim; *up thoechste laervelt naest den hee*, Schp. 1514; *up thoochlaervelt*, P. 1571/2, 75 v.; *Hooghe laervelt*, R. Contr. 1553, V.P. 1591; *op doochste laervelt*, Akt 1632; 5° wijck gheh. *het hoogste laervelt*, T.V. 1669, A. 1743; *hoog laren velt*, Tr. 1681; *opt hoochste laervelt*, Schp. 1630, 379 r.; *Het hoogh Laervelt*, Tw. 1765, A. 1754; *Hooghlaervelt*, L. 1732; *Hooglaerenveld*, Popp A, B. 1843; *Hooglareveld*, A. 1884; *Hoogelaereveld*, Kad. 1926. — Oppervlakte : 44 d. 73 r. ½ (L. 1732).

375. **Hooglareweg** (F 3) : *Hooglaerenweg*, Popp A, B. 1843. — Wegje van Bosstraat naar Edestraat.

376. **Hoogstraat** (H 5) : *an de hoogstraete*, Schp. 1460; *inde hoestrate*, Schp. 1465, 41 r.; *up de hooch strate*, Schp. 1493, R. 1503, Cb. 1623; *Inde hooghe strate*, Wb. 1506, 164 v.; *Inde Hoochstraet*, Cl. R. 1571, R.C. 1670 v.j.; *Inde hoochstraete*, Schp. 1625, 137 r.; *int ghehuchte ghen. de hoochstraete*, oost de melcauter, suyt den droescouter, Schp. 1629; *Hoogstraet*, Geh. 1793, W. o. 1800; *Hoogstraat*, Kad. 1926, Kl. 1937.

Hoogstraat is een zeer verspreide straatbenaming (o.m. te Hofstade (nr 278), te Iddergem, te Lede, te Meldert enz.). Hier een klimmende straat en tevens belangrijk, want gelegen in de nabijheid van het Dorp en grote verkeersweg (Steenweg van Aalst op Geraardsbergen). «Dus wel de oudste» (Toer. 1941, blz. 145).

377. **Hori(n)k** : 1/ (C 4) : Jan de Saedeleer fs Jans in pachte daerment noempt *den heurinck*, groot 2 d. 32 r., L. 1732 (nr 2291). — Kad. C, 352, 355.

2/ *up den bruelcoutere in den meersch hoorick*, Wb. 1509.

3/ *up den cruyscoute[re] aen de nieuwstrate Inde[n] hoeric*, Wb. 1488, 51 r.

4/ *Inden hoorryc van tsoncxvelde*, Rek. 1380.

Horink, horing = «hoek, bocht». — *Horik* pln. te Nieuwerkerken (H.A. 14° E., 8 v.) en te Ophasselt (P. 1571, 18 v.); *Horiksveld* (nr 282) en *Horiksrot* (nr 281) te Hofstade.

378. **Hostsveldeken** : *op hostsveldeken*, Oork. H.A. 1316.

Psn. (*Hosto, Hoste*) ?

379. **Houte (ten)** : *op 1 b. lants te[n] houte*, R.H.G. 1503, 34 v., Rb. 1547, 44 r.; *aen den haut*, Schp. 1630, 345 r.

380. **Houte molen**, Vm. — Zie Windmolen.

×. *Houtgat*, zie Outgat.

381. **Houtmarkt** (H,I 5) : *Houtmarkt*, Kerkarchief, 1880, Kad. 1926 (vervangt Kruiskouter), Kl. 1937.

Jongere pln. ontleend aan het gebruik aldaar het gehakt hout van het Herrenhout te verkopen ?

382. **Houw** : 1/ (H 4) : lants bi den *houe*, R.H.G. 1503; Inden bruel *ten haue*; stede indenbruel geh. *ten haue*, west de straete, Cb. 1623.

2/ (I 4) : Int herrenthoudt aen de van alder ander *hauwe*, Wb. 1494.

3/ meersch *ten houe* die men heet de *vivere*, Wb. 1489.

Houw, « plaats waar regelmatig schaarhout werd gehakt ». — Zeer verspreide pln., o.m. te Aaigem (P. 1571/2, 43 r.), te Erpe (P. 1571, 5 v.), te Hofstade (nr 290), te Impe (P. 1572, 25 v.), te Letterhoutem (P. 1571, 13 v.), te Meldert (*Conventshouw*) en te Mere (P. 1571, 1 r.).

383. **Hoybrouck** : op den groot Cauter, oost en noort meire, zuyt gil-lis Peleman als pachter van den hoybrouck, *west den hoybrouck*, Pg. 1776.

Partij genoemd naar de eigenaar Carolus van Hoobrouck, die in 1732, 35 d. 26 r. eigendom bezat te Haaltert.

×. *Huemelingen veld*, zie Hammerijksveld.

384. **Huls(t)broek** (G,H 7) : *Hulstbrouck*, B. 1843; land in de *Hulsbroeken*, A. 1884; *Hulsbroek*, Kad. 1926 (B, 1058-1079). — Verschrijving voor Oordsbroek.

385. **Hulseveld** : neven de molen *te hulselvelde*, Rek. (ad) 1390, 13 v., 1443, 13 r.; mersch gheleghen binnen de prochie van Haaltert *te Hulselvelde* neven shofs m[er]sch van Ayeghem, W.K. 1398 (nr 9595).

Huls, *hulse* = « hulst, steekpalm » (VERDAM). Vandaar een veld waarop of bij hetwelk hulst groeit. — Te Aaigem was er een *Hulstveldeken* (P. 1571/2, 44 r.).

386. **Hulstbunder** : l. *Inden hulst bundere*, Bo. 1631.

387. **Hutsbroekmeersen** (H 7) : *Hutsbrouck meerschen*, L. 1732. — Kad. B, 819-830. Zelfde als Oordsbroekmeersen.

388. **Hutsepotje** (H 4) : meersch genoemd *het hutsepotjen*, L. 1732 (nr 1391).

Volkshumoristische benaming.

389. **Hutsepotweg** (H 4) : *Hutsepotweg*, B. 1843. — Weg van Brulstraat naar Hofland.

390. **IJsveldeken** (C 7) : *IJsveldeken*, Kad. 1926 (C, 1392). — Mogelijk een verschrijving voor Mosveldeken.

In de omgeving bestaan er IJsbroeken, 14^e eeuw Heysbroek, van psn. Heio of van Heis, « heestert ».

391. **Jan Baeyensstede** : Jan van der haegen... een hofstede gen. *Jan baeyens stede*, zuyt de straete, noort het bervelt, Schp. 1603.

Stede gelegen langs de zijde van Kerksken : « het goed van Jan van der haegen bedraegt 5 b. 96 r. langs den kant van Kerksken gelegen », Schp. 1603.

392. **Jan Clercxberg** : mersch ande steenenbrugge neven meester *Jans clercx berch* up de beke, Rek. 1466, 7 r.

Jan de Clerc was in 1466 kanunnik van het kapittel te Haaltert.

393. **Jan Damenslochting** : cavel... aende weesen gabriel Willems... gestaen aenden meersch genaempt *Jan damens locgtinck*, Akt 1717.

394. **Jan Hoirslochting** : over de stede gheh. *Jan Hoyrs lochtinc*, Schp. 1481, 68 r.

395. **Jan Maesland** : P. de hont 1 d. lants gheleghen op den bruel-coutere gheh. *Jan Maes lants*, Schp. 1538.

396. **Jasparsstede** (E 5) : onbehuysde stede int ghehuchte ten eekent

ghen. *Jasparsstede*, zuyt ende west de dekenye, noort de straete, Schp. 1631. — Kad. C, 579-582.

397. **Jerusalem** (F 1) : ten huysse van Joos callebaut binnen haeltert te *Jerusalem*, Akt 1635; noord de plaetse genoempt *Jerusalem*, L. 1732 (nr 1984); *Jerusalem*, B. 1843.

Oorspronkelijk huisbenaming, werd later plaatsnaam.

398. **Jerusalemstraat** (F 2) : *Jerusalemstraat*, B. 1843, Popp A. — Straat van de Edestraat naar Groenenweg-Bollekensweg.

399. **Jongensschool**, Vm. voor de vrije lagere school voor Jongens, langs de Hoogstraat. — Gebouwd in 1864.

×. *Jonkersveldeken*, zie *Sonksveldeken*.

400. **Jooskensveld** : 3 d. 10 r. lants opt *Jooskensvelt*, zuyt den voetwech, Schp. 1634.

Psn. *Joosken*, verkleinvorm voor *Joos*.

401. **Kakaard** : Tyskensvelt, west den groot cautere, *suyt de cakaert*, Rek. 1635.

Cak voor *kaeck* = « straatkant ». De verlenging met suffix *-aard* betekent : « stuk met kaken » (Opwijk, nr 665). — Vgl. *bosch dat men heet kackinghen* te Onkerzele (Beaupré, oork. 1458).

402. **Kakei** : 1/ (F,G 4) : in *de kakey*, Rek. 1390, 4 v., 1443, 4 v., 1466, 2 r., W.K. 1443, 2 v., Schp. 1444, 7 r., 1458, 26 r., passim, Wb. 1488, 58 r.; *inde cakeyt*, Schp. 1486, 81 v., Wb. 1488, 54 r., 1502, 110 v., passim; meersch *inden Kakeyts*, ant dyskensvelt, R.H.G.A. 1477, 1496; *inde[n] kakeyt*, R.H.G. 1503, 81 r., 114 r., R. 1503, R. Contr. 1550; meersch *inden cackheyt*; lant op 't brulken in Cathem nu ghen. de grootcauter ghelant alsnu *zuyt den Kackhuyt*, Cl. R. 1571; meersch *Inden cakuyt* west het cakuytveldeken, Schp. 1567; *up de kakeyt*, P. 1571/2, 66 r., 74 r., passim; *boven den kakay*, Rek. 1603, 43 r., 51 r., v., passim; *Inden cakay(e)*, Rek. 1610, 6 r., 34 r., 1635, 3 v.; *inden caeckeyt*, W.K. 1620, 1624; *In[de] kaeyt*, Schp. 1629, 299 r.; *Inden cakyt*, Schp. 1623, 23 v.; *In den Kakay*, Rek. 1635, 44 v., 45 v.; *de cakey*, Rek. 1635, 44 r.; *Inden kakey*, Rek. 1635, 44 r., v.; *de cakaeyt*, Rek. 1635, 37 r.; meersch gen. *de quakyt*, Schp. 1636; *Int Cachuyt*, Ca. e. 17^e E.; *tot aen den kacuyt*, T.V. 1669; meersch *inden caekheyt*, A. 1743; *op Kaakheid*, A. 1884.

2/ huysstede... gen. *de cakeyt*, 1 d. 12 r., zuyt 'sheerenstraete, Schp. 1570.

Kakuit is « waarschijnlijk een bijvorm of volksetymologische vervorming van Mnl. *cocquyt* = « koekoek » » (J. LINDEMANS).

403. **Kaken** (D 5) : meersch geh. *de caken*, R.H.G.A. 1446, 97 v.; Nic. de Dier... gen. *D'ekeken*, L. 1732 (nr 1651). — Kad. C, 943.

Kaak = « wang, kant, wand ». Vandaar « meers met opgaande wanden » ?

404. **Kakenborre** : *inden caken borre*, Schp. 1459.

Borre, « bron » nabij de Kaken.

405. **Kakuitveldeken** (G 4) : in *het kakeytveldeken*, R. Contr. 1550; *het cakuytveldeken*, Schp. 1567; *de kackuytveldekens*, T.V. 1669; *cachuytveldeken*, Tr. 1681; *Kaekhuytveldeken*, L. 1732 (nr 704).

Veldeken nabij de Kakei.

406. **Kakuitmeersen** (F,G 4) : in *de cakeitmersch*, Schp. 1458, 24 r.; *de kakeytmeersch*, Wb. 1507, 181 r., 1509, 241 v.; *Inde kakeytmeersch*,

P. 1571/2, 74 v., 75 v., passim; *noort den caecheyt mersch*, W.K. 1615; *Inden Caekijmeerssch*, Schp. 1622, 41 v.; In den kakey, *suyt de cakey-meerschen*, noort de grootcautere, Rek. 1635, 44 r.; *Kaekheyt meerschen*, L. 1732.

407. **Kakuitput** (G 4) : in den kakeytmeersch *neven den kakeyt putte*, Wb. 1507, 181 r.

Vermoedelijk zelfde plaats als Eekborre.

×. *Kalsbroek*, zie *Culsbroek*.

408. **Kamme** : 1/ Jan bouwen op sun stede te[n] eechoute ghelegghen daer *de ca[m]me* op staet, metter zuyt side[n] ieghe[n] tsroecx strate, R.H.G. 1503, 71 r.

2/ stede aen tkerchhof thaeltert... gheh. den hert... Voert sal Joes de Haze zün twee jaer ende een half lanc bruwen in *goesens camme* ...stede aen tkerchhof thaeltert gheh. tscaeck... voert sal Rubben de Mets twee jaer ende een half lanc bruwen in *goesens camme*, Schp. 1492, 103 v.; Joes de Haze en Rubben de Mets hebben elk voor de helft de « assisen van haeltert » in pachtgenomen voor 2 ½ jaer, Schp. 1493, 107 r.

3/ Heynric de sceppere ...an de huze en[de] *cam[m]e* staende up de stede... in den bruel, Schp. 1456, 17 v.

Kamme = « brouwerij ».

409. **Kammeers** (I 7) : *het cammeerselken*, L. 1732 (nr 525). — Kad. B. 500.

Zeer verspreide pln., komt o.m. voor te Aalst (P. 1572, 141 r.), te Hofstade (nr 317), te Nieuwerkerken (P. Aalst 1572, 132 r.) en te Ninove (P. 1572, 15 r.).

410. **Kammeken** : 1/ (I 5) : huysstede op den cruyscauter, oost *den cammeken der stede van Aelst*, suyt den H. Geest van haeltert, Schp. 1569.

2/ Jan de Slagmulder, weert *int cammeken* binnen haeltert, Proc. 1624. — Bij een twistpartij werd Adr. Eechout door Jan Scheerlinck fs Adr. op 3 Oktober 1624 zodanig afgeslagen, dat hij op 7 Oktober aan de opgelopen verwondingen overleed.

411. **Kapellen** :

1/ **Kapel te Brantegem** (D 5) : lants up vissenrot achter *de cappelle te branteghem*, R.H.G.A. 1446, 1477, 1469; Inde[n] Steenberch neve[n] *de cappelle te branteghem*, Wb. 1510, 275 r.; *aende cappelle te branteghem*, Rek. 1635; *voor de capelle te branteghem* geh. den kaeyen bergh, Rb. 1637; 1711 staet memorie, dat de kerk nog is competerende 7 r. land daer *de capelle te Brantegem* opgestaen heeft op de keybergh bij 't huysche van Livinus van den bergh, Memorie o. 1775. — Lieven van den berghe syne behuysde stede gen. *den cappellemeersch*, L. 1732.

Vóór 1700 moet de kapel te Brantegem reeds afgebroken zijn. In 1732 noemt men de plaats waar de kapel voorheen stond: *de Kapelmeers*. — Zie ook kapel te Landegem.

2/ **Kapel te Landegem** : Intra limites hujus pagi, est capella D.V. Mariae Sacra, vulgo *de capelle te Landegem*, in qua diebus Sabatinis divina celebrantur, Van Gestel, 1725; *Capelleken te Landegem*, Sanderus, 1735; onder de limiten der voors. prochie [Haeltert] is eene cappelle toegheweyt aen onse Live Vrouwe ghenoompt *de cappelle*

van Landeghem inde welcke alle Saterdaghen geschiedt den goddelucken dienst, D.B. 1760.

Is de kapel te Landegem niet dezelfde als deze te Brantegem? Wellicht wel, gezien de mogelijkheid er de H. Mis op te dragen een tamelijk grote kapel doet veronderstellen. De kapel te Brantegem besloeg samen met de « omgang » 7 roeden; daarbij komt de benaming *kapel te Landegem* slechts voor, wanneer de *kapel te Brantegem* reeds is verdwenen... en dan nog slechts bij schrijvers, die de plaats niet kennen.

3/ **Kapel ten Ede** (F 2): een veldeken gheleghen ten heede voor tcoleneerenhof met eenen ende *neven de cappelle*, Schp. 1493; *aenden cappelleken ten heede*, Schp. 1543, R. Contr. 1555; *aen het cappelleken ten Hee...* op een lochtinck aen deen zijde voor de cappelle; hofstede ten eede... *aen de cappelle* west ende noort 's heeren straete, Cl. R. 1571; ten heede *ande capelle*, Rek. 1635, 10 r.; ten eede... *aen de cappelle*, R.C. 1670 v.j. — Aangegeven bij Popp op de hoek van de Kloetensstraat, Kasteelweg en Jerusalemstraat. — Kad. A, 120.

Deze kapel ter ere van O.L. Vrouw werd o. 1900 herbouwd.

4/ **Kapel ter ere van het H. Hart** (G 5), langs de Molenstraat gebouwd, in 1927.

5/ **Kapel ter ere van O.L. Vrouw** (K 5), op het Zwarthaar gebouwd in 1914.

6/ **Kapel ter ere van O.L. Vrouw** (H 3), op de hoek van de Doornstraat, Kraaienwinkelstraat en -baan. Herbouwd o. 1870. — Kad. A, 575.

7/ **Kapel ter ere van O.L. Vrouw** (C 6), langs de Brantegemstraat gebouwd vóór 1800.

8/ **Kapel ter ere van O.L. Vrouw van Bijstand** (I 6), ook **Grote Kapel** genoemd: lant *aent cappelleken* teghen ter heyden, Schp. 1625; alsoo *het cappelleken van Onse Lieve Vrouwe ghenampt ter heyden*, Schp. 1696; *de Capelle van onse Lieve Vrouwe onder titel van bijstand*, L. 1732; *Notre Dame du bon Séours*, Ferraris, 1777; *Groote kapel*, B. 1843; *Kapel op de Kruiskouter*, Kad. 1926 (B, 397).

O.L. Vrouw ter Heiden, zo luidt de oorspronkelijke titel van deze kapel, was het bedevaartoord van de inwoners van Haaltert. De huidige kapel werd in 1702 gebouwd, daar de oude bouwvallig was geworden. « Alsoo het cappelleken van Onse Lieve Vrouwe ghen. ter heyden, binnen de prochie van Haaltert alwaer daeghelijcx groote devotie gheschiet, door den ouderdom seer is vervallen ende bij faute van opmaekinghe staet om gheheel te vergaan, soo hebben den Eerw. heere pastoor, bailliu, meyer, burghemeester ende Schepenen mitsgaders andere principaele gegoeden van 't voornoemde haaltert ghesolveert — tot onderhaut vande voorn. devotie mitsgaders tot meerdere Eere ende glorie Godts ende van O.L. Vrouwe, ende op het advies ende welbehaghen van syn hoogheerlicheijt den artsbiscop van Mechelen — het voorn. cappelleken op te maecken ende restaureren. In een behoorlijcken staet om daer Inne den dienst van H. Misse te commen doen, welke opmaekinghe niet schaedelijck en sal wesen aende prochie kercke vantvoorn. Haaltert, maer proffijtelijc mits dat het Incommen van t'selve cappelleken excederende het noodtsaekelijc onderhout geemployeert sal worden, tot proffijct van de prochie kercke, tot vervolgh van welck octroy wij hebben ghecommitteert soo wij committeren mits desen Heer Joannes van Noeteren, pastoir in Haaltert, Benedictus van Maeren, Joos Lievens, Jan vanden Steene, Geeraert Coppens, Jan Kiekens, N. van Sinaey, 1696 — L. Meert, bailliu ». Deze akt draagt de goedkeuring van Hubertus Gulielmus, aartsbisschop van Mechelen, get. door H.J. van Susteren, secret. — Aelst, den 9 Augustus 1696. — De aartsbisschop (latijnse tekst) verleent de toelating aan de aartspriester van

het distrikt Aalst de kapel van O.L. Vrouw, *ad titulum ter heyden*, te wijden. Elk jaar, op het feest van O.L. Vrouw Bezoeking mag de H. Mis alhier worden opgedragen (28 Juni 1704).

Onder het Frans Bewind werd de kapel verkocht: «aengaende de andere plaetsen erkent onder kerke is maer eene cappelle die verkogt is tendent de maent floréal 7e jaar». De kapel werd aangekocht door burger Van Aelbroeck van Gent voor J.B. Muylaert van Haaltert (Ra. Gent: Franse Rep., nr 363). Volgens de overlevering werd de kapel tijdelijk als herberg gebruikt. Later kwam zij in het bezit van de gemeente en werd een kerkhof aangelegd in de nabijheid. In 1948 werd de kapel en omgeving door de Koninkl. Commissie van Monumenten geklasseerd.

9/ **Kapel ter ere van O.L. Vrouw van Bijstand** (E 4), op de hoek van de Keibergstraat en Ekentpontweg. Aangegeven bij Popp C en in het Kad. 1926 (C, 578). In de Vm. *de kapel aan de lindekens*. Gebouwd vóór 1800, op grond van de gemeente.

10/ **Kapel ter ere van O.L. Vrouw van Lourdes** (K 4), gebouwd langs de Lippensbekweg, o. 1875.

11/ **Kapel ter ere van O.L. Vrouw van Lourdes** (H 4), gebouwd in 1886, langs de Achterstraat.

12/ **Kapel ter ere van O.L. Vrouw van Lourdes** (E 5), langs de Ekentpontweg gebouwd in 1924.

13/ **Kapel ter ere van O.L. Vrouw van Vrede** (I 5), gebouwd in 1943 langs de Kruiskouterbaan.

14/ **Kapel ter ere van O.L. Vrouw van Zeven Weeën** (F 2), gebouwd langs de Edestraat o. 1870.

15/ **Kapel ter ere van O.L. Vrouw van Zeven Weeën** (F 5), langs de Moscoustraat gebouwd in 1865.

16/ **Kapel ter ere van O.L. Vrouw** (I 7), gebouwd te Mussenzele in 1945.

17/ **Kapel ter ere van de H. Anna** (I 6) : *St. Annakapel*, B. 1843. — Einde van de S. Annaweg. Verdwenen!

18/ **Kapel ter ere van de H. Anna** (H 4) : *Sneppenskapel*, B. 1843. — Einde van de Sneppensstraat. Deze kapel werd vermoedelijk gebouwd in 1623. Herbouwd in 1921. *Sneppenskapel* is een foutieve lezing voor *Van Snicke's kapel*.

19/ **Kapel ter ere van de H. Anna** (E 6) : *aen het kapelleken van Ste Anne* (Ekent), Verslag. Gem. Raad, 1826. — Kapel op de hoek van Ekentpontweg en Boekentstraat.

20/ **Kapel ter ere van de H. Antonius**, abt (F 5) : op de middelcauter, oost *de cappelle van St Anthonis*, zuyt de meulestraet, Schp. 1638; *daer Ste Antonius cappelleken opstaet*, L. 1732 (nr 702); *Kapel van Ste Antonius*, B. 1843. — Op het Mesprot, langs de Sint Antoniusweg; herbouwd in 1878.

21/ **Kapel ter ere van de H. Antonius van Padua** (H 5), gebouwd langs de Kleine Droeskouterweg, in 1875.

22/ **Kapel ter ere van de H. Goleta** (F 6), gebouwd op de Hoek in 1906.

23/ **Kapel ter ere van de H. Gorik** (D 6), langs de Boekentstraat herbouwd midden de 19^e eeuw.

24/ **Kapel ter ere van de H. Gorik** (I 4) : *Kapel van S. Gaugericus*,

B. 1843 en aangegeven bij Popp B. Herbouwd op de hoek van de Brul-
kouterbaan en de Engelsbergsdreef in 1908.

25/ **Kapel ter ere van de H. Jozef** (H 4) : *S. Jozefskapel* op den bril,
Kad. 1926. — In 1902 gebouwd op gemeentegrond.

26/ **Kapel ter ere van de H. Rochus** (D 5), op de Keiberg. Van vóór
1800.

27/ **Kapel ter ere van het H. Kruis** (F 5), langs de Bakkersstraat
gebouwd o. 1900.

412. **Kapelhof** (I 6) : bet. over de Zettinge van *het Cappelhof*, Kr.
1737; *op het capelle hof...* daer de capelle van O.L. Vrouw opstaet,
A. 1796; verzoek het kerkhof te verplaatsen op het perceel sectie B,
397, 398, *Kapelhof*, K.A. 1869.

413. **Kapellekensput** (F 6) : *Kapellekensput*, B. 1843. — Op het Katje,
begin van Kiekenweg en Kapellekensweg. — Kad. B, 550.

414. **Kapellekensweg** (F 6) : *Kapelleweg*, Popp B; *Kapellekensweg*,
B. 1843. — Weg van de Kapellekensput naar de Hoek.

415. **Kapellemeers** (D 5) : behuysde stede gen. *den Cappelmeersch*,
L. 1732 (nr 1562). — Plaats waar voorheen de kapel van Brantegem
stond.

416. **Kapellestraat** (H,I 5-7) : *Kapellestraet*, Popp B, B. 1843. — Straat
van het Dorp naar het Eiland.

417. **Kapelrij(veldeken)** (I,J 4,5) : *up de capplanie*, Wb. 1472; een vel-
deken gen. *de cappelrije*, G.M. 1650/70; cappellerijegoedt gen. *het*
cappelrijveldeken, L. 1732 (nr 108); 7 d. lants gen. *de Capellerije* int
heirenthout oost t'vuytstratjen, s. den heirwegh, west het prebende
goedt, noord de meerschen, G.M. 1742, Kr. 1755; stuck lant gen. *de*
Cappelrije groot 7 d., Ca. 1753.

Partij genoemd naar de eigenaar, nl. de Kapelanie. — Er bestonden te
Haaltert verscheidene kapelaniën. Twee (van de H. Drievuldigheid en van
Allerzielen) werden samen met het Kapittel, in 1495, overgebracht naar Aalst.
In 1619 werden de drie overige kapelaniën (deze van O.L. Vrouw, deze van
S. Laurentius en deze van S. Niklaas) tot één verenigd.

418. **Kapittel** (E 2) : *het kapittel*, Vm. voor de huizen op den Appel-
kensakker, ten Ede. — Het kapittel bezat eertijds deze gronden in
eigendom.

419. **Kastanjebos** (H 2) : in de Vm. voor een bosje — nu meers — in
de Larenbroek.

420. **Kasteel** : Jehan hecstyl sur... *desonne le chastel*, Rek. 1387.

421. **Kasteelweg** (F 2) : *Kasteelweg*, Popp A, B. 1843. — Weg van de
Bollekensweg naar de Pontweg.

422. **Kat** : 1/ (G 4) : *Kat*, B. 1843. — Begin van Schooierswegje en
Sonksveldekensweg.

2/ (F 5) : *aan 't Katjen*, Wl. 1877; *Katje* (vervangt *ten Eek*),
Kad. 1930 (A, 1394); *Katje* (vervangt *Drinkeling*), Kad. 1930 (B, 548);
Katje, Kl. 1937.

3/ stede gheh. *den cat*, Schp. 1536.

Mogelijk *kat* = « aarden opworp » (soms gevestigd door paal- en rijswerk),
of dier- of plantnaam? — Zeer verspreid toponiem.

423. **Katjensgracht** (F,G 6,7) : *Katjensgracht* en *Ziekhuizengracht*, Wl. 1877.

424. **Kattem** (G 4) : lants ghelegghen up den drouscoutere metter eender zijde neven *tgoet van catthem*, Schp. 1477; op de droescoutere neven 't *goet van cattem*, R. 1503; lant opt brulken in *Cathem* nu ghen. grootcauter, Cl. R. 1571; hofstede Inden brul *In Cathem* Inde Heckenslochtinck, oost de straet, Cl. R. 1571.

Het goed wijst op een verdwenen hof. *Kattem* is ook wijknaam te Borch-Lombeek, waarvan veel oudere schrijfwijzen, waarmee de onze overeenstemt, zijn bewaard gebleven (Ra. Gent : Ninove, oork. van 1162, 1173, 1195). De betekenis is « het heem op of nabij de katte ».

425. **Kattestraat** (G 4) : ten bruele *op de Cattestraet*, Schp. 1755, Geh. 1793; *Kattestraet*, Popp A, B. 1843; *Kattestraat*, Kad. 1926, Kl. 1937.

Zeer verspreide benaming. — « gewoonlijk een zijstraat bij een agglomeratie. Het zijn wegen die opgehoogd werden en bevestigd op houten bolen, met elkaar verbonden door rijshout » (Asse, nr 410) — o.m. te Aalst (P. 1572, 32 r.), te Okegem, te Hombeek (nr 195), te Drogenbos (nr 81), te Londerzeel (nr 154) en te Opwijk (nr 700).

426. **Keiberg** (E 5) : *den kaeyen bergh*, Rb. 1637; *opden keyberch*, Schp. 1639; *opden keybergh*, Ca. e. 17^e E.; *op D'keybergh*, A. 1712; *ten Keybergh*, L. 1732; *ceyberg*, Geh. 1793; *Keyenberg*, W. o. 1800; *Keiberg*, B. 1843, Kad. 1927 (vervangt Vissenrot, C 638, Kad. 1926), Kl. 1937.

Keiberg treft men als plaatsbenaming aan, o.m. te Borsbeke, te Aalst (P. 1572, 62 r.), te Erondegem (Mb. 1681, 154 v.), te Lede (P. 1571) en te Impe (P. 1571, 34 r.). Deze pln. wijst op de samenstelling van de bodem. — Hier dezelfde plaats als Steenberg.

427. **Keibergmeersen** : 1/ (D 4) : het rostant veldt, *zuyt de Keybergh meerschen*, Pg. 1776.

2/ (D 5) : *Meersschen beneden den keybergh*, L. 1732 (nr 2171-74).

428. **Keibergstraat** (D,E 5) : *de Keyberchstraet*, Cl. R. 1571; *suyd de Keyberghstraet*, L. 1732 (nr 1565); *Keybergstraet*, Popp C, B. 1843. — Straat van de Ekentpontweg naar de Brantegemstraat.

429. **Keibergveldeken** (D 4,5) : *Veldeken ten Keybergh*, L. 1732

430. **Keienveldeken** : *int Keyenveldeken*, Schp. 1599; op de grootcautere aen sgraven kersseleere gheseyt *het keyenlant*, west den H. Gheest van Aelst, Schp. 1643.

431. **Keistraat** : *an de Keystrate*. Wb. 1507; stede ten berghe, *west aende Keystraete*, Schp. 1550; lants *op de Keystraete*, noort de Armen van Aelst, Cl. R. 1571; N.W. *de Keystraet*, L. 1732 (nr 2112).

Zelfde als G(r)otegemstraat.

432. **(s)Keizersland** (I,J 4) : een besloten veldeken gheh. troyveldeken, noort jehens den bruelcoutere, *oeyst stkeizerslandt*, Schp. 1542.

Fn. *de Keyser* : Gillis Keyzers (Wb. 1476, 12 r.).

433. **(s)Keizersveld** : hofstede ten eechaute, *zuyt achter kysersvelt*, noort sherenstraete, Schp. 1632; lants *achter tskeyzers*, Schp. 1629.

434. **Kemp** (B 5) : *De Kemp*, Kad. 1926 (C, 1250).

435. **Kerk** (H 4,5) : *bi der kerken* te Haeltert, R.H.G.A. 1446, 97 v.; *omtrent de kerke*, H. 1779; *achter te kerk*, Geh. 1793.

De parochiekerk van Haalttert heeft als patroonheilige S. Gorik. In 1046

werd het een collegiale kerk, door de oprichting van een kapittel van 12 kanniken. In 1495 werd dit kapittel naar S. Martenskerk te Aalst overgeplaatst. De kerk, die veel verbouwingen onderging, brandde af in 1868. Op dezelfde plaats werd een kerk gebouwd in neo-gothische stijl.

436. **Kerkgoed** (I,J 5,6) : op den Cruyscauter, *west het kerckegoedt*, noort 't probende goedt, Pg. 1776; Cruyscautere *kerckegoet van Haeltert*, L. 1732. — De kerk bezat er een blok van 35 d. 57 $\frac{3}{4}$ r. (L. 1732).

437. **Kerkhof** : 1/ (H 4,5) : *ane den kerchhof* te Haeltert, Tres. 1349; *ant kerchhof*, Rek. 1466, 1 r., v., Wb. 1509, 241 r.; *aent kerc(k)hof* thaeltert, Schp. 1479, 1493, 107 r., R. Contr. 1550, Cl. R. 1571, Cb. 1623, Ca. e. 17° E.; *tkerckhof*, P. 1571/2, 122 r. — Begraafplaats omheen de kerk.

2/ (I 6) : verzoek het kerkhof te verplaatsen op het perceel sectie B, 397, 398, Kapelhof, K.A. 1869; *Kerkhof*, Kad. 1926.

3/ (F 6), het kerkhof van Kerksken.

438. **Kerkveld** : inden merghelputte neven *de kerkenlande* van Haeltert, W.K. 1398; lants binnen de prochie van H. *opt tkerkenvelt*, Schp. 1598; aen alesrot, *oost het kerckvelt*, Rek. 1635; *op het kerckvelt*, Pg. 1776.

439. **Kerkweg** : Middelcoudre... *oost den kerckwech* commende van thof ter heyden, Rek. 1635.

×. *Keuregem*, zie *Kuregem*.

440. **Kiekeweg** (F 6) : *Kiekeweg*, Popp B, B. 1843. — Weg van de Kapellekensput tot de Holstraat.

441. **Kimpe** (E 4) : *de Kimpe*, B. 1843.

« Veld waar *kimp* (= «kemp»), volkstaal *hennep* (= plant waarvan de bastvezels worden gebruikt tot het vervaardigen van touwen en grove weefsels), groeide » (Cfr. Circ. Prov. Oost-Vl., 25 Nov. 1825).

442. **Kleddestraat** (G 4) : *de Kleddestraat*, Vm. voor *Kattestraat*.

Kledde(n), dial. voor *kludden*, die, in het verleden, langs deze eenzame straat de avondwandelaars aanviel en zich door hen liet dragen.

443. **Klein boekentveld** (D,E 6) : *up tcleen boechoutvelt*, Schp. 1480, 64 v.; *up tcleen bouckensvelt*, P. 1571/2, 57 r., 105 v., passim; *up tcleen bouckensveldeken*, P. 1571/2, 58 r.; *op tcleenbouckensvelt*, oost de dreve loopende naer de Doolshaghe, Schp. 1572.

444. **Klein Brantegenveld** (D 4,5) : *upt cleyn branteghem velt*, P. 1571/2, 59 v.; *op kleen branteghem velt*, Schp. 1571; *op cleen Branteghem velt*, Schp. 1624, 86 v.; *opt clein Branteghem velt*, oost de vesinck, west het groot branteghem velt, Schp. 1629, T.V. 1669, Tr. 1681, Ca. e. 17° E.; *Cleyn brantheghemvelt*, L. 1732 (nr 2300-2307); *cleyn Brantegenveldt*, Pg. 1776.

445. **Kleine aardbezienbarm** (C 4) : *Kleine aerdbezien barme*, Popp C. — Voor een gedeelte van het Armgardenveld.

446. **Kleine droeskouter** (F-H 5,6) : *opden cleynen droescauter*, akt 1717, Kr. 1737 v.j., A. 1754; *Cleynen Droescauter* alsnu gen. den *Cleynen melcauter*, L. 1732; *Kleinen Droescauter*, B. 1843; *Kleinen Droeskouter*, Kad. 1926. — Foutieve lezing : *Kleinen Drieskouter* (Kad. 1926, B, 716).

447. **Kleine droeskouterweg** (H 5,6) : *Kleinen Droescauterweg*, Popp

B; *Kleinen Droeskauterrede*, B. 1843. — Van de Hoogstraat naar de Hongerbeek.

×. *Kleine Meelkouter*, zie *Kleine Middelkouter*.

448. **Kleine meers** (J 6) : *Inden cleynen meersch* te cuereghem, Wb. 1485, 45 v. — Kad. B, 279.

449. **Kleine middelkouter** (H 5,6) : *opden cleenen meelcouter* met den hende jehens den droescoutere, Schp. 1565; *den cleenen meelcauter*, Rek. 1635; *cleynen meilcauter*, Tr. 1681; *Cleynen meelcautere*, T.V. 1669; *Cleynen Droescauter alsnu gen. den cleynen melcauter*, L. 1732; *den grooten en cleynen middelcauter*, Tw. 1765; *op den cleynen middelcauter*, Pg. 1776.

450. **Kleine oordsbroek** : *mersch inden cleenen ootsbrouc*, Wb. 1477, 16 v.; *cleenen oerdsbroeck*, Wb. 1488, 58 r., v., passim; *inden cleenen oerdsbrouck*, Wb. 1508, 210 r., 211 r.

451. **Klein hoelbosveld** (D 5) : *opt cleyn hoelboschvelt*, Schp. 1626, 188 r.; *het Cleyn Holboschveldeken*, L. 1732.

452. **Klein kruisveld** (A 5) : *goet van Bieselinghe... gen. het cleyn cruysvelt*, L. 1732 (nr 2484). — Kad. C, 1178-1182.

453. **Klein schelfveld** (B,C 5) : *op het cleen scelfvelt*, oost de hoeve, west sheerenstraete, Schp. 1630.

454. **Klein souksveld** (C 3,4) : *Klein souks veld*, Popp A. — Foutief voor *Klein Sonksveld*. — Zie *Sonksveldeken*.

455. **Klitse** (A 5) : *stede te clissien*, Wb. 1490, 64 v., 1509, 262 r., Schp. 1493, 104 v., R.H.G. 1503, 36 v., Schp. 1629, 113 v.; *ter clissien*, P. 1571/2, 58 r., v., passim; *ter clissen*, V.P. 1591; *te clietsen*, noort de muelebeke, Cb. 1632; *ter clietsinghen*, oost theckevelt, Kr. 1670; *ter clutsen*, Kr. 1737, *meersch ter Cussen* gen. de waterborre, Kr. 1743; *Clitse*, B. 1843; *meersch in de Klitsen*, w. den dreef, noord Molenbeek, A. 1884.

Clisse = « leem, kleiige aarde » (VERDAM); *klis* (Mnl. en w.vla. *clesse*) is ook een plant (J. MANSION : *Voorn. Best.*) met bloemhoofdjes in een uit haakjes bestaand omwindsel, waardoor zij zich gemakkelijk aan de klederen hechten. Deze plant groeit vooral op weinig vruchtbare, op woeste gronden.

Het toponiem vormde een fn.: *Peys Klissien* ende steven de comere op haer stede te klissien daer sij op woenen (R. 1503).

456. **Klitsenmeersen** (B 5) : *eenen meersch... daerment noempt inden klissen meersch*, Schp. 1570; *meersch ter clitsen binnen haeltert*, oost en noort de meulebeke, suyt de straete, Cl. R. 1571; *inden clissenmeersch*, V.P. 1591; *clissienmeerssch*, Schp. 1629, 113 v.; *Clitsenmeerschen*, L. 1732.

457. **Klitsestede** : 20 r. *meersch ghen. clissestede*, noort 'sheerenstraete, Schp. 1600.

458. **Klitsestraat** : 1/ (B,C 5,6) : *de clissestrate*, Schp. 1571; *Klitsestraat*, Popp C; *Clitsestraat*, B. 1843; *Klissestraat*, Kad. 1926. — Straat van de Haalteringse straat tot de Boekentstraat.

2/ (A-C 6-3) : *noort de Clitsestraete*, Cl. R. 1571, L. 1732 (nr 24). — Zelfde als Haalteringse straat.

459. **Klitseweg** (B 5) : *Clitseweg*, Popp C, B. 1843. — Wegje van Aigem naar Teunenswegeltje.

460. **Kloetensstraat** (F 2) : *Kloetensstraet*, Popp A, B. 1843. — Van de Jerusalemstraat naar de Vijverput.

Straatbenaming ontleend aan een lapnaam (*Kloetens*).

461. **Klokput** (H 4) : Steenen put diemen van outs tijde genompt heeft heer hengeberchtsput oft *den clockput*, ende gemerckt desen voors. put nu is stande binnen de Wallen [in gebruik door de pastoor], Schp. 1626.

De overlevering bewaart een wegbergen van de klokken gedurende een troebele periode. Mogelijk is dit geschied ten tijde van de Nederlandse Bevoertingen, wanneer de klokken door de opstandelingen werden opgeëist.

462. **Klokputbeek** (H-K 4) : *Klokputbeek*, Stafkaart.

463. **Klooster** (H 4), Vm. voor S. Jozefsgesticht, langs de Brulstraat, alwaar de Zusters Franciskaners van Oprakel een school en een gesticht voor ouden van dagen bezitten.

464. **Kloosterken** (D 4) : *intcloosterken* neven Dermgaerdenvelt, Wb. 1493, 91 r., v.; *op het cloosterken*, oost het Geuteghem velt, west Steensvelt, Schp. 1621; *bosch te geutegem gen. het cloosterken*, Schp. 1634; *bosch gen. het cloosterken*, L. 1732 (nr 2627). — Kad. C, 265 ?

Gaat deze benaming terug tot vóór het jaar 1000 ? Wijst zij op het bestaan van een klooster ? Wat er ook van zij, de stichtingsoorkonde van het kapittel van Haaltert (1046) verklaart dat hier eertijds een « klooster van monniken » heeft bestaan. Die kloosterstichting is verloren gegaan ter oorzaak van troebele tijden (Invallen van de Noormannen ? of usurpatie van de kloostergoederen door de heer ?).

465. **Klot** (E 6) : *het Klot*, Vm. voor een partij land langs de Boekentstraat.

466. **Knollaard** (H 4) : stede die men heet *de cnollaert*, Rek. 1466, 7 v.; *ieghen den cnollaert*, R.H.G. 1503, 109 r., 110 r., passim; meersch gheh. *den knollaert*, Schp. 1493, 108 v.; meersch gheh. *den cnollaert* ghelegghen op de beke, Schp. 1542, 1574, 1636, P. 1571/2, 79 v., 81 v., passim, Ca. e. 17^e E.; *de Knollaert*, L. 1732 (nr 77-79).

« Personificering op -aard. Vandaar : « meers die een knol (pejoratieve betekenis) is » (J. LINDEMANS).

467. **Koebrug** (I 7) : *Koebrugje*, Vm. voor het brugje over de Eilandbeek, op de weg naar Denderhoutem.

468. **Koebrugweg** (I 7) : *Koeybrugweg*, B. 1843. — Weg van de Kapellestraat naar Denderhoutem.

469. **Kockelberg** (G,H 4) : *Koekelberg*, B. 1843.

Vermoedelijk migratie naam. *Koekel*, diminutief voor *koek* (J. MANSION : *Voorn. Best.*); *koek* = « motte » (A. CARNOY : *D.E.*, I, blz. 311); vandaar « rond heuveltje ».

470. **Koelsbroekweg** (A,B 6,8) : *Koelsbroeck weg*, Popp C, B. 1843. — Van Landeleden naar Aaigem.

471. **Koemeers** : m. *inden coymeersch*, Schp. 1483, 74 v.; opt musschezelevelt metten eynde *aen den Cooyenmeersch*, Cl. R. 1571.

Koe of kooi ?

472. **Koestraat** : *up de couystraete* neven den haeltertputte, Schp. 1460; *aen de coeystrate*, Wb. 1488, 50 v., 51 r., v.

473. **Koefeld** : *upt coeyvelt*, Wb. 1485, 45 v., 1488, 50 v.; *lants opt coeyvelt*, noort den mersch ter heyden, Schp. o. 1625.

474. **Kokosveld** : *Kokosveld*, Popp C. — Verschrijving voor Hoelbosveld.

475. **Kooien (ter)** : *Inden m[er]sch ter quoyen*, Schp. 1480, 65 r.; meersch binnen H. *ter Cooyen*, zuyt, west ende noort de strate, Schp. 1631.

Plaats waar een kooi stond ?

476. **Korte meers** : Meers binnen de prochie van Aeltert *Inden ker-tenmeers*, Schp. 1636.

Dit toponiem komt ook voor te Mespelare (P. 1571/2, 14 v.).

477. **Korte cordsbroek** (G 6,7) : *Inden corten oerdsbrouck*, R.H.G. 1503, 83 v., 85 v.; up de droescoutere *neven den corten oerdsbrouck*, Wb. 1509, 260 v., 263 v.; meersch *in den corten ordsbrouck* bi den wijgaerde metten oost ende jeghen den Droescoutere, Schp. 1508, 1538; meersch *Inden corten Ootsbrouck*, oost de Droescouter, west den Wijngaert, suyt 't goet ter heyden, Ca. e. 17^e E. — Kad. B, 1083-1086.

478. **Kosterbos** (G,H 5) : *Kosterbosch*, B. 1843. — In 1732 : 2 d. 38 r. meers in de Sterresijnmeers, eigendom van « Niclaeys van Sinay, coster ». — Kad. A, 1604, 1605.

479. **Kosterbrug** (P 8) : *Kosterbrug*, B. 1843.

Brug in de nabijheid van het huis van de koster.

480. **Kouter** : *Kouter*, Kad. 1926 (A, 916, 1006). — Zelfde als Groot Kouter.

481. **Kouterberg** : *Kauterberg*, Kad. 1926 (A, 24). — Wellicht een verschrijving voor Kouterhaag.

482. **Koutergat** : 1/ van de Groebbe : *het cautergat van de grobbe*, T.V. 1669.

2/ van ten Ede : op 't heckenvelt voor 't cautergat *ten eede*, R.C. 1693.

3/ van het Brantegemveld : *upt branteghem aen cautergat*, Wb. 1488; *Noort het cautergat* (van het Branteghemvelt), L. 1732 (nr 2184).

4/ van het Klein Brantegemveld : *S. 't Cautergat van het Cleyn branteghemvelt*, L. 1732 (nr 2537).

5/ van de Middalkouter : 't *gat vander meelcoutere*, Wb. 1494, 97 r.; *int gat van den middelcautere*, Schp. 1544.

6/ van de Kakei : *inde kakeyt voer tcoutergat*, Wb. 1502, 111 v.

7/ van het Sonksveldeken : In 't Soncxvelt *bi den Coutergate*, Wb. 1506.

8/ van het Woelbosveld : up dboechoutvelt voer *tcoutergat te woerbosch*, R. 1503; 't *cautergat van het Woelboschvelt*, west het Woelboschvelt, Ca. e. 17^e E.; op het bouckensvelt rechtover *het cautergat van het walboschvelt*, Kr. 1789 v.j.

9/ van het Molenveld : *opt molenvelt honder tcoutergat*, R.H.G.A. 1477.

10/ van het Vissenrot : op 't *vissenrot beneden an tcoutergat*, R.H.G.A. 1477.

11/ van de Brulkouter : oost de paepemeersch, west

de pluymstraet, achter zuyt de provennebergh, noort 't cautergat van den bruelcauter, Cl. R. 1571.

12/ van de Kruiskouter: stede ant cruyscauter gat, Rek. 1466, 2 v.; aen 't gat van den cruyscauter, Cl. R. 1571.

13/ van ter Heiden: op de cruyscoutere voor 't coutergat ter heyden, R. 1503.

14/ van het Boekentveld: upt boechoutvelt aent thoertgat nevens de Willekensbroeck, Wb. 1488.

15/ van de Groot Kouter; up de Grootcoutere voor 't coutergat, Schp. 1527.

Het koutergat was gedurende de Middeleeuwen de enige toegang tot de kouter of het veld. Dit gat diende afgesloten met een hek.

483. **Kouterhaag** (F 1): up de couterhaghe, Wb. 1488; op de couterhaghe, R.H.G. 1503, 80 v., 113 v.; up de couterhaeghe, P. 1571/2, 63 v., 72 v., passim; up de cauterhaeghe, Akt 1619; op de cauterhaghe, noort den herwege aldaermen van nieuwerkercken naer den meulen te mere waert gaet, Schp. 1622; up de cauterhaeghe, Rb. 1637, Ca. e. 17^e E., L. 1732, T.V. 1776; op den Cauterhage, oost, suyt en west het eekhoutvelt, A. 1743; Kouter haeg, Popp A; Kauterhaeg, B. 1843; op Kouterhaag, A. 1884, Kad. 1926.

Kouterhaag is hier de benaming van een partij landbouwland, mogelijk genoemd naar de haag, die eertijds deze kouter afsloot. — Dit toponiem komt ook voor te Herzele (P. 1571, 72 r.).

484. **Kraaienput** (C 6,7): Kraeyenput, B. 1843. — Kad. C, 1391?

485. **Kraaienveld**: in crayenvelt, Rek. 1390, 11 v., 1443, 11 r., W.K. 1443, 6 r. — Verschrijving voor Kraaienvinkel?

486. **Kraaienvinkel** (G-I 3): 1. up crayenvinkel(e), Rek. 1390, 5 v., 10 v., passim, 1443, 5 v., 10 r., passim, W.K. 1396 (nr 9613), 1443, 3 r., 5 v., passim; in craeyenwinkele, Rek. 1390, 11 r., 1443, 10 v., 11 v.; up den craienwinkele, Schp. 1458, 23 v.; op den Crayenwinckele te Aeltert, H.A. 1460; inden crayenwin(c)kele, Rek. 1466, 9 r., v.; crayenwynkele, Rek. 1466, 9 v.; upde[n] crayenvinkel(e), Schp. 1451, 14 v., 1473, 56 r.; up te[n] crayenwin[n]ke[l], Wb. 1472, 3 r.; crayenwijnkel, Tres. 1474; up de craeyenwinckele, Schp. 1479, 62 v.; up de craeywinckele, Wb. 1485, 48 r.; up de[n] crayenwinckele, Wb. 1488, 51 r., v., passim; op den craeyenwinckele, R.H.G. 1503, 61 r., 68 r., R. 1503; op Dossenbrouckvelt, oost de cryenwinkele, Schp. 1570; up de craeywinckele, P. 1571/2, 62 v., 74 r., passim; crayenwinckele, P. 1571/2, 46 v.; Craeyen Winkel, Cl. R. 1571; de Craywinckele; Inde craywinckele, Rek. 1603, 54 r.; de craywinckele, Rek. 1635, 31 v., 50 v.; op den creyenwinckele, Cb. 1623; den Craywinckel, G.M. 1650/70, L.A. 1783, Rg. 1776; op den crayenwijnkel, Bo. 1673; opden creyenwinckel, Bo. 1676; Cruyswinckel, Craeyenwinckel, Ca. e. 17^e E.; op den Crayen winckel, Akt 1714, 1793; Cruyen winkel, Kr. 1791; ten bruele op den Kraeywinkel, Akt 1823; Crawinkel, Popp A; Craeywinkel, B. 1843; op den winkel, N. den Groenweg, A. 1884; Craaiwinckel, Kad. 1926.

Het eerste lid *kraai* kan de vogelnaam zijn of (minder waarschijnlijk) staat in verband met het Mnl. *crade*, «lattenwerk», «aftuining met latten»; het tweede lid *winkel* betekent «hoek». — Vgl. te Dworp *Kraaienberg* (nr 289), te Noorderwijk *Kraaiensoep* (nr 654) en te Vollezele *Craiennem* (S. Adr. G'bergen, 1366, 20 r.).

487. **Kraaiwinkelbaan** (H,I 3) : *Craeywinkelbaen*, Popp A, B. 1843. — Baan van de Doornstraat naar de Dries te Nieuwerkerken.

488. **Kraaiwinkelstraat** (H 3) : *Craeywinkelstraet*, Popp A, B. 1843. — Van Doornstraat naar Nieuwerkerken-Dries.

489. **Krekelendries** (C 6) : *stede te crekeldriessche*, Wb. 1491, 67 r., 68 r., 1508, 213 r.; *updboechoutvelt bi den crekeldriessche*, Schp. 1514; *Kredeldriesch*, Cl. R. 1570; *te crekeldriesch*, P. 1571/2, 62 v.; *veldeken ter krekelen dries*, west de groot haeghe, noort het Schelfvelt, Cb. 1623; *aenden Crekel driesch*, Schp. 1629, 113 v., Rek. 1635; een lochtincken met hopnast daerop staende rontom *Inden krekelen driesch*, L. 1732; *Krekelendriesch*, B. 1843. — Kad. C, 1287.

Dries waar de jeugd het krekelspel beoefende. Dus plein van een openluchtspel. Deze benaming komt o.m. voor te Aalst (P. 1572, 55 v.), te Denderhoutem (Rek. 1466, 14 v.), te Impe (P. 1571, 24 r.), te Liedekerke, te Ninove (P. 1572, 34 v.), te Opwijk (nr 820) en te Sint-Gillis-bij-Dendermonde (nr 562).

490. **Krekeldrieslochting** : *lants achter der krekelen driesch lochtinck*, Schp. 1604; een lochtincken met hopnast daerop staende rontom *Inden krekelen driesch*, L. 1732.

491. **Krekelstraatje** (C 6) : *Krekelstraetjen*, Popp C, B. 1843. — Van Boekentveld naar de Krekelendries. — Zelfde als Groenvoetwegeltje.

492. **Krib** (H 5) : *de krebbe*, Vm. voor Kerkstraat.

Krebbe, dialectvorm voor *krib*. Betrekkelijk enge straat tussen Steenweg en kerk.

493. **Krombrug** : l. opt schelfvelt, zuyt de groothaeghe, *oost crombrugge*, Schp. 1602.

494. **Kromme meers** : op eenen meersch geh. *den Crommenmeersch*, R.C. 1670 v.j.

Krom, waarschijnlijk omwille van de bocht, waarin deze meers lag. — Toponiem, o.m. te Erembodegem (P. 1571, 8 r.), te Lede (P. 1571), te Moorsel (P. 1571, 21 r.) en te Welle (Groenenbriel, 1702, 40 v.).

495. **Kruienlochting** : *stede ten bouckent nu meersche genoempt de cruyenlochtingh*, oost de straete, Pg. 1776.

Moestuin. — Te Zandbergen was er een *Cruyendriesch* (P. 1571, 21 v.).

496. **Kruis (ten)** : 1/ (I 6) : op debanck, noort *de cruyskens*, zuyt het goet van thof ter heyden, Schp. 1600.

2/ meersch *ten crusen*, R.H.G. 1503, 15 v.; meersch *ter cruyssen*, A. 1661.

Kruis dient als plaatsaanduiding. Zeer verspreid, o.m. te Aalst (P. 1572, 261 v.), te Erondegem (Mb. 1644, 32 r.), te Erpe (P. 1571, 1 r.) en te Moorsel (P. 1571, 7 r.).

497. **Kruiskouter** (I-K 4-6) : *sur le cruyscoutere, sur le cruyscoutere*, Rek. 1387 (nr 14288); *up de cruyscoutere*, Rek. 1390, 8 v., 12 v.; *up de cruyscoute[re]*, W.K. 1398 (nrs 9590, 9591, 9594); *op de cruyscoutere*, R.H.G.A. 1446, 97 v., 1477, 1496, Schp. 1458, 23 v., 26 r., passim, Rek. 1443, 8 r., 12 r., 1466, 13 r.; *up de cruyscoutere*, Schp. 1451, 14 v.; *up de cruyscouterere*, Schp. 1452, Oork. 1469; *op den cruyscoutere*, Schp. 1459, 30 r., Wb. 1472, 2 v., 1485, 46 v., passim, Tres. 1474, R. 1503, R.H.G. 1503, 25 r., v., passim; *up Den cruyscoutere*, Wb. 1485, 44 r.; *up den cruyscoutere*, Schp. 1474, 55 r., 1475, 58 r., passim, P. 1571/2, 46 v., 54 v., passim; *op den cruyscouter*, Cl. R. 1571, T.V. 1669, R.C. 1670 v.j., Tr. 1681, Ca. e. 17° E., Akt 1735, 1790, Pg. 1776; *upden cruyscoutere*, Schp.

1550; *de Cruyscoutere*, Rek. 1603, 34 r., v., passim; *op den Cruyscoutere*, Rek. 1603, 34 r., 62 r.; *op de cruyscouter*, Rek. 1610, 3 v.; *Cruyscouter*, Cb. 1632, Rek. 1635, 1 r., v., passim, L. 1732; *Kruiskouter*, B. 1843, A. 1884, Kad. 1926.

Kouter nabij een kruis of kruisbaan; ook nog genoemd « naar de kruispaal (= draaiboom), die de toegang tot de akkers afsloot » (J. LINDEMANS). — Zeer verspreid toponiem, o.m. te Gijzegem (P. 1571, 3 v.), te Herdersem (P. 1571, 3 r.), te Iddergem (P. 1571, 14 r.), te Letterhoutem (P. 1571, 4 v.) en te Mere (P. 1571, 1 r.).

498. **Kruiskouterstraat** (I,J 5,6) : *Cruyscouterstraet*, Popp B.; *Kruiskouterstraet*, B. 1843. — Straat van het Dorp naar Denderhoutem.

499. **Kruisput** : *op de cruysputte*, Schp. 1538.

500. **Kruisstraat** : *an de cruysstrate*, W.K. 1398 (nr 9590); ghel. *ande cruysstrate*, suyt den cruyscoutere, Schp. 1541; *opden cruyscouter voor de cruysstraet*, Kr. 1621.

501. **Kruisstraatmeers** : *aen de cruysstrate meersch* neeven coeren baillyus meersch, Wb. 1488, 50 v.

502. **Kruisveld** (A,B 5) : *int cruusvelt*, Schp. 1451, 14 r.; l. *in cruus veldekin* te Wilghe[n], Rek. 1466, 12 v.; *int cruusvelt*, R.H.G. 1503, 30 v., A. 1601; *bosch gen. het cruysvelt*, L. 1732 (nr 2401); een bunder gen. *het cruysvelt*, Pg. 1776.

Evenals Kruiskouter is *Kruisveld* een zeer verspreid toponiem, o.m. te Denderwindeke (P. 1571, 3 r.), te Lieferinge (P. 1577, 5 r.), te Ophasselt (P. 1571, 8 v.), te Opwijk (nr 831), te Sint-Gillis-bij-Dendermonde (nr 577) en te Lede.

503. **Kruisweg** : *up dboechoutvelt up den cruyswech*, Wb. 1488, 56 v.; *up Dboechoutvelt... gheh. ten cruysweghe*, Wb. 1491, 68 v., 70 r.; *neven den cruyswech*, R.H.G. 1503, 50 r.; *up den cruyswech upt boeckensvelt*, Schp. 1565, Cl. R. 1571, Cb. 1623.

504. **Kuipersstraatje** (G,H 4) : *Kuypersstraetje*, Popp A. B. 1843. — Van Wijput naar het Hofland.

Genoemd naar persoon, die kuiper was.

505. **Kuregem** (J 6) : *sur le cruyscoutere te Cureghem*, Rek. 1387; *Cuereghem*, Schp. 1447; *mersch te Cuereghem*, Rek. 1466; *te cuereghem*, Wb. 1477, 16 v., 1485, 45 v., 46 r., 1490, 50 v., P. 1571/2, 54 r., 55 r., passim; *te kuereghem*, Schp. 1573; *op den cruyscouter daer mentnoempt te Cuereghem*, V.P. 1591, Schp. 1603, 1621, 21 r., 1625, 126 v.; *mersch te Curegem*, oost de helle, Schp. 1634; *binnen de prochie van haeltert te Keureghem*, Akt 1623.

Zelfde pln. als Kuregem-Anderlecht? Hiervan is de oudst gekende vorm *Curegem* (z.d. 1170/80, Vorst). Volgens J. MANSION (*Voorn. Best.*) is *Kuring* een onzekere mansnaam. Vandaar « woning van de familie van Kuri of Kuro ».

506. **Kuregemveldeken** : *pacht van de goed ter heyden ten deele genoemd het Cureghemveldeken*, L. 1732.

×. *Kusselaar*, zie *Coenselaar*.

507. **Kwade lap** : *up den quadelap*, Wb. 1491, 65 v.; *ten bouckhaute... eenen brouck dat men heet de quaeyen lap*, Cl. R. 1571.

« Lap is een van de vele volksnamen voor « valhekken, slagboom ». *Kwade lap* = slecht, vervallen slagboom » (*Med.*, 1939, blz. 39). — Komt o.m. ook voor te Erembodegem (P. 1571, 52 v.) en te Nieuwerkerken (P. Aalst, 1572, 119 r.).

508. **Kwalster** : 1/ (C 3) : *inden Qualster*, Schp. 1533; *meersch inden qualstererre* te gheeteghem... commende op de beke, Schp. 1550; *Inde Qualster*, P. 1571/2, 70 v., 74 v., *passim*; te geuteghem *Inden qualstre bosch*, Schp. 1625, 131 v.; *Geutheghem bosschen Qualster, Qualsterbosschen*, L. 1732.

2/ (H 7) : lochgt gheh. *den qualster*, Schp. 1637.

Kwalster, waarin de stam *kwelm* (Kil. *quelme, wel*) voorkomt, betekent « rottering, modderpoel ».

509. **Kwalsterbroek** : *Inde qualsterbrouck*, P. 1571/2, 70 r., 110 r.

510. **Kwikken lochting** (H 6) : opden droescouter, *zuyt tquicken lochtinck*, oost de haege, Schp. 1623. — Kad. B, 880, 881.

Quicke, kwikke, met de betekenis van levendig, als in *Quickenborre* te Denderleeuw? Vandaar afsluiting met « levend »-, met « groen hout »?

511. **Kwikken stedeken** : stede gen. *tquickesteken* groot 70 r., Schp. 1624.

512. **Laar** : boidinus *de lare*, S.B. 1295; *te laren ande strate*, Rek. 1390, 3 v.; *Lare*, W.K. 1398 (nr 9597); *te lare*, W.K. 1443, 2 r., Rek. 1466, 4 r., 6 v., 1610, 35 r.

Laar is zeker een bostoponiem, maar « het verband met (hout) lezen, door MANSION voorgesteld, is definitief uitgesloten; de etymologie blijft evenwel duister » (M. GYSSELING: *Inl.*). Bosachtig moerassig terrein, inzonderheid buiten het zee- en rivierkleigebied (id., W.T., 1953). — Zeer verspreide pln., o.m. te Wieze (P. 1571/2, 5 r.), te Nieuwerkerken wijknaam, te Beersel (nr 131) en te Noorderwijk (nr 602).

513. **Laarbaan** (G 2,3) : *Laerebaen*, Popp A, B. 1843. — Baan van de Brulstraat naar de Larenbroek.

514. **Laarbeek** : *vande laerbeke*, Schp. 1451, 14 v.

515. **Laarborre** (F 3) : *acht[er] de Laerborre*, W.K. 1398 (nr 9602); *In den larenmeersch daer de larenborre instae*t, Wb. 1508, 232 r.; *ande laerborre*, Wb. 1508, 215 v., 231 v., *passim*; *aende laerborre*, R. Contr. 1554; *aen de Larenborre*, Schp. 1601; *Larenburre*, W.K. 1623.

X. *Laarbroek*, zie *Larenbroek*.

516. **Laarstraat** (G 3) : *ande lare strate*, W.K. 1398 (nr 9597); *ande laerstrate*, W.K. 1398 (nrs 9604, 9606); *de laerstrate*, Rek. 1443, 13 v., 1466, Schp. 1458, 23 v., 1490, 92 r., R.H.G. 1503, 24 v., 117 r., Wb. 1507, 174 r., 185 r., 1508, 216 r., *passim*, Rek. 1635, 35 v.; up de grooten coutere *an de larenstrate*, Schp. 1486, 73 v., 1517; op Dossenbrouckvelt metter noortzijde aen de neer crayenwinckele, metten westende *aende Larenstraete*, Schp. 1538; *In den bruel, west de Laerestraet*, noort d'Ossenbrouckvelt, oost de ander straete; op 't laerevelt, *zuyt metten eynde de larestraete*, Cl. R. 1571; *de Larenstrate*, W.K. 1623; *in den bruel, west de Laerestraete*, Cb. 1623, Ca. e. 17^e E.; *de Laerstraete*, L. 1732 (nr 827). — Zelfde als *Edestraat*.

517. **Laarstraatje** (G 2) : *Laerenstraetjen*, Popp A, B. 1843. — Wegeltje van Ede naar de Larenbroek.

518. **Laar(kouter)veld** : (G,H 2,3) : een stuc lants dat gheleghen es te Haltert op *Larres coutre*, Oork. H.A. 1296; *up larenvelt*, Rek. 1390, 2 v., 3 v., 1443, 2 r., v., *passim*; l. *up laervelt*; l. *up Dlaervelt*, W.K. 1398 (nrs 9597, 9602, 9604); *op lare(n)velt*, W.K. 1443, 1 v., 2 r.; *te laervelde*,

Schp. 1458, 23 v.; *opt laervelt*, Schp. 1458, 23 v.; *up Dlaervelt* metter eender syden an den craeyenwinckele, Wb. 1472, 2 r., v., passim, R.H.G. 1503, 61 r., P. 1571/2, 60 v., 61 v., passim; *op (t)laervelt*, Wb. 1477, 17 v., 18 r., passim; *upt laervelt*, R. Contr. 1550, Cl. R. 1571, Cb. 1623, Rek. 1635, 5 r., 8 v., R.C. 1670 v.j., Ca. e. 17° E., Pg. 1776; *Dlaervelt*, W.K. 1620; *Laereveld*, Popp C, Kad. 1926.

×. *Laarveldeken*, zie Larenveldeken.

519. **Laarveldbrake**: *Int Dlaerveltbrake*, Rek. 1387.

Brake = « braakland, onbebouwd land ». Wijst op de wisselbouw.

520. **Laarveldstraat** (F,G 2,3) : *Laereveldstraet*, Popp A, B. 1843. — Straat van Ede naar de Wijpenstal.

521. **Laatste** (of **laagste**) **laarveld** (G,H 2,3) : 1. *op het leste laervelt*, Ca. e. 17° E.; lant *op het leeghste laerevelt*, suyt de straete, A. 1743. — Zelfde als Nederlaarveld.

522. **Laatste strekte** (I,J 5,6) : Pieter muylaert naest J. Muylaert noort de eerste strecke, *suyt de leste strecke*, Kr. 1729; Jaspas Coppens 1 d. lants op den curyscauter, oost de prebende, *suyt de Laetste Streckte*, Kr. 1731, 1743.

523. **Landelebos** (A,B 7) : gheleghen binnen haeltert *in Landelee bosch*, Schp. 1540; *Int bosselken te langhelede*, Rek. 1635; 1 d. lant *op Landelebosch*, oost de beke, A. 1743.

Bos in de nabijheid van de wijk Landelede (Kerksken). *Landelede*, uitspraak *Lanlee* (in 1400 : *langhe lede*); *lede* = « weg », « beek » of « helling ».

524. **Landeleweg** (A 7) : *landele straete*, C.R. 1531, L. 1732; *Landelestrate*, Akt 1619; *Landeleweg*, Popp C, B. 1843. — Weg van Heldergergem naar Landelede.

525. **Langbunder** : 1/ (I 5,6) : *Oost 't lanck bunder*, L. 1732 (nr 148, 149). — Kad. B, 805-807.

2/ (G 3) : lants op den grootcauter *op den lanckbunder*, A. 1661. — Zelfde als Roncklochting.

Partij genoemd naar de vorm en naar de oppervlakte. — Komt o.m. voor te Gentbrugge (Rek. 1405, 39 v.), te Dworp (nr 323), te Moerbeke-Waas (P. 1571, 154 r.) en te Sint-Gillis-bij-Dendermonde (nr 596).

526. **Lange dries** : *Stede an lancdriesch*, Schp. 1451; *op dland op den lanc dries*, R.H.G. 1503. — Vermoedelijk gelegen op Erembodegem.

527. **Lange grootkouter** (E,F 3,4) : *Langen Grootcauter*, B. 1843; *Lange Grootkouter*, Wl. 1877, Kad. 1926. — Als foutieve lezingen komen in het Kad. voor : *Langenroot* (A, 835) en *Langerootkouter* (A, 828).

528. **Langehaag** : 1/ (E-G 4) als weg : *Langehaeg*, Popp A, B. 1843. — Van het Grootveld naar 's Gravenkerselaar.

2/ (E 4) als plaats : an darentsveld liggende *op de langhe haghe*, R.H.G. 1503, 23 r.; op de groote cautere aen 'sgraven kersseleere gheseyt *de langhe haeghe*, *suyt de langhe haeghe*, Schp. 1634; *van de langhe haeghe*, T.V. 1669; het vierde deel van de grootcauter langhs *de langhe haghe*, Tw. 1765; *Langehaeg*, B. 1843.

Toponiem genoemd naar de kouterafsluiting. — Komt o.m. voor te Bambrugge (P. 1571, 51 v.), te Beersel (nr 133), te Dworp (nr 325), te Erembodegem (P. 1571, 1 v.), te Gijzegem (P. 1571, 23 v.), te Impe (P. 1571, 5 v.), te Lede (Rent. v. de kerk, 1453, 11 r.) en te Oosterzele (Rek. 1405, 33 r.).

529. **Lange lochting** : *int soncxvelt inden langhen lochtin*, Rek. 1390,

10 r., 1443, 9 v.; *Int sonxvelt Inde[n] langhe[n] lochten*, W.K. 1443, 5 r.; *op den langhen lochten*, R. 1503; *Aen Smesse... Inden langhen Lochtinck*, Rek. 1603, 55 v.; *aen diskens velt... jeghens tlanck lochtincxken*, W.K. 1624; *Inden langhen lochtinck; langhen lochtinc*, Rek. 1635, 53 v.

530. **Lange meers**: 1/ (C 6) : *inden langhen mersch*, Wb. 1485, 45 v.; *up de groot haeghe neven de langhen meersch*, Wb. 1495; *lants te bouchhaute, gheleghen op de belleputten noort den langhemeersch*; *Int Wilghevelt, west den Langhen meersch*, Cl. R. 1571, Cb. 1623; *meersch ghen. den langhen meersch*, oost de groothaeghe, west het Smedtveldeken, Schp. 1630; l. *op den belleputte, noort den langhen meersch*, Rek. 1635, 39 r.

2/ (J 4) : *Langemeersen*, B. 1843; *Langemeersch*, Kad. 1926 (B, 192, 96-98).

531. **Langemeersdreef** (J 4) : *Langemeersch dreef*, B. 1843. — Dreef van de Prov. Baan naar de Langemeers.

532. **Langveldeken** (C 3,4) : *lants op Dlanck veldeken te goeteghem aen sheerenstraete, oost aen 't goeteghemvelt*, Schp. 1553; *up dlanckveldeken*, P. 1571/2, 59 r., 66 v., passim; *thaeltert te Geuteghem, zuyt Gue-teghem velt, noort de straete, oost tlanckveldeken*, Schp. 1579; *ten langhen veldeken*, Rek. 1610, 34 v., *Lanckveldeken*, Schp. 1621, 39 r., L. 1732.

533. **Lankenslochiing**: *Joos Sterck op syne stede ten berghe geh. Lankens lochtinck noort sheeren straete*, R.C. 1670 v.j.

534. **Larenbroek** (G,H 2) : *Int Laerbrouc*, Rek. 1387; *anden laren broec; in larenbrou(e)c*, Rek. 1390, 3 v., 5 r., passim, 1443, 3 v., 4 v., passim; l. *inde larenbrouc*, W.K. 1398 (nr 9600); *neven de laerbrouc*, W.K. 1398 (nrs 9597, 9602, 9604); *anden Lare(n)brouc*, Schp. 1451, 14 v., 1474, 54 v.; *aende[n] lare[n]brouc*, W.K. 1443, 3 r., 5 v., passim; *broux inden Larenbrouc*, H.A. 1465; *anden laerbrouc*, Rek. 1466, 12 r.; *Inden lare[n] broeck*, Wb. 1488, 57 v., 58 r., passim; *Larenbrouck*, Wb. 1492, 84 r., 1507, 189 r., v., Schp. 1538, 1596; *Laerenbrouck*, Schp. 1550, Cl. R. 1571, W.K. 1623, Akt 1646, R.C. 1670 v.j., L.A. 1783; *Inden Laere[n]-broe(u)ck*, P. 1571/2, 70 r., v., 112 r., v., W.K. 1623; *Int Laerbrouc*, Rek. 1610, 35 r., 1635, 36 r.; *Larenbroucken*, L. 1732; *Laerenbroek*, B. 1843; *Laerebroeck*, Kad. 1926. — Voornaamste foutieve lezingen: *Lovenbroeck* (Popp A), *Larendock* (Kad. 1926, A, 374, 401, 442, 443).

Vgl. *Laerbrouc* (Rek. 1466, 16 r.) te Aaigem.

535. **Larenbroekbeek** (F-H 3,4) : *Laerenbroekbeek*, Wl. 1877.

×. *Larendock*, zie *Larenbroek*.

536. **Larenbroekstraat** (H 3) : *Laerenbroeckstraat*, Kad. 1926 (A, 610). — Zelfde als *Ossenbroekstraat*.

537. **Larenbroekveldeken** : *up dlaerenbrouckveldeken*, P. 1571/2, 77 r.

538. **Larenmeers** (F,G 3) : *pré Int Laremersch*, Rek. 1387; *inden larenbrouck meersch*, Wb. 1488; *in den larenmeersch*, Wb. 1508, 232 r.; *up den Grootcautere, west den laerenmersch*, Cl. R. 1571, Schp. 1606, Cb. 1623; *Inden laerenmeersch*, P. 1571/2, 73 v., 74 v., passim; *de Laere-*

mersch, L. Schp. 1635; *Laeremeersschen*, L. 1732 (nr 1793). — Kad. A, 760-764.

539. **Larenveldeken** (G 3) : *Int laerveldeken* neven de laerborre, Wb. 1508, 231 v.; *stuck landts datmen heedt het Laerveldeken*, Schp. 1621; *Larenveldeken*, Kad. 1926 (A, 703).

×. *Launesborre*, zie *Teunensborre*.

540. **Lauwe** : m. *te Lauwe* met den hende aen thoflandt, Rb. 1547, 46 r., v., 47 r.

Te vgl. met *Lauwe*, van *looi*, *run*, eikenboomschors (MANSION) ?

541. **Leemput** : inden bruel *bij den leemputte*, Rb. 1547, 45 r.

Plaats waar leem, te gebruiken bij het bouwen, werd gestoken.

542. **Lekkelwegje** (G-I 3) : *Lekkelwegje*, Popp A, B. 1843. — Weg van de Brulstraat naar Nieuwerkerken.

Waarschijnlijk een slechte lezing voor *Techelweg*.

543. **Leunskens** : op den Brulkouter 2 Ha 7 a 34 ca palende oost *Leunskens*, zuid de meerschen, A. 1884.

Perceel genoemd naar de eigenaar Leunskens, ontvanger van de Franse Republiek te Aalst, opkoper van het « zwart goed ».

544. **Lievensmeers** (D 4) : *jeghen den lievens [mersch]*, Schp. 1493, 104 v.; *Inde[n] Lievensmeersch*, P. 1571/2, 63 v., 67 r.; Joos de Zadelers Paschier, met zijnen beesten dreve heeft beslegen deur diverse lieden meerschen en landen, omme zijne beesten van brantegem te brengen tot in den Vossinck van de Lievensstraete *deur den Lievensmersch*, Proc. 1626; *mersch inden Lievensmersche*, oost het troesstaedtveldt, Schp. 1631. — Kad. C, 384-387.

Fn.: *Wouter Lievens* (Schp. 1465, 39 r., R.H.G. 1503, 25 r.), *Joos Lievens* (Wb. 1473, 9 r.), *Willem Lievens* (Schp. 1626).

545. **Lievensstraatje** (D 4,5) : *de Lievensstraete*, Proc. 1626; *Zuyt het lievensstraetken* daarop voortijds placht te woenen eenen Willem Lievens ende eene Adr. de hondt, Proc. 1626; *west het lievens straetjen*, L. 1732 (nr 1565).

546. **Linde(ken)** : 1/ (C 6) : stede ten boeckhoute *aen die lende* gheleghen daer die voors. Jan van den Storme op woende, R. Contr. 1552. — Naast de kapel van O.L. Vrouw.

2/ (B 6) : *Linde*, B. 1843. — Einde van de Linde-weg, op Drogeweide weg.

3/ (H 4) : hofstad inden bruel *ande lynde*, Rek. 1466, 11 r.

4/ behuysde stede ten heede *aen Lindeken*, ghe-landts op den appelkens acker, Schp. 1596.

Linde komt veel voor als grensteken, vooral bij kruiswegen. Soms werd er een kappelleken aan vastgehecht.

547. **Lindeborre** : Jan Meganck op zijn stede noort *aen de Lindeborre* geseyt de royte, Cl. R. 1571.

548. **Lindenput** (H 4) : Inden bruele... *aen Lendenputte*, oost den putte, Cl. R. 1571; *aen den lendenputte*, oost den putte... In den bruel, Cb. 1632. — Kad. B, 90.

De Wijput genoemd naar de lindebomen die er omheen stonden tot o. 1942.

549. **Lindeweg** (B 6) : *Linde weg*, Popp C, B. 1843. — Weg van Boekent naar de Linde.

550. **Linen Clippelsstedeken** : *neven lippijns clippels hofstede*, Tres. 1358; up omtrent 30 r. stede ghelegghen te Deechoute, gheh. *linen clippelsstedeken*, oost 'sheerenstraete, zuyt den bosch an den stichele, Schp. 1513.

551. **Lippensbek** (K 4,5) : *aen den lippensbeck* up den cruyscoutere, Wb. 1492, 78 v.; opden bruelcoutere... *bij den lippens becke*, R.H.G. 1503; *up den Lippensbeck*, Schp. 1569, 1605, 1636; *op den lippelsackere*, Akt 1615; Cruyscoutere daer ment noempt den *Lippensbuck*, L. 1732; *Lippensbek*, B. 1843.

Bek = «scherp uitlopend stuk land», eigendom van *Lippen*, «Philip».

552. **Lippenskouter** : *op den Lippescoutere*... zuyt het kerckelant van Erpe, noort de cauterhaeghe, Schp. 1598.

553. **Lochtingweg** (E 5) : *Logtingweg*, Popp C; *Logtenweg*, B. 1843. — Weg van de Lindekens naar Kerksken.

554. **Lobroek** (A 6) : bosch gen. *den loobrouck*, L. 1732 (nr 2480). — Kad. C, 1191-94.

Lo = «bos» of «open plaats in een bos». Hier : bebost moerassig terrein. — *Loobrouc* (P. 1571, 15 r.) komt ook voor te Herdersem; te Velzeke *Looveld* (Phs van der Loo) (P. 1571, 30 r., 38 r.) en te Mespelare *Groote Loo* (P. 1577, 9 v.).

555. **Loofputten** : 19^e wijk geseyt het deeskensvelt ende lochtingen daeronder begrepen, van niclaes Landuyt loopende *naer de loofputten* tot de plaetse en alsoo langhs de dekenye tot aen den hoelboschberme metten bernaerdt, T.V. 1669.

Loof, dial. voor raap. Vandaar de putten, waarin de rapen gedurende de Winter werden bewaard.

556. **Loofveldeken** : 1/ (F 2) : stede ten heede, samen met een veldeken ghen. *het loofveldeken*; stede, noort den herputte, oost 'sheerenstraete; *loofveldeken*, achter voormelde stede, ghelandt den upperackre, Schp. 1584; *het loofveldeken*, Ca. 1626.

2/ *op den Loofveldeken* oock... binnen haeltert ten eekhaut, Schp. 1615, 71 r.

Perceel genoemd naar de culture. — Zeer verspreid toponiem, o.m. te Bambrugge (P. 1571, 50 r.), te Herzele (P. 1577, 45 r.), te Mere (P. 1571, 8 r.), te Nieuwerkerken (P. Aalst 1573, 257 r.) en te S.-Lievens-Houtem (P. 1571, 36 r.).

×. *Lovenbroek*, zie *Larenbroek*.

×. *Lusbroek*, zie *Culsbroek*.

557. **Lynkenlochting** : op de droescouter, oost de haeghe, *zuyd lyncken lochtinck*, Schp. 1623, 2 r.; *zuyd lymcken lochten*, Schp. 1623, 22 r.

Lyncken, voor «Leentje», vleinaam voor Helena?

558. **Maameers** : 1/ *in den maeymersch* bijden calzay, Wb. 1477, 21 r.

2/ *inden maeymeersch* te lare, Wb. 1491, 74 v.

Maameers in tegenstelling met meersen, die afgewijd worden.

559. **Maalwilgen** : Joes rusinc op sine meersch *te maelwilghen*; meersch ende landt *te maelwilghen*, R. 1503.

Mael, *maal* = «plaats waar recht uitgesproken wordt» (J. MANSION: *Voorn. Best*), «depressie» (eigenl. zak) (M. GYSSELING). Vgl. *Maal*, wijknaam te Nieuwerkerken, pln. te Opwijk (nr 946); *Maalveldeken* te Lede (P. 1571). *Maalwilgen* is te vergelijken met *Paalwilgen* (nr 1133), «perceel genoemd naar de bomen die er als grenspalen der gemeente geplant werden» en *Reggelwilgen* (nr 1219), «scheidswilgen», te Opwijk. Vandaar «wilgen die

moesten geplant worden, als gevolg van een rechterlijke beslissing». Dit toponiem komt ook voor te Pepingen.

560. **Markiezengoed** : *het Markiezengoed*, Vm. voor het goed van Biezelingen. Sinds het Franse Bewind eigendom van markies de Rodes. Nu in het bezit van graaf d'Esplanoghe.

561. **Matelaar** (E,F 5,6) : Meersch gen. *den maeteleire*, L. 1732 (nr 1518).

Fn. ? — Te Kerksken komt voor *Maertelaerenbroek* (Schp. 1511).

×. *Meelkouter*, zie *Middelkouter*.

562. **Meer** : terre *sur meere* a haeltert, Rek. 1378; *op de meere* neven piet van der heyden, Oork. 1407; *lants bij muere*, Rek. 1466; *up den cruyscoute[re] up de mere*, Wb. 1488, 58 v., 1492, 78 v.; *up den cruyscautere in de mere*, Schp. 1556, Cl. R. 1571; *op den cruyscouteren bijde merre*, Cb. 1623.

Meer, « waterplas ». Zeer verspreid toponiem, o.m. te Hofstade (nr 458), te Hermelgem (P. 1571/2, 4 v.), te Herzele (P. 1571, 44 r.), te Godveerdegem (P. 1577, 18 v.), te Grimmingen (P. 1572, 18 v.), te Grotenberge (P. 1577, 16 v.) en te Letterhoutem (P. 1571, 44 r.).

563. **Meerput** (J 5) : *up den meerelputte*, Schp. 1450; *up de cruyscouteren ghen. den meerputte*, Schp. 1604; *lants bij de merreputte*, oost west thof ter heyden, R.C. 1670 v.j.; *aen den meerputte*, L. 1732 (nr 188); *lands op den cruyscouter gen. den meerput*, Akt 1789. — Kad. B, 302.

Zeer verspreid toponiem : te Baardegem (nr 119), te Mere (P. 1571, 12 r.), te Nieuwerkerken (Mb. 1633), te Opwijk (nr 991), te Sint-Gillis-bij-Dendermonde (nr 649), te Vloerzegem (P. 1572, 11 r.) enz. — Voor de betekenis zie *Mergelput*.

564. **Meers ter heiden** (I 7) : *cornel heeft den mersch ter heyden* voor den hof, Schp. 1625.

565. **Meersen (de)** : 1/ *Burghtveldeken... s. de meersschen*, L. 1732. — Zelfde als *Burchtmeersen*.

2/ *de Meerschen*, B. 1843. — Zelfde als *Oodsebroekmeersen*.

3/ *Meerschen*, Kad. 1926 (C, 1059). — Zelfde als *Hofmeersen*.

4/ *Meerschen*, Kad. 1926 (C, 1042). — Zelfde als *Klitsemeersen*.

566. **Meersveldeken** (C 6) : *Meerscheveldeken*, Kad. 1926 (C, 1388-90).

567. **Meerveld** : *upt meervelt* neeven den oerdsbroeck, Wb. 1488, 50 v., 51 r., 52 r.

568. **Meerveldeken** : binnen dese prochie ten boeckent geh. *het meereveldeken*, oost sheerenstrate, west de groothaghe, Schp. Mere 1623; *op de groot haghe aen 't cautergat, oost het meerveldeken*, Schp. Mere 1624.

Meerse enclave binnen Haaltert.

569. **Meiken** (D 4,5) : *Inden Vossinck paertije gheh. het meyken* groot 33 r., Schp. 1633. — Kad. C, 361 ?

Voor de psn. *Maaiken* ? « Kan ook verstaan worden voor *maaiken* = « wei-de » » (J. LINDEMANS).

×. *Melsbroek*, zie *Oordsbroek*.

570. **Menegat** : 1/ op t Scelfvelt commende metten eenen ende an 't strate bi den meengate, R.H.G. 1503.

2/ lants op de[n] appelkens ackere voor dmeengat, R.H.G. 1503, 69 r., v.

Mene, meen, adj. «gemeenschappelijk». Vandaar «gemeenzame toegangsweg tot verschillende akkers».

571. **Menegracht** : 1/ op 't rosstaertvelt, noort de menegracht, Akt 1631; up het rotstadt velt, z. den mengracht, noort de Grootcoutere, Schp. 1584.

2/ suyt het bouchoutvelt ende anden meengracht, Schp. 1573; opt Deuskensvelt, zuyt de meengracht, west het boekensvelt, Schp. 1636; Wyck gen. bouckensvelt... tot bij den mennegracht, T.V. 1669.

3/ up den bruelcoutere, noort den meengracht, Schp. 1584.

4/ ten heede, zuyt de meengracht, Rek. 1635, 10 v.

5/ opde melcautere, oost den meengracht, Schp. 1622, 24 r.

6/1. opden crayenwinckel, west den mengracht, Bo. 1676.

572. **Menestraat** : 1. aen[de] menstrate, Rek. 1610, 37 v.; broucx ghen. den beenhouwere aende menstrate, zuyt het bouchoutvelt, Rek. 1635.

573. **Meregat** : 1. liggende te meyere gate in deselve prochie vorseit (van haeltert), Oork. R. Kl. 1333; Inde selve prochie ten meyeregate, Rent. R. Kl. 1508.

Toegang tot het dorp Mere.

574. **Mergelput** : 1/ op de Brulkouter : up den bruelcoutere bij den meerelputte, Rek. 1390, 11 r., 1443, 10 v.; up den bruelcoute[re] inden merghelputte, W.K. 1398 (nr 9613); opde[n] bruelcoutere bij den Meerelputte, W.K. 1443, 5 v.

2/ ten Boekent : inde[n] merghelputte neven de kerkenland van haeltert, W.K. 1398 (nr 9590); upt Dboechoutvelt aende[n] merghelputte, Wb. 1492, 67 v.; up Dermgaerden velt aen den merghelputte, Wb. 1493, 91 r.

3/ ten Dale : upden meerelputte ten Dale, Schp. 1451, 14 v.

Put waar mergel (= vette, vruchtbare aarde, voornamelijk bestaande uit klei of leem en koolzure kalk, welke diende tot bemesting) of mergelsteen werd gestoken. — *Mergelput* komt o.m. voor te Grotenberge (P. 1572, 8 r.), te Herzele (P. 1577, 4 v.) en te Londerzeel (nr 222).

575. **Mertensborre** : *martensborre* metter eender zide neven den heirwech, Wb. 1488; Int veldeken neven den mertensborre, Wb. 1489, 62 r.; int veldeken neven den mertensborre, west jeghen den opstal an de beke, Schp. 1513.

Psn. *Merten* + bron.

576. **Mespelrot** (F,G 4,5) : up mespelrot, W.K. 1398 (nr 9610); int mespelrot, Schp. 1444, 6 r., 1458, 23 v., passim; up mespelrot, Wb. 1472, 2 r., 1509, 262 v., passim; up Dmespelrodt, Wb. 1506, 163 v., 1508, 210 v., passim; up Dmespelrot, Wb. 1482, 36 r.; op Dmespelrodt, R.H.G. 1503, 22 r., v.; neven dmespelrot, R.H.G. 1503, 53 v., 83 r., passim; up tmes-

pelrot, Wb. 1477, 16 v., Oork. 1509; *op den mospelrot*, R. Contr. 1552; *Mospelrot*, Cl. R. 1571, Schp. 1553, Rek. 1635, 3 v., 47 v., 48 r., Ca. e. 17° E., W.K. 1615, 1618, 1620, 1624, T.V. 1669, L. 1732, Tw. 1765, A. 1884; *up mospelrot*, P. 1571/2, 61 r., 64 v., passim; *upt mospelrot*, P. 1571/2, 64 r., 65 r., passim; *up dmespelrot*, P. 1571/2, 64 v.; *zuyt mospelroet*, W.K. 1620; l. *upt Mospel Rot*, Bo. 1631; 12° wijck gen. *het mispelrot*, Tr. 1681; *Mesprot*, Popp A, B. 1843; *Mestprot* (sic!), Kl. 1937. — Van de Achterstraat naar S. Antoniuskapel.

Rot, rode = «gerooid bos». Hier een bos van mispelbomen. — Vgl. *Mespelare*, *Mespelhoek* te Moerbeke-Waas (P. 1571, 106 r.) en *Mispelaerbos* te Londerzeel (nr 228).

577. **Mospelrotkouter** (F,G 4,5) : *Mospelrotcauter*, B. 1843; *Mospelrotkouter*, Kad. 1926. — In het Kadaster komen een paar slechte lezingen voor : *Mespelaerkouter* (A, 1483) en *Mespebedkouter* (A, 1627).

578. **Meusken** (H 3) : *ant moesken*, Rek. 1390, 12 r.; *ant muusken*, Rek. 1390, 11 v.; *ant moesekijn*, Rek. 1390, 6 v.; *an Dmooskin*, W.K. 1392 (nr 9613); *aent muuskin*, W.K. 1443, 6 r.; *aent moesken*, W.K. 1443, 6 v.; *aent moeseken*, Rek. 1443, 6 v., 11 v., *ant muusken*, Rek. 1443, 10 v.; *aent mooseke[n]*, W.K. 1443, 3 v.; *aen (up) Dmuesken*, Wb. 1488, 51 r., v., 1492, 86 v., passim, Schp. 1490; *Int muesken*, Wb. 1492, 83 r., 1507, 190 r.; *lant bi de meuskene*, R. 1503; *Int veldeken neven den bruelcoutere gheh. dmeusken*, Schp. 1527; *op negter muisch*, V.P. 1591; *besloten veldeken gheh. meusken*, Schp. 1630, 335 r. — Zie : *Muis*.

Afleidingen van het Germaanse *musa*, mnl. *mosch*, *mosse* = «moeras» (VERDAM).

579. **Middelkouter** (H,I 5,6) : *sur le middelcoutre*, Rek. 1387 (nr 14288); *up den middelcoute[re]*, Schp. 1442, 2 r., 1451, 14 r., 1459, 30 r., 1474, 55 r., Wb. 1485, 44 r., 1488, 51 r., 52 r., passim; *op de middelkouterere ghelegghen ter Heyden*, H.A. 1460; *op de Middelcoutere*, Rek. 1466, R.H.G. 1503, 27 r., 70 v., passim; *up den meedelcoute[re]*, Schp. 1474, 55 r.; *de meelcoutere*, Wb. 1494, 97 r., 1506, 164 r., passim; *up den meelcoutere aen deen zijde de moestrate ende metter ander jeghen den cruyscoutere*, Schp. 1493, 108 r.; *Meelcoutere*, R.H.G. 1503, 81 v., R. 1503, P. 1571/2, 54 v., 55 r., passim; *up middel coutere*, west de ougst coutere, R. Contr. 1552; *up de melcoutere*, R. Contr. 1552; *opden middelcauter*, met den eynde commende aen den onghelgracht, Cl. R. 1571; *op den meelcauter*, Cl. R. 1571; *op de muelcoutere*, V.P. 1571; *de Middelcoutere*, Rek. 1603, 37 r., v., passim, 1635, 8 r., 9 r., passim; *de Middelcautere*, Cb. 1623, Rek. 1635, 2 r., 7 v., passim; *melcautere*, Cb. 1623, Schp. 1623, 2 r., 5 v.; *de meelcautere*, Rek. 1635, 5 r., 6 r., passim; *op de melckcauter*, oost den voetwech loopende nar musgeseel, Schp. 1627; *Melcauter*, L. 1732; *op den meelcauter*, Akt 1789; *Middelcauter*, Akt 1793, Popp B, B. 1843; *op den Melkkauter*, Akt 1852; *Middelkouter*, A. 1884, Kad. 1926. — Foutieve lezing in het Kad. : *Wildekouter* (B, 727).

Kouter gelegen midden de Kruis- en de Droeskouter. *Middel* werd *meel*, *mel* en evolueerde verder tot *melk*.

580. **Middelste hoeve** (B,C 4,5) : De bovenste, *de middelste* en de nederhove, Mere 1760-75; *Middelste hoeve*, B. 1843; *Middelhoeve*, Kad. 1926.

581. **Middelste woerbosveld** (D 5,6) : Lysbeth alistox over Janne alistoc op 1 d. landts *int middelste woerboschvelt*, R. 1503.

582. **Middelste veld** : op Rosstadtvelt boven *In dmiddelvelt*, Rek. 1610, 33 r.

583. **Mier abeel** (H 7) : In de[n] oerdsbrouck meersch gheh. *te mier abbeelle*, Wb. 1509, 260 v., 263 r.; meersch geh. *den mieren abeel*, zuyt de beke, Schp. 1623; meersch inden ootsbrouck daerment noempt *te mierabbeele*, suydt de beke, Schp. 1600; meersch ghen. *den mierabeeel*, Schp. 1623, 2 r.

Miere = « moeras » (J. LINDEMANS).

584. **Mierskensveld** : *opt mierskensvelt*, Schp. 1629, 293 v.

585. **Mirbeziën barm** : *Mirbyenbarm*, Kad. 1926 (C, 297). — Zelfde als Aardbeziën barm.

×. *Moe(o)sken*, zie Meusken.

×. *Moeslochten*, zie Moselochting.

586. **Molen** (D 6) : *vand[en] muelen* te haeltert, Rek. 1373 v.j.; *van d'moelen* te haeltert, Rek. 1374; *moulin avent*, Rek. 1386, 5 r. (nr 7478); *du molin avent*, Rek. 1389, 1390; *Molin a vent* a haeltert appertenant a mon dit seigneur (le comte de Flandre), Rek. 1407; *beneden den molen*, R.H.G.A. 1446, 98 r.; *Inden Willekensbrouck... beneden den molen*, Schp. 1496, 1623, R.H.G. 1503, 105 v.; *Inden Wilgenbroeck... suyt den muelen van haeltert*, Rek. 1635, 33 r., 38 v.

Deze windmolen, herhaaldelijk vermeld in de Domaniale Inkomsten van het Land van Ninove, is ons reeds bekend in de 14^e eeuw en verdween vermoedelijk midden 15^e eeuw, al wordt hij door latere bronnen nog aangegeven. — In 1373 en v.j. was de molen verpacht aan Goesin van den velde « om XXI sacker coerens »; in 1377 voor 3 jaar verpacht aan Jan Martins; voor « 22 ½ sacker coeren elcs jaers »; in 1389 was de molen opnieuw in het bezit van Goselin del camps (= Goesin vanden Velde); in 1390 betaalt Jehan Martens 26 P. 8 Schell. pachtgeld. In 1393/4 is de molen gedurende 3 maand buiten gebruik, daar een molensteen moest vernieuwd worden, evenals de 4 wicken. In 1407 leed de molen stormschade, waarvan de herstellingswerken 32 P. 6 Sc. bedroegen; in 1409 grote herstellingswerken en nieuwe molensteen : 74 P. 10 Sc. Vanaf 1404 tot 1408 is Claus Soncke mulder. De molen werd verder tot 1414 in huur gehouden door Corn. de monier, daarna door Johan de monier. Stormschade in 1415 ten bedrage van 31 P. 18 Schell. In 1421 grote herstellingswerken : 45 P. 17 Schell 4 gr. In 1424 dient de molen, « qui estait si anchien », volledig vernieuwd, wat voor de graaf een uitgave meebrengt van 300 P. 18 Schellingen. In 1433 heeft de molen zo erg geleden door de storm dat er een nieuwe bekleding nodig is, « excepté le standart en bas », evenals twee nieuwe molenstenen : 500 P. 8 Sch. Na 1440 is Ghysel de Tac molenaar. In 1446 bedroeg de stormschade 110 P. 6 Sch. en voor het volgend jaar nog 70 P. 16 Sch. De molen werd in 1452 door brand vernield (Rek. 1452/53).

×. *Molen*, zie Windmolen.

×. *Molen te Gote gem*, zie Watermolen.

587. **Molenbaan** (E-G 5) : *Molenbaen*, Popp A; *Meulebaen*, B. 1843; op Meulevelt, N. *den molenweg*, A. 1884. — Baan van de Molen naar Bakkerstraat.

588. **Molenbeek** (A,B 3-6) : *dwater uter Molenbeke*, Schp. 1308; *de molenbeke*, R.H.G. 1503, 76 v., Schp. 1508; *de Meulebeke*, Cl. R. 1571, Cb. 1632, L. 1732; *Meulenbeke*, Popp C; *Molenbeek*, Wl. 1877, A. 1884.

Algemene benaming omwille van de watermolens, die er op draaiden.

589. **Molenberg** (G 5) : *W. den Meulenbergh; berg van de molen*, L. 1732 (nrs 628, 635, 651). — Kad. A, 1433.

Gedurende de oorlog 1914-18 werd deze molenberg afgevoerd tot demping van de Wijput op de Brul.

590. **Molendreef** (B 3,4) : *Meulendreve*, B. 1843. — Dreef van de Hofstaatweg tot de Gotegemstraat. Zelfde als Molenweg.

591. **Molengat** (D 6) : *ten muelegate*, Rek. 1466, 10 r., 11 r.; up Dueskensvelt *te molengate*, Wb. 1485, 41 v., 1496, 104 r.; up Dboechoutvelt... *biden molengate*, Schp. 1492, 111 v.; up dueskensvelt *bi molengate* an thecken, Schp. 1531; *te molengate*, zuyt sheerenstrate, Rek. 1635.

Losweg naar de windmolen nabij de Willekensbroek.

592. **Molencouter** (F,G 3) : *sur de champ du moulin*, Rek. 1389 (nr 14288); *up de molencoute[re]*, W.K. 1398 (nr 9610); *up de molecauter*, Schp. 1466, 42 r.; *lants op muylcoutere*, R. Contr. 1554; *up de mullecoutere*, Wb. 1483; *op Molecoute[re]*, Rek. 1603, 45 r.; *Meulencautere*, Schp. 1623, T.V. 1669; *opde droescauter*, *oost de muelecauter*, Rek. 1635, 16 v.

Zeer verspreide kouter naam, o.m. te Borsbeke (P. 1571, 17 v.), te Godveerdegem (P. 1572, 4 r.), te Ninove (P. 1572, 1 v.), te Ressegem (P. 1571, 24 r.), te Sint-Goriks-Oudenhove (P. 1571, 1 v.) en te Woubrechtgem (P. 1571, 2 v.).

593. **Molenmeers** : 1/ (B 3) : *up den molenmeersch* te goeteghem voer de molen, Schp. 1492, 103 r.; *meersch gheh. de mole[n]meersch*, gheleghen in de prochie van Haeltert te goeteghem an de molen, R.H.G. 1503, 100 v. — Kad. C, 3.

2/ (G 5) : *inden mole[n] meersch*, Wb. 1488, 58 r., v., 1507, 181 r., Schp. 1490, 92 r.; *upt mospelrot nev[en] meulem[eersch]*, Wb. 1504, 146 r., v.; *Meulenmeersch*, Cl. R. 1571, P. 1571/2, 78 v., 85 v., passim; *Inden meulemeersch*, P. 1571/2, 64 r.; *Inde[n] muele[n]meersch*, P. 1571/2, 75 v., 79 v.; daerment noempt *de meulemerssch*, Schp. 1576; *opt Mospelrot... zuyt den Meulenmeersch*, W.K. 1618; *de meulemersschen*, L. Sch. 1625; *de Meulemeersch*, *Meulemeerschen*, L. 1732 (nr 68); *Molenmeersch*, *Molenmeerschen*, Kad. 1926; *Molenmeerschen*, wijk, Kl. 1937. — Nu een wijknaam.

594. **Molenmeersgracht** (G,H 5) : *Meulemeerschgracht*, Wl. 1877. — Zelfde als Burchtgracht.

595. **Molenmeersweg** (F,G 5) : *Molenmeerschweg*, Popp A; *Meulemeerschweg*, B. 1843. — Weg van de Molenstraat naar Ekent.

596. **Molenstede** : 1/ *molenstede* te goeteghem, Schp. 1492, 102 v.; *de muelenstede* te gueteghem, Schp. 1492, 103 r.

2/ (G 5) : *lant opt meulvelt*, *oost Mevr. van beaupré* nu *de meulenhofstee*, zuyt de Straet, Cl. R. 1571; *de meulestede*, L. 1732 (nr 653). — Kad. A, 1435.

597. **Molenstraat** (F,G 5) : *op Dmolenveld... metten ende de molenstrate*, W.K. 1398; *an de muelestrate*, Rek. 1466, 8 r.; *ande molestrate*, Rek. 1466, 8 r.; *an de molenstrate*, Schp. 1479, 62 v.; *ten eechoute up deynde vande molen straten*, Schp. 1480, 65 v.; *an de muelenstrate*, Wb. 1494, 97 r.; *op de droescoutere metten ende ande molestrate*, R.H.G. 1503, 108 v.; *up mueleveld aen de muelestrate*, Wb. 1504, 146 r.; *up Moleveld... ande mole(n)strate*, Wb. 1504, 146 v., 148 v.; *Inde meulestrate* aldaer men ten molen waert gaet, Schp. 1572; *lants gen. het*

veldeken hof, noort het muelestraetken, Schp. 1584; opden Droescouter, noort de meulestrate, Schp. 1636, C.R. 1670, Ca. e. 17^e E., de muelestrate, Rek. 1635, 31 v.; de moeistrate, Rek. 1635, 22 r.; op den Droescouter, suyt den heirwegh, noort de meulestrate, Pg. 1776; Molenstraet, Popp B, B. 1843; Molenstraat, Kad. 1926, Kl. 1937. — Van Boekentstraat naar Hoogstraat.

598. **Molenveld** (F,G 5) : lants op *dmolen velt*, Tres. 1353 (nr 1062); *sur le champ du moulin*, Rek. 1378; *up (D)molenveld*, W.K. 1398 (nrs 9590, 9610); *up Dmolevelt*, Schp. 1442, 2 v., 1470, 46 v., passim; *opt muellevelt*, W.K. 1443, 4 v., Rek. 1443, 8 r.; *opt muelevelt*, Schp. 1458, 23 v.; *op meelevelt*, Schp. 1460, 33 r.; *op muellevelt*, Schp. 1464, 37 r.; *opt Dmolenvelt*, R.H.G.A. 1477, 1496; *op muullenvelt*, Schp. 1461; *upt mole(n)velt*, Wb. 1472, 2 r., 1473, 10 r., 1485, 46 v., passim, Schp. 1554, P. 1571/2, 61 v., 80 r., passim; *int molevelt*, R. 1503; *op dmolevelt*, R.H. G. 1503, 51 r., v., passim, Rek. 1610, 4 v., 32 r., 1635, 28 v., 29 r., passim; *mulevelt*, R.H.G. 1503, 74 v.; *up muelevelt*, Wb. 1504, 146 r.; *up Dmolenvelt*, Wb. 1508, 206 v.; *up molenvelt*, Cl. R. 1571; *D'Molevelt*, Rek. 1603, 44 r., v., passim; *op D'muelevelt*, Rek. 1603, 37 v.; *moelevelt*, *molevelt*, Cb. 1623; *Dmoelevelt*, Rek. 1635, 28 r., v., 30 r.; *op muelevelt*, Rek. 1635, 28 v.; *opt muelevelt*, W.K. 1620, 1624; *het meulenvelt*, Schp. 1639; 13^e wijck beyde de meuleveldekens, T.V. 1669, Tr. 1681; *opt mollevelt*, R.C. 1670 v.j.; *meulevelt*, R.C. 1670 v.j., Ca. e. 17^e E., L. 1732; *op t' meulenvelt*, Ag. 1743; de meuleveldekens, Tw. 1765; *Molenveld*, Popp A, B. 1843, Kad. 1926; *op meuleveld*, A. 1884.

599. **Molenweg** : 1/ (G 4-6) : *up molenveld... daer de molenwech duergaet*, W.K. 1398 (nr 9610); *Inden kakeyt... ougst lancx den molenwech heenen aent kakeythecken*, Schp. 1543; *op de Droescouter op den Steenbergh... west den meulenwech*, Schp. 1627, 196 v., Proc. 1629; *opt mespelrot, west den meulenwech, suyt de meulemeerschen*, L. Sch. 1630; *Molenweg*, Popp A, B; *Meulewegje*, B. 1843. — Weg van de Kattestraat naar de Houten Molen.

2/ (B 3,4) : *Molenweg*, Popp C; *Meuleweg*, B. 1843. — Weg van de Haelteringse straat naar Gotegem molen.

600. **Montenere** : *up de bruelcoute[re] up den monteneere*, Wb. 1488, 57 v., 58 r.

Fn. *Jacob de montenere* (Rek. 1610, 37 r.).

×. *Moosken*, zie *Meusken*.

601. **Moscou** (F 5) : *Moscou*, B. 1843.

Genoemd naar herbergnaam ?

602. **Moscoustraat** (E,F 5) : *Moscoustraet*, Popp A, B. 1843. — Straat van Ekentpontweg naar het Mespelrot.

603. **Mose** : velt gheh. *de mose*, Rek. 1443, 16 r.; *op de moese*, Schp. 1459, 29 v.; *up de mose*, Wb. 1488, 55 r., 1489, 62 r., passim; *stede ter mozen*, Rek. 1466, 6 r.; *up den moese*, Wb. 1477, 16 v.; *up de mose*, Schp. 1491, 94 r.; *in de mose*, R.H.G. 1503, 61 r., v.; *an de mose*, R.H.G. 1503; *up den moese*, R. Contr. 1552; *up de mose*, P. 1571/2, 57 r., v., passim; *op de moese*, Rek. 1610, 38 v.; m. gheh. *de mose*, Schp. 1629, 302 v.; *ter moesen*, oost dbouchoutvelt, west de moesstrate, Rek. 1635, 48 v., 49 r. — Zelfde als Mosveldeken.

Mose, moes = «moeras, modderpoel». Komt als fn. reeds voor in 1316: *Janen lanen dochter van der mose* (H.A., oork.). — Pln. te Heldergem (Rek. 1466, 16 v.).

604. **Moselochting** (C 6) : *achter de moeslochten*, Schp. 1460, 31 v.; *achter de mosslochten*, Schp. 1461; *int moese lochtinc*, Wb. 1480, 31 r.; *achter de mose lochten*, Wb. 1489, 62 v., R.H.G. 1503, 14 r.; *lands inde mozelochten*, oost jeghen dbouchoutvelt, Schp. 1514; *Inde moselochtinck*, P. 1571/2, 59 r.; *In den mosse lochtinck*, A. 1661.

« Moestuin ».

605. **Mosveldeken** (C 6) : *Int mosveldeken*, P. 1571/2, 61 v., 106 r.; opt bouckensvelt in een veldeken gen. *het mosveldeken*, oost het bouckensvelt, suyt den voetwegh, west de straet, Schp. 1711; *int mosveldeken* aent mosenstraetken, Schp. 1600; *Mosveldeken*, L. 1732 (nr 2363); *Mosveldeken*, B. 1843, Kad. 1926; *Mosseveldeken*, Kad. 1926. — Foutieve lezing : *Mosselveldeken*, Kad. 1931 (C, 1394).

606. **Moskensveld** (G 4,5) : *Moskensveld*, Kad. 1926 (A, 1487).

607. **Mosput** (K 7) : *Den Mosput*, oost ende noort 't gescheet van Erembodeghem, L. 1732 (nr 215).

Dit toponiem komt eveneens voor te Heldergem : *up de mozeputte* (Rek. 1466, 17 r.).

608. **Mosstraat** : 1/ (C 6) : *int mosenstraetken*, Schp. 1600; *Inden lochtinck ten bouchoute, west de moese strate*, Rek. 1635, 16 r.; *oost de Mosstraete*, L. 1732 (nr 2362). — Nu Brantegemstraat.

2/ *up de meelcoutere aen deen zijde de moustrate* ende metter ander jeghen den cruyscoutere, Schp. 1494 (op de cruyscoutere *an de mose*, R.H.G. 1503).

609. **Motte** (H 4,5) : *Goesemé vande Velde van den borch...* van den bergh ende gracht om den borch, Rek. 1373; *la motte et les fosses*, Rek. 1396, 9 v., 1397, 9 v. (nr 7478); een veldeken omtrent de kerck eertijds *een motte* geweest, west de straete, noort de beke, Ca. e. 17e E.; *Em. van den Hende op de motte op de plaetse*, K.A. 1774.

Motte = « kunstmatig opgeworpen verhevenheid van de bodem, waar een kasteel of burcht op stond ».

610. **Mue(de)gem** : op de grootcoutere in meere *up mueghem*, R.H.G. 5103, 79 r., Wb. 1508, 215 r.; *Inde[n] muedeghe[m]*, Rek. 1610, 36 v.; *Inden muedeghem* op den bosch, Rek. 1635, 42 v.

Muede, moede, modder = « modderpoel, moeras » (VERDAM). Vandaar « modderige plaats » ?

611. **Muis(straat)** (H 4) : *Muis*, Kad. 1926, Kl. 1927, Vm.; *Muisstraat*, Kl. 1937. — Zie : *Veldmuis* en *Meusken*.

Muis is een volksetymologische vervorming van *Meusken*.

612. **(s)Mulsstede** : *Baudewijn Ruysinck over Kristiaen ende Pieter Lievens op Smuls stede* in den brulle, oost 'sheerenstrate, R.C. 1688.

Fn. *de Mul*.

613. **Mushorik** : *up de bruelcoutere Inden muschkoorick*, Wb. 1509, 261 r.

Vermoedelijk dezelfde plaats als *Meusken*.

614. **Mussenzele** (H 7) : een stee ghel. *te musschenzele*, R.H.G.A. 1446, 97 r.; *up den middelcautere achter musschenzele*, Schp. 1451, 14 r., 1473, 52 r., 1474, 55 r., passim; *te muschenzele*, Tres. 1474; *te Mussche-*

zele, Wb. 1490, 65 v., 1492, 83 r., passim, Schp. 1493, 108 r.; *Musschenzele*, R.H.G.A. 1496; *te Musschesele*, R.H.G. 1503, 21 v., 64 r., passim, R. 1503; *te musschezele*, P. 1571/2, 54 v., 55 r., passim; *te Musschezeele*, P. 1571/2, 103 r., 104 r.; *tot muschezele*, T.V. 1669; *Musschezeel*, Geh. 1793; *in Musschezele*, L. 1732, Kad. 1926; *Musschenzeele*, Popp B; *Musschezeel*, B. 1843; *Musschenzele*, Kl. 1937.

Evenals *heem* is *zele* een typische nederzettingsnaam. De namen op *zele* (vroeger *sali*), dat «boerenhuis» of iets dergelijks betekende zijn minder talrijk dan de *heem*namen (M. GYSSELING: *Inl.*, blz. 300). *Sali* is een typische naam voor het Germaanse hallenhuis, dat onder één dak stallingen, schuur en mensenwoning samenvatte (Oudenburg, blz. 103). Het eerste lid is een soortnaam en, volgens J. LINDEMANS van *musk* = Mnl. *mosch* = «vochtig, nat». Deze verklaring beantwoordt aan de werkelijke toestand van de grond.

Het hof schonk zijn naam aan het geslacht van *Musschenzele*, dat reeds voorkomt in S.B. 1295: *beatrix de Mushenzele*.

Aldaar lag ook het hof ter Heiden.

615. **Mussenzelestraat** (H 6): *Musschenzeelstraat*, Popp B, B. 1843. — Van *Mussenzele* naar de *Kapellestraat*.

616. **Mussenzeleveld** (H,I 6,7): op *Dmusschenzele velt*, Schp. 1475, 58 v.; op *dmusschesele velt*, R.H.G. 1503, 58 r.; op *dmusschezele velt* up den meelcoutere, Wb. 1509, 261 r.; *Muschezele velt*, Cl. R. 1571; *musschezeelvelt*, Schp. 1571; *upt musschezeelvelt*, P. 1571/2, 54 v., 55 v., passim; *Musschezeelveldeken*, Schp. 1601; *het mueschezele veldeken*, Schp. 1623, 7 v.; *muschesele veldeken*, T.V. 1669; de 16^e wyck het *Muschezelevelt*, Tr. 1681; *Musschezelevelt*, L. 1732; *Musschezeleveld*, *Muscheteleveld*, Kad. 1926.

617. **Musseveld**: *het musscheveldt*, Tw. 1765; *Muschevelt*, B. 1843; *Musscheveld*, Kad. 1926 (B, 808, 809). — Zelfde als *Mussenzeleveld*.

618. **Muurken**: ten eechoute *ant muerken*, Rek. 1466, 4 v.

×. *Muusken*, zie *Meusken*.

619. **Naad** 1/ (F 2): *in den naet*, Rek. 1466, 8 r.; *up de naet*, Wb. 1491, 76 r., 1493, 89 v., 90 r., passim; *opden aet*, P. 1571/2, 72 r., 73 v., passim; *up de naet*, V.P. 1591; *de naecht*, Rek. 1635, 50 r.; *opden naedt*, Schp. 1636; *Haet*, L. 1732 (nr 1961); *Dehaet*, B. 1843; *De Haat*, Kad. 1926 (A, 47-51, 58, 62).

2/ Pr. Coppens *int thaet* te *Culsbroeck* te *haeltert*, Brouwerijen vóór 1616.

Nat, *nad*, bijvorm van *naad* = «verbindingslijn» ofwel «scheidingslijn van twee samenliggende stukken» (Opwijk, nr 1063). Hier gelegen op de grens *Haaltert-Nieuwerkerken*. — Meer voorkomend toponiem, o.m. te *Herzele* (P. 1571, 11 v.), te *Nieuwerkerken* (P. Aalst 1572, 105 v.) en te *Zandbergen* (P. 1571, 2 v.).

×. *Nagelkruis*, zie *Hagelkruis*.

620. **Nederhoeve** (C 4): *up de nederhouve*, R. Kl. 1583; *up de neer ende upper houve*, R. Kl. 1589, *op de nederhoeve*, Mere 1665; De *Bovenste*, de *middelste* ende *nederhove*, Mere 1760-75.

621. **Nederkraaienwinkel** (G,H 2,3): *inden nederen Cra(e)yenwinkel*, Rek. 1390, 6 v., 1443, 6 r.; *inden nederen crayenwinkel*, W.K. 1443, 3 v.; *inden nedersten crayenwinkele*, Rek. 1466, 12 r., 13 r.; *up den neren crayenwinckele*, Schp. 1491, 94 v.; *upden neder crayenwinckele*, Schp.

1533; op den *nedercryenwinckele*, west *Dlaervelt*, Schp. 1571; op den *neesten crayenwinckele*, V.P. 1591; op den *neder Craeyenwinckel*, Cl. R. 1571; *Inden neercrayenwinckele*, W.K. 1623; *neren craeyewinckel*, den *derden wyck gen. den neder craywinckel*, Tr. 1681; *Neder crayenwinckel*, L. 1732; *den neer Craywinckel*, Tw. 1765; *Neder Crawinkel*, Popp A, B. 1843; *Nedercrawlinkel*, *Neder Kraaiwinkel*, Kad. 1926.

622. **Nederlaarveld** (G,H 2,3) : op *dneerste laervelt*, R.H.G. 1503, 80 r., 88 v.; op *dnederste laervelt* metten eender siden jeghen de laerstrate, R.H.G. 1503, 117 r.; up *Dneerste laervelt*, Wb. 1507, 174 r., 1508, 215 v., passim; *upt neerste laervelt*, P. 1571/2, 69 r.; op *tnederlaervelt*, Schp. 1576; op *neeste laervelt*, V.P. 1591; op *Dneerste laervelt*, Schp. 1609, Akt 1620; den vierden wyck gheh. *het nederlarenvelt*, Tr. 1681; *Neerlaervelt*, L. 1732; *Den neer Craywinckel, en neer Laerveldt*, Tw. 1765; *Nederlaereveld*, B. 1843; *Nederlareveld*, A. 1884. — Als varianten komen voor: *het bijste laervelt*, Schp. 1636; *het naerste laervelt*, Tr. 1681; *leeglaereveld*, A. 1782. — Het Kad. heeft een foutieve lezing: *Neder Barreveld* (Kad. 1926, A, 413).

623. **Nederste Laarveldmeers**: jeghen *dneerste laerveldt meersch*, Wb. 1508, 215 v.

×. *Neerbeziënbarm*, zie *Aardbeziënbarm*.

624. **Nellekenslochting**: landts op *Geuteghemvelt achter Nellekens lochtinck*, Ca. e. 17^e E.

Nelleken voor *Petronella*.

625. **Neusken** (H 3) : up den *crayenwinckele int nuesken*, Wb. 1492; *int nuesken* neven de *craeyenwinckele*, Wb. 1508; up den *crayenwinckele in den nuishoorinck*, Schp. 1556; lants ligghend in een besloeten veldeken in zijne haeghen gen. *neusken*, oost en noort de *crayenwinckel*, Schp. 1630; *upt neuskensvelt*, west het *Ossenbrouckvelt*, Proc. 1630; een besloten veldeken gen. *het neusken*, Ca. e. 17e E., L. 1732 (nr 1182, 1183).

Genoemd naar de scherpe vorm, gelegen tussen twee veldbanen. — Vgl. *het Neesveld* te Opwijk (nr 1079).

626. **Nevenlochting**: *derrière Sneven lochten*, Rek. 1387.

627. **Nieuwe burcht**: meersch *te nieuwerborch*, Schp. 1451, 14 v.

628. **Nieuwe meers**: *In Den nieusten meersch*, ten rode, Wb. 1488, 51 r., 52 r.; *meersch in de nieuw meersch*, Schp. 1596.

629. **Nieuwstraat**: 1/ (H 5-7) : op de middelcauter *aen de nieuwstraet*, Cl. R. 1571; *De nieustrate*, Rek. 1635, 50 r.; *Haude Slot... N. de cleyen Droescauter, oost de Nieuwe Straet*, L. 1732. — Zelfde als *Mussenzeleweg*.

2/ (H 6) : J. de Santecroux op de meelcauter, *noort de nieuwstraete*, Schp. 1604; op de meelcauter, *suyt de nustraet*, Schp. 1636. — Zelfde als *Hondelgrachtweg*.

3/ up de cruyscoutere *Inden hoec commende ande nieuwe strate*, Schp. 1476, 58 r.; up de cruyscoutere *aen de nieustrate* in den hoeric, Wb. 1488, 50 v., 51 r.

4/ (H 5) : *Nieuwstraat*, Kad. 1926, Kl. 1937. — *Voorheen Baljuwsweg*.

630. **Nieuwveld** : Joos de pré getrouwd hebbende catrijne Winters op de stede *te Nieuwevelde*, noort de straete, R.C. 1678 v.j.

631. **Ninovestraat** (J,K 5,6) : den cruyscautere... met den aenhangh van *de ninoffsche straete*, T.V. 1669; *Ninofstraete*, Popp B, B. 1843. — Straat van Aalst naar Ninove over Denderhoutem.

632. **Noterborre** : meersch ter clitsinghen ghenoomt *den noterburre*, oost thechevelt, Kr. 1670.

Noter (noot-ter) = « noteboom ». — Vgl. *de Noterkens* te Opwijk (nr 1111).

633. **Nueckersmeers** (R 13) : Int Hyeken, *zuyt den nueckersmeersch*, Schp. 1609.

Fn. of wel *nueker*, « noteboom ».

×. *O(e)lbosveld*, zie Hoelbosveld.

×. *Oeskensveld*, zie Deeskensveld.

×. *Oeterbelk*, zie Oterbeek.

634. **Oogskensveld** : lants op *het dooghskensvelt*, west den herwech naer Gheersbergen, Schp. 1633.

Vermoedelijk voor Oeskensveld.

635. **Oogstkouter** : gelegen op middelcautere, *west den ougstcautere*, R. Contr. 1552.

Ougst = « oogst ».

636. **Oordsbroek** (G,H 6,7) : *en le noertbrouc*, Rek. 1388 (nr 14288); *up den droescoutere anden noertsbrouc*, W.K. 1398 (nr 1398); *In den ordsbroec*, Schp. 1459, 30 r.; *in den ordsbroec*, Schp. 1460; *inden oertsbrouc*, Rek. 1466, 10 v.; *in den oertsbroeck*, Schp. 1472, 49 r.; *Inden orsbrouc*, Schp. 1481, 69 v.; *meersch inden oorsbroeck*, Wb. 1485, 45 v.; *inden oerdsbroeck*, Schp. 1491, 94 v.; *inden oerdbrouck*, R.H.G. 1503, 15 v.; *inden oerdsbrouck*, R. 1503, R.H.G. 1503, 22 v., 28 v., *passim*; *inden oertsbrouck*, Wb. 1508, 234 r.; *Inden oorsbroeck*, R. Contr. 1550, Cb. 1623; *ind'oitsbrouck*, Cl. R. 1571; *Inden oitsbrouck*, P. 1571/2, 55 r., v., *passim*; *inden oosbrouck*, V.P. 1591; *oitsbrouck*, Schp. 1609; *Inden hutsbrouck*, Schp. 1623, 23 v.; *Inden oortenbroeck*, Rek. 1635, 48 v.; *den oorterbrouck*, Rek. 1635, 48 v.; *inden hoorsbrouck*, A. 1661; *hootsbrouck*, Schp. 1686; *Hutsbroek*, *Houtsbroec*, Kad. 1926. — Kadaster heeft nog als foutieve lezingen : *Kielsbroek* (B, 1076) en *Melsbroek* (B, 1066).

Het is geen *oodsebroek*, maar een *oordsbroek*. *Oord*, Mnl. *oort* = « plaats »... de eerste betekenis was *spits* (als Ags. On. en Mhd.), dan *hoek* (als Mhd.), dan *plaats* (Hgd. en Ndl.) (J. VERCOULLIE); J. MANSION verklaart *oord* als « uiterste punt, landpunt »; A. CARNOY als « hoek, grens, punt ». — Dit *oordsbroek* is gelegen op de uiterste grens — en tevens in een hoek — van de gemeente. Of in verband te brengen met *hort*, *horde*, « kouterafsluiting » (Cfr. Hofstade, nr 285) ?

637. **Oordsbroekmeers** (H,I 7) : *inde[n] oerdsbroeck meersch*, Wb. 1488, 58 r., 1491, 74 r., *passim*; 25 r. *Audtsbrouck*, *suyt de beeke*, A. 1743; *Hutsbrouck meerschen*, L. 1732. — Kad. B, 819, 830.

×. *Oorterbeek*, zie Oterbeek.

638. **Opperakker** : *up den opper acker* op den groot coutere, R. Contr. 1554.

×. *Opperkensakker*, zie Appelskensakker.

639. **Oppermeers** (C 5) : *Oppermeersch*, Kad. 1926 (C, 746, 747). — Meers van de Opperste hoeve.
640. **Opperste Gotegemveld** : *up Dopperste gueteghemvelt*, Schp. 1574, 1595.
641. **Opperste hek** : *up oeskensvelt neven doverste hecken*, Rek. 1390, 1443.
642. **Opperste hoeve** (C 5) : *up de neer- ende upper houe*, R. Kl. 1589; *opt branteghemvelt, west d'opperste hoefne*, Schp. 1634; *opt Schelfvelt, oost d'opperste hoefne*, Schp. 1634; *op de opperste hoeve*, Mere 1665; *Opperste hoeve*, B. 1843, Kad. 1926. — Zelfde als Bovenste hoeve.
643. **Ossenbroek** (G,H 3) : *stede thossenbrouc*, Rek. 1390, 6 r.; *achter ossenbrouc*, Rek. 1390, 6 v., 11 v.; *Jan van Ossenbrouc... achter ossenbrouc*, W.K. 1398 (nr 9613), Rek. 1443, 6 r., v., *passim*, W.K. 1443, 3 r., v., *passim*; *tsossenbrouc*, Rek. 1443, 6 r., W.K. 1443, 3 r.; *Int lant achter ossenbroec*, Schp. 1459, 28 v.; *achter ossenbrouc*, Rek. 1466, 8 v.; *acht[er] ossenbroeck*, Wb. 1488, 56 v., 57 r., *passim*; *Gillis van den ende over merten boesschoet op syn stede in den bruel die ossenbroeck was neven heidericx Sadeleeren stede daer hij op woende aen deen zide dossenbrouck*, R. 1503; *inden osbrouck*, Rek. 1610, 33 v., 34 r.; *inden osbrouc*, Rek. 1635, 35 r., v., *passim*; *Orsbrouck*, Rek. 1635, 23 r.

Wij treffen dit toponiem reeds aan in een fn. in 1308 : *Lippijn van Ossenbroek*. Niets wijst er op dat wij hier te doen hebben met een zelfde toponiem als de *Osbroek* te Aalst-Erembodegem. Daar is *Obsbroek* de oudere grafie voor *Osbroek*; wat niet het geval is te Haaltert. De verspreiding van het toponiem *Osbroek* wettigt de verklaring « broek of beemd voorbehouden voor de stieren of dorpsstier ». — Naast een *Ossenbeemd* te Noorderwijk (nr 886), vermeldt J. HELSEN een *Ossenbroek* te Turnhout, dat eveneens voorkomt te Aaigem (P. 1571/2, 68 r.) en te Velzeke (P. 1577, 55 v.); te Sint-Gillis-bij-Dendermonde was er een *Ossenmeers* (nr 738) en te Lede een *Ossenweide* (Rent. van de kerk, o. 1650, 44 v.).

644. **Ossenbroekstraat** (H 2,3) : *Ossenbroekstraet*, Popp A, B. 1843. — Straat van de Wijput naar de Larenbroek.

645. **Ossenbroekveld** (G,H 3) : *In dossenbroucvelt*, Tres. 1474; *upt ossenbrouck veldeken*, Schp. 1490, 92 r.; *dossenbrouck velt*, R. 1503, Wb. 1502, 110 v., 111 v., *passim*, Cl. R. 1571, P. 1571/2, 64 v., 67 v., *passim*, T.V. 1681; *upt Ossenbroeck velt*, Schp. 1554, W.K. 1623, Tr. 1681; *d'Ostenbrouckvelt*, Cl. R. 1571; *opt ossenbroeck velt*, noort den crayenwenckele, L. Sch. 1615; *up dossenbroeck velt*, Cb. 1623; *op het hossenbroeckvelt*, G.M. 1650/70, Ca. e. 17° E.; *Hossenbrouckvelt*, L. 1732; *op het Ossenbroeck velt*, Ca. 1753; *het Ossenbrouckvelt en Soncxveldeken*, Tw. 1765; *Ossenbroeck veld*, Popp A.

646. **Oterbeek** : *op dOerterbeke*, Oork. H.A. 1379; *op de Oorterbeque*, Schp. Aalst 1426; *up die Oorterbeke*, R.H.G.A. 1457; *op dooterbeke*, Rent. v. de heerl. v. Kerrebroek 1574, 1634. — Zelfde als Klokkputbeek.

« Dit moet de naam zijn van een beek die te Haaltert ontspringt en te Aalst, ten Noorden van de stad, in de Dender uitmondt. De naam is voorzeker zeer oud en te vergelijken met Oeteren in Limburg, anno 952 *Uctra*, een water-naam verwant met de wortel *water* (Zie Vercoullie, Etym. Wdb., i.v. *otter*, « waterdier », otter staat tot water, als os tot wassen, dot tot dwalen, enz.) » (J. LINDEMANS : *Med.*, XI j., 1935, blz. 22). — De oudere vorm is evenwel *Oerter* — komt reeds voor in fn. : *Adela de oerterbeke* (S.B. 1295, te Aalst) — en niet *oter*, zodat wellicht in een andere richting dient gezocht te worden.

647. **Oude rotveld**: lants op *douerot velt* neeven Jans vergheertruden lant, Tres. 1358 (nr 1062).

648. **Oud hof**: een plaetse gheh. *doude hof*, Rek. 1466, 1 r.; partij lant op *de hoeve inden hauhof*, suyt het goed van den honnenbosch, Mere, 1678.

Een reeds vroeg verdwenen hof, op de Hoeve. — Als pln. zeer verspreid, o.m. te Herdersem (P. 1571, 4 r.), te Ophasselt (P. 1571, 66 v.), te Welle (P. 1571, 12 v.) en te Wieze (P. 1571/2, 37 r.).

649. **Oud laarveld**: *up d aude Laervelt*, P. 1571/2, 74 r., 77 r., passim.

650. **Outgat** (E 6): *Jehan de la houtgate*, Rek. 1378; *stede ten outgate*, Schp. 1472, 49 r.; voor *thecken ten houtgate*, Schp. 1481, 67 v.; upt *boechoutvelt aen thoertgat* neven de willekens broeck, Wb. 1489, 62 r.; *stede ten houtgate* an thecken, R.H.G. 1503; op *Dueskensvelt an houtgate*, Schp. 1531; up *Dueskensvelt gheh. ten houtgate* aen thecken, Schp. 1531; op *dueskensvelt int bundere ten houtgate*, commende aenden heerwech loopende naar kerxkene, Schp. 1543; *aen thecken ten outgate*, Cl. R. 1571; *ten houtgate*, Rek. 1610, 37 r., 1635, 44 v., 45 r.

Mogelijk heeft *out* + *gat* de betekenis van «uit» + *gat*, «losweg».

651. **Overbrul**: Jan tsoncke *inden overbruel*, Rek. 1466, 5 r., 11 v.; *stede inden overbruel*, Schp. 1584; *Inden overenbruel*, noort den grootcautere, W.K. 1623; *Inden overenbruel*, west het Sonksvelt, W.K. 1623.

Gedeelte van de Brul verder afgelegen van het Dorp. — Vgl. molen en overmolen, bos en overenbos, broek en overbroek te Hofstade.

652. **Overste laarveld**: *op doverste laervelt*, R.H.G. 1503, 80 r.; *up doverste laervelt*, Wb. 1508, 224 r.

653. **Overste meers**: *up dwouwerbosch velt an den oversten mersch*, Rek. 1466, 13 v.

654. **Overste veldeken**: *Int overste veldeken* te ghueteghem neven tbrulocht straetken, Wb. 1502, 117 r.

655. **Paal**: lants aende kercke ghelegghen beneden *aen de pael*, Schp. 1458.

Paal dienstdoende als grenspaal. — Vgl. *Paal* (arr. Hasselt), *ten Pale* te Denderhoutem (Tres. 1353), *aen den pael* te Herzele (P. 1571, 47 v.) en *het paelken* te Sint-Lievens-Houtem (P. 1571, 36 r.).

656. **Paalken**: *up dermgaerdenvelt ten paelkene*, Wb. 1493, 91 r.

657. **Paalmeers** (G,H 7): *meersch ghelegghen inden oorsbroek gheh. den pael meersch*, Schp. 1519.

Meers genoemd naar de in de nabijheid staande grenspaal. — Komt eveneens voor te Velzeke (P. 1577, 52 r.), naast een *Paalveld* te Burst (P. 1571, 36 v.) en te Sint-Goriks-Oudenhove (P. 1571, 13 v.).

658. **Paalwilg**: *aen de paelwilghe*, Wb. 1489, 60 r.; landts op *tbouckensvelt aende paelwilghe*, Schp. 1629, 314 r.

Wilg dienstdoende als grenspaal. — Vgl. de *Paalwilgen* te Opwijk (nr 1133) en de *Paalwilg* te Denderhoutem (Schp. Haaltert, 1627, 200 v.).

659. **Paardenmeers** (A 5,6): *Inden peerdenmeersch*, P. 1571/2, 55 v.; Bosch gen. *den peerdenmeersch*, L. 1732 (nr 2486). — Kad. C, 1175a.

Meers dienende voor de grazing van de paarden. — Komt o.m. voor te Aaigem (P. 1571/2, 47 r.); te Mere (P. 1571, 4 r.), te Sint-Goriks-Oudenhove (P. 1571, 18 r.) en te Welle (P. 1571, 16 r.).

660. **Palatermansstraat** (C,D 6) : *Palatermansstraet*, Popp C; *Pallatermansstraet*, B. 1843. — Straat van Boekentveld naar de Klitse.

Fn.

661. **Papen Janweg** (D 4,5) : *Papen Jan weg*, Popp C; *Papenjanweg*, B. 1843. — Weg van het Hoelbos naar de Vossinkweg.

662. **Papenmeers** (H,I 4) : *de papemeersch*, west de pluymstraet, zuyt de provennebergh, noort t'cautergat van den brulcauter, Cl. R. 1571; *Inde papemeersch*, P. 1571/2, 81 v., 85 v.; *maeymersch*... diemen van houts tijde genompt heeft *den Papenmersch*, Ca. 1623; *aenden papenmerssche*, Schp. 1630, 358 v.; *papenmeersch*, L. Sch. 1634; *In de papenmeersch*, Rb. 1637; *inden papenmeerssche*, west den Aelsterschwech, Schp. 1641; *Paepemeersch*, *Paepemeersschen*, *Papemeerschen*, Pg. 1776; *Papemeerschen*, B. 1843; *Paepemeersch*, Kad. 1926 (B, 130, 152-56).

Meers (of veld), eigendom van een paap of priester.

663. **Papenveld** (D,E 4,5) : opt Rostadtvelt... *zuyt spapenvelt*, Schp. 1556; *het papevelt*, Schp. 1621, 63 v.; ten eekhouten berghe veldeken geh. *het paepenveldt* 8 d. 33 r., Rb. 1637, Schp. 1637; *het papenvelt*, T.V. 1669; *S'paepenvelt*, L. 1732 (nr 1578); *Papeveld*, B. 1843. — Kad. C, 578.

664. **Papenveld de kimpe** (H,I 4) : *Papeveld de kimpe*, B. 1843.

665. **Papestraatje** (H 4) : *Papestraetje*, Popp B, B. 1843. — Straatje van het Dorp naar de Papemeersen.

666. **Papeveldstraat** (E 4) : *Papeveldstraet*, Popp C, B. 1843. — Straat van 's Gravenkerselaar naar het Papenveld.

×. *Pastorij*, zie *Priesteragie*.

667. **Pastorijveldeken** (H 4) : het Amerix veldeken, noordt den papenmeersch, zuydt den herwech, oost de dreve, *west het pastorije veldeken*, C.R. 1616.

Veldeken gelegen achteraan de pastorij.

668. **Pauwel Baetenkapel** (I 6) : op de melcauter oost den voetwech lopende naar *pauwel baeten cappelken*, Schp. 1625.

Verdwenen S. Annakapel, genoemd naar de eigenaar.

669. **Penaaiken** : meersch binnen Aeltert ghenaemt *het peennyck*, oost ghelant den boucht, noort sheeren straete, Schp. 1622, 53 r.; meersschken ghen. *Peniaecken*, Schp. 1622; 1 d. achter de kercke gheh. *het penaeyken* zynde geweedt, west Adr. de Sadeleere comende aende straete ofte kerckwech van [den] eekent naer haeltert, Schp. 1629, 285 v.

« Een spotnaam (personificering?). Vgl. met Westvlaams *penen*, van het Frans *penand*, « beteuterd » ? » (J. LINDEMANS).

670. **Perre** : stede *ten perre*, Rek. 1466, 11 r.; stede *te perre*, Rek. 1635, 47 r.

Perre = « afgesloten ruimte, omheining ». — Komt o.m. voor te Hermelgem (P. 1571/2, 9 r.), te Londerzeel (nr 257) en te Ottergem (Mb. 1681, 180 v.).

671. **Perrelochting** (H 4) : inden Bruel... *den perren lochten* up dander zyde, H.A. 1465; stede gheseit *den perre lochten* in den bruel, Rek. 1466, 7 v., Schp. 1493, 108 r., Wb. 1509, 262 r.; *de perrelochtinck*, Cb. 1571; een lochtinck Inden Brul gheh. *perrelochtinck*, oost de strae-

te, Cl. R. 1571; inden bruel... gheh. den perrelochtinck, Cb. 1623; on-behuysde stede ghen. den perrenlochtinck, groot 81 r., Schp. 1628, 251 v., 1641; inden Brul *neffens den perrelochtingh*, oost de Brulstraete, noort het cleyn straetjen, Pg. 1776. — Kad. A, 1737, 1741.

Perre en *lochten* betekenen allebei « afgeperkte ruimte ». Dus *perrelochten* is een tautologie. — De samenstellingen met *perre* zijn zeer verspreid: *Perrekouter* te Moorsel (P. 1571, 5 r.) en te Rozebeke (P. 1571, 1 v.); *Perremeers* te Pollare (P. 1571, 9 r.) en te Sint-Lievens-Houtem (P. 1571, 45 v.); *Perreveld* te Letterhoutem (P. 1571, 9 r.), te Sint-Antelinks (P. 1577, 27 r.) en te Sint-Lievens-Houtem (P. 1571, 9 v.); *Perreboomgaard* te Mespelare (P. 1571/2, 2 v.).

672. **Perrekensweg** (C 6) : *Peurekensweg*, Popp C; *Perrekensweg*, B. 1843. — Weg van de Boekentstraat naar de Palatermansstraat.

Fn. *Perrekens*.

×. *Pierensveld*, zie *Fierensveld*.

673. **Pinkelingweg** (F 6) : *Pinkelingweg*, Popp B. — Zelfde als Ringelinkweg.

674. **Pinusveld** : lant *upt pynysvelt* neven Jan zelenlant, Wb. 1488, 50 v.

Pinus dialectisch voor *psn. Pepinus*, *Pepijn* ?

675. **Plaats** (H 4,5) : *de plaetse*, Schp. 1442, Cl. R. 1571, P. 1571/2, 79 r., 86 r., Cb. 1623, T.V. 1669, R.C. 1670 v.j., Akt 1717, L. 1732, Pg. 1776, H. 1779; *aen de pletse*, P. 1571/2, 54 v., 64 r.; *wijk Plaetse*, Schp. 1774, W.o. 1800; *Plaets*, B. 1843; *Plaats*, Kad. 1926.

676. **Plaatswaterloop** (H,I 4,5) : *Plaatswaterloop*, Wl. 1877.

677. **Plas** (E 5) : ten heechoute *up den plasch*, Rek. 1466, 4 r., 13 r.; een cleyn veldeken, *oost ende noord den plas*, west de Dekenye, L. 1732 (nr 1544); *Plasput*, B. 1843.

Als plaatsaanduiding zeer in gebruik, o.m. te Aaigem (Rek. 1466, 15 r.), te Denderhoutem (S. Adr. Geraardsbergen, 1427, 2 r.), te Ophasselt (P. 1571, 4 v.), te Parike (P. 1571, 22 r.) en te Strijpen (P. 1571, 3 v.).

678. **Pluimenbroek** (C 5) : lants *upt Boeckhoute velt aen Spluymenbroeck*, Schp. 1604; *West de pluymenbroucken*; *Bosselken gen. den pluymenbroeck*, L. 1732 (nr 2335). — Kad. C, 745.

Fn. *Pluim* : *Claus pluums zoene* (Rek. 1390, 7 r.), *Lysbetten Pluyms* (R.H.G. 1503, 21 r.), *Heinderic plumen* (R.H.G. 1503, 24 r.).

679. **Pluimstraat** (H 4) : in den bruel *aen de pluymstraete*, noort gelant het hoflandt, Schp. 1599; *de pluymstraet*, Cl. R. 1571, *ande pluymstrate*, Rek. 1635, 11 r., v.; *de pluymstraete*, Ca. e. 17° E.; *het pluimstraetjen*, Kr. 1791; *Pluimstraat*, Popp A, B. 1843, Kad. 1926. — Straat van de Brulstraat naar Koekelberg.

680. **Pluimsveld** : *in pluymsvelt* an diskensvelt, Schp. 1459, 30 r.; in thofstatvelt *achter pluymsvelt*, Wb. 1473, 9 r.

681. **Poefstraat** (E,F 5), spotnaam voor het Mespelrot, sinds de bebouwing na de oorlog 1914-18.

682. **Polder** (H 2) : *de Polder*, Vm. voor meers in de Larenbroek.

Polder = « laaggelegen partij, meestal door aanslibbing gevormd ». Vandaar ook « ingedijkt land ».

683. **Pontus gravenveld** : 1 d. *op pontusgraeven velt* binnen haeltert, noort den doolbosch, D.B. Kerksken o. 1650.

684. **Pontweg** (F 2) : *Pontweg*, Popp A, B. 1843. — Van Edestraat naar Nieuwerkerken.

Een *Pontweg* is meestal « een weg leidende naar een veer », soms ook synoniem van gemeenteweg in tegenstelling met geburenweg. — Vgl. Hofstade (nr 570).

685. **Populierbaan** (H,I 3) : *Populierbaan*, Vm. voor Kraaienwinkelbaan.

686. **Populierweg** (I 6,7) : *Populiereweg*, Popp B, B. 1843. — Weg van S. Annakapel naar Denderhoutem.

687. **Praterij** : up den bruelcoute[re] *upde preterije*, Wb. 1472, 2 v.; up den craeywinckele *inde preeterie*, Wb. 1485, 48 r., 1488, 56 v., 57 r., R. 1503; lants op Craeyenwinckel gen. *de preterije*, Ca. e. 17^e E.

Prater = « veldwachter ». De prater moest instaan voor de openbare orde en gebeurlijk de meier vervangen. Aan zijn ambt was een partij land verbonden. Vgl. *de Praterij* te Aalst (P. 1572, 57 r.) en *Pratershoek* te Baardegem (nr 138).

688. **Prieel** (H 4) : een veldeken... beneden den bruel metten oost ende ieghen de bruelcoutere ende ieghen der Weduen Jans hontshofstede gheh. *tprieel*, R.H.G. 1503, 116 r.; Inden bruel gheh. *tpriel*, Wb. 1509, 265 v.; Ant. de hont $\frac{1}{2}$ d. 4 r. ghelegghen inden bruel gheh. *tpryeel* achter jeghens den bruelcouter, Schp. 1538. — Kad. B, 122a.

Prieel = « luthof, aangelegde tuin » (VERDAM). — Komt o.m. voor te Erembodegem (P. 1571, 53 v.), te Herderssem (P. 1571, 22 r.), te Liedekerke en te Mere (P. 1571, 8 r.).

689. **Priesteragie** (H 4) : *neven de priestraige*, Schp. 1475, 57 r.; thaeltert ant kerchhof *neve[n] de priesterage*, Wb. 1509, 241 r., 242 r., v.; thaeltert bi der plaetsen... met de oost sijden *jeghen der priesteragie*, west en suyt jeghen tsheerenstrate, noort jeghen den cnollaert an de beke, Schp. 1511; *aen[de] priesteragie*, Rek. 1635, 48 r., 49 r.; *pastorij*, L. 1732 (nota van o. 1800); *presbytere*, Popp B; *pastorij*, Kad. 1926 (B, 140, 141).

« De eerste betekenis van *priesteragie* is de goederen, die bij de stichting van een nieuwe parochie de dotatie uitmaakten van de pastoor » (J. LINDEMANS : Beersel). Hier gebruikt — zoals trouwens in gans het Land van Aalst — voor het woonhuis van de pastoor.

690. **Priesteragieland** : op den bruelcoutere *aen tpriesteraige landt*, Rek. 1603, 53 v.

691. **Priestersveld** (F 1) : *upt priestervelt*, Wb. 1507, 179 r.; op *pristervelt*, V.P. 1591; op *spriestersvelt*, Schp. Mere, 1623; *Priestersvelt*, L. 1732; op *het priestersveldt*, oost het gesch. van Nieuwerkercke, noort Meire, zuyt de straet, west de prebende Pg. 1776.

Het priestersveld, eigendom van het kapittel, strekt zich ook uit over Mere. X. *Prinkelink*, zie Drinkelink.

692. **Provenne** : *an tprovene lant*, Schp. 1468, 45 r.; *neven de provende*, Schp. 1472, 48 v.; *an de provene*, Schp. 1479, 66 r.; up den craeyenwinckele *neven de provene*, Wb. 1488, 56 v., 57 r., 58 r., R.H.G. 1503, 68 r., 71 r., *passim*; *tprovendegoet*, R.H.G. 1503, 72 v.; *aen de provende*, R. 1503; *an de provenne*, R. Contr. 1555; op den Cruyswinckel, *noort aen de Provenne*, suyt de boschaege, R.C. 1670; lants opden cruyscautere, *op de penne*, suyt de boschaege, R.C. 1678 v.j.

Provenne vervorming van « prebende ». Prebende is een kerkelijke bediening waaraan een zeker jaargeld is verbonden. De goederen zelf waarop dat jaargeld is gesticht noemt men prebendegoederen... of provenne.

693. **Provenneberg** (H 4) : hofstede, oost de papemeersch, west de pluymstraet achter zuyt *de provennebergh* van Mr Raesen boenaert, noort t'cautergat van den bruelcauter, Cl. R. 1571.

694. **Put (ten eede)** (F 2) : meersch ten eede *nevens den putte*, noort het heckenvelt, west 'sheerenstraete, R.C. 1678 v.j. — Hekkeput.

695. **Putken** : lands gheleghen boven ter Heyden *int Putken*, H.A. 1465; ter heyden ten putkene, Wb. 1485, 44 r., 1491, 65 r.; up de droescoute[re] *ten putkene*, Wb. 1508, 210 r., 211 r., 1509, 261 r., passim; op de droescautere daerment noempt *te puttenen*, Schp. 1628, 218 r.; op den meelcauter ghen *het putken*, zuydt 'tgoed ter heyden, Schp. 1629.

696. **Putkensgracht** (K 4,5) : lants binnen haeltert op den lippelsackere geh. *den putkensgracht*, Akt 1615.

697. **Putmeers** : 1/ (H 4) : meersch gheh. *den pudt meersch*, metten oost ende jeghen de bruelstrate, R.H.G. 1503, 110 r., 111 r.; *Inden putmeersch*, Wb. 1507, 189 v., 190 r., 198 r., passim; 'tstraetken an den enollaert ende *jeghen den putmeersch*, Schp. 1513, 1566; *up de putte-meersch*, P. 1571/2, 82 v.; meersch gen. *den putmeersch*, L. 1732 (nr 81). — Kad. A, 1768.

2/ te geuteghem... west branteghem, ende een stuck meersch groot 75 r. ter Steenenbrugge gen. *den putmeersch*, oost sheerenstraet, Schp. 1553; meersch *in den putmeersch*, Schp. 1573.

Meers in een diepte of bodeminzinking gelegen. Vgl. *Putweide* te Herderssem (P. 1571, 19 v.) en te Wieze (P. 1571/2, 1 v.).

×. *Quadelap*, zie Kwade lap.

×. *Qualster*, zie Kwalster.

×. *Quicken lochting*, zie Kwikken lochting.

×. *Quickestedeken*, zie Kwikkenstedeken.

698. **Quotidianistenland** (E 2) : l. *van de cothidanen van Aelst*, R.H.G. 1503; lant op den bosch ten heede comende *aende cotodianisten lant* van Aelst, Schp. 1543; pachte *vande quotidianen*, L. 1732.

Eigendom van de Quotidianen van S. Maarten te Aalst.

×. *Rastaart*, zie Rostat.

699. (s) **Ravens** : lants ten boeckene *bij tsravens*, R. 1503.

Psn. *Raven, Raaf* (Rabo). — Zo niet voor 's-Gravenkerselaar.

700. **Reet** (D 4) : *Inde Ruette*, P. 1571/2, 58 r.; G. de Zadeleire op zijn stede ten boeckent oost de straete, *noort de ruete*, Cb. 1623; opt Rostatvelt in het stuck gheseyt *de Ruete*, zuyt Schapenvelt, Schp. 1634; papenvelt en *de root* liggende op Haeltert, T.V. 1665; bosch gen. *de roote*, L. 1732 (nrs 1569, 1570). — Kad. C, 513, 514, 517.

Rote wijst op een vroegere vlasteelt en de plaats waar het vlas werd te weken gelegd. — Vgl. *Ruette* te Wieze (P. 1571/2, 11 v.).

701. **Regelaar** : op den brulcauter gheseyt *den reghelere*, gekomen ten leene aen 't voorseyde veldeken ten Eede, noord den Haelsterschen wech, Cl. R. 1571; op den bruelcoutere gheh. *ten reghellere*, Cb. 1623; op de Craywinckel gen. *de Regelier*... d'eene syde west den dreve naer Laerenbrouck, Akt 1646.

« Waarschijnlijk een slagboom » (J. LINDEMANS). — Vgl. *de Regelaar te Hombeek* (nr 351) : *rege* voor *regen*, « grensscheiding » + *laar*.

702. **Reimeers** : partije mersche ghenompt *den reymeersche*, suyt de capelrije van haeltert, Schp. 1633.

Meers nabij een *rege*, « gracht ».

703. **Reimersbroek** (C 5) : *up de Reymersbrouc*, Wb. 1480, 31 r.; *Inden R(e)ydersbrouck*, Wb. 1502, 108 v., 1503, 123 v., 1509, 262 r., passim; *lants op den reymersbrouck*, R.H.G. 1503, 18 v.; *Inden Reymersbroeck*, P. 1571/2, 106 r., 110 r.; op 'tschelfvelt, *oost den Reymers brouck*, Schp. 1577, 1598; *aenden riemersbrouck*, Rek. 1610, 36 v.; op *reymersbrouck*, Rek. 1635; *Rijmensbrouck*, L. 1732.

Psn. *Reimer* : *Reymers van den Perre* (Schp. 1544).

704. **Reimerslochting** (C 5) : *up de groete haghe... metten Inde neven reymersch lochten*, Oork. R. Kl. 1411.

705. **Reimerstraat** (B,C 5) : *stede ter reymerstraten*, Rek. 1466, 8 v.; *ter reymerstrate*, R. Kl. 1508, R.H.G. 1503, 37 r., 77 v.; *meersch ter clissiën metter eener zijde aende Reymerstrate* ende metter ende an sceppersvelt, Schp. 1528; *ter remersstrate*, Rek. 1602; op dbouchoutvelt *te Reymerstrate*, Rek. 1635, 16 v., 34 v., 44 r. — Zelfde als *Teunenswegeltje*.

706. **Reimersveld** : *up treymersvelt*, P. 1571/2, 107 v., 110 r.

707. **Rek** (F 2) : *de rek*, Vm. voor huizenrij achter S. Maartenherberg ten Ede.

708. **Rijsendal** (D 4) : *lants op den grootcoutere int Rysendal*, R.H.G.A. 1446, 98 r., 1496; op thofstatvelt *int reysendal*, R.H.G. 1503, 68 r., Wb. 1506, 164 r.; *int rijsendael*, Cl. R. 1571, Cb. 1623; op den grootcauter daer ment naempt *Int reysendaele*, oost de Dekenije, suyt het rotstadtvelt, Ca. e. 17° E.; *ten rijsendael*, Kr. 1670; grootcauter geseyt *het reysendael*, L. 1732 (nr 2066); *opt rijsendael*, A. 1743, Kr. 1791.

Dal waar rijs(en) of wissien (wilgentwijn) groeien.

709. **Rijstraat** : *up thofvelt commende ande Reystrate*, Wb. 1507, 184 r.

710. **Rinkelink** (F 6) : *op den rinckelinck*, K.A. 1748 v.j. passim.

Volksetymologische vervorming voor Drinkelink.

711. **Rinkelingsweg** (F 6) : *Rinkelingsweg*, B. 1843. — Weg van de Holstraat naar de Molenstraat.

712. **Rode (ten)** : 1/ (I 4) : land ghelegghen *int Veldeken ten Rode* neven sprovendenlant van den Rode dwelcke dat men hout van der kerken van haeltert, Tres. 1353 (nr 1062); *up Dlant ten Rode* up de bruelcoutere, Rek. 1466, 9 v.; *ten rode*, Wb. 1488, 51 r., v., 1493, 88 v.; *meersch ten rode*, R.H.G. 1503, 28 v., 29 r.; *lants ten rode... op den bruelcoutere*, R. 1503; op den brulcoutere *ten Rode*, zuyt de provenne van Gheert van den doorent; op 't selve velt aen Hr Gheerts provenne *ten Rode*; up den bruelcoutere *ten Roden*, west commende anden voetwech, R. Contr. 1550; op den brulcauter *aenden weghe ter Rode aende Roode Haeghe*, competeerende de kercke van haeltert, R.C. 1670 v.j.; *doorkensvelt achter ten roode*, Rek. 1635, 25 v., 26 r., v.; *Ten Roode* op den bosch ten roye, Rek. 1635, 26 r.

2/ een oud d. lants ten eechoute binnen de prochie haeltert, gheh. *ten Rode*, Schp. 1509; huuse ende hafe alsoe zün ghe-

staen ende ghelegghen üs ten eecoute dat men seyt *ten Rode*, Schp. 1465, 39 r., 1474, 56 v.; Pieter den hont... in manghelingh ghelaten heeft een stede ghelegghen ten eechoute gheh. *ten Roode* (belast met 2 peperkoeken 's jaars aan de kerk van Haaltert), Schp. 1538.

Rode = «gerooid bos». — Zeer verspreid toponiem, o.m. te Aaigem (P. 1571/2, 37 r.), te Godveerdegem (P. 1572, 9 r.), te Pollare (P. 1571, 1 r.), te Sint-Antelinks (P. 1577, 11 v.) en te Wieze (P. 1571, 28 r.).

713. **Rodehaag** (I 4) : lants op den Brulcauter *bij de Roode haghe*, Schp. 1628, 1641; lants opden bruelcauter *aende Roode haeghe*, noort den voetwegh loopende naer Aelst, zuyt de cappelrye van haaltert, Schp. 1629, 280 r., 1630, 357 v.; lants op den brulcauter aen den wegh ter Rode *aen de Roode haeghe*, R.C. 1670 v.j.

Haag die men om één of andere reden rood kon noemen of afsluiting van bij het goed ten Rode.

714. **Rodemeers** : *ten rode meersch*; den minsten *meersch ten rode*, Wb. 1488; *mersch inden Rode mersch* ende int Schuerkens Veldeken, Schp. 1536; m. so men nompt *de Roden meersch*, noort onser vrouwen capelrije thaeltert, Schp. 1571; *meersch ten roode*, oost de dreve, zuyt tcapelrije goet, Rek. 1635.

Wellicht «meers van het hof ten Rode».

715. **(s)Roecxlochting** (G 3) : een lochten inden bruel gheh. *tsroexlochten*, groot 1 d. 8 r., Schp. 1451, 15 r.; de cothidiane van S. Jans te Ghent op drie d. lants dat men heet *roncxlochten*, R.H.G. 1503; onbehuysde hofstede ghen. *den roecx lochtinck*, Akt 1623; stede *Int roecx lochtinc* ten eede achter den hecstijl, Rek. 1635, 4 v., 7 r.

Fn. *Claus de Rouc of de Roeck* (Rek. 1390, 4 r., 9 r., W.K. 1443).

716. **(s)Roecxstede** : ten eekent *in Scroeckstede* neffens de hofstede van Joos Lievens, Schp. 1626; stede ghen. *sRoeckx stede*, Schp. 1627, 197 r.; hofstede ghen. *sRoicx stede*, Schp. 1627, 194 v.

717. **Roecxstraat** : ten eechoute daer de camme op staet metter zwijsiden ieghen *tsroecx strate*, R.H.G. 1503, 71 v., Wb. 1510, 270 v.; binnenaaltert... daerment noempt *de Rouckstraete*, Schp. 1623, 1 r.

718. **Roelsstede** : *Inde Roels stede*, Wb. 1482, 36 r.

719. **Rond bunder** (I 5,6) : in pacht van de goede ter heyden *Int rontbunder*,... oost 't lanck bunder, L. 1732 (nr 126). — Kad. B, 389, 390.

720. **Ronde grootkouter** : *Den ronden grootcauter*, Tw. 1765.

721. **Ronde lochting** (D 5) : Gillis de Dekker *op den ronden lochtinck* te branteghem, west-zuyt de straete naer 's graven kerselaer, zuyt-oost keyberchstraete, Cl. R. 1571. — Kad. C, 496.

722. **Ronde meers** (B 4) : een bosch gen. *den ronnen meersch*, L. 1732 (nr 2503). — Kad. C, 57, 58.

723. **Roodveldeken** (I 4) : *upt roeyvelt*, Wb. 1484; een besloten veldeken gheh. *troyveldeken*, noort jehghens den bruelcoultere, oeyst stkeyerslandt, Schp. 1542; *In trodeveldeken*, P. 1571/2, 64 v., 75 v.; de Middelcoultere... *op t'Rodveldeken*, Rek. 1603, 63 r.; *op 't rotveldeken*... op den bruelcaultere, noort den Aelsterschen wech, Rek. 1636; op den bruelcaultere gen. *het root veldeken*, oost het prebende goed, suyt de meersschen therrenthaut, west den wal, G.M. 1650/70, op den Bruelcaultere *int Rode veldeken*, noort den Aelsterschen wech, A. 1661;

wyck gen. den brulcautere *met het roodveldeken*, T.V. 1669; Den bruelcauter *met het rondeveldeken*, Tw. 1765. — Kad. B, 189.

724. **Roodstraatje** (J 4) : een veldeken gen. de cappelrije commende oost *het roey straetken*, west het probende goet, zuyt de herreweg, G.M. 1650/70; lants gen. de Capellerije in 't heirenthout, oost 't *roytstraetjen*, noort de meersschen, s. de heirewegh, G.M. 1742; 40 r. in den therentout meersche, suyt het therentoutveldeken, oost *het roo-straetjen*, Pg. 1776. — Zelfde als Langemeersdreef.

725. **Roosboom** (I 3) : lants up den brulcouter gheh. *den Roosboom*, Schp. 1494, 1538; lants... gheh. *den Rooseboom*, Schp. 1622, 44 r., 1624, 102 v.; stuck lants... geh. *den Roosboom*, L. Sch. 1623, Akt 1624; partije l. opden Brulcauter daer men het noemt *den Roosen Boom*, noort d'heeren Kanoningen van Aelst, Akt 1797. — Kad. B, 27.

Wellicht een wilde rozelaar als akkerpaal.

×. *Root*, zie *Reet*.

726. **Rosbosstraat** : *Rosboschstraat* (veranderd in *Keiberg*, in 1924), Kad. 1916 (C, 849, 850). — Zelfde als Brantegemstraat.

727. **Rostatmeers** (E 4) : op omtrent een oudt d. landts gelegen opt Rodstadtvelt geh. den bosch, *noort rostadtmeersch*, zuyt spapenvelt, Schp. 1556.

728. **Rostatveld** (D 4) : *trostatvelt*, Schp. 1551; *up trostatvelt*, P. 1571/2, 65 v., 108 r., passim; *up trostervelt*, P. 1571/2, 56 v.; 't *rosstadevelt*, Cl. R. 1571; *up Rosstadtvelt*, Schp. 1572; *opt trostersvelt*, Schp. 1584; *op trosstadtvelt* boven In Dmiddelveit, Rek. 1610, 33 r.; *op trotstatvelt*, Schp. 1609; *opt Rotstadtvelt*, Schp. 1624, 98 v.; *op troostersvelt*, suyt den rastaert, Schp. 1630, 318 v.; *op t roesstadtveltdt*, Schp. 1629; *op 't rosstaertvelt*, Akt 1631; *op Rosstadtvelt*, Rek. 1635; *op rostadtvelt*, Rb. 1637, R.C. 1670 v.j., Ca. e. 17° E.; *op 't rotstadvelt*, A. 1743, L. 1732; *het rostant veldeken*, *het rostant veldt*, Pg. 1776; *Rosthoutveld*, Rostat, B. 1843; *Rosthoutveld*, A. 1884, Kad. 1926; *Roshoutveld*, Kad. 1926 (A, 456). — Verschrijving in het Kad. : *Laerveld* (1926, C, 447).

Rosstade = « rosstede », « paardenstal » (J. LINDEMANS). — Ook de fn. komt voor in de 16° eeuw : *Margriet vander rotstat* (Schp. 1567).

729. **Rostatveldweg** (D 4) : *Rosthoutveldweg*, Popp C, B. 1843. — Weg van 's Gravenkerselaar naar Brantegem.

730. **Rostatweg** (D 4) : Rostatweg, Popp C, B. 1843. — Weg van Miegem (Mere) naar Rostat.

731. **Routhuizeken** (J 4) : *het routehuizeken*, Vm. voor (spoor)baanhuis langs de Brulkouterstraat.

732. **Rueken** : up tgoeteghemvelt *ten Ruekene* aen thecken, Wb. 1493, 91 v.

Rueken, *ruedeken* = « rodeken ». — Vgl. *de Rueken* te Aaigem (P. 1571/2, 34 v.), te Erembodegem (P. 1571, 48 r.), te Gijzegem (P. 1571, 51 v.), te Moorsel (P. 1571, 21 v.), te Ophasselt (P. 1571, 30 v.), te Welle (P. 1571, 18 v.), te Denderwindeke (P. 1571, 33 v.) en te Viane (P. 1571, 35) en *Ruedeken* te Godveerdegem (P. 1572, 8 r.), te Grotenberge (P. 1572, 11 v.), te Herzele (P. 1571, 54 v.) en te Ressegem (P. 1571, 33 r.).

×. *Ruete*, zie *Reet*.

733. **Ruyssinck** (H 3) : *Ruyssinck*, Kad. 1926 (A, 516).

Fn.: *Jan rusinc* (Wb. 1473, 9 r.), *Jozijnken Ruyssinck* (Rek. 1610, 35 r.) en nu nog.

734. **Sacramentstraatje** (H 5) : aen de borch, *west thelighe Sacrament Straetken*, Rek. 1635; een huys gen. de Swaene, *noort het Sacramentstraetken*, oost de Plaetse, R.C. 1678 v.j. — Zelfde als Edekerkweg.

Vermoedelijk straat gevolgd door de processie. — Vgl. de Processieweg te Hofstade (nr 575) en het (Ora)Pronobisstraatje te Kerksken.

735. **Sagherslochting** (H 3) : bij den bruele achter *Jans Zagherslochtin*, Rek. 1390, 1443; $\frac{1}{2}$ d. gheh. *tsaghers lochten*, Schp. 1491, 94 v.; een veldeken gen. *Saghers lochtinck*, L. 1732 (nr 1148). — Kad. A, 580-89.

736. **Sambergenkruis** : up den bruelcoutere *an tsamberghen cruce*, Wb. 1485, 43 v.; *an tsamberghen cruse*, R.H.G. 1503, 67 r.; up den bruelcoutere *an tsamberghen cruyse*, Wb. 1507, 175 r., v.; *an tsamberghen cruyce*, Wb. 1507, 185 r.

« Kruis van Zandbergen; waarschijnlijk een boetekruis geplaatst door een « van Santberghe » of ter nagedachtenis van een « van Santberghe »; zulke kruisen werden op bevel van het gerecht geplaatst waar een moord gebeurd was » (J. LINDEMANS).

737. **Sarazijnveld** (G 5) : *int sterresinvelt*, Schp. 1458, 23 v.; *Int sterrezidevelt*, Schp. 1458, 21 v.; *Int Sterresijvelt*, Schp. 1458, 24 r.; *up tserresijvelt*, Wb. 1492, 84 r.; meersch *int serresijn velt*, Schp. 1493, 108 r.; *Int tsaresün velt*, Wb. 1504, 147 v.; *up tsterresijvelt*, P. 1571/2, 86 v., 91 v.; *up sterresijvelt*, P. 1571/2, 91 r., v.; *up stersij(n)velt*, west het molevelt; meersch inden molenmeersch, oost *en suyt steresijnvelt*, Schp. 1576; up 55 r. meersch ghelegghen neven de boomkens, metter zuyt ende jeghen *tSterresijvelt*, Schp. 1513; *T'Zarazijnvelt*, Rek. 1603, 43 v.; *In tsarasijnvelt*, Rek. 1603, 43 v., 64 v.; *in het sterresijveldeken*, oost den hooghen lochtinck, Schp. 1609; *In tzarazijnvelt*, Rek. 1610, 4 v.; *op tzarazijnvelt*, Rek. 1635, 26 r., v., passim; *tzarezijnvelt*, Rek. 1635, 26 r.; *het sarasijnvelt*, Rek. 1635, 31 v.

« Herinnert aan een sage van *Sarazijnen* of *Turken*, in verband met een of ander schat of andere oudheid aldaar opgedolven » (J. LINDEMANS).

738. **Schaapveld** : te H. up *tgueteghemvelt int scaepvelt* commende metten oost hende teghen de (gro)otcautere, Schp. 1584; opt Rostat velt in het stuck gheseyt de Ruete, *zuyt Schapenvelt*, Schp. 1634. — Mogelijk in de laatste tekst een foutieve lezing voor Papenveld.

Scaep vermoedelijk fn.: *Jan Schaepe* op geutegem, Schp. 1584.

739. **Schaapwegje** 1/ (C 4-7) : *Schaep wegel*, Popp C. — Het Ekentwegje en een gedeelte van de Vorsinkrede.

2/ (C 3,4) : *Schaepwegelke*, Popp C; *Schaepwegje*, B. 1843. — Van de Gotegemstraat tot de Gotegemkerkweg.

740. **Schaliënhuis** (J 7) : in pacht van de goede ter heyden *het schailen huys*, L. 1732 (nr 523). — Kad. B, 458.

Huis genoemd naar de dakbedekking. — Vgl. *Schaliënhof* te Denderleeuw en te Beert (nr 118), *Schaliënhuis* te Londerzeel (nr 278).

741. **Scheeweg** (F 7) : *Scheeweg*, Popp B, B. 1843. — Van de Wijngaard naar de Prov. Baan.

Schee, dialectisch voor « scheid ». Hier een weg die een grensscheiding vormt tussen Haaltert en Kerksken.

742. **Schelf** : 1 d. lants op de grootcouter daerment heet *up de Schelf*, oost pieter de hondt fs Jans, west Joos callebaut, Schp. 1575.

Schelfe, schilfe = « bies, riet » (VERDAM). Vandaar een plaats waar riet groeit.

743. **Schelfveld** (B 5,6) : *up de groete haghe commende metten eenen Inde an Scellincveld*, Oork. R. Kl. 1411; *tscelfvelt*, Schp. 1450, 13 r., Wb. 1489, 61 r., 1490, 64 v., *passim*, R. 1503, R.H.G. 1503, 61 v., 62 r., *passim*; *op tselfvelt*, R.H.G. 1503, 35 r.; *up tselfvelt*, P. 1571/2, 57 r., 58 r., *passim*; *Schelfvelt*, Cl. R. 1571, Cb. 1623, L. 1732, Tw. 1794; *Schelfveld*, Popp C, B. 1843, Kad. 1926. — Het Kadaster geeft een paar verkeerde lezingen : *Schofveld*, Kad. 1926 (C, 1240-42, 1277) en *Schelfhout*, Kad. 1926 (C, 1241, 1273-75). Dit laatste werd in 1940 vervangen door Boekent (C, 1275).

Schelfveld = « veld waar biezen groeiden ».

744. **Schelfveldbroek** (B 5) : opt Schelfvelt, west *Schelfveltbrouck*, Schp. 1602.

745. **Schelf(velt)straat** (B,C 5,6) : *up t scelfvelt jeghen t scelfveltstraete*, Schp. 1509; Tenensborre, *west de Schelfveltstraete*, Cl. R. 1571, Schp. 1600; meerschelken ter clissien, *zuyt Schelfveltstraete*, noort de meulebeke, Schp. 1602; opt coppensvelt... *west de Schelfveltstrate*, Schp. 1635; *zuyt den krekendriesch, west de schelverstrate*, Rek. 1635; — *scelfstraete*, Schp. 1517. — Zelfde straat als de Klitsestraat.

746. **Schelfveldweg** (C 6) : *Schelfveldweg*, Popp C. B. 1843. — Weg van Krekendries naar Boekent.

747. **Schelleveld** : 1. *up tschellevelt*, Rek. 1466, 3 r., 5 v. 11 v.

748. **Schendelbrug** : *ter Schendelbrugge* up den meersch van Anth. de hont, R. Contr. 1553.

Schendel = «schamele, armtierige, bouwvallige brug » (J. LINDEMANS).

749. **Schepensveldeken** : *Int scepens veldeken*, Wb. 1502, 111 r., 112 r. Fn.

750. **Schepperken** : behuysde stede gheleghen ten bruel gheh. *den Scepper*, Schp. 1526; Item *int Schepperken*, R. Contr. 1550.

« Personificering : Mnl. *scepper* = « kleermaker ».

751. **Schild** : 2 d. *up de grootcouterre gheh. up den scilt*, Schp. 1491, 94 r.; 1. *up tsceltvelt*, Schp. 1485, 78 r.; 1. op de grootcouterre *op den scilt*, R. 1503; *up de grootcoute[re] up de scelt aen d[en] wech*, Wb. 1504, 159 v.; *up den scilt*, Wb. 1507, 174 r., 175 r., *passim*; *up de grootcouterre, zuyt den Schilt* van (den) Brul, W.K. 1624.

Mogelijk een schildvormig stuk. — Vgl. *Schild* te Hofstade (nr 614) en te Lede.

752. **Schoenensborre** (C 5) : lants binnen H. opt coppensvelt ghen. *den Schoenensborre*, oost ghelant de hoof, west de schelfveltstrate, Schp. 1635. — Kad. C, 733, 734.

Fn. + *borre*, « bron ».

753. **Schooiersweg** (I 5,6) : *Schoeyersweg*, Popp B, B. 1843. — Weg van de Prov. Baan naar St. Annakapel.

Schooier, dialectisch voor bedelaar.

754. **Schooierswegje** (G 3,4) : *Schoeiyswegje*, Popp A, B. 1843. — Van Kat naar Ede.

755. **Schoolbaan** (E 3) : *Schoolbaen*, Popp A, B. 1843. — Van de Bosstraat naar Bos.

756. **Schoolrede** (E 2) : *Schoolrede*, Popp A.

757. **Schotteymansmeers** : *Int Schotteymans meersch*, P. 1571/2, 65 r.
Fn. : *Jan Schotteymans*, griffier te Haaltert in 1580.

758. **Schuurkensveldeken** : *Int stede te scuerkens*, Wb. 1488, 51 r., 52 r.; *Int tscuursveld*, Wb. 1502, 111 v., 1504, 158 r., v.; *mersch inden Rode mersch ende int Schuerkens Veldeken*, Schp. 1536.

Stede en veldeken nabij de schuurkens. — Vgl. *Schuurlochten* te Lede (P. 1571) en *Schuurveld* te Noorderwijk (nr 1042).

759. **Schuifsveldeken** : *lants op de coutherhaege, noort het schuifsveldeken*, Schp. 1600.

760. **Scrukersland** : *neven tscrukersland*, W.K. 1443, 2 v.

761. **Semptlochting** : *up dmusschezele velt up de meelcoutere in heyveldeken en inden Sempt lochten*, Wb. 1509, 261 r., 263 v.; *opt muschezelevelt metten eynde aen den Cooyenmeersch en aen Zempt Lochtinck*, Cl. R. 1571.

Semp stamt af van het Germaanse woord, voortlevend in het Duitse *Simse* = « riet » (A. CARNOY : D.E., blz. 655). Vandaar *Sem(p)t* = « plaats waar biezen groeien ».

×. *Sieckmansborre*, zie *Ziekmansborre*.

762. **Sierensveld** (A 6) : *Sierensvelt*, Cb. 1623, L. 1732 (nr 2411-19). — Zelfde als *Fierensveld*.

763. **S. Annaweg** (I 5,6) : *Ste Annaweg*, Popp B, B. 1843. — Weg van de Kapellestraat naar de Anderenbroek.

764. **S. Antonius** (F,G 5) : *wijk S. Antonis*, W.o. 1800. — Voor de omgeving van S. Antoniuskapel op het Mespelrot.

765. **S. Antoniusweg** (G,H 4,5) : *St Antoniusweg*, Popp A, B. 1843. — Weg van de Houten molen naar de Langehaag.

766. **S. Gorikspuit** (I 5) : *Begin 19^e eeuw was er te Haaltert, in de meerschen ter rechter zijde van de Steenweg van Aalst naar Geeraardsbergen, een groote put met water, geh. St Goorikspuit, De Potter en Broeckaert.*

Volgens De Potter en Broeckaert vergaderde het volk van Haaltert, met de kermis, omheen deze put en iemand liet zich, voor geld en drank, in de put werpen. Daarop moest hij pogen er uit te geraken. Dit gebruik werd omstreeks 1830 afgeschaft.

767. **S. Martensborre** : *oost gelant den wijgaert, west het straetken van S. Mertens burre, noort de heerbane, zuydt het Loofveldeken; het Loofveldeken, zuyt het Wijgaert straetken, west het voorschr. str. van S. mertens burre*, Ca. 1626. — Zelfde pln. als *Mertensborre*.

768. **Smetslochting** : *veldeken gheh. tSmetslochten ghelegghen binnen den Schependom van haelttert*, Schp. 1537.

Fn. : *Mr Wouteren Smet, Jan Willems gheseit de Smet* (W.K. 1443), *Jan de Smet* (Rek. 1376, Schp. 1465).

769. **Smetsstede** : *stede gheh. tsmets stede*, Schp. 1459, 29 v.

770. **Smetsveldeken** (C,D 6) : *D'hoirs Pasch. de Sadeleer op 72 r. lants op de belleputte In Smetsveldeken, noort den langhen meersch, Cl. R. 1571; up smetsveldeken, P. 1571/2, 66 r.; meersch ghen. den langhen*

meersch, oost de groothaghe, *west het Smedtveldeken*, Schp. 1630; *upt Smetsveldeken* jehens den langhemeersch, Schp. 1607.

771. **Smidse**: Katheline swiels over claese dekeyser up hare stede *voor de smesse*, Rek. 1466, 2 v.; *aen smesse*, Rek. 1603, 55 v., 67 r., 69 r.;

1/ *aen tsmesse* suyt de middelcautere, west de herstrate van Aelst naer Gheersberghe, Rek. 1635, 17 v.

2/ ten eechoute *bider smessen*, Schp. 1493, 106 r.

×. *Smulstede*, zie *Mulstede*.

×. *Snelbosveld*, zie *Hoelbosveld*.

772. **Sneppenskapel** (H 4): *Sneppenskapel*, B. 1843. — Zelfde als *S. Annakapel* ten Brul. — Kad. B, 92a.

Sneppens, vervormde fn. voor « van Snicke's », vroegere eigenaar.

773. **Sneppensstraatje** (H 4): *Sneppensstraetje*, B. 1843. — Van de Wijput naar de *S. Annakapel*.

774. **Sonckshorik**: up de grootcoutere *aen den tSoncxhooric*, Wb. 1507, 170 r., 1508, 210 r., 211 r.; op de grootcautere *aen den tSoncxhooric*, Schp. 1561.

Fn.: *Jan tsoncke* (Rek. 1390, 9 v.), *Gheertrui tSoncx* (W.K. 1398), *Hendric tsoncke* (Wb. 1488) + *horik*, «hoek, bocht, ham».

775. **Sonckslochting**: een veldeken geh. *tSoncklochten*, Schp. 1526; Joos de Zadeleer op zijn stede ende *Soncx lochtinck*, Cb. 1623.

776. **Soncksveld(eken)** (G 3,4): *tsoncxvelt*, Rek. 1390, 9 v., 10 r.; Gheertrui *tSoncx* 15 r. *achter tsoncxveldekin*, W.K. 1398 (nr 9604); *tsoncx velt*, Schp. 1444, 7 r.; up de grootcoute[re] *acht[er] tsoncx*, Schp. 1458, 23 v.; *In tSoncxvelt*, Wb. 1488, 57 r., 1502, 110 v., 112 r., 1509, 243 r., passim, R. 1503, R.H.G. 1503, 24 v., 27 v., passim, R. Contr. 1555, Cl. R. 1571, Rek. 1443, 9 r., v., P. 1571/2, 61 v., W.K. 1443, 4 v., 5 r., passim; *up tsoncxvelt*, P. 1571/2, 74 v., 76 v., passim; lants gen. 't *Sonckxvelt*, west de grootcauter, Schp. 1640; *tsoncksveldt*, W.K. 1618; *het sonckxvelt*, W.K. 1623; den thiende wyck ghen. *het Sonckvelt*, Tr. 1681, T.V. 1669; *Soncxvelt*, *Soncxveldeken*, L. 1732; *Soncxveldeken*, Tw. 1765; *Soncksveldeken*, B. 1843, Kad. 1926. — Als foutieve lezingen komen in het Kad. voor: *Sniekveldeken* (Kad. 1926, A, 1094), *Jonckersveldeken* (id., A, 697, 698, 710), *Jonckersveld* (id., A, 1206) en *Jonckeveld* (id., A, 1219).

777. **Soncksveldeweg** (G 3,4): *Soncksveldeweg*, B. 1843. — Weg van Kat naar het *Soncksveldeken*.

778. **Specht**: *Inden specht* 1 d. meersch, Wb. 1489.

Afleiding van *spek*, *spik*, *spijk*, «bruggetje» + suffix *-t*; vandaar «plaats waar een bruggetje is». — Komt o.m. voor te Aalst (P. 1572, 66 v.), te Iddergem (P. 1571, 3 r.) en te Viane (P. 1571, 7 v.).

779. **Spieghelsveld**: *upt mespelrot aent spieghelsvelt*, Schp. 1458, 23 v.

Fn. *van de Spieghelen* komt voor te Erembodegem en te Hofstade (nr 647).

780. **Poelk**: hofste... ghen. *spoelk* daerment heet de *Wambassestrate*, Schp. 1633.

Poelk komt voor als wijknaam te Pamel en wordt door A. CARNOY verklaard als *pôlika*, «klein moeras» (D.E., blz. 463).

×. *Sroeckxlochting*, *-stede*, zie *Roeckxlochting*, *-stede*.

781. **Standaertslochting**: Weesen van Bernaert van de houe binnen de prochie van H. te weten *up den Standaertslochten* gheleghen ten eechoute, Wb. 1485, 48 v.

Fn.: P. *Standarde*, meier te Haaltert van 1375 tot 1377 (Rek. nr 47662).

782. **Station** (J,K 4): *Statie*, Kl. 1937.

783. **Stationstraat**: *Statiestraat*, Kad. 1926, Kl. 1937. — Zelfde als Steenweg op Aalst.

784. **Stede**: Item *inde stede* lants; *Inde stede* thaeltert, Wb. 1488, 51 r.; *In de stede*, Schp. 1490; meersch gheh. *Inde stede* te Woelbosch nevens Doolfstraetken, Schp. 1511; *Inde stede*, P. 1571/2, 67 v.; aen [de] *Middelcoutere opde stede*, Rek. 1603, 62 v.; aen [de] *middelcouter op de stede*, Rek. 1610, 3 v., 4 r.; *Dmolevelt, op de stede* ten eechoutte, Rek. 1635, 31 v., 32 r.

Plaats genoemd naar een of ander hofstede. — Vgl. *de stede* te Zandbergen (P. 1571, 37 r.).

785. **Stedeweg** (C 6,7): *Stedeweg*, B. 1843. — Weg van Boekentweg naar Kraaienput.

786. **Steefsveld** (F 6): lants gheleghen in een veldeken gen. 't *Steefaersveldeken*, oost de strate, Schp. 1606; in pachte van het probende goet... gen. *Steefsvelt*, L. 1732 (nr 812). — Kad. B, 595.

Psn. *Steefs, Steven*, « *Stephaan* ».

×. *Steef(s)t*, zie Teest.

787. **Steenberg**: 1/ (D 5): *up den Steenberch*, Schp. 1444, 9 r., 1450, 12 v., Wb. 1485, 44 r., 1489, 61 v., P. 1571/2, 67 r.; veldeken gheh. *den steenberch* te branteghem neven de cappelle te branteghem, R. 1503, Wb. 1510, 275 r.; een bosschelken van 1 d. gheh. *den Steenberch*, R. Contr. 1553; broecx geleghen te brantegem geh. *den steenberch*, noort jegens trosstatvelt, R. Contr. 1551; *up steenberch*, P. 1571/2, 56 r., 59 r., passim; *Inden Steenberch*, Rek. 1610, 34 r.; *Op den Steenberch*, Rek. 1635, 24 r.; bossche geleghen binnen H. *inden Steenberge*, Schp. 1637; *Steenbergh*, L. 1732 (nr 1566); *Steenberg*, B. 1843, Kad. 1926 (In 1930 voor C, 379 vervangen door *Keiberg*). — Zelfde als *Keiberg*.

2/ (G 6): *up de Droescoutere up den steenberch*, Wb. 1491, 65 r., 1508, 210 r., 211 r., passim; op de droescoutere *op den steenberch* den wech gater dore te musschezele waert, R.H.G. 1503, 100 r.; ½ d. lants *up den droescoutere* geh. *den Steenberch* aent voetwechelken loopende vanden molen naden oorsbrouck, Schp. 1500, 1541; *opDen steenbergh...* bij den molen, Rek. 1603, 42 v., 43 r., passim; op de Droescoutere ghen. *den Steenbergh*, Schp. 1624, 106 r.; op den Droescouter *opden steenberch*, Proc. 1629; op den droescoutere nevens ende *opden steenberghe*, R.C. 1678 v.j.

3/ (D 4): een ½ b. meersch gen. *den steenberch*, oost papevelt, Schp. 1636.

Deze drie Steenbergen te Haaltert zijn wellicht plaatsen waar zandsteen werd getrokken. Het is een zeer verspreid toponiem. Vgl. Hofstade (nr 660) alwaar verscheidene Steenbergen worden aangegeven, evenals te Aaigem (P. 1571/2, 44 r.), te Denderwindeke (P. 1571, 1 r.), te Erondegem (Mb. 1644, 158 r.), te Grotenberge (P. 1577, 13 r.), te Lieferinge (P. 1577, 6 r.), te Moorsel (H.A. 15' E.) en te Pollare (P. 1571, 1 v.).

788. **Steenbergveldeken** : up de droescoutere int *Steenberch veldeken*, Wb. 1492, 79 r. — Zelfde als *Steenberg* 2/.

789. **Steenland** : een dachwants lants *Steenlant gheheeten*, Tres. 1348 (nr 1062).

Steenland komt o.m. voor te Baardegem (nr 155) en te Opwijk (nr 1339); *Steenakker* te Melle (Rek. 1405, 39 v.); *Steenveld* te Sint-Gillis-bij-Dendermonde (nr 934).

790. **Steenweg** (F-K 4-6) : op den *Steenweg*; op de *weg van Aalst aan de kerk*, H. 1779; *Route de Gramont à Alost*, Popp B, *de Baan*, B. 1843; *Steenweg van Aalst naar Geeraardsbergen*, Kad. 1926. — Zie ook *Heirweg*.

791. **Steffaertslochting** : Gheeraerdt van cultsbroucke op 1 d. lants *achter Steffaerts lochten*, R. 1503.

792. **Stenenborreput** : Inde bruelstrate *neffens den Steenen borreputte*, Schp. 1483, 74 r.

Opgemetste waterput.

793. **Stenenbrug** : 1/ (C 4) : terre giss[ant] dalez *le pont de pierre a haelt[er]t*, Rek. 1394 (nr 14288); inde meersch t[er] *Steene[n]brughe[n]*, Schp. 1450, 13 r.; *Inde[n] Steenderbrugghe* meersch [Vossink-Armgardenveld], Wb. 1493; te geuteghem een meersch *ter steenen brugge* gen. den putmeersch, oost sheerenstraete, suyt en west mijnheere van eversbeke, Schp. 1553, 1574; *te steenderbrugghe*, P. 1571/2, 117 r.; meersch te Ghueteghem inden Volckaert diemen heedt *ter Steenen brugge*, Schp. 1607.

2/ (H 4) : *ande steenenbrugghe* neven meester Jans clercxberch up de beke, Rek. 1466, 7 r.; meersch gen. den bruelmeersch *aende Steenenbrugghe*; meersch bij der kercken *aen de Steenenbrugge*, Schp. 1575. — Zelfde als *Kostersbrug*.

794. **Stenenbrugmeers** (C 4) : *inden Steenen brugghen meersch*, Schp. 1494; *In de meersch ande Steenebrugghe*, Schp. 1450; *Inde[n] Steenderbrugghe meersch*, Wb. 1493, 90 v.

Meers nabij de *Stenenbrug* te Gotegem.

795. **Stenenpaal** : 1/ lants opden droescoutere *bij den Steenen pale*, Schp. 1539, 1561; opden droescauter den herwech *deurgaende bij den steenenpael*,... *aldaer men naer Kercxken gaet 's wers over den wintmeulen*, Cl. R. 1571; opden droescoutere aenden *Steenenpael aenden herwech*, Rek. 1603, 40 v.; op den droescautere *boven den Steenenpael*, Schp. 1622, 65 v.; op de droescautere *an[den] steenenpael aen [den] heerwech*, Rek. 1635, 18 v.; opden droescautere, *suyt neffens den Steenepael*, R.C. 1670.

2/ op den brulcautere, *suyt neffens de Steenepael*, R.C. 1678 v.j.

Paal dienstdoende als grenspaal. — Komt o.m. voor te Mespelare (P. 1571/2, 3 v.).

796. **Stenenput** : up den bosch *up de[n] steend[er]putte*, Schp. 1448, 11 v., 1451, 14 v.; up den bosch *inden Steenderputte* up 84 r. lants, Schp. 1533; *opden steenderputte*, Rek. 1610, 37 r.; op den bosch *op den Steenputte*, Rek. 1635, 29 r., v., 45 v.; *aen den Steenderputte, op den Steenputtere*, Rek. 1635, 45 v.

Over het suffix *-er* in pln. zie o.m. A. VAN LOEY, in *Hand*, 1943, blz. 279-298.

797. **Stenen stichel** : 1/ up den cruyscoute[re] aen de Steenen Stichele aldaer men gaet van haeltert ter heyden weerd, Wb. 1494, 97 r.; lants opden cruyscauter op den wech ter heyden waert bij den Steenen Stichele, west den meelcauter, Cl. R. 1571.

2/ lants op den brulcauter, stuyckende aen het Steenen stichelken, noort de baene, Ca. e. 17^e E.

3/ an den Steenen Stichele jeghen den droescoutere, Schp. 1501.

4/ upden meelcautere aen Steenen Stichele, oost de cruyscautere, Schp. 1556.

Stichel = « slagboom » (J. VERCOULLIE), dienstdoende als afsluiting van de koutertoegang. — Komt o.m. voor te Denderhoutem (S. Adr. Geraardsbergen, 1631), te Hofstade (nr 666), te Lede (Rent. 1598), te Opwijk (nr 1335) en te Sint-Gillis-bij-Dendermonde (nr 930).

798. **Stenenstichelweg** (F 4) : *Steenens Tichelweg*, Popp A; *Steenenstichelweg*, B. 1843. — Weg van de Bakkerstraat naar de Wijpenstal.

799. **Sterresijmeers** (G,H 5) : *Sterreseymeersch, meersch in de sterreseye*, L. 1732 (nrs 63, 64).

×. *Sterresijveld*, zie Sarazijnveld.

800. **Sterresijveld** (H 5) : behuysde stede op de hoochstraet gen. *sterresijnvelt* groot 1 d. $\frac{1}{2}$, Schp. 1636.

801. **Sterreveld** : up *sterrevelt*, R. Contr. 1550.

Goed van de Sterheren of Willemieten van Aalst.

802. **Stestmeers** : *ter stestmeersch*, P. 1571/2, 68 r., 88 v.

803. **Stevensveld** (C,D 3,4) : up *Stevensvelt*, Wb. 1493, 90 v., 1508, 231 v., Schp. 1501, P. 1571/2, 60 v., 108 v., passim, Schp. 1621; up Darmgaerden velt... *jeghen tsteve[n]svelt*, Wb. 1508, 215 r.; in den qualster, o. *Stevensvelt*, Schp. 1533; *Int Stevensvelt*, Cl. R. 1571, L. 1732 (nr 2135); op *tsteenensvelt*, west jehens de Quaelster, Schp. 1584.

Psn. *Steven*.

804. **Stichel** : 1/ aen het hofland aen den Stichele, Cl. R. 1571.

2/ up de droescoute[re] aen de stichele, Wb. 1498, 83 r.; op de Droescoutere aen [de] stichele, Rek. 1603, 42 v., 64 r., 1610, 4 v.; op den droescouter *ter stichelen*, Proc. 1629.

3/ op den cruyscautere wijlant paelende aen een voetweghelken, die men noempt het groen wegheken, aldaermen gaet ter Joden waert aent *stichelken*, Schp. 1600.

4/ opt trosters velt onder bruytens bosselken aen *stichelken*, west teghen de veussinck, Schp. 1584.

5/ stede te Deechoute, gheh. linen Clippelsstedeken, oost 'sheerenstraete, zuyt den bosch en den stichele, Schp. 1513.

6/ de *stichel*, Vm. voor de steen op het Dorp, alwaar vroeger door de veldwachter, 's Zondags na de Hoogmis, de gemeenteverordeningen werden afgekondigd.

805. **Stoker** : Ontvangen van Mr de Pastoor de somme van 40 Fr. over verhuur van een perceel hofstede grond (genaemd *de stoker*) verschenen den 15 Febr. 1870, Kr. 1870.

Waarschijnlijk woonde daar een brandewijnstoker.

806. **Straatje** : 1/ (E 4) : 't *Straetje*, B. 1843. — Wegje van de Gote- gemstraat naar de Vorsinkbaan.

2/ (D 6) : *Straetje*, B. 1843. — Wegeltje van de Boe- kentstraat naar het Boekenveld.

3/ (H 5) : 't *Straetje*, B. 1843. — Weg van de Prov. Baan naar de Middelkouter.

4/ *an straetken te velde*, Rek. 1466, 7 r.

807. **Straatput** : ten hee *biden straetputte*, Wb. 1508, 231 v., Schp. 1528; stede ten eede metten eynde *aen de straetputte*, Cl. R. 1571; *aen [de] straetputte*, P. 1571/2, 113 r.

Put dienstdoende als brand- of drinkput.

808. **Strekte** (I,J 5,6) : *in de streect*, Schp. 1448, 11 v., 1451, 14 v.; *in de strec*, Wb. 1483; *noort de Streckte*, Kr. 1743. — Vgl. Eerste en Laatste Strekte.

Streek = « lang uitgestrekt perceel ». — Zeer verspreid toponiem, o.m. te Borsbeke (P. 1571, 17 r.), te Herzele (P. 1577, 48 v.), te Nieuwerkerken (P. Aalst 1573, 254 v.), te Ressegem (P. 1571, 17 r.) en te Voorde (Beaupré, 1318).

809. **Strobbelweg** (E 2,3) : *Strobbelweg*, Popp A, B. 1843. — Weg van de Bosstraat naar Mere.

810. **Sturmsveldeken** : lants... *in Sturmsveldeken*, oost het boekens- velt, zuyt ende west Jan de Leeu fs Jans, Schp. 1609.

Fn. *Van de Sturme* of *Van de Storme* : *Heinric van de Storme* (W.K. 1443, 15 r.), *Luycx van den Sturme* (Wb. 1477, 15 v.).

811. **Stuerverveld** : ter zijde *van Stuervervelt*, Rek. 1390, 13 v., 1443.

812. **Techel** (H 3) : *thachelken*, Rek. 1473; Jan dammen 6 d. 6 r. lant gheleghen inde prochie van Haeltert, gheh. *thachelken*, W.K. 1514; *upten crayenwinckele aen thechelken*, Schp. 1529; *Techel*, Vm.

Diminutief van *haag*.

813. **(s)Teefi** : *ter steeft* Int veldeken, Schp. 1472, 48 v.; *ter steeft*, Wb. 1496, 104 r.; *ter stest*, P. 1571/2, 88 v.; *ter steeft*, Rek. 1603, 46 v., 65 r., 68 v.; Steenberch bij den molen... liggheinde inde stede *te Steeft*, Rek. 1635, 24 v., 33 v., 34 r.; inden hoorsbrouck daerment heet *te Steeft*, A. 1661.

×. *Terrenthout*, *Tervenhout*, zie *Herrenthout*.

814. **Teunensborre** (B,C 5) : *up tSchelfvelt* gheh. *den tuenesborre*, Schp. 1518; lants Int Coppensvelt alsnu gen. *op tenensborre*, west de Straete, Cl. R. 1571; *opden teunensborre*, oost het hoefstaeyts, Cb. 1623; *Theunensborre*, L. 1732, B. 1843; *Theunesborre*, Kad. 1926. — In het Kadaster komen als varianten voor : *Launesborre* (C, 68), *Theunensbor* (C, 69) en *Schuerensborre* (C, 727).

Teunen, dialectisch voor (An)toon.

815. **Teunenswegeltje** (B,C 5) : *Teunens wegelken*, Popp C; *Theunenswegje*, B. 1843. — Weg van de Krekendries tot de Haalteringsestraat.

816. **Tiskensveid** (F 4) : *up thijskinsvelt*, *int hyskinsvelt*, Rek. 1390, 1443; *up Dijskinsveld*, W.K. 1398 (nr 9595); *up tijskinsveld*, W.K. 1398 (nr 9599); *up thijskinsveld*, W.K. 1398 (nr 9610); l. *up Diskinsvelt*, Schp. 1442, 2 r., 1451, 15 r., *passim*; *op Diskensvelt*, Schp. 1458, 21 v., 1459, 30 r., *passim*; *up* —, Schp. 1472, 48 v., 1479, 61 v.; *op Dijskinsveld*, Schp. 1458, 21 v.; *up* —, Schp. 1465, 39 r.; *in Deskinsvelt*, Schp. 1465,

42 r.; *up thijskensvelt*, W.K. 1443, 2 v.; *int hijskensvelt*, W.K. 1443, 3 r., 4 r.; *up Dijskensvelt*, R.H.G.A. 1477, 1496; *Diskensvelt*, Wb. 1478, 25 v., 1488, 54 r., *passim*; *up Dijskensvelt*, Wb. 1485, 45 r.; *ieghen diskensvelt*, R.H.G. 1503, 79 v., 88 v.; *inden kakeyts ant Dyskensvelt*, Schp. 1550; *upt dieskensvelt*, P. 1571/2, 55 v., 56 v., *passim*; *up tdieskenvelt*, P. 1571/2, 61 r.; *upt diskensvelt*, P. 1571/2, 64 r., 66 r., *passim*; *Thijskinsvelt*, Rek. 1603, 48 r., 68 v.; *In tijskinsvelt* bij den Eechoutte, Rek. 1603, 45 v., 48 r., 49 r., *passim*; *op het tuskensvelt*, Schp. 1604; *op tijskinsvelt*, Rek. 1610, 5 r., v.; *het tijskensvelt*, W.K. 1620, 1623; *op tisschevelt*, Akt 1622; *up diskensvelt*, W.K. 1624; *op thisskensvelt*, Schp. 1622, 42 v.; *op thijskensvelt*, Schp. 1627; *up thieskensvelt*, Schp. 1631; *aen boeckensvelt op thuyskensvelt*, Schp. 1629; *thyskensvelt*, Rek. 1635, 25 r., 38 r.; *in tijskensvelt*, Rek. 1635, 31 v., 37 v., *passim*; *thyskinsvelt*, Rek. 1635, 37 v.; *op Dieskensvelt*, R.C. 1670 v.j.; *den elfsten wyck ghen. het tiskensvelt*, Tr. 1681, L. 1732, Tw. 1765; *de hage van het tuskensvelt*, A. 1743; *het Teskensvelt*, T. 1794; *Tuskensveld*, *Tiskensvelt*, B. 1843; *Tuskensveld*, *Tusschenveld*, *Tieskensveld*, Kad. 1926. — Foutieve lezingen welke voorkomen in het Kad.: *Zuskensvelt* (A, 1104, in 1937 vervangen door Kattestraat), *Suskensveld* (A, 1112), *Onskensveld* (A, 1131, 1132, 1215) en *Voskensveld* (A, 1165).

Psn. *Tijsken*, diminutief van *Mathijs*.

817. **Topmolen** (E 4) : *aen den topmolen*, K.A. 1834; *Top Molen*, Popp A, B. 1843.

Deze molen werd gebouwd vóór 1770, zoals blijkt uit een schepenaakt van Hofstade: « 35 roeden lants en meulenbergh (verpacht aen Livinus Meganck) waerop... Martinus Matthijs (van Hofstade) binnen de prochie van Aelert ten sgraeve kerselaer... waerop met octroy van Sijne Majesteit, geerigeert eenen steenen coorenwintmolen en meulenhuis », Schp. Hofstade 1770. De grond werd aangekocht op 19 Maart 1760. — Deze molen, waarvan slechts de molenromp nog bewaard bleef, staat op « de top » — het hoogste punt — van Haaltert.

818. **Torrekenshoeve** (B 5) : *Torrekens hoeve*, Kad. 1926 (C, 65).

819. **Treleer** : *up de cruyscoute[re] 1 d. pachtlants up den treleerre*, Wb. 1492, 78 v.

« Personificering; misschien uit *dredelere*, « iemand die treedt » (J. LINDEMANS).

820. **Truikensmeers** : *op 42 r. meersch in truykensmeersch*, zuyt den dreve, west Jan de leewe, Schp. 1627.

Psn. *Trui*, « Geertrui ».

821. **Van den Bergheshof** (C 6) : Vm. voor een hoeve ten Boekent, langs de Brantegemstraat, genaamd naar een vroegere eigenaar.

822. **Van Steenensweg** (F 5) : *Van Steenensweg*, B. 1843. — Van Molenstraat naar Bosstraatje.

823. **Varent** : *op tlaerenvelt 35 r.,... daerneven 10 r. dat men heet den Varent*, Wb. 1477, 17 v.; *up de varent*, R. Kl. 1589.

Het suffix *-t*, *-uth* vormt collectieven van plantnamen. Vandaar « plaats waar varen groeien ». — Meer voorkomende pln., o.m. te Lede, te Velzeke (P. 1571, 8 v.), te Aaigem (P. 1571/2, 1 r.), te Moorsel (P. 1571, 6 v.) en te Erembodegem (P. 1571, 13 v.).

824. **Veken** : 1/ terre *au tveken* a goteghem, champ daimgarden empres *le veken* a goteghem, Rek. 1387 (nr 14288).

2/ op de droescautere *aen veken*, suyt sheeren straete, noort de muelestrate, Rek. 1635.

Veken = «hek, sluitboom van een akkerafsluiting». — Vgl. *Vekenstijl* te Hombeek (nr 422) en *Veken* te Baardegem (nr 163).

825. **Velde (ten)** (G 4) : hofstat ghelegghen *ten velde*, Oork. 1354; stede *te velde*, Schp. 1458, 23 v.; stede *ten velde* ant hoflant, Jan Van den velde op syn stede *ten velde*, Rek. 1466, 2 r., 4 v., passim; stede *te velde*, Wb. 1472, 2 r., 4 r.; stede *te velde*... metten ende an 't haeltertstraetken, R. 1503; l. int veldeken *te velde*, R.H.G. 1503, 31 v., 37 r., passim; stede *ten velde*, noort de beke; een veldeken *ten velde*, zuyt de straete, west den H. Gheest van Haeltert, Cl.R. 1571; meersch *te Velde*, oost de cnollaert van baron van ackere, zuyt het straetken, noort de veldstraete, Schp. 1601, 1636; stede *ten velde*, Rek. 1635, 33 v., 35 r., Kr. 1743.

Veld = oorspronkelijk «woeste grond». Hier toponiem een bepaalde plaats aanduidende, evenals te Ophasselt (te Waterlooos gheh. *tVeldeken*) (P. 1572, 52 r.), te Aaigem (P. 1571/2, 17 v.), te Grimmingen (P. 1571, 14 v.), te Hofstade (nr 701) en te Welle (P. 1571, 21 r.).

826. **Veldekenhof** (G 4) : lants ghen. *het veldeken hof*, noort het meulestraatken, Schp. 1584.

Hof «ten Velde» gelegen.

827. **Veldekens** : 1/ (F 5) : *N. de veldekens*, L. 1732 (nr 1466, 1467); *veldeken*, A. 1782. — Kad. A, 1385, 1390.

2/ *veldekens* ten Eede, *Veldekens* ghelegghen ten Eede, Cl.R. 1571; *In 'tveldeken*, P. 1571/2, 62 r.

3/ (C 7) : *veldekens ten Bouckent*, L. 1732 (nr 2350, 2351). — Zelfde als IJsveldeken.

828. **Veldmuis** (H 4) : *Veldmuis*, B. 1843. — Zelfde als Muis.

829. **Veldmuisweg** (H 4) : *Veldmuysweg*, Popp B; *Veldmuisweg*, B. 1843. — Weg van de Brulkouter naar de Doornstraat.

830. **Veldstraat** : neven de *Velt strate*, Schp. 1494, 1542; stede ten Velde, suyt *jeghen de veltstrate*, noort jeghen thoflant, R.H.G. 1503, 109 r., 110 r., passim; inden putmeersch... metten noort ende *jeghens de Veltstrate*, Wb. 1495, 100 v., 1508, 198 v., 199 r., passim; m. gheheeten den putdmeersch metten oost ende jeghen de bruelstrate, metter noort syden lancx *jeghen de veltstrate*, R.H.G. 1503, 110 r., 111 r.; stede *in de veltstrate*, zuyt 't Straetken, Cl.R. 1571; meersch te velde, oost den cnollaert..., *noort de veldstrate*, Schp. 1636. — Zelfde straat als Plumstraat.

×. *Velgenveld*, zie Wilgenveld.

831. **Verberrend hek** (E 2) : up den appels ackere *aen tverberrent hecken*, Wb. 1508, 225 r.

Verberrent hecken = «verbrande kouterafsluiting». — Vgl. *Verberrende stede* te Erpe (P. 1571, 22 v.), te Wieze (P. 1571/2, 12 v.), te Burst (P. 1571, 36 v.), te Moorsel (P. 1571, 4 v.), te Velzeke (P. 1577, 28 v.) en te Opwijk (nr 1402); *Verbrandenstap* te Hombeek (nr 431) enz.

832. **Verloren kost**: *Inden verloren cost*, Wb. 1495.

1/ (H 6) : $\frac{1}{2}$ b. int alieslodt gheh. *den Verloren cost*, Schp. 1493, 109 v.

2/ aen[den] bosch *inden Verloren cost*, Rek. 1635, 30 v.

Verloren kost = «verloren werk, onderbroken, niet voltooid werk» (J. LINDEMANS). Ik meen dat het veeleer «een verloren hoek» is, die het werk en de moeite niet loont, daar dit «de kost» (voor voedsel) niet oplevert. Dit blijkt duidelijk uit dit toponiem te Hofstade (nr 703). — Vgl. te Herdersem: «viverken gheh. *den verloren cost*» (P. 1571, 44 r.) en te Ophasselt: «een dachw. XVI roeden men, dat *verloren heye* is liggende *vaghe*» (P. 1571, 49 v.).

833. **Vertruiden stede**: *ten eeckendt... noordt de vertruyden stede*, Schp. 1630, 317 v.

Ver, «vrouw» + *Trui*, «Geertrui». — Vgl. met *Verclemmeveld* (= vrouw Clementia) te Opwijk (nr 1405), *Vernauen meersch* (= vrouw Ave) te Lede (W.K. 1566), *Verluysaerde veldeken* (= vrouw Lutgarde) te Aaigem (Rek. 1466, 15 v.), *Verneijeveld* te Ophasselt (P. 1571, 52 r.) en *Vergonden lochting* (= vrouw Gonne, Gonde, Adelgonde, Aldegonde) te Mespelare (P. 1571/2, 6 r.).

834. **Vettebroek** (B 6) : *Vettebroek*, B. 1843.

Vet, volksetymologische vervorming voor «eten», d.w.z. «grazing voor groot vee» (J. LINDEMANS). Of is het gewoon een *vetweide* nl. waar slachtdieren vrij grazen. — Vgl. *Vettebocht* te Aalst (P. 1572, 144 v.).

835. **Vettebroekweg** (B 6) : *Vettebroeckweg*, Popp C, B. 1843. — Van de Krekelendries naar het Vettebroek.

836. **Vettraaien** (E 4) : behuysde stede, noort de grootcauter, *west den vettrayen*, Schp. 1628; int waterloos velt een partijken lants, noort *de vetteraeyen*, suyt de grootcauter, Schp. 1626; ten eekent, *zuyt de vettrayen*, Schp. 1628, 227 v.

Vetterie = «leerlooiërij, het ambacht van de vetter» (VERDAM) ?

837. **Vier bunder** (J 4) : op den brulcautre... *zuyt de vier bundere*, Cb. 1623; lants op den brulcautre, oost Joos de Sadeleer alias Schepaert, noort de voetwegh, suyt prebende geh. *de vier bunderen*, R.C. 1670 v.j. — Kad B, 208, 209, 213-16.

838. **Vierensveld** (A 6) : lants int Wilghevelt, oost *het Vierensvelt*, west de Langhemeersch, Cl. R. 1571. — Zelfde als Sierens- of Fierensveld.

839. **Vierlink** : op den helft van 3 vierendeelen landt op D'amardegemveld, *suyt den vierlinck* en den H. Gheest van Aelst, Ca. e. 17° E.

Vierlink genaamd naar de maat raapzaad door deze partij aan de kerk op te brengen.

840. **Vijf bunder** : Inden bruel ende cakay *In 't 5 bunder*, oost en suyt sheeren strate, Rek. 1635.

×. *Vijfput*, zie Vijverput.

841. **Vijverken** : 1/ (F 5) : *vanden vivere* ten eechoute, Wb. 1472, 2 v., Schp. 1480, 64 v.; item *eenen vijver* groot $\frac{1}{2}$ d.... noort thuskensvelt, R. Contr. 1550; lants up Dyskensvelt, *suyt het vijverken*, L. Sch. 1632; Pieter de Schrijver *eenen vijver*, noort het tiskensvelt, oost den wegh, L. 1732 (nr 776). — Kad. A, 1293.

2/ up de Droescoutere up *twiverken*, Wb. 1508, 210 v., 211 r.

3/ meersch ten houe die men heet *den vivere* 1 d.,
Wb. 1485.

842. **Vijvermeers** : meersch gheh. *den vijvermeersch*, Schp. 1623, 23 r.
— Zeer verspreid toponiem, o.m. te Bambrugge (P. 1571, 41 v.), te Herzele
(P. 1571, 6 v.), te Pollare (P. 1571, 2 r.), te Strijpen (P. 1571, 15 r.), te Velzeke
(P. 1571, 20 v.) en te Viane (P. 1571, 3 v.).

843. **Vijverput** (F 2) : *oost de vijjputte*, L. 1732 (nr 1814); *Vijverput*,
B. 1843.

844. **Vijverstraatje** (F 5) : ten eechoute *aen tviverstraetken*, metter
noort ziden neven meester Jans Sadeleeren *vivere*, Schp. 1492, 99 v.;
het vijverstraetken, Cl. R. 1571, Cb. 1632; *west het vijverstraetjen*, L.
1732 (nr 1479). — Zelfde als Bakkerstraatje.

845. **Vissenrot** (D,E 5) : l. *up tfissenrot* achter de cappelle, R.H.G.A.
1446, 97 r.; lants ghel. *op tvissenrot* beneden an tcautergat, R.H.G.A.
1446, 1477; *up vissenrot* achter de cappelle te brantegem, R.H.G.A.
1477, 1496; *up tvyssenrot*, Wb. 1473 9 r.; *tvissenrot*, Schp. 1451, R.H.G.
1503, 16 r., Cl. R. 1571, P. 1571/2, 63 v., 66 r., passim, Rek. 1610, 1635,
18 r., v., L. 1732; *op het vissenrotvelt*, Cb. 1623; *Tvisschenrot*, Rek. 1635,
18 v.; *Het boschvelt en visselrot*, Tw. 1765; *in het Vissenroth*, Pg. 1776;
Vissenrot, Vissenrotveld, B. 1843; *Vissenrot* (in 1927 vervangen door
Keiberg), Kad. 1926.

Een geroid *vitse-* (= «teenwilg») bos. — *Vissenrot* komt eveneens voor
te Mere (P. 1571, 21 r.).

846. **Vissenrotbaan** (E 5) : *Vissenrotbaen*, Popp C, B. 1843. — Baan
van de Keiberg naar het Vissenrotveld.

847. **Vitsbroek** : *Ind[en] vitsbroeck*, P. 1571/2, 115 r.

Plantnaam *vitse* (Zndl. *wikke*). — Vgl. *Vitsbocht* te Impe (P. 1572, 34 v.),
Vitsveld te Moorsel (P. 1571, 2 r.), *Vitsenveld* te Sint-Gillis-bij-Dendermonde
(nr 990) en *Vitsenblok* te Hombeek (nr 441).

848. **Vlaaiken** : *up den craeyenwinckele acht[er] dmueske[n] neve[n]*
t vlaeyken, Wb. 1508, 206 v., 207 v.

Vlaaiken, vladeken = «vlak veld».

849. **Vlierenpaal** : *aen den vlierenpael*, Wb. 1488, 51 r., v.

1/ (H,I 3) : *Flierepael*, B. 1843, Popp A. — Weg van
de Doornstraat naar de Vlierenpaal.

2/ (H,I 3) : *Flierepael*, B. 1843. — Partij land einde
van de Vlierenpaal(weg).

Vlierstruik, dienstdoende als grenspaal. — Komt als plaatsaanduiding veel
voor, o.m. te Aalst (P. 1571, 99 r.), te Denderwindeke (P. 1571, 2 r.), te Lede
(P. 1571), te Opwijk (nr 1438), te Ressegem (P. 1571, 20 v.) en te Zonnegem
(P. 1571, 54 v.).

×. *Vlierenveld*, zie Fierensveld.

850. **Vogelwee** (C 3) : *Vogelwee*, B. 1843; *Vogelweide*, Kad. 1926. —
Kad. C, 199.

Vogelwee = «onbebouwde partij, vrij- en weiliggend».

851. **Volckaert** : meersch ghelegghen te Gheuteghem *inden volckaert*
diemen heedt ter Steenen brugghen, Schp. 1607.

Fn. : *Merten Volckaert* (Rek. 1635, 22 v.). — Komt ook voor te Aaigem (P.
1571/2, 50 r.) en te Denderwindeke (P. 1571, 65 r.).

852. **Voncxbocht** : l. dat men heet *voncx bocht*, R.H.G. 1503, 16 v.; *Inden Voncxbocht*, P. 1571/2, 58 r.

Fn.

853. **Voncxbroek** : op *voncxbrouck*, R.H.G. 1503, 19 v.; *In voncx brouck* opden bosch, Rek. 1610, 34 v.; *Inden voncxbrouc* op den bosch te langhelede, Rek. 1635, 30 r.

854. **Vondel (ter)** (I 7) : ghelegghen in *vondelken*, Schp. 1544; stede *ter Vondele* aen de beke, noort ende west aen de wech daermen naer Denderhoutem vaert, R.C. 1670 v.j. — Kad. B, 503.

Vondel, vlonder = « houten plank, brugje over een gracht ». — Veel voorkomend toponiem, o.m. de wijk *Vondelen* te Denderhoutem (P. 1571, 19 v.) en te Ophasselt (P. 1571, 34 r.); *bij t vondele* te Hermelgem (P. 1571/2, 18 r.); *in Vondelken* te Moerbeke- Geraardsbergen (P. 1571/2, 40 r.); *t'vondelen* te Aalst (H.A. 14^e E., 2 v.) en de *Vondele* te Hofstade (nr 716).

×. *Vondelgracht*, zie *Hongelgracht*.

855. **Voor** : up *dwijvelt aen de vore*, Wb. 1485, 45 v.

Wellicht voor *Watervoor*.

856. **Voorste laarveld** : l. *opt voorste Laervelt*, Schp. 1625, 129 v.

857. **Voorste middelcouter** (H 5,6) : *lants up den vorsten middelcouter*, Schp. 1532; *op den voorste middelcouter*, Schp. 1572; *op de voorste melcauter*, zuyt de groenenwech, Schp. 1633; *opden Voorsten melcauter*, Akt 1717; *Voorsten Melcauter*, L. 1732.

858. **Voorste Molenveld** : *up tvoorste muelevelt*, P. 1571/2, 89 v.

859. **Vorsink** (C 4) : *pré en le vossinc*, Rek. 1387 (nr 14288); broeex ghelegghen in *den Vossinc*, R.H.G.A. 1446, 97 v., 1477, 1496, Schp. 1460, 31 r., R. 1503, R.H.G. 1503, 14 v., 30 v., passim, Wb. 1493, 91 r., v., passim; *Inden vorssinc*, Wb. 1493, 91 v., 1502, 116 r., 1509, 260 r.; *Inden Vorsinc*, Wb. 1509, 262 r.; *brouck inden Vorssinc*, Schp. 1510; *Inden vossinck*, P. 1571/2, 59 v., 61 v., passim; *inden voorsinck*, Schp. 1574; *in den vorssinck*, Cl. R. 1571; op *damaerdenvelt* dattem noempt *den veussinck*, Schp. 1621, 39 r.; *upden vussinck* up het *branteghem velt*, Ca. 1626; *inden vessinck*, Schp. 1629, 292 v.; *Vurssinck*, Akt 1631; *Vussinck*, Schp. 1634; *Veussinck*, Ca. e. 17^e E.; *Veurssinck*, L. 1732 (nr 2561); *Vorsink*, B. 1843.

« *Vors* + suffix *-ing*. *Vors* kan betekenen « brem » (plant); kan ook verwant zijn met *vers*, Mnl. *versc* en *vorsc*, « fris, koud, nat » » (J. LINDEMANS); of *vors*, « kikvors ».

860. **Vorsinkbaan** (C,D 4) : *Vorsinckbaen*, Popp C, B. 1843. — Baan van 's-Gravenkerselaar naar de Vorsink.

861. **Vorsinkbeek** (B-E 4-6) : meersch op den *vessinck*, *west het Beexken*, Schp. 1629; *de Vussinckbeeke*; *inden vessinck*, *zuyt het vessinck-beecxken*, Schp. 1634; *de voorssinckbeeke*, Schp. 1637; *Vossinckbeke*, oost het *cleyne Brantegem veldt*, Pg. 1776; *Vossinck beek*, Wl. 1877.

862. **Vorsinkbossen** (C 4) : *Veussinck bosschen*, L. 1732.

863. **Vorsinkmeersen** (D 4) : op 't *hofstat velt* metten eenen ende *anden vossinc meersch* ende metten eenen *hooricke commende* an den wech die gaet te *goeteghem weert*, R.H.G. 1503, 83 r., 92 v.; *Vorsinkmeerschen*, B. 1843.

864. **Vorsinkrede** (C,D 4,5) : *Vorsinckrede*, Popp C, B. 1843. — Weg van de Hoeve naar de Vorsinkmeersen.

865. **Vosput** : Lants op thofstadvelt in den *vossputte*, R.H.G.A. 1446, 98 r., 1477, 1496.

Wellicht *vorsput*, « put waar kikvorsen zitten ». Vgl. te Lede *Vospoel* in 1575 v.j. (H. Geest) was *Vorspoel* in 1483 (H. Geest). Eveneens een *Vosput* te Ressegem (P. 1571, 27 r.) en een *Vospoel* te Grimmingen (P. 1571, 1 r.).

866. **Vuilput** : 1/ lants te *volpoeten*, Affl. 1438; stede ghelegghen up den *vulputte* thaeltert, Schp. 1483, 89 r.; aen de *vuylputte*, Schp. 1609; stede *biden Fuulputte*, R. 1503; aende *vuylputte*, Schp. 1618, 73 r.

2/ *behuysde stede gen. den vuylputte* ghelegghen aen de plaetse thaeltert, Schp. 1605.

3/ ten heede *nevens de fulputte*, Schp. 1577.

Vgl. « houck van de straetkene gheh. den *vuylputte* » (P. 1572, 34 r.) te Ninove en *vulenputte* (S. Adr. Geraardsbergen, 1366, 19 r.) te Vollezele.

867. **Vuilverd** : stuck landts ghen. *het vuilverd*, Schp. 1616.

868. **Vurchveldeken** : lant gheh. *het Vurchveldeken*, Schp. 1528.

« Misschien *Vorkveldeken*, « veld in de vorm van een vork of gaffel »... Het is wellicht een verschrijving » (J. LINDEMANS).

×. *Vussink*, zie *Vorsink*.

869. **Waaenberg** (E 5) : strate te *Wayenberch*, W.K. 1398 (nr 9592); ten eecoute... metten anderen hende an *tstrate van Waeyenberghe*, Schp. 1454, 19 v.; op den *weyberch*, Rek. 1610, 32 r.; stede te *Weyenberghe* op de grootcautere, Rek. 1635, 47 r., v.

Ed. DEWOLFS behandelt *Waaenberg* (Tienen), samen met enkele andere pln. in *Eigen Schoon en de Brabander* (1943, blz. 202). Hij signaleert *Wagenberghe* (lees : *Wayenberghe*), a° 1235; *a Waynberga*, a° 1286; in *Wayenberge*, a° 1296; *Wayenberghe*, a° 1320. Hij merkt op dat « de pln. *Waaenberg* zowat overal in het Vlaamse land voorkomt; we ontmoetten hem te Kapellen, Sint-Lievens-Houtem, Kasteelbrakel enz. — A. VAN LOEY verwerpt (in: *Pln. in de gemeenten Elsene en Ukkel*) de mogelijkheid van een verwantschap tussen het eerste lid en ww. *waaien*, « wind maken », daar ontaalkundig. Hij beschouwt *wayen* als een zwakke genitief van Mnl. *wade*, *waey*, « poel, visvijver; diepte in het water; lek in een dijk ». Ed. Dewolfs verkiest het, spijt het ontaalkundige, te houden met J. LINDEMANS voor de traditionele verklaring : « winderige berg ». J. VAN CLEEMPUT verwees mij naar een *montem ventosum* (14° eeuw), welke de betekenis « winderige berg » blijkt te bevestigen. — *Waaenberg* komt nog voor, o.m. te Aaigem (P. 1571/2, 34 v.), te Geraardsbergen (Rek. 1405, 23 v.), te Rossem (Affl. 1459, 20 v.), te Velzeke (P. 1571, 17 v.), te Dworp (nr 551), te Beersel (nr 236), te Ronse (P. 1577, 21 r.) en te Opwijk (nr 1464).

870. **Waaenbergstraat** (E 5) : *ande wayenberchstrate*, Rek. 1390, 10 v.; *ande Wayenberch strate*, W.K. 1398 (nr 9589), 1443, 5 r.; Meersch ten eecoute... met den hende aende *waeyenberchstrate*, Schp. 1492, 101 r.; ten eechoute an de *weyenberchstrate*, Rek. 1506; int gehuchte ten eechaute... inde *Wijenberghstrate*, west Dueskensvelt, Schp. 1593; de *Waeyenbergh straete*, de *Wuyenberch straete*, Schp. 1609; de *Wayenberg(h)straete*, Schp. 1615, 71 r. — Zelfde als Ekentpontweg.

871. **Waaenbergveld** : *Int Wayenberchveld*... metten andere ziden ande strate te *Wayenberch*, W.K. 1398 (nr 9592); *int waeyenberchvelt*, Schp. 1465, 39 r.

872. **Wagenweg** : op het bouckens velt, *noort den wagheweg*, G.M. 1650/70. — Zelfde als *Palatermansstraat*.

Algemene benaming voor berijdbare wegen.

873. **Wal**: 1/ (H 4): stede de Canoninghen competeerende t'haelttert achter de kercke *rechtover den Wal*, west de strate, noort Jan van Langenhove met zijn meerschen nu dhoirs Joos Coppens; Livien Arijs thaeltert aen de plaetse *van synen wal* ende borch daer neffens tot aen de borchmeersch, Cl. R. 1571; stede *rechtover den wal*, west de straete, zuyt den pastoor, Cb. 1623; *Den Walle* geseyt den beurght... oost de kerckewegh, L. 1732; Weide gen. *den Wael* groot o. 183 r., Kr. 1831.

Wal van de oude burcht.

2/ (I 4): op den bruelcautere, oost het probende goed, suyt de meersschen therrenthaut, *west den wal*, noort Mvr. de Baroennesse van Rotselaere, G.M. 1650/70 (West Hr Ingelbergh, L. 1732 (nr 1284)).

Wal van de oudste burcht. Zowel de burcht als de wal (= kunstmatige ronde hoogte) zijn verdwenen en slechts de overlevering bewaart haar bestaan.

Wal = « hoge, brede ophoging van aarde om iets, meestal water, tegen te houden »; later, als hier, werd deze benaming ook gebruikt voor het water (de burchtgrachten) zelf.

874. **Walleken** (I 7): *een walleken* ter heyden groot 40 r., Schp. o. 1625; een meersselken gen. *het walleken*, L. 1732 (nr 531).

875. **Wallekensbroek**: *de Wallekensbroucq*, Schp. 1630.

876. **Wan**: hofstede ghen. *den Wan*, Schp. 1624, 96 r.

Wan (Mndl.), « leeg, onvervuld » (J. MANSION: *Voorn. Best.*). — Komt als toponiem voor te Lede (Rent. v. de kerk 1453, 6 v.).

877. **Wambassestraat**: *de Wambeysstraete*, Ca. 1626; hofstede ghen. spoelk daerment heet *de Wambassestrate*, Schp. 1634.

Vermoedelijk van het Frans *Wambais*, waaruit het Ned. *Wambuis* = « kledingstuk ».

878. **Warande**: *de Warande*, Vm. voor de lusthof van Baron de Sadeleer. — Kad. A, 1767-69. — Zelfde als Knollaard.

879. **Waterborre**: 1/ up den grootcoutere *achter de waterborre*, Wb. 1472.

2/ Gillis van Londersle... meersch ghelegghen ter clutsen gen. *de waterborre*, Kr. 1733, 1737, v.j. — Zelfde als Boterborre. X. *Waterlede*, zie Watervoor.

880. **Waterlocs** (E 4): *achter (de) Waterloos*, Schp. 1458, 23 v., 1474, 57 r., 1475, Wb. 1509, 264 r.; up de grootcoute[re] *acht[er] waterloes*, Schp. 1459, 29 r., Wb. 1472, 4 r., 1507, 185 v., passim; *aende waeterloze*, Schp. 1567; *up de Waterloose*, P. 1571/2, 77 v., 106 v.; *jeghens de waterloose*, W.K. 1624; *Int veldeken vande Waterloose*, Schp. 1624, 107 v.; *ten eeckent noort de waterloose*, Schp. 1631; *l. te Waterloose*, Rek. 1635, 38 r., v., T.V. 1669, Tr. 1681, L. 1732; *Waterloos*, B. 1843.

Waterloos = « zonder water » (VERDAM); Water + loos (= « helling, weide »), vandaar « vochtige weide » (J. MANSION: *Voorn. Best.*, blz. 101). De eerste verklaring beantwoordt best aan de werkelijkheid, gezien de Waterloos ligt op een der hoogste punten van het dorp. — Vgl. *de Waterloos* te Ophaselt (P. 1571, 12 r.) en te Lede (Rent. v. de kerk 1453, 11 v.).

881. **Waterloosveld** (E 4): upde grootcoute[r] *bene[dèn] dwat[er]-loesvelt*, Wb. 1473, 9 r.; ... *achter dWaterloozenvelt*, Schp. 1520; *ten eechoute*, oost het straetken *aen het Waeterloosveldt*, R.C. 1531; *int Waterloos velt*, suyt de grootcauter, Schp. 1622; *het Waterloosevelt*, zuyt het vijverken, W.K. 1623; *lants inde Waterloze velt*, Proc. 1631.

882. **Watermolen** (B 3): à Goteghem *emprès le molin*, Rek. 1387; *de*

molen te goeteghem, Schp. 1450, 13 r., 1459, 30 r., passim; beede *de molen* te goeteghem, Schp. 1459, 30 v., *van der mullen* te goeteghem, Schp. 1459, 30 v.; te goeteghem *an de molen*, R.H.G. 1503; Joos van boven *opden meulen* ende hofstede te Geuteghem, west de beke, zuyt de strate, Cl. R. 1571; ghehuchte te Gueteghem, *oost den Watermuellen* en sheerenstraete, west de meulenbeke, Schp. 1584; hofstede *daer de meulen te geuteghem op staedt*, Schp. 1621; *de Watermeulen* te Geutegem, A. 1695; Jan van beauverlee sijne behuysde stede wesende *den waetermeulen* van geuteghem met een plaetsken over de strate ende meersch ende bosch daeraen geleghen op de noord seyde, L. 1732 (nr 2615); *Goeteghemmeulen*, Sanderus, 1735; eveneens aangegeven bij Ferraris.

Deze molen staat in feite op het grondgebied van Mere. De brug vormt de grensscheiding tussen Haaltert, Aaigem en Mere. — In 1459 werd de molen in pacht gehouden door Lauwerijs de Mets van Jan Willebrant en zijn vrouw Lievene van der Lenden, tegen 4 ponden gr. 's jaars (Schp. 1459, 30 r., v.); in 1485, op 24 Oktober, verkocht Jan de Hont de molenstede en het leen te Goetegem voor de som van 23 ponden gr. Vlaamse munt aan Jan Reijns (Schp. 1492, 102 v.). Staat het molenhuis nu op Mere, dit schijnt niet het geval geweest te zijn in 1774, wanneer de mulder Pr Beauverlié voorkomt op de lijst van de parochianen van Haaltert, bij wie een omhaling werd gedaan ten voordele van het orgel. Achter zijn naam volgt de opmerking: « gerefuseert met brutalitijdt ».

883. **Waterpoel** : 1/ (F 2), aangegeven op de kaart van Popp, langs de Pontweg, waar deze de Bergstraat kruist. — Zelfde als Vijverput ten Ede.

2/ (H 4), aangegeven op de kaart van Popp. — Zelfde als Wijput ten Brul.

3/ (I 5), aangegeven op de kaart van Popp. — Zelfde als S. Gorikspuit.

Poelen waarvan het water gebruikt werd in geval van brand.

884. **Waterschapmeers** : *meersch te waterscape*, Wb. 1485; *ten Waterscape*, P. 1571/2, 56 v.; *Inden waterschap meersch*, oost den vijvere, Schp. 1625, 150 r.

Waterschap = « kunstmatige afwatering »; gemeenschappelijk beheer van het gebied, waar die afwatering aangelegd werd (J. LINDEMANS).

885. **Waterschapvijver** : *ten Waterscape* up Duyskensvelt, Schp. 1442, Wb. 1488; op het deuskensvelt, *zuydt de Waterschapvijver*, Schp. 1625, 149 v.

886. **Watervoor** (B-E 4-6) : up Dbouchoutvelt *up de Watervore*, Wb. 1490; stic lants *boven de watervore*, R.H.G. 1503, 50 r., v.; *up de Watervore*, Schp. 1525; lants opt bouckensvelt *op de Watervore*, Cl. R. 1571, Cb. 1632; op 't bouckensvelt *op de watervoor*, Ca. e. 17^e E.; *de waterleede*, L. 1732 (nr 2541); op 't boeckensvelt *op de watervoer*, suyt den heirwegh, noort den kerckwegh, A. 1743. — Zelfde als Vorsinkbeek.

887. **Weddewater** : 1/ *inden bruel jeghen dweddewatere*; van 1 opstalle ende 1 *weddewatere* in den bruel, Rek. 1466, 7 r., 8 v. — Zelfde als Wijput.

2/ *van eenen weddewater* inden overbruel om daer up te visschene ende te plantene, Rek. 1466.

3/ *een weddewater* ten Rode, Schp. 1474, 56 v.

Wedde, wed = «drenkplaats, drinkplaats». Ook afwatering? — Vgl. Weddepoel te Lede (Rent. van de kerk 1453, 15 r.).

888. **Wegborre**: 1. *up den weghe borre*, Rek. 1466, 12 r.

Borre, «bron» nabij de weg.

889. **Wellekenslochting**: lochtinck gen. *den Willekens lochtinck*, noort den Woelbocht, Akt 1619; op 't goetegem *achter wellekens lochtinck*, A. 1743.

890. **Welleweg** (J.K 5): *Welleweg*, Popp B, B. 1843. — Weg van de Prov. Baan naar Welle.

×. *Wideveld*, zie *Wijveld*.

891. **Wijensdalveld** (F 3,4): *up Wijensdalvelt*, Rek. 1390, 1 r.; 1. op *wibensdalvelt*, Rek. 1443, 1 r., W.K. 1443. — Zie *Wijpenstal*.

892. **Wijeleer**: een meersch gen. *den wyegheleer*, groot een haut d., noort 'sheerenstraete, Schp. 1633.

«*Wichelaar* kan zijn «eigendom van iemand uit Wichelen» of «iets dat wichelt, wiegelt» (b.v. een sluithekken); in elk geval een personificering» (J. LINDEMANS).

893. **Wijngaard**: 1/ (F 6,7): *op den Wijngaert*, Schp. 1366 (copie); *sur le Wingaert*, Rek. 1396 (nr 14288); *mersch inden Wingaert*, W.K. 1398 (nr 9593); *opde[n] Wigaert*, W.K. 1430; *up den wing[aer]t cou-te[re]*, Rek. 1466, 12 v.; *up de Wüngaert*, Rek. 1466, 11 v., Wb. 1488, 50 v., 1489, 61 v.; *inde[n] wi[n]gaert*, Schp. 1458, 26 r., 1459, 28 r., 30 r.; *inden Wüngaert[rt]*, Schp. 1458, 27 r., 1490, 92 r., 1493, 109 v.; *up den Wijngaert*, Schp. 1481, 67 r.; *up den droescoutere up den wijngaert*, Wb. 1482, 36 r.; *up den wijngaert*, Schp. 1483, 74 v.; *up Diskensvelt... jeghen de Wijngaert*, Schp. 1484, 76 r.; *up den wijngaert*, Schp. 1468, 45 r., 1472, 48 v., 108 r.; *meersch inden oerdsbrouck an den Wijngaert*, R.H.G. 1503, 22 v., 82 r., *passim*, Wb. 1508, 210 r., R. Contr. 1550; *up den Wingaert*, Schp. 1553; *den Weyngaert*, Cl.R. 1571; *upde Wijngaert*, P. 1571/2, 55 r., v., *passim*; *In[den] Wijngaert*, Rek. 1603, 46 r.; *velt gen. den Weyngaert*, Schp. 1609; *op Wijngaert*, Cb. 1623; *Wijngaert*, Rek. 1635, 25 r., v., *passim*, R.C. 1670 v.j., T.V. 1669, Tr. 1681, Ca. e. 17^e E., Tw. 1765; *Wiegaerd*, Popp B; *Wijngaerd*, *Wijngaert*, B. 1843; *op den Wijngaard*, A. 1884, Kad. 1926 (vervangen door *Hoek* in 1936).

2/ (F 4): *landts inden cakeyt daerment nompt inden Wijngaert*, Schp. 1575; *De wijngaert* boven de *kakay*, Rek. 1603, 43 r., 64 r., v.

Zeer verspreide plaatsbenaming in onze streken (o.m. te Aalst (P. 1572, 63 v.), te Denderleeuw, te Herzele (P. 1571, 33 v.), te Mespelare (P. 1577, 24 r.), te Pollare (P. 1571, 28 v.) en te Ressegem (P. 1571, 28 v.)), wijzend op de hier vroeger algemeen beoefende druivenkweek.

894. **Wijngaardmeers** (G 7): *Wijngaert meersch*, L. 1732.

895. **Wijngaardrede** (F 6,7): *Wijngaerd rede*, Popp B, B. 1843. — Weg van de Ziekhuisen naar de *Wijngaard*.

896. **Wijngaardstraat** (F,G 7): *up den droescoutere aen Dwingaertstraetken*, Wb. 1492, 79 r.; *biden Wingaert straetkene* op den oerdsbrouck, R.H.G. 1503, 66 r.; *neven tWigaert straetken*, Wb. 1504, 153 r.; *tusschen den Wijngaert straetkene* ende *musschezele*, Wb. 1506, 168 v.; *up den droescoutere bij den Wijngaertstraetken*, Schp. 1531; *Inden Wijngaert aen Dwijngaert straetken*, Schp. 1544; *De Wijngaert straetken*, Rek. 1635, 43 v.; *De Wijngaert strate*, Rek. 1635, 43 r.; *het Wijngaert*

straetken, Kr. 1695; *Wijngaerdstraet*, Popp B, B. 1843. — Straat van Kerksken naar de Wijngaard.

897. **Wijngaardveld** (F,G 6) : *Wijngaert veldeken*, Schp. 1532; op 't *Weygaert velt*, zuyt het landsheerenvelt, west de kure van haelttertgoet, Cl. R. 1571; *Wijgaert velt* op Haeltert, L. 1732.

898. **Wijngaardwegje** (F,G 6) : *Wijngaerdwegelken*, Popp B; *Wijngaardwegje*, B. 1843. — Wegje van de Prov. Baan naar de Wijngaard.

899. **Wijpenstal** (F 3,4) : *sur wüvelsdal, en dwijvelsdal*, Rek. 1389 (nr 14288); *up dwijbesdal*, Rek. 1390, 4 v.; *upt wijbensdal*, Rek. 1390, 4 r.; *up dwibesdal*, Rek. 1390, 4 v.; *int wibensdal*, Rek. 1390, 1 v., 1443, 1 v., 3 r.; *up dwibesdal*, W.K. 1398 (nrs 9590, 9596-99, 9604); *Int wibensdal*, W.K. 1443, 1 r., 2 r., passim; *up vibinsdal velt*, W.K. 1443, 1 r.; up de grootcoutere *achter dwipelsdal*, Wb. 1488, 57 r.; *achter DwijpelsDal*, Wb. 1488, 56 v., 1492, 79 r., passim; *an dwijbelsdal*, R.H.G. 1503, 93 v.; *an dwibelsdal*, R.H.G. 1503, 79 v., 93 v.; *achter dwijbelsdal*, Wb. 1508, 215 r., 1509, 261 v., 264 r.; *neven dwibestal*, Wb. 1504, 159 r., v.; *opt dwibesdal*, Rek. 1443, 4 r.; *an dwibelsdal*, Wb. 1508, 210 r., 211 r., passim; upden grootcoutere *boven dwijbelsdal* metten ende jeghen den voetwech aldaar men vanden bruel tscravens waert gaet, Schp. 1517; *nevens Dwijpestal mersch*, R. Contr. 1555; *Int Wijpelsdal*, P. 1571/2, 85 v.; *Inden Wijpelsdal*, P. 1571/2, 65 r., 66 r., passim; *D'wijbusdal*, Rek. 1603, 54 v., 66 v.; *meersch gheh. den Wijperstal*, Schp. 1609; *Int Wijsendal*, R. 1616; *de Wijperstal*, Schp. 1622, 15 v.; *de Wijperstael*, Akt 1622; *het Wijbüsdal*, Schp. 1622, 40 v.; *meersch gen. de wijbusdal*, Proc. 1624; *Wijbesdael*, Rek. 1635, 52 r., v.; *Wijbesdal*, Rek. 1635, 51 r., 52 r.; *den Weysperstal*. T.V. 1669; *Wijpenstal*, L. 1732, B. 1843; *Wijpestal*, A. 1884.

Het eerste lid waarschijnlijk een psn.: *Wijpel, Wijbel, Wybinus* + dal.

900. **Wijpenstalstraat** (E-G 4) : *Wijpenstalstraet*, Popp A, B. 1843. — Straat van de Topmolen naar de Brul.

901. **Wijput** (H 4) : partije inde hofstede binnen H. inden bruel, *west den werput*, Schp. 1635; *Wijput*, B. 1843, Vm. — Zelfde als Lindenput.

902. **Wijveld** (C,D 5) : stuc lants op *dwuidevelt* te branteghem, R.H.G.A. 1380, 59 r.; op *dwidevelt*, R.H.G.A. 1446, 97 r.; *upt boechoutvelt* metten hende *an Dwijnvelt*, Schp. 1468, 46 r.; *dwivelt*, Wb. 1482, 36 r.; *up Dwijnvelt*, Schp. 1491, 97 r., Wb. 1485, 45 v., 46 r., 1488, 50 r., passim, P. 1571/2, 56 r., 58 v., passim; op 't *wijdevelt*, R.H.G.A. 1496; *int Wijvelt*, R.H.G. 1503, 115 r., R. Contr. 1553, Cl. R. 1571, Rek. 1635, 35 r., 36 v., passim; op *Dwivelt*, R.H.G. 1503, 57 v.; *up dWijveldeken*, P. 1571/2, 57 v.; op *dwijnvelt*, Rek. 1603, 50 r.; *het Wijvelt*, Schp. 1622, 43 r.; *Wijveldeken* liggende tusschen de holbeeckveldekens ende borreckensveldekens met het groot en clyn branteghemvelt, T.V. 1669, Tr. 1681; *het weyveldeken*, Kr. 1695; *opt weyvelt*, Ca. e. 17^e E., L. 1732; *het Weyveldt*, Tw. 1765; 't *Weyveld*, K.A. 1783; *het Wijveld*, Akt 1789; *het Weiveld*, A. 1884.

Wijt, wide = «teenwilg» (J. MANSION : *Voorn. Best.*). Vandaar «een veld met teenwilgen omgeven», of *wide*, «wijd, uitgestrekt»? — Komt o.m. voor te Denderhoutem (S. Adr. Geraardsbergen, 1631), te Hofstade (nr 766) en te Moorsel (P. 1571, 16 v.).

×. *Wijvelsdal*, zie *Wijpenstal*.

903. **Wildeman**: stede gheh. *de Wildeman*, Schp. 1458, 26 v.

Een *Wildeman* was een naakte reus met een knots gewapend. — Komt als huisbenaming voor te Aalst, te Sint-Gillis-bij-Dendermonde (nr 1054) en te Wichelen (P. 1571/2, 1 r.).

904. **Wilg**: huysstede groot o. 35 R... inden bruel gen. *de Wilghe*, west de H. Gheest, zuyt 'sheerenstrate, Schp. 1573.

905. **Wilgen (ter)**: L. in cruusveldekin *te Wilghen*, Rek. 1466; lant gen. *de Wilghen*, groot 1 d. 12 r. (te Branteghem op dwijvelt), Schp. 1572; *ter Wilghen*, Schp. 1622, 69 v.; lants *ter Wilghen*, west het Wilghevelt, Rek. 1635, 25 r., v.

906. **Wilgenbroek** (G 5): meersch *inden Wilghenbrouc*, R.H.G.A. 1477; west de meulemeerschen gen. *den Wilghenbrouck*, L. 1732; *op de Wilghen Broeck*, Rek. 1603, 45 v., 46 r.; *Inden Wilghenbrouck*, Rek. 1635, 29 v., 32 v., passim.

Meers, voorheen moeras, met wilgen omgeven. — Vgl. *Wilgenbroek* te Voorde (Beaupré 1296).

907. **Wilgenve!d** (A 6): *up dwilghen velt*, Schp. 1493, 1539; *Int Wilghevelt*, R. Contr. 1550, Cl. R. 1571, Cb. 1623, V.P. 1591, Rek. 1635, L. 1732; *up dWilleghevelt*, P. 1571/2, 105 r.; *opt willeghe velt*, Schp. 1566; *up dWilghevelt*, P. 1571/2, 105 r., v., passim; *Welgeveld*, B. 1843; *Velgenveld*, Popp C; *Wilgenveld*, Kad. 1926.

908. **Willekensbroek** (D 6): Quod vocatur *Wilbroec*, Oork. 1258; lants *in willekinsbrouc*, Rek. 1443, 15 v.; *in willekensbrouc*, W.K. 1443, 9 r.; *vyt wuluekens brouck*, Rek. 1466, 3 r.; *Willekens broec*, Wb. 1472, 2 v., R.H.G.A. 1477, 1496; *Inden Willekensbrouc*, Wb. 1485, 41 v.; *achter den Willekens broeck*, Wb. 1489, 61 r., v.; *in Willekens brouc(k)*, Schp. 1478, 61 r., 1487, 83 v., 1496, 1573, 1623, R.H.G. 1503, 81 r., 89 v., passim; Joes van der eeken op sijn stede *te Willekens*, R.H.G. 1503, 31 r., v.; *Inden Willekensbrouck*, P. 1571/2, 55 v., 56 v., passim, Rek. 1635, 32 r.; *Willekens Broeck*, Rek. 1603, 45 v.; *den Wullekensbrouck*, Bo. 1631; *Willekensbroucken*, L. 1732; *Willemsbroeck*, Popp C, B. 1843. — Het Kadaster is rijk aan varianten: *Wilgkensbroeck* (Kad. 1926, C, 886), *Welkensbroeck* (C, 857), *Willemsbroek* (C, 1177), *Wilkensbroek* (C, 898), *Wellekenshoek* (C, 859) en *Willekensborre* (C, 894).

Zelfde betekenis als de gemeentenaam *Willebroek*? = « wild moeras » (A. CARNOY: *D.E.*, blz. 637) of psn. *Willekin*, diminutief van Willem.

909. **Windmolen** (G 5): meersch *onder de molen* gheleghen int mespelrot, Schp. 1444, 6 r.; *onder de moelen*, Rek. 1466; *aen den molen* upt molenvelt, Wb. 1488, *aen den Wintmolen*, Schp. 1496; *op een wintmolen*, noort commende aen tgoet van Jan de Zadeleere, suyt sheeren straete en west van 'tgoet vander voorn. Corn. Cabbelliau, R. Contr. 1550; *Inden maymeersch aen den moelen*, R. Contr. 1554; *opt meulevelt aen de meulen*, Schp. 1461; *Den Steenbergh... bijde molen*, Rek. 1603, 43 r.; *bij den Wintmolen*, L. Sch. 1622; *binnen haeltert bij den Wintmeulen*, Schp. 1622, 66 v.; *op dmolevelt, west de wintmolen*, Rek. 1635; *bij de Wintmolen*, L. 1732; Ontfanc van chynsen van Jan Verleysen, [eigenaar van de Houten Molen] pachter *van den Wintmolen* tot haelttert... 6 gulden, Kr. 1748; Ontfanc van We Anthon van malder, [in het bezit van de Topmolen] *over den Wintmolen*... 1 gulden 10 stuivers, Kr. 1749; *Houten Molen*, B. 1843.

Deze *Houten Molen*, naar de eigenaar — muldersfamilie — ook *Graevesmolen* genoemd, werd afgebroken gedurende de oorlog 1914-18, wanneer ook de berg werd afgevoerd. — Begin van de 16^e eeuw was de molen eigendom van Joos Cabbelliau; in 1550 verkocht zijn weduwe, Josijne 'sBackers, een erfelijke rente van 2 ponden Vl. gr. 's jaars aan Hendrik van den Storme fs François, gehypothekeerd op deze molen, « met alle den toebehoorten eertvast ende nagelvast met den berch, erfve ende grondt van boden daer denselven wintmolen opstaende is ». Gedurende de 17^e eeuw was de molen belast met een graanrente van 12 vaten koren 's jaars, ten voordele van de Armen van Kerksken.

910. **Wisselnaai** (G,H 7) : inden oerdsbrouck eenen merchs gheh. *de wisselmate*, Wb. 1509, 260 v., 263 r.; *de Wisselmaete*, Schp. 1608; *oost de wisselmate*, suyt de beke, R.C. 1688.

Deze benaming wijst op het wisselend gebruik onder verschillende bebouwers. — Dit toponiem komt eveneens voor te Nieuwerkerken (P. Aalst, 1572, 119 v.).

×. *Woelbos*, zie *Wouwerbos*.

911. **Woelbosbroek** (D,E 5) : *Ind[en] hoelbosch broeck*, Wb. 1489, 61 r.; *up dueskens velt achter den woelboschbrouck*, R.H.G. 1503, 80 v.; *up Deuskensvelt achter den hoelbochs brouck*, Schp. 1518; *holboschbrouck*, Schp. 1584; *Holboschbosch*, Kad. 1926 (C, 954, 930, 473, 1365).

Voor de verklaring en ontwikkeling, zie *Wouwerbos*.

912. **Woelbosmeers** (D,E 5) : *upt thoelboschveldeken*, *zuyt tdeuskensvelt*, *noort den hoelboschmeersch*, Schp. 1572; *Woelboschvelt*, *west Woelbosch meersch*, Ca. e. 17^e E.; *tholbosch meersschen*, Bo. 1631; *Holbosch Meersschen*, L. 1732.

×. *Woelbosveld*, zie *Wouwerbosveld*.

913. **Woelput** : *lants ten abeelkene op den woelputte*, R.H.G.A. 1380, 59 r.; *up den woelputte*, Rek. 1390, 2 v., 3 r., 1443, 2 r., v., W.K. 1398 (nr 9504), 1443, 1 v.; *opden Wolputte*, W.K. 1443, 1 v.; *lants ter abeelkene op Wolfsputte*, R.H.G.A. 1446, 117 v., 1477; *op de grootcouter aenden wolputte*, Schp. 1458, 23 v.; *aen den wlputte* (sic) *te haeltert*, Schp. 1458, 21 r.; *meersch*, *zuyt thoelboschvelt*, *metter oostzijde aent drieschveldeken*, *thende boven wolputkene*, Schp. 1600; *Inden Wolfputte*, Rek. 1610, 36 v.; *Den Wolsputte*, *Inden Wolfputte* *opden droescouter*, Rek. 1635, 43 r.

Is dit toponiem dat meer voorkomt (o.m. te Denderleeuw en te Hombeek) niet te verklaren als *wolf* uit *woel*, door volksetymologische vervorming? *Woel* van *woelen*, *welven*, *wentelen*, « draaien »; vandaar « draaikolk in een water »?

914. **Woelputsdal** : *lants te volpoetsdale* ghelegghen, Affl. 1434, 32 r.

915. **Wolfken** : *ten Wulfkine*, Rek. 1443, 15 v.; *ten Wulfkene*, W.K. 1443, 9 r.

916. **Wolfstraatje** (E 5,6) : *meersch te hoelbosch jehens Dwolfstraetken* ende *metter noort ziden biden Vissenrode*, Schp. 1494; *te Woelbosch jehens Dwolfstraetken*, Schp. 1494.

917. **Woutersmeersje** : *Int wouters mersselken*, *Int wouters meerschelken*, Wb. 1502, 108 v.

Psn. *Wouter*.

918. **Wouwerbos** (D 5,6) : *stede te wuwerbosch*, Rek. 1390, 8 r., v., 1443, 7 v., W.K. 1443, 4 r.; *stede te woerbosch*, Rek. 1390, 8 v., 1443, 8 r., W.K. 1443, 4 v.; *van Wouwerbosch*, W.K. 1443, 4 v.; *Jan van Wouwer-*

bosch... inde stede van *Wuwerbosch*, Rek. 1443, 8 r.; *te Wuwbosch*, Schp. 1448, 10 r.; *te hoelbochs*, Schp. 1465, 40 v.; *te Wouwerbosch*, Rek. 1466, 9 v., 10 r., passim; *te woelbosch*, R.H.G. 1503, 27 v.; *te Woerbosch*, R. 1503; Jan Bouwens over pieter bouwens over gheertrije van woerbosch op een veldeken *te woerbosch*, R. 1503; *te Woelbosch*, Schp. 1511; *te Woelbosch* opt boeckensvelt Int eechdeken, west Woelboschvelt, Cl. R. 1571; *up thoelbosch*, P. 1571/2, 60 r., 61 r., passim; *Hoelbosch*, B. 1843; land op *Hollebosch*, z. de gemeente Heldergem, A. 1884.

De ontwikkeling *wuwer*, *wouwer*, *woer*, *woel* lijkt ons fonetisch mogelijk, evenals de verdere evolutie tot *hoel* (zo werd *wostine* tot *ostine*, *Wostwinkel* tot *Oostwinkel*). *Wuwer*, *wouwer* = « vijver » (VERDAM). Vandaar « bos nabij een vijver »? — De Fn. komt voor met dezelfde varianten: *Jan en Gillis van Wouwerbosch* (Rek. nr 45938, 1390, 7 r.), *Gillis van Woerbosch* (id., 8 v.), *Kateline van Wuwerbosch* (id., 7 r.), *Gillis van Woerbosch*, *Gillis van Wouwerbosch* (Rek. 1466), *Geertrije van Woelbosch* (R.H.G. 1503).

919. **Wouwerbosveld** (D 5,6) : l. *in de wouwerbosch velt*, Rek. 1390, 1 r., 1443, 1 r.; l. *in Woerboschvelt*, W.K. 1398 (nr 9591); *in Wouwerboschvelt*, W.K. 1443, 1 r.; l. *upt wouwerboschvelt*, Rek. 1446, 11 r., 13 v.; *op Hoelboschvelt* te Brantheghem, B.A. 1460; *upt oelboschvelt*, Wb. 1488, 58 r.; *up thoelboschvelt*, Schp. 1490, 90 v.; *up Doelboschvelt* jegens Dwolfstraetken, Schp. 1494; *int woerboschvelt*, R. 1503; *up doelboschvelt* aen de Willekens broeck, Wb. 1508, 228 v., Schp. 1513, P. 1571/2, 57 r., 59 v., passim; *up thoelboschvelt*, P. 1571/2, 61 r., 106 r.; *op Doelboschvelt*, Cl. R. 1571; *up thoelboschveldeken*, zuyt tdeuskensvelt, noort den hoelboschmeersch, Schp. 1572; *opt Wolbossche velt*, Schp. 1615, 71 r.; *te Woelbossche velt*, Schp. 1623, 9 r.; *op Doelbosvelt*, W.K. 1623, Cb. 1623; *op het hoelbosvelt*, Cb. 1623; *op het doelbosschevelt*; *op doelbosvelt*, Schp. 1627; *op het olboosvelt*, Schp. 1630; *int hoelbosveldeken*, Schp. 1632; *Hoelboschvelt*, Cl. R. 1632, Tr. 1681; *Doolboschvelt*, Rek. 1635; *Doelboschvelt*, Rb. 1637; 26^e wijk gen. *het hoelboschveldeken*, T.V. 1669; *op 't woelboschvelt*, west woelboschmeersch, Ca. e. 17^e E.; *Het Holboschvelt*, L. 1732 (nr 1650); lants *op 't Walbosch*, oost het boeckensvelt, west de meerschen, A. 1743; *het holbosch veldt*, Ca. 1753; *opt Bouckensvelt*, west *het walboschvelt* en Clattens Driekens, Kr. 1766 v.j.; *Holboschveld*, B. 1843; *Hulboschveld*, A. 1884. — Het kadaster heeft als foutieve lezing: *Snelboschveld* (Kad. 1926, C, 846).

920. **Zadelere veldeken** : *up ½ d. lants ghelegghen int Zadeleeren Veldeken* dat bette sDekens was, Schp. 1474, 55 v.

Fn. : *Daneel de Zadelere* (Schp. 1488), *Hendrik de Zadelere* (Schp. 1492), *Jan de Sadeleer* (Schp. 1502), enz.

921. **Zadelweg** : 1/ lants *op den bosch gheseyt het hemerijck, noordt den sadelwech*, Schp. 1626, 162 r. — Zelfde als Zavelweg.

2/ 's *Gravenkerselaer beginnende suyt de Saedelstraete*, Mere 1760.

Zadelweg = « ruitersweg ». Een weg te smal voor de doortocht van een wagen, maar breed genoeg voor een man in het zadel (*Med.*, 1939, blz. 34).

922. **Zavelweg** (D,E 5) : *Zavelweg*, Popp C, B. 1843. — Weg van de Lindekens naar het Hoelbos.

923. **Ziekhuisen** (F 6) : ten sterf- en *sieckhuuyse*, T.V. 1669; *Ziekhuis*,

Popp B; *Ziekhuisen*, B. 1843, A. 1884, Kad. 1926 (B, 1080, 1083-86). — Het kad. kent ook *Zothuizen* (B, 1087-89).

Mogelijk bevond zich hier — buiten het dorp — het ziek- of pesthuis van Haaltert; maar waarschijnlijker is het, dat deze pln. genoemd wordt naar de eigenaar, nl. het pesthuis of de lazarij van Bakergem-Denderleeuw, zoals blijkt uit een schepenbrief van 1366.

924. **Ziekhuisengracht** (F,G 6,7) : *Katjens en Ziekhuisengracht*, Wl. 1877.

925. **Ziekhuisenlos** (G 6) : *Ziekhuislos*, Popp B; *Ziekhuislos*, B. 1843. — Losweg van de Ziekhuismeersen naar de Prov. Baan.

926. **Ziekhuismeersen** (F 6) : *Inden sieckmeersch*, P. 1571/2, 90 v.; op den drinckelinck, *west de sieckhuysmeerschen*, Kr. 1695; *Sieckhuys Meersschen*, L. 1732, Ca. 1753; *Ziekhuismeerschen*, B. 1843.

927. **Ziekhuisenweg** (G,H 7) : *Ziekhuisweg*, Popp B, B. 1843. — Weg van Mussenzele naar de Ziekhuisen.

928. **Ziekmansborre** (G 6) : *meersch inden sieckmans buerre*, west de wijgaert, Schp. 1636; opden Wijgaert, *oost Sieckmansborre*, L. Sch. 1769. — Kad. B, 1085b. — Zelfde als Borremeers.

Fn. ? — Vgl. *de Ziekmans stede* te Strijpen (P. 1571, 25 v.).

929. **Zijp** : op rostadt velt aen den grooten Steenberghe aen de zijpe een half bundere lants, Rb. 1637. — Zelfde als Vorsinkbeek.

Zijp = « gracht ».

×. *Zothuizen*, zie *Ziekhuisen*.

930. **Zure oordsbroek** (G 7) : op den Wijgaert... stuyckende *aenden Suerenoitsbrouck*, Schp. 1609; *In [den] sueren hutsbrouck*, Schp. 1629, 250 r.; *Inden sueren hoeysbroucq*, Schp. 1630, 338 r.; meersch geh. *den sueren heusbroueck*, Schp. 1628; *oost den sueren hootsbrouck*, 3 d. weide ghelegghen neffens tvoren bunder gheh. den biest, west het lantsheerenvelt, Schp. 1686. — Zie Oordsbroek.

Wijst op de zure samenstelling van de bodem.

931. **Zure oordsbroekmeers** (G 6) : *Zuerenhutsbrouck Meersch*, L. 1732 (nr 587). — Kad. B, 1085.

932. **Zwaardvege** : *Inden zwert veeghen* 25 r. meersch, Wb. 1491, 75 v.

Zwaardvege : *zwaard* = « groenzwaarde, graskant » (J. LINDEMANS).

933. **Zwarthaar** (K 5) : behuysde stede gen. *het Swerthair*; *agter het Swerthair*, L. 1732 (nrs 214, 216); *Swerthayr*, W. o. 1800; *Zwarthaer*, B. 1843; *Zwarthaar*, Kad. 1926, Kl. 1937. — Kad. B, 249.

Naam van een huisstede, die later een wijknaam werd. Genoemd naar een fn. ? *Jan Swerts* (Schp. 1540); — *swet*, *swert* is een specifiek voorkomende grensnaam; vandaar « een huis dat staat op de grens van het dorp », wat overeenstemt met de werkelijkheid. — Vgl. *het Zwertblok* te Noorderwijk (nr 1327).

934. **Zwarthaar (straat)** (I-K 5,6) : *Zwarte haerstraet*, Popp B; *Zwarthaer*, B. 1843.

935. **Zwarthaarweg** (K 5) : *Zwarthaerweg*, B. 1843. — Weg van de Ninovestraat naar het Zwarthaar.

936. **Zwingelerenlochting** : *in tswingheleeren lochten*, Wb. 1489, 61 v.; *voer tswingheleeren*, Schp. 1493, 108 v.

Fn. ? — « *Zwingelaar* = « een man die vlas zwingelt » » (J. LINDEMANS).

N.B. De herbergbenamingen werden samengebracht onder nr 319.

OVERZICHT VAN HET MATERIAAL

I. — NATUURNAMEN

a. **Het uitzicht van de bodem** speelt een belangrijke rol in de toponymie, daar de minste oneffenheid aanleiding geeft tot de vorming van nieuwe namen.

1/ **Hoogten** : *hoog, berg, barm, motte.*

De geringste verhevenheid van de bodem heet bij ons *berg* : *Ten Berg, Ekent ten Berg, Hengeberchtsberg, Jan Clercxberg, Keiberg, Koekelberg, Molenberg, Provenneberg, Steenberg (3), Waaienberg.*

Enkele plaatsen worden aangegeven als hoger gelegen : *Hoog Cureveld, Hoge Grootkouter, Hoge Kraaienvinkel, Hoge Lochting, Hoge Larenbroek, Hoog Lareveld.*

Een kunstmatig aangebrachte verhevenheid heet *Motte, Kat (2).*

Men treft ook *barm* aan : *Aardbeziënbarm, Barm.*

2/ **Laagten** : *dal, laag, neer, helle, hol, grobbe.*

Aldus : *Rijsendal, Wijbendal, Woelputdal; Laagste Laarveld, Neder Laarveld, Neder Kraaienvinkel; Helle, Hellebos; Holbeek, Hollestraat, Holleweg; Groebbe (2). Eveneens Culsbroek.*

3/ **Het vlakke** heet *Strekte.*

b. Andere namen staan in verband met **de samenstelling en de hoedanigheid van de bodem.**

Samenstellingen met **steen** : *Steenberg, Steenbergveldeken; Keibergmeersen, Keienveldeken.* — *Waardevol* : *Gulden bunder.*

De *leem*-putten ontbreken niet. De *leem* of *mergel* diende zowel bij bemesting als tot bouw materiaal : *Mergelput (3), Leemput.*

Moerassige bodem is *kwaad, zuur, mos* : *Kwalster, Meer, Meusken, Meu(de)gem, Mose, Moseveldeken, Mussenzele, Zure Oordsbroek.* Op een vochtige bodem wijzen eveneens : *Drinkelink, Droeskouter, Mierabeel.*

Daartegenover vindt men gronden uitmuntend door hun **droog**-zijn : *Droge weide.*

Op de oorspronkelijke **onvruchtbaarheid** van de grond (samenstelling met zand) wijzen *Ede, Heet, (ter) Heide, Heiken, Heiveldeken.*

c. Tot de natuurnamen mogen ook gerekend worden de namen in verband met **de bewatering.**

1/ Op de eerste plaats komen **de natuurlijke opwellingen** : de bronnen (later fontein) : *Boterborre, Coensborre, Dierenborre, Eekborre, Hoelbosborre, Kakenborre, Laarborre, Lindeborre, (S.) Mertensborre, Noterborre, Schoenensborre, Stenenborreput, Teunensborre, Waterborre, Wegborre, Ziekemansborre; Fonteinwaterweg, Fonteinweg.*

2/ **Stilstaand water** heet *put, plas, poel* : *Asput, Belleput, Donkere*

put, Gersput, Haaltertput, Hasselput, Hekkeput, Hengeberchtsput, Kakuitput, Kapellekensput, Klokiput, Kraaienput, Kruisput, Leemput, Lindenput, Loosputten, Meerput, Mergelput, Mosput, Plas(put), Put ten Ede, Putken, S. Gorikspuit, Straatput, Vijverput, Vosput, Vuilput, Wijput, Woelput. Eveneens Spoelk, Waterpoel, Vijver, Waterschap-vijver.

3/ **Natuurlijke waterlopen** van betekenis heten beek : *Eilandbeek, Hoelbeek, Hongerbeek, Klokiputbeek, Molenbeek, Larenbroekbeek, Oterbeek, Vorsinkbeek. Kunstmatige waterlopen heten gracht of goot : *Burchtgracht, Haetsgracht, Katjesgracht, Molenmeersgracht, Ziekhuizen-gracht.**

d. Een gedeelte van de gronden bleef langere tijd in **de oorspronkelijke toestand** bewaard.

1/ **De bossen**, nog weinig uitgestrekt, moeten in het verleden een groot gedeelte van het dorp hebben omvat. De *hout-* en *lo-*benamingen gaan verst tot het verleden terug : *Beukhout* in Boekent, *Boshout, Eekhout* in Ekent, *Herrenthout, ten Houte* en *Lobroek*. Verder *ten Bos, Boskouter, Boslochting, Bosmeers, Bruytensbosje, Claes-senbos, Gemangeldbos, Gotegembos, Hellebos, Hemerijkbos, Herenbos, Hontbos, Kastanjebos, Landelebos, Wouwerbos.*

2/ Ook **de namen van struikgewassen** behoren tot de natuurnamen : *Bremen(hul), Bremt, Herent, Rijs(endal), Vors(ink)*. Onder de plaatsen met **laagstammig hout** begroeit komen op de eerste plaats de *hagen* : *Boeshaag, Die(de)lhaag, Groothaag, Koutherhaag, Langehaag (?)*, *Vorshaag*; eveneens *Techel* (= haagje). Het is evenwel niet altijd klaar of men te doen heeft met een kreupelbos of met een kou-terafsluiting.

3/ Verder **de met kruiden begroeide gronden** : *Aardbeziën(barm), Bies(t), Hulse(veld), Hulst(bunder), Klitse, Vitsbroek, Semptlochting.*

4/ Eveneens de toponiemen ontstaan **naar de namen van bomen** : *ten Abeelkene* (= populier), *Abelenhoek, Asput* (= es), *Boekent* (= beuk), *Boomkens, ten Eek, Eeklaarveldeken, Eekvelt, Ekent, 'sGravenkerselaar, Hasselt, Herzelaar, Lindeken, Maalwilgen, Popu-lierweg, Vlierenpaal, Wilgenbroek, ter Wilgen* en *Appelkensakker (?)*.

5/ Andere namen duiden de **plaats aan waar regelmatig hout werd gehakt** : *houw* (3).

e. Sommige natuurgronden kregen een **economische betekenis in het latere kultuurleven**, zo *broek* (tot kultuur gebrachte moerasgronden) : *Anderenbroek, Broek, Broekmeers, Culsbroekbroek, Calleboutsbroek, Curenbroek, Berchmansbroeken, Hambroek, Hof ten Haasbroeksken, Larenbroek, Oordsbroek, Ossenbroek, Pluimenbroek, Grote Oordsbroek, Joos van den Berghenbroek, Reimersbroek, Schelfveldbroek, Vettebroek, Vitsbroek, Voncxbroek, Wallekensbroek, Wilgenbroek, Willekensbroek, Woelbosbroek, Zuren Oordsbroek.*

Biest herinnert aan het onbebouwd gemeenzaam driehoekig perceel, met de biezenpoel, waaraan het zijn naam heeft ontleend.

II. — KULTUURNAMEN

a. De namen samenhangend met **grensscheidingen** zijn later ontstaan dan de natuurnamen en getuigen van meer kultuurtoestand.

Daartoe dienen, naast de natuurlijke grensscheidingen als beken, de bomen, waaronder vooral **de bomen** die een hoge ouderdom bereiken in aanmerking komen : *ten Eek, ten Abeelkene, Asput, Lindeken, Maalwilgen, Paalwilg, Populierboom, Populierweg, Roosboom, Doren, Vlierenpaal, ter Wilgen, 's Gravenkerselaar, Herzelaar, Appelkensakker.*

b. Eigenlijke kultuurnamen zijn deze gebruikt om **ontgonnen land** aan te duiden. Vooral *rode* wijst op ontbossing : *Alisrot, Mespelrot, Oude Rotveld, ten Rode, Rodemeers (?) , Roodveldeken, Vissenrot, evenals de diminutiefvorm Reuken.*

c. Sommige plaatsnamen zijn gevormd bij middel van **persoonsnamen**, waarbij de persoonsnaam veelal in de genitiefvorm (-s) staat *Arentsveld, Armgardenveld, Asselensveld, Backersmeers, Bakkersveld, Berchmansbroeken, Braemsveldeken, Calleboutshorik, Casensbelsland, Carlesmeers, Claes Deckersbrulken, Clottensveldeken, Cockmeers, Coppensveld, sCortensveldeken, Culbroekveld, Deeskensveld, Dobbelerenstuk, Ebenslochting, Fierensveld, Gijsveld, Goriksmeeers, Grielmooienveldeken, Hellemaarsveld, Haetseveld, sHontsveld, Hostsveldeken, Jan Maesland, Jooskensveld, Keizersland, Keizersveld, Lankenslochting, Lievensmeers, Lippensbek, Nellekenslochting, Pinusveld, Pluimenbroek, Pluimveld, Pontus Gravenveld, Roucxlochting, Sagherslochting, Schepensveldeken, Schotteymansmeers, Smetslochting, Smetsveldeken, Sonckxhorik, Standaertslochting, Stevensveld, Sturmsveldeken, Steefsveld, Sonckslochting, Sonksveldeken, Truikensmeers, Waaienbergveld (?), Tiskensveld, Wellekenslochting, Vonckxbocht, Zadelerenveldeken. — Sommige pln. worden genoemd naar de fn. : *de Cautaert, de Hoybrouck, de Montenere, Ruysinck.**

d. Er zijn ook namen ontstaan door het uitdrukken van een **eigendomsverhouding**, hetzij van geestelijke, hetzij van wereldlijke lichamen.

1/ **Wereldlijk gezag** : *'s-Gravenkerselaar (?) , Bank, Baljuwweg, Markiezengoed, Praterij, Herenmeers.*

2/ **Geestelijke orden** : *Begijnenmeers, Canterij, Cureveld, de Deken, Dekenij, Deken van Haaltertveldeken, H. Geestland, Kapelrij (veldeken), Kapittel, Kerkveld, Kloosterken, Kosterbos, Papenmeers, Papenveld, Priestersveld, Provenne, Quotidianistenland, Pastorijveldeken, Priesteragie, Gotegemtiende.*

e. Sommige namen wijzen op de aard van **het eigendoms- of gebruiksrecht** : *Brul, Bruldries, Brulken, Overenbrul, Claes Deckersbrulken, Dries (3), Claesensdriesken, Hekdries, Krekelendries, Lange dries.*

Een paar toponiemen vinden hun oorsprong in bepaalde gebruiksgewoonten : *Laarveldbrake, Wisselmaat.*

f. Sommige plaatsnamen worden genoemd naar **de vorm en de uitgestrektheid** der percelen.

1/ **De uitgestrektheid** : groot, klein : Groot en Klein Boekenveld, Groot en Klein Brantegemveld, Grote en Kleine Middelkouter, Groot en Klein Wouwerbosveld, Groot Deeskensveld, Groot Kruisveld, Grote en Kleine Aardbeziënarm, Grote en Kleine Droeskouter, Grootste Laarveld, Grootkouter, Groothaag, Grote Oordsbroek, Grote Steenberg, Grote en Kleine meers, Klein Schelfveld, Klein Soncksveld.

2/ Soms wordt het perceel genoemd naar **de grootte** : het Bunder, het gulden Bunder, Halfbunder, Lang Bunder, Rond Bunder, Vier Bunder, Vijf Bunder.

3/ **De vorm** slaat vooral op de lengte : Lange Grootkouter, Lange-meers, Langehaag, Langelochting, Lange Dries, Langveldeken, Lang Bunder; Kortemeers en Korte Oordsbroek. Eveneens de speciale hoekvorm of rondvorm wordt aangegeven : Callebouthorik, Eegdeken, Hamme, Horink, Hambroek, Kromme-meers, Mushorik, Rond Bunder, Ronde Grootkouter, Rondelochting, Rondemeers, Sonckshorik. Verder Neusken, Schild, Bijlken en Lippensbek.

Intensiever kultuur gaf aanleiding tot sterkere verdeling : Voorste en Achterste Middelkouter, naast Middelkouter; Eerste en Laatste Strekte naast Strekte; Middelste, Bovenste en Nederste Hoeve; Overste en Laagste Laarveld, enz.

g. De namen van **voor bebouwing geschikte bodem** zijn de belangrijkste onder de kultuurnamen. De oudste, welke wijzen op gemeenschapsbezit en een uitgestrekt complex bouwland omvatten, zijn **de kouters** : de Boskouter (?), de Brulkouter, de Grootkouter, de Grootkouter-bij-'s Gravenkerselaar, de Droeskouter, de Kruiskouter, de Molenkouter, de Middelkouter.

Anderen sporen van gemeenschappelijk bezit treft men aan in Brul en ook wel in Dries.

Van latere datum zijn **de veld- en landnamen**.

Naast de reeds hoger genoemde namen, samengesteld met persoonsnamen, dienen aangegeven : Beekveld, Beemdveldeken, Boekenveld, Borrekensveldeken, Bosveld, Brantegemveld, Broekveld, Buichveldeken, Burchtveldeken, Doelveldeken, Dorekensveld, Driesveldeken, Eeklaarveldeken, Eekveld, Eerbaarveldeken, Eikelveldeken, Erembodegemveld, Gotegembosveld, Gotegemveld, Hagelkruisveld, Hamerijksveld, Heiveldeken, Hekkenveld, Herrenthoutveldeken, Hofland (2), Holbeekveld, Hooglareveld, Kakuitveld, Kapelrijveldeken, Keibergveldeken, Keienveldeken, Kerkveld, Kruisveld, Kuregemveldeken, Laarveld, Langveldeken, Larenveldeken, Loofveldeken, Meerveld, Molenveld, Moseveldeken, Mussenzeleveld, Nederlaarveld, Nieuwveld, Oogkensveld, Ossenbroekveld, Papenveld, Pastorijveldeken, Priestersveld, Quotidianistenland, Roodveldeken, Rostatveld, Sarazijnveld, Sterreveld, Stuverveld, de Veldekens, Vuilveld, Vuchveldeken, Steenbergveldeken, Steenland, Sterresijnveld, Waaienbergveld, Waterloosveld, Wijngaardveld, Wijveld, Wilgenveld, Wouwerbosveld, Schelfveld, Schuurkensveldeken, Schuyfveldeken, Hofstadveld, Hofveld.

Meers is de meest voorkomende naam voor grasland : Backers-meers, Beekmeers, Begijnenmeers, Belkaardmeers, Biestmeers, Boon-

meers, Broekmeers, Bosmeers, Borremeers, Brulmeers, Burchtmeers, Charlesmeers, Clottensmeers, Cockmeers, Eindmeersje, Gijsmeers, Goriksmeeers, Gotegemmeers, Grote meers, Haalteringemeersen, Hammerijksmeers, Hekmeers, Herrenthoutmeers, Hoekmeers, Hofmeersen, Kakuutmeersen, Kammeers, Kapellemeers, Keibergmeersen, Klitsemeersen, Koemeers, Korte meers, Kromme meers, Kruisstraatmeers, Lange meers, Larenmeers, Maameers, de Meersen, Molenmeers, Nieuwe meers, Oordsbroekmeers, Oppermeers, Paalmeers, Paardenmeers, Papenmeers, Putmeers, Reimeers, Rodemeers, Ronde-meers, Rostatmeers, Schotteymansmeers, Stenenbrugmeers, Sterresijnmeers, Truikensmeers, Vijvermeers, Waterschapmeers, Wijngaardmeers, Woelbosmeers, Ziekhuismeersen, Zure Oordsbroekmeers. — Verder Beemd en Droge weide.

h. Een speciale betekenis in het landbouwleven van vroeger hadden **de afsluitingen en omheiningen**.

1/ **De afsluitingen** : haag, perre : Haag (6), Die(de)lhaag, Groot-haag, Koutherhaag, Rodehaag, Vorshaag; Perre, Perrelochting. Elke kouter moest immers « gevrijt » of afgesloten zijn.

2/ Voor **de omheinde plaatsen** gebruikt men *gaard, belle, lochting* : Boomgaard, Dattensboomgaard, Wijngaard; Belkaardmeers, Belleput; Bielochting, Boslochting, Coexlochting, Culsbroeklochting, Ebenslochting, Gijslochting, Gillis Pauwelslochting, Hekkenslochting, Hoge lochting, Kruienlochting, Lange lochting, Lankenslochting, Nellekenslochting, Lijnkenslochting, Moselochting, Nevenlochting, Perrelochting, Reimerslochting, Roeckxlochting, Sagherslochting, Semptlochting, Smetlochting, Sonckxlochting, Standaertlochting, Steffaertslochting, Wellekenslochting, Zwingelerenlochting. Eveneens Hondsocht.

3/ **De toegangen** heten *gat* en worden afgesloten door een *hek, veken, lap* of *stichel* : Hekdries, Hekkenveld, Hekstijl, Veken, (Stenen) Stichel, Kwadelap; Boesgat, Koutergat, Outgat, Meregat. Eveneens Regelaar.

i. Speciale benamingen :

1/ in verband met de **bebouwing** : Boonlochtstraatje, Boonmeers, Kruienlochting, Loofveldeken, Moselochting (= moestuin), Wijngaard.

2/ genoemd naar het **beroep van de eigenaar** : Backersmeers, Bakkersveldeken, Beenhouder, Zwingelerenlochting, Stoker.

3/ in verband met de **vogels** : Erpelsweg, Kakei (koekoek), Kraai-enwinkel, Kraaienveld.

4/ in verband met andere **dieren** : Bielochting, Kiekeweg, Koeveld, Koemeers, Ossenbroek, Vo(r)sput.

5/ herinnering aan vroegere **volksgebruiken** : Doelen, Krekelen-dries.

6/ overblijfsels van oude **rechtsgebruiken** : Bank, Maalwilgen; Gemangeldbos, Duurveldeken, Vierlink.

7/ in verband met de **nijverheid** te lande : de brouwerijen : Kamme, Kammeken, Kammeers; de molens : de Houten molen, de Topmolen, de Watermolen. De Vettraaien (?) en Reet.

j. **Wijken of gehuchten.**

Het centrum van het dorp heet *aan de kerk, Plaats of Dorp*. De oudste wijknamen zijn deze gevormd met het suffix *-hem* en *-zele*: *Brantegem, Gotegem, Kattem* (Katje) en *Mussenzele*; *Kuregem* werd vervangen door *Zwarthaar* en *Meu(de)gem* is *Miegem* te *Mere*. Verder *Ekent, Boekent, Ede, Brul, ter Heiden* (nu *Eiland*), *'s-Gravenkerselaar*. Tot een jongere vormingsperiode behoren *Hoek, Houtmarkt, Zwarthaar* en *Station*.

k. **Woningen en gebouwen.**

Naast het *kasteel* of de *burcht*, komen de *hoven* en de *hofsteden* voor: *Hofstad, Hof ten Boekent, Hof te Culsbroek, Hof ter Hoeven, Hof ten Haas, Hof ter Heiden, Hof ter Wilgen, Oud Hof, Bosschaertsstede, Cleerhagenstede, Colenerenhof, Cornelis van der Snicktstede, de Grote stede, Jasparsstede, Klitsestede, Molenstede, Smetsstede*.

Speciale **huisbenamingen**, naast de herbergnamen, zijn: *'t Goriks, het Hemelrijk, Jerusalem, de Schepper, Schaliënhuis, de Wildeman, Zwarthaar*.

l. **Gebruikelijke namen voor verkeerswegen.**

De belangrijkste verkeerswegen heten *straat, dreef, wagenweg*; kleinere wegen: *weg, straatje*.

1/ Het gebruik van sommige wegen door dieren schonk naam: *Koestraat, Schaapwegje, Erpelsweg*.

2/ Andere namen hebben betrekking op de richting door de weg gevolgd: *Aalsterse weg, Ninovestraat, Welleweg, enz.*

3/ Ook de hoedanigheid en het uitzicht van de weg schonken naam: *Donkerstraatje, Groeneweg, Hollestraat*.

4/ Sporen van eigendomsrecht vindt men terug in *Baljuwsweg, Bakkerstraatje, Bocstraatje, Bollekensweg, Cosinensweg, Engelsbergdreef, Palatermansstraat, Perrekensweg, Reimersstraat, Roeckxstraat*.

5/ Enkele namen ontstonden uit lapnamen en gebruiken: *Grawoezelingweg, Brulochtstraatje, Hutsepotjeweg, Kleddestraat; Sacramentstraatje*.

III. — TAALKUNDIGE AANTEKENINGEN

a. **Personificeringen**

op suffix *-aard*: *Belkaard* (?), *Bernaard* (?), *Kakaard, Knollaard*.

suffix *-elaar*: *Coenselaar, Matelaar* (?), *Regelaar, Treleer, Wijgeleer, Zwingeleren lochting*.

suffix *-ink*: *Drinkelink, Horink, Mushorink, Vierlink, Vorsink; Haelteringe meers*.

suffix *-ik*: *Hammeriksmeers*.

b. **Afleidingen met suffix -t**: *Biest, Boecht, Bremt, Blokt, Hasselt, Specht, Steest* (?), *Strekte, Varent*.

c. **Adjectieven op -er**: *Brantegemmerveld, Gotegemmerveld, Steenderput*.

HET LAND VAN AALST

Tweemaandelijks tijdschrift.

Voorzitter : Dr H. Vangassen, Steenweg op Denderhoutem, 53, Ninove.

Beheerder : Albert van Lul, de Nayerlaan 51, Vorst (Brussel), tel. 44.61.22, postrekening 41.45.92.

Redactiesecretaris : E.H. J. de Brouwer, pastorijs, Impe.

Ruil- en recensiedienst : E.H. V. Gaublomme, Kerkstraat, 16, Erembo-
degem.

Prijs van het jaarabonnement voor leden : 100 fr., voor steunende leden : 200 fr. en voor ereleden : 500 fr.

INHOUD VAN Nr 3,4

1955

J. de Brouwer. — Toponymie van Haaltert, met uitslaande
Toponymische Kaart

97